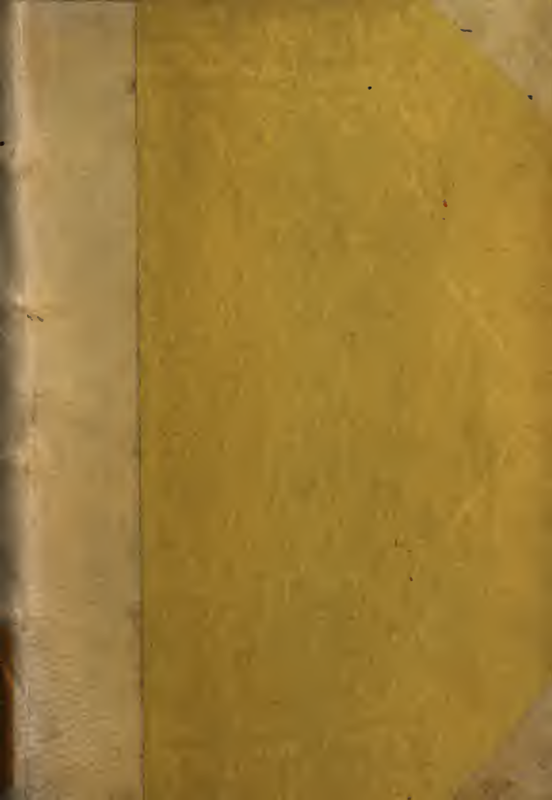

UNIVERSITARIA
BIBLIOTECA
ALESSANDRINA
G
I
27
ROMA

BEATI ANDREÆ AVELLINI

Clerici Regularis

Neapolis, & Panormi Patroni

Vita.

A FRANCISCO BOLVITO

Neapolitano Clerico Regulari

Tribus Libris conscripta.

Neapoli Apud Lazarum Scorrigium

Anno Sacro M.DC.XXV.

ILLVSTRISSIMIS NOBILIVM ORDINIBVS,

Ac Fidelissimo Populo, Ciuitatis Neapolis.

FRANCISCVS BOLVITVS CLERICVS REGVLARIS S. P. S.

OLLEGI vnum velut in fascem B. Andreæ Auellini gesta: inque eius virtutes ac miracula, indiculum digessi. Hũc verò alteri, quàm Vobis offerendi, Illustrissimi Ordd. Fidelissime Pop. nec potestas adest, nec voluntas. Abest certè illa. Hac etenim opella ceu rediuiuus Andreas, sponte sua ad vos venit, qui viuẽs Vester fuit. Sexaginta siquidem ferè annorum spatio Ciuitatem ipse Vestram incolens, Vobis indefesso semper animo laborauit. Vobis sudorem, & sanguinem fudit.

Vestros calles assiduo calcatu in animarum salutem protriuit. Vtque semel dicam; tot ingentium ac mirabilium à se patratorum, perpetuum ferè theatrum, nobilissimũ hoc Neapolitanum. Vobis tandem occubuit: quos fędere patrocinij sempiterno, beato sui pignore voluit fœderatos. Cũ splendescat nunc inter Cęli accolas radiatus, fulgeantq; eius oculi abstersa mortalitatis lacrima Dei intuitu felicissimi; auet ille, imò ambit videri Vobis à iusto meritorum arbitro, pro tot laboribus, non accepisse periturum peritura; sed æternaturum æterna. Et exemplo sui, notos & amicos ac vniuersim cunctos (vix enim pauculos reor inueniri, quibus non vel de facie cognitus) ad vitutem allicere. Quis venientẽ ad Vos detineat, currentem remoretur? At neque si possem ego vellem. In tot quippe beneficiorum testamen ad æternitatem famæ conspirantium, quibus occasione Andreani relatus in Beatorum censum, à Vobis sumus cumulati, grandius aut melius quod offeramus non habemus, quàm Andream ipsum. Peculiare huic fuit, præter ea; quæ cum alijs habet communia qui indeflexili Apostolicæ

Sedis

Sedis iudicio, Beatitudinis honores sunt consecuti; quòd palmam breuiore cursu fuit assecutus. In illis siquidem habuit moras suas dispartitis gradibus matura cunctatio, in hoc celeritas festinationem, festinatio velocitatem. Quod, vt Pontificis Summi, quem Deus diu Ecclesiæ suæ seruet incolumem, factum magnificentia & benignitate, admirabundi prædicamus: sic sollicita Vestra munificentia & pietate, gratabundi laudamus. Multos præterea annos sepulchrum eius publicè venerati: ne cogitantibus quidem nobis, Patronum eum ac Tutelarem Vrbi Vestræ asciuistis. Sed vota nostra nequaquam fatigastis: quin obuia & propera liberalitate præuenistis ea, proni beneficia in nos effundere vtraque manu: ac soliti non præstita, sed præstanda computare. Renouatis itaque semper gaudia, redintegratis lætitiam. Sed nullam datis gratitudinis requiem in vetere beneficio; quia adiungitis illicò nouum. Vt oculi in quos subita & valida lux venit, conniuent & clauduntur: sic nobis pectus in larga Vestra humanitate perfusum & confusum. Fateremur intereà, qui immunes sumus in vos adeo munes, esse

 nos

nos in Vestro ære: vtque boni debitores, dilata solutione, confessionem offerremus; & debere nos ac debituros hac veluti syngrapha consignaremus, si beneficium, mutuum reposceret: Sed mutuum respuit, cùm sit maiestate sua præcellens. Nihil itaque nobis reliquum, nisi vt hunc ipsum Patronum Vestrũ hisce pagellis descriptum Vobis reddamus; ipsumq; in cœlis regnantem precabundi pro Vobis interpellemus: pharum & lucentem ignem in fluctuante isto mari: Solem tempestiuis imbribus aridam hanc tellurem irroraturum. Quod calidè cuncti facimus & ex animo. E Domo nostra Sanctorum Apostolorum, Kalendis Decembribus Anni Sacri

M. DC. XXV.

D. VIN.

D. VINCENTIVS GILIBERTVS
Congreg. Clericorum Regularium Præpositus Generalis.

CVm libros tres P. D. Francisci Boluiti nostræ Religionis Sacerdotis, DE VITA B. ANDREÆ AVELLINI eiusdem Religionis; aliquot ex nostris Theologis, quibus id commisimus, diligenter examinauerint, & in lucem edi posse affirmauerint: Nos quoque, vt in lucem edantur, facultatem concedimus: modò ij annuant, ad quos pertinet. In quorum fidem has præsentes dedimus manu nostra subscriptas, solitoq; nostro sigillo munitas. Romæ die 3. Maij. 1625.

D. Vincentius Gilibertus Præpositus Generalis.

† Locus sigilli

SYLLABVS CAPITVM.

LIBRI PRIMI CAPITA.

XVI. Lom-

LIBRI SECVNDI CAPITA.
Qui est, De Virtutibus.

VI. Hu-

LIBRI TERTII CAPITA.

Qui est, De Miraculis, & Apparitionibus.

Mira-

MIRACVLA POST MORTEM.

Odor

FINIS.

Inclina Deus meus aurem tuam, et audi: aperi oculos tuos, et vide Ciuitatem super quam inuocatum est nomen tuum. Dan. ix.

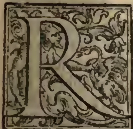
B. ANDREAS CLER. REG. CIVITATIS NEAPOLITANÆ PROTECTOR ET PRON.

DE VITA B. ANDREAE AVELLINI CLERICI REGVLARIS, NEAPOLITANAE, AC PANORMITANAE Ciuitatis Patroni.

Liber Primus.

ANDREAE ORTVS, EDVCATIO, & prima erumpentis virtutis germina.

CAPVT I.

OBORATRIX Christi pugilum Roma, arcem adhuc non suspexerat, quam diuino planè nutu, B.P.N. Caietanus Thienęus illic erat moliturus; nouam scilicet, & omnium primã Regularium Clericorum Religionem: cùm, in ea Regni Neapolitani Prouincia, quæ Lucania dicitur, eiusque Oppido præcipuo, cui nomen Castro-nouo; eiusce molis architectus Deus, lapidem expoliebat pręgrandem, ornamento illi futurum & munimento. Is fuit Andreas Auellinus in lucem editus Mundi reparati anno Millesimo quingentesimo vigesimo; cùm Petri nauiculam regeret Leo decimus, rerumque potiretur Carolus V. Cæsar Hispaniarum Rex. Hoc est, quadriennio antequàm ex Apostolica facultate, intra cęterorum Religiosorum Ordinum numerum, infimus quoque hic Noster adscriberetur; & in quem, ipse posteà, labente anno Quinquagesimo sexto eiusdem sæculi fuit ascitus. Molis ex-

truendæ, finis; exstructæ, fructus; fuit rebellem sæculi illius malitiam, in omnem sese nequitiam effundentem compescere; & futuri bono, gentem ibi cogere; indole, pronam; institutione, vtilem bello. Id verò ausu magnanimo aggressus, cùm ijs numeris fuit adscriptus; egregiè præstitit Andreas, & robustè, in sexagintannali militia sua annos non plus è fastis, quàm è stipendijs suis annumerans: præstitit, inquam; cùm alibi, tùm in hac præcipuè Neapolitana Ciuitate, vbi olim Deo consecratus, & octauo voluentis sæculi anno penè nonagenarius, vita functus. Huic porrò perpetuum ipse præsidium & subsidium: vt anteuertisse visus sit, quam nunc ipsa illi reddit cumulatè obsequij munificentiam, publica annua veneratione cum cereorum & argentei calicis oblatione, eiusque inter Tutelares Patronos suos adscriptione. Sed hæc, nequaquàm prætereunte manu tangenda; nos hisce libris imus narratum, quos de eius vita, virtutibus, & miraculis, Christo duce & comite, bonorum omnium fonte conscribimus; stylo sincerò, mente candida: non ex incerta vulgi fama, sed ex iuratis in Canonizationis processu testibus, cęterisque publicæ fidei monumentis, atque ex opusculorum ipsius autographis. Opportunum scriptionis tempus; cùm Apostolicę Sedis iudicio, sextodecimo ab eius in paradisum transitu anno; festinante in Iusti sui mercedem, Dominica benedictione; Beatus dictus est, & Sacra illi; in Templis nostris instituta, dignusque habitus, qui in Sanctorum Catalogum Pontificio canonismo referri possit.

Igitur Andreę natale solum, vt diximus, Castrum fuit nouum; ex Patre Ioanne Auellino, Matre Margarita Apella: vbi salutari quoque lauacro regeneratus, & in censum filiorum Dei relatus, Lancellotti nomen accepit. Inter ipsas cunas, crepundia & vnguiculos; crepuscula illuxisse sanctioris vitę, ex eo liquet; quòd semel edoctus, Redemptionis nostrę signo se munire, illud spontè sua ac nullo

impel-

impellente sæpiusculè frequentabat. Infantilibus excussis fascijs, & in grandiorem adspiranti ætatem, non alia fuere chariora, quàm precum recitatio, Rosarij meditatio, Ecclesiarum visitatio: matre non suadente solùm, verùm & admirante, fœmina in primis piissima; & Auunculo docente illius tunc oppidi Archipresbytero; à quo hausta quoque fidei nostræ rudimenta, ipse cęteris pueris, imitata Magistri persona & grauitate tradebat. Hic flos prçcursor micantis indolis. Prima Grammaticæ initia in patrio didicit solo. Tùm in politiori literatura erudiendus, Senisium mittitur, quod erat Castro-nouo conterminum. Et si verò id genus adolescentum, tantùm vt literarum phaleris insigniti euadant, omnem nauant operam; paucam aut fortè nullam, vt per studia literarum Dei metuentiores fiant; Lancellottus tamen vtrique rei vacans, vtramque feliciter est assecutus: & literas admittens, quæ ingenium excolerent; & virtutes, quæ probitatis pallio internè eum amiciręnt.

Et primum quidem bonæ mentis indicium, in ipso adolescentiæ vere tunc dedit, cùm veternosus humani generis hostis, suis laqueis, pedicis, viscatisque viminibus eum detinere conabatur. Erat Lancellottus insigni præditus forma, quam præcipuè oculi venustabant: his muliercula, nescio quæ, perditè capta, primùm pectoris eius robur, crebra munusculorum missitatione euirare contendit: sed incassum; ea etenim omnia, tanquam fœdi amoris illicia, constanter ille respuebat: post, dimoto sipario, per sui amoris consciam, palàm illi aperit, sauciatam se maximè potentissimis oculorum ipsius telis, ad amorem & amplexum illius exardescere. Ad hanc vocem conterritus & exanimatus adolescens; spiritu posteà recepto viriliter respondens; *Abi, denuntia fœminæ*, inquit, *meis verbis, & hos ipsos meos oculos, quos illa deperit, nō aliorum, sed hisce meis manibus mihi eruturum, si Deus ipse ratum habebit, ne cui offendendi Diui-*

ni Numinis ansam præbeam : discat porrò hinc, multò minus me ob volaticam voluptatem, virginitatis meæ decorem polluturum: discat, & resipiscat. Perculsa responso fœmina, & si planè non resipuit, ab ipso tamen tentando destitit.

Ex hac velitatione gloriosè victori; nouæ paratæ sunt insidiæ, eò periculosiores, quò & ipse iam sanguine calentior (sextum enim decimum annum excesserat) & ab intimiore hoste ac propiore. Remeantem ex Oppido Senisij, excepere agnati omnes ac domestica familia cum gaudio; inter quos & eius quondam nutrix. Huius pectus, ipso viso, semel afflatum, ita æstuare cæpit, vt flammam consopire desperaret, donec potiretur eius quod cōcupiscebat: ęstuātem animum, intra verecundiæ carceres, reuerentia illa quasi materna cöercebat: vicit tamen libido; & protritus pudor, non fuit veritus suadere, cominùs adolescentem aggrediendum. Itaque summa nocte, post cęnam, & cùm ille labeculas suas, diurnasque actiones, ad examen vocasset, lectulumque dormiturus petijsset; inuadit eum, nihil tale ab ea, quæ ipsum enutrierat, & fortè ad pietatem sępiùs exstimulauerat, metuentem: cubiculi fores occludit; gestibusque obscęnis, dictis blandis & procacibus, illecebras voluptates exposcit. Ille corpus suum eò vsque honestatis & pudicitię domicilium, coinquinare veritus; simulque succumbendi periculum ex repentino incursu reformidans; astu, non verbis sibi consulendum ducit. Nefarium concubitum, ne fictitia quidem sponsione promittit; sed tantùm illam rogat, vt dum ipse nescio quid interim negotij perficiat, suum aduentum in lectulo pręstoletur. Altrix annuit; sed protinùs se ludificatam vidit, egressus enim inde, inassuetę celeritatis vestigijs, ad proximum cubiculum se recepit: vbi adducto ostiolo validèque obserato, nudusque super nudam humum stratus, noctem totam lacrimarum imbre perfusus orando transegit, gratias Deo agens, quòd à stimulis libidinosę furię, intactum eum seruasset, feruentibusque deprecatus

tus precibus, ne vllo se vnquàm expugnari permitteret amore vesano. Bina ergo Cupidinis tela ictu irrito, in adolescentem Lancellottum in patrio adhuc lare degentem contorta fuere.

CLERICALI MILITIAE ASCRIBITVR, & puerorum catechismo vacat.

CAPVT II.

INdictum sibi bellum à Diabolo eius castitatem expugnare satagente, iterato periculo, manifestè didicerat. Vnde ipse quoque in inimicum armatus, decreuit haud segniter sibi dormitandum, sed vigili semper cura resistendum & insudandum. Vt autem validiùs pro castitate propugnaret; abiecto sęculari, Clericalis militię cingulum induit. Induti, publicum voluit extare testimonium, die sacri census in pariete ędis sacrę, sua manu descripto; vnde tanquàm ex edito loco, hostem prouocaret ad pugnam: ac item perpetuum: concidit enim, temporis lapsu ędicula; non illa parietis pars, in qua illud exaratum.

Irarum porrò, haud multum visum fuisset, si vnus ipse contra hostem insurgeret: quare machinatur alios quoque contra inimicum excire, atque ad defectionem sollicitare. Vidit certè rudi illo sęculo, homines permultos, interque eos etiam senio fere confectos; quà malitia, quà inscitia, eorũ ignoratione teneri, quorum scientia necessaria est ad salutem: & indoluit maximè. Inueterato morbo, sera medicina, exiguę vtilitati futura sperabatur. Illud supererat spei pręcauendis futuris morbis; si tenera puerorum corpuscula condecorare quis potuisset bona mente; mentem in superuenturos annos roborare, contra lubricum ętatis, obuios errores, fraudulentas insidias, imminentia pericula: ipse hoc sibi, Diuina pręeunte gratia, assumpsit: formandi scilicet ingenia

genia puerorum ad virtutem, ne vitijs informarentur, seu potiùs deformarentur. Obseruat ergo, in tractu illo multa esse Castro-nouo contermina Oppida & Vicos; in quorum vnoquoque vel saltem frequentioribus, si schola erigeretur cathechistica, magna fieret militantium Christo Domino accessio, ad cuius postea castra, multi Diaboli transfugę possent transire. Ergo primùm in Oppido cui nomen Rocca-noua, catechismum ipse docere cępit hac lege. Quotidie, summo mane aduocabantur pueri in certum locum; ibi vnius horę, spatio, fidei rudimenta discebant; inde ad Ecclesiam conueniebant; Numen precibus adorabant, Sacro aderant, tùm abibant. Occiduo sole repetebatur instructio, & Litanię B. Virginis recitabantur. Festo die, pręter hæc, & sermunculum manè audiebant, quo Fidei capita declarabantur, ac parænesim ad bene viuendum; modusque præcipuè quo suis se quisque peccatis expiaret, tradebatur. A prandio, omnes ij pueri candido induti amictu, incedentes bini & senili grauitate; orationem Dominicam intereà, vel Angelicam salutationem, aut cantiunculas alias concinentes, ipso duce & comite, Oppidum aliquod non longè dissitum petebant, excepti ab incolis obuijs, velutque peregrini, modò hanc, modò illam Ecclesiam deuotionis fama celebrem venerabundi adibant: ante noctem in Oppidum vndè digressi, redibant, Imagunculis Sāctorum calculis Rosarij, & eiusmodi pijs puerorum illicijs, ab ipso donati. In orbem inter multa Oppida diu sic factum, occupato in ijs Catechismis Lancellotto, etiam post primum sacrum ordinem susceptum, & interim paternum solum inuisente; nam, vt dixi, in vicinia erant Oppida. Pretium operę aliud non erat, nisi puerorum profectus: qui certè Diuini Numinis benignitate non fuit exiguus; vidit enim ipse simul, & germen, & surgentem segetem, & instantem messem virtutum. Vix vna, aut altera vice id à Rocca-noua factum, cùm confluere cęperunt ad ipsum agmina puerorum. Hi omnes, timorem ingenuum

fontem

fontem pietatis hausere, cuius præsidio tuti, præteruehere potuerunt vada improbitatis, & nequitię. Hę ipsorum iucunditates, lusus, & oblectamenta. Hinc solida gaudia parentum, experientium eos promptos, faciles, ac ductiles in paterno obsequio. Visi sunt etiam ea occasione, senes nonnulli repuerascentes, vt Christi mysterijs imbuerentur; & quos à publico catechismi loco pudor arcebat, in latibulis domorum discenda discentes, puerisque se subdentes de repentè è discipulis, Magistris factis.

INSIDIAE IN CAPVT IPSIVS. Accessus ad Neapolitanam Ciuitatem. Virginitatis, & Legum Laurea.

CAPVT III.

A Militiæ Tyrunculo, semel atque iterum, turpiter se deiectum indignatus aduersarius, erectaque nuper ab ipso adolescente catechistica schola, eius se gladio penitùs confodiendum arbitratus, copias instaurat, crudelesque in eum exsuscitat iras, quibus ambusti, ipsũ omnino de medio tollerent. Accidit enim, honestorum quorumdam virorum consanguineã, pudicitię suæ iacturam fuisse passam. Illi præcipiti consilio, rati, non ab alio, quàm à Lancellotto eam prostitutam, ad illius necem desęuire consultò deliberant: dumque anxiè solliciti tanquam venatici canes eum quęritant, tutatus fuit innocentem Deus, qui suos premi, opprimi non patitur; verèque fonte inuento, ab eo illi, omni Diuino timore ablegato, prostitutionis pœnas abundè sumpserunt. Mater cui omnia comperta fuere, filium atque adeo sua viscera à se diuelli passa fuit, ne aliquando innoxium lugere cogeretur occisum. Neapolim illum destinat, altero quem tantùm habebat filio cui nomen Nicolao Antonio, in senectutis suæ solatium domi reseruato: commeatum illi parat,

& su-

& ſupellectilem ex paupertatis ſuę cenſu,locupletiſſimamq; adiungit ſalutarium monitorum, quæ toto ille hauſit pectore: dumque ſe viæ committit, comitem ſe illi adiungit ad vſq; ſecundum ab Oppido lapidem,locum ſcilicet vbi Cappella erat B. Virgini ſacra, quam, recitatis eius litanijs conſalutauere: indè ſuppreſſo dolore qui in diſcedendi confinio creuerat,veneratus matrem,viç ſe tradidit.

Et ipſum quidem è patrio ſolo,non fœmineus mortis timor pellexit,ſed quo cęteri incitantur, amplitudinis amor: vt nempe,familiæ decus quale quale eſſet quod à maioribus acceperat,auctius,quà ſcientię,quà opum auxilio ad poſteros tranſmitteret. Verùm antagoniſtam ſuum, quem toties laceſſitus ſemper glorioſè proculcauerat, vbique habuit aduerſantem.Neapolim itaq; cùm appuliſſet,vix in contubernio,quod erat prope Eccleſiam Diui Petri Cęleſtini,pedem fixerat, cùm Diaboli apparuere conamina ipſius animum per emiſſarias ſuas cateruatim conuolitantes, impuritate labefactare ſtudentis. Vna etenim inter ipſas effręnatior, intuita pulcherrimum iuuenem ſolitariè quippiam aliquandò ſecum meditantem,opportunitatem temporis nacta, noxijq; amoris oeſtro percita,irruit in eius amplexus, & oſcula. Anceps conſilij in ſubitario inſultu adoleſcens, vt ex ijs tandem tricis enodem ſe euolueret; expreſſo exemplo à caſtitatis prototypo Ioſepho,fugam velociſſimus arripit, cunctis quæ ad vitę neceſſitatem in contubernio depoſuerat, ceu venenato fœminę halitu infectis, ibidem relictis; quod ſelegit libentiùs,quàm illibatum Virginitatis florem in conſpurcationis periculum vocare. Ac de ſui puritate iam ſollicito, irrequieta intereà fuere domicilia, incertæque ſedes, ne quę mulier, ex cohabitationis diuturnitate,eius titillaretur amore.

Cęterùm tertiò iam obſcęnitatis petitus inſidijs; tertiò diuina fauente gratia victor; vt ęternum Virginitatis amorē intemeratus coleret,ac ne caſtitas precaria, aut in ſpeciē

tantùm

tantùm quæsita videretur, perpetuo eam in uniuit proposito pudicitię, perpetuoq; timoris vallo circumsepsit: perpetuo, inquam, etenim nonagenarius ferè, animi vigore obtusus, ieiuniis emaceratus, viribus emaciatus, diuturno labore fessus; adhùc tamē de castitatis casu in extremo vitę halitu fuit trepidus; quòd videret se nondùm vinculis huius carneę compagis resolutum. Quòd verò sciret libidinis nutriculam non aliam esse, quàm desidiam, roburq; spiritus segnitia languescere; in eam sic fuit armatus, vt nullo vnquam diei momento quiesceret, legum scientię addiscendę nauans sedulam operam, quodq; ab ijs addiscendis supererat tempus, musicæ impendens, qua decens videbatur sacris addictum, saltē leuiter imbui. Impigrè laboranti, nullisq; voluptatum illecebris retardato, aut futilibus occupationibus eneruato, ad maturam frugem studiorum semina confecta, Doctoratusq; Laurea & insignia cum plausu collata.

SACERDOTIO INITIATVR. PETRO FOSCARENO *Clerico Regulari necessitudine iungitur, & eius exemplo mirificè proficit.*

CAPVT IV.

IVris Laurea donatus, semet Christo per Sacerdotii susceptionem statuit consecrare; quo tandem in Aede Maiori rite fuit initiatus. Ei mox, vt notę bonitatis viro, ac legum peritia prędito, excipiendarum Christi fidelium Confessionum facultas fuit collata. Persensit illicò, sibi, vt pote Diuinorum beneficiorum mole obruto, vitę quam inceperat tenorem firmiùs exequendum, ac maximè ardores in pœnitentię studio conduplicandos, vt dignum sese exhiberet sacris Altaribus ministrum. Adhuc tamen nubecula quadam animus eius caligabat, qua obnubilatus, splendorē Numinis Diuini in corde suo radiantem, minimè introspiciebat.

Erat ea, vasta quædam semperuè hians cupiditas splendoris, amplitudinis, opum; ad quæ arduo licet, ac difficili itinere, & per obstantia quæque contendere, minimè formidabat: nam quæ fortè aliorum ignauiæ fuissent inaccessa, virtuti suæ putabat futura superabilia: augebatque famem, ipsius ingenium, quantæcunque disciplinæ capax. Itaque vt gradum aliquem cõscenderet, imperauit sibi, nullis se casibus quamuis atrocibus irritãdum, nullo ictu percutiendum, nullo prosternendum; nihil spectaturum, nisi vnde gloria sibi nasci potuisset; quamquàm non impetu temerario, aut insolenti; sed rationis ductu, & ex suorum probitate morum. Hac igitur turgidus gloria, veluti quodam cippo coërcitus detinebatur.

Commiseratus hominis languorem Magnus ille animarum Medicus, è cœlesti suo panario, eduxit magna tanto morbo pharmaca. Domum nostram Neapolitanam moderabatur tunc Petrus, ex antiquissima, & iampridem Veronæ extincta familia Foscarena. Hic in adolescentiæ vere Lutetiam profectus, sub celebri Magistro Antonio Solerio lauream Doctoris Parisiensis assecutus fuerat; & Cancellarij Baiocensis Ecclesiæ dignitate, Italus inter Gallos donatus, & pingui etiam Sacerdotio in patria sua. Hæc tamen honoris decora, Petro non fuerant magna, non fuerant concupiscenda; quòd apud ipsum, ea tantùm eminerent & excellerent, quæ humilitatem saperent; pro hac omnis ei fuerat contentio; pro hac præpinguia illa beneficia aspernatus, in abiectissimum sese Religionis nostræ statum demiserat. Hũc adibat sæpissimè Lancellottus; hoc est, Parisiensem Doctorem, & in animarum cura versatum, famaque apud Neapolitanos celeberrimum, Nouitius in sacra disciplina tradenda, & pro conscientiæ, vt vocant, Casuum difficultatibus enodandis; interim venerando eius aspectu & modestia illectus, ac morum suauitate detentus. Dùm ei, quem primum ex Nostris cognouit, necessitudine iungitur, quam crebra illa colloquia fouebant; vulgatur quod humilitatis ergo tectum

aliquan-

aliquandiu fuerat; Franciſcum I. Galliæ Regem, Epiſcopatus Baiocenſis Cathedram Petro contuliſſe, Oratorique ſuo mandaſſe, vt apud Pontificem Paulum III. id diligentiſſimè curaret, prorſusque & omninò conficeret. Petrum verò in honorum deſpectu immotum, in propoſiti ſui conſtantia obfirmatum, ſpecioſum titulum ampla pendentem patrimonia repudiaſſe; Aulicorum preces, quorum permultas acceperat literas, eluctatum; Regi ipſi eum extra cancellos humilis vitæ, quam elegerat, vi abripere nitenti, toto conatu obſtitiſſe & reſtitiſſe. Quati cæpit horum fama honoripeta Lancellottus, ſuorum ſpe meritorum verticem attollere ſatagens, atque ad faſtigia honorum & opima Sacerdotia ſuſpirans: & iam reflectere in quem impegerat: intueri hominem probitatis cunctæque doctrinæ ſpecimen: virtutis veram propaginem: virum inter humilia, inconcuſſa ſecuritate tranquillum: exilem & magnum, & maiorem ſe magno cùm reſpuit magna. Hunc fortè conſultiùs ſapere, honorũ deſpectu, virtutum cæterarum ſaporem condientem; ſe potius deſipere inani faſtu infatuatum, ac turgidum; & vereri ne gratioſo, ac plauſibili errore ſibi ipſe ſuppalpet, dùm tumentia præcordia, meritorum ſpe quaſi ventoſo folle videtur inflare.

Foſcarenus intereà vertente anno Milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo, Cœlum petijt; & petijſſe certò creditum eſt ex patientia cæterisque virtutibus, quarum ſpecimen ſemper quidem, ſed maximè in languoris illa diuturnitate præbuerat; cùm præſertim à cœleſtium contemplatione, precum Diuinarum recitatione nunquam deſtitiſſet. Intrante hebdomada ſancta morbi vis inualuit: Vitam ipſius non vltra diem cæteri protendere; ipſe moriturum ſe eodem die quo Dominus rediuiuus exurgeret, affirmare. Effectu vaticinium comprobatum. Conuenêre in decumbentis cellulam Noſtri, exeuntem animam Pſalmis & orationibus de more comitaturi. Inter cæteros, Pſalmus *De pro-*

 fundis

fundis, recitatur, cùm ad illum perueniũt versum, *Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?* Petrus qui iam triduum pœnè mortuus iacuerat, familiari versu excitus, præuertit alternantem Chorum Patrum, ac sonora distinctaq; voce, ter sequentem quo recreari solebat, subdit; *Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redēptio:* eoq; vix completo, tradit spiritum Redemptori. Funus ipsius posteà magno populorũ concursu ob viri sanctitatem veneratum. Versat hęc animo Lancellottus, tacitusq; contemplatur; qualem vitæ exitum sortitus fuerit homo per solidam introrsus virtutem honores quoscunque summa despicientia calcans; qui tamen dùm inglorius esse cupit gloriam sibi comparauit æternam.

QVALEM, ET QVANTVM VIRVM SIBI elegerit spiritus sui Ducem.

CAPVT V.

QVatiebant ista; adhuc tamen non concutiebant Lancellottum, quē inflantes spiritus, in eam crepidinem sensim & latenter deferebant, vnde facilis futurus fuisset casus in imas voragines, ni opportunè manum suam in eius auxiliũ protēdisset Deus. Etenim adeunti frequentius Domũ S. Pauli, vt Foscarenũ consuleret; cognitus fuit quoq; Sanctus planè Vir Ioannes Marinonius (hoc enim vulgari cognomine appellabatur, seu Sanctus Dei) Huic se totũ erudiendum tradidit, & toto illo octo annorũ spatio quo in sæculo demoratus est, perpetuum ipsum habuit spiritus sui Ducē. Vt primũ cũ ipso collocutus est, detumescentibus cænodoxiæ & philargiriæ fluctibus, vidit limina tātùm se spiritualis vitę eousq; salutasse, quia salutare odiũ sui adhuc minimè adiunxerat, & omnimodā voluntatis suæ abnegationē. Abdicato ergo gloriæ & diuitiarũ appetitu, oculis desiderātibus

Christum

Christum,nihil mundi huius amplius dignabatur aspicere; propriã exinde cõpescendo volũtatẽ,ęternùm firmato decreto; Dei suum traditum imperium, sibique relictum obsequiũ, illis tantùm verbis, tùm pro corporis, tùm pro spiritus indigentijs Numen deinceps apprecaturo, *Fiat Domine volũtas tua;* quod perpetuũ postea fuit eius Symbolũ ac tessera.

Erat tunc annorum viginti septem: tantaque fuit cœlesti dulcedine in hoc mentis proposito superinfusus, vt ex hoc tempore, non ex gloriosè repetita illa de hoste victoria, aut relatu in censum Sacerdotum, spiritus sui primordia & conuersionis initia deducenda duxerit; vt sæpissimè fassus est, cùm ad Augustinum Cardinalem Cusanum scribens, vocat hunc vigesimum septimum annum, primum verę cognitionis Dei, mundanæque vanitatis. Luculentiùs autem in literis ad Aloysium Carafam Hostiliani Principem extremo vitæ suæ tempore datis, vbi cùm de insatiabili gloriæ, & diuitiarum appetitu ageret, subdit: *Expertus sum ego ipse hæc omnia; nam à sextodecimo ad vigesimum septimum ætatis meæ annum; Dæmonis fraude deceptus, æqualiumque meorum exemplo illectus, dignitatum, ac diuitiarum acquisitioni totus inhiabam. Deus autem ignorantiæ meæ commiseratus, magni cuiusdam serui sui opera, erroris me redarguit mei, tuncq; mundanorum amorem, desiderium, & procurationẽ penitùs reliqui.* Huius porrò magni Dei serui, hoc est Ioannis Marinonij vitã, vulgauerunt varij; nos carptim tantùm aliqua delibabimus, vt transmissum in Lancellottum Ioannis spiritum, hoc est in sobolem, gratiam Patris, lector intelligat.

Ortus est ipse Venetijs, anno Millesimo, quadringẽtesimo nonagesimo. Teneri ingenij, & mollioris ætatulæ informatores nactus fuit Aloysium Lippomanum, & Ioannem Benensem sidera sæculi illius; quibus institutoribus, rudimenta spei suum habuere incrementum: nam Sacerdotio insignitus fuit, & Canonicatu Ecclesiæ S. Marci decoratus. Vt autem arctiori nexu Christo iungeretur, sęculo nuncium misit,

misit, & in Religionem nostram vix quadrimulam adscitus fuit, adscribente B.Patre nostro Caietano. Cùm prima vestigia in solo nostro poneret, ea vsurpauit verba, quæ olim egregius Christi athleta, & Pontifex Sanctissimus Clemens ad suos pro fide commilitones: *Non meis meritis ad vos me misit Dominus vestris coronis participem fieri*. Beato postmodum Caietano Neapolim petituro, comes & socius adiunctus, Domum Neapolitanam annis viginti nouem incoluit, & vndeuiginti magno cum animarum fructu rexit. Victum porrò ipsius appellare quiuis potuisset proprij corporis cruciatum, perpetuumque innocentiæ tenorem: Cibus etenim ipsius parcus fuit, ac tenuis, & quo vix valetudo fulciri posset. Mensæ dum accumberet, edentibus cęteris, panē tantummodo gustabat, & obsonij loco pauculas herbulas. Ægrotanti iussit aliquando Medicus perdicem comedere; percontatus ęger, quanti auis veniret? audiuit, quatuor carolenis; & sanctè tunc contra medicum insurrexit, quòd epulis quęsitioribus, & multo auro partis; cupedijs potiùs palati consuleret, quàm vitę, quocumque tandem victu sustentandę. Dormientis cubile asseres fuere, ac sępius nuda quoque humus. Somnum non vltra tertiam horam protendebat. Noctium nulla prętcribat, in qua saltem semel ferreo catenarum flagello, proprij attritione corpusculi, in se non animaduerteret. Carnem his blanditijs ita compescuit, vt Virginitatis florem intactum toto vitę suę tempore asseruasse creditus sit.

Religiosam paupertatem, & coluit eximiè, & amauit feruidè. Dum Prępositum egit, si casu inter lectionem sacrā, qua comedentium animi reficiebantur, nomine tenus ea suis sese auribus insinuasset, vidisses hominem comedendi oblitum, naturę quodam impetu exstimulatum & adactum, ad eius laudes concelebrandas. At aperiente manum suam bonorum omnium largitore Deo, ad Nos pascendos supernè tantum auxilium expectantes; replebatur quidem ingenti

genti lætitia,paternã Dei expertus benignitatem; sed hanc, instillatus mœror subleuatæ paupertatis temperabat: vnico enim hoc recreabatur solamine,si nempe necessariorum defectum pateretur. Perpesso autem aliquandiu, accurrebat opportunè Deus, vt extremę inopię meritum assecutus; & Diuino,cui impensè confidebat,patrocinio,minimè destitutus videretur. Quod frequentissimo euentu clarissimum fuit; sed illo in primis illustri, quando ad communem refectionem aduocatis fratribus,paucula tantùm panis frustula inuenta, & aurantium pomum ex domestico horto collectũ, in singula capita appositum: insolito tunc ille repletus gaudio, ac mirum in modum exultabundus, hortatur suos, grates Deo fusiùs impendendas; *cumulatioris*, inquiens, *fuisse beneficij,quòd diurno,nocturnoque labore fractis,ne panis quidem frustulis exsaturari liceret*. Quod, dùm impensè exaggerat, ecce ianitor admonet, ad fores ostij adstare incognitum,qui non illius tantùm diei, sed & multorum victum, insperatò attulit.

Nemo illo humilior, aut abiectior fuit; inque cæterarum virtutum augusto consessu, hæc fuit pręcipuè conspicua. Valetudinarij & culinę vasa ipse mundare: Domum ipse euerriculo purgare: Hospitum pedes, suis ipse manibus lauare: Literarum eius subscriptio hęc erat, *Ioannes senex & peccator*. Iniurijs appetiti cor, nunquam visum fuit amarescere,sed semper inturbatum, &, quod ipsum etiam offendentem posset tranquillare: appetentior quippe erat iniuriæ ferendę, quàm fuisset aduersarius faciendę. Cuidam veniam deprecãti,quòd casu trãnseuntem se colluuiali, ac putida aqua collutulasset; *Eccur, autem?* respondit; *non alia certè aqua hæc tellus irriganda erat*. Dignitates & honoris culmina omni conatu auersabatur, vt non nisi recusanti & contra eas enitenti fuerint collatę. Sed omnes exeruit vires,cùm Archiepiscopatu Neapolitano à Paulo IV. P. O. M. fuit decorandus. Nam accitum Neapoli,frustrà eloquentissimus,

ſimus, ac diſertiſſimus Pontifex ſuadere conatus fuit, obfirmato animo oneri obſiſtentem, & non verbis ſolùm, ſed lacrimis acerrimè contendentem, quibus flexus fuit Pontificis animus demirati eius conſtantiam, ac deſperantis ſe verbis aliquid poſſe proficere. Dimiſſo colloquio, ſolum vbi ad Pontificis pedes ſupplicabundus iacuerat, abundanti lacrimarum imbre perfuſum apparuit. Et Neapolim, velut poſt liminio reuerſus, ſolemni hymno in gratiarum actionem, benefactorem Deum iuit veneratum.

Heröem tantum, voluit adhùc Deus ſuo more aduerſis explorare, ac virtutum robur ad trutinam infirmitatum appendere: nam prę lacrimarum frequentia opthalmia premebatur. Iſchiade prętereà, ſeu coxendicum morbo laborauit. Dura multa in languore, ſed patientia ipſius facta lenia: totum corpus tabeſcebat, animi ne minimum quidem ægreſcebat. Viſus eſt quandoque dolenter illacrimari; putauit aliquis, prę nimietate dolorum; at ipſe ſeriò, quòd, vt alijs faceret ſatis, medicorum & medicaminum ſolamina cogeretur adhibere: medicamentis tamen, ſic volente Deo, medendi vis omnis tunc excuſſa fuit.

Precandi, vt diximus, aſſiduitate, ſupra quàm dici poteſt, detentus fuit: frequenter in oratione perdius, frequentiſſimè pernox fuit, vt meritò genibus callum obduxiſſe viſus fuerit. Dùm iter faceret, ſi à diuerſorij vicinia Templum fuiſſet diſſitum ad quod oraturus properaret, in ipſomet diuerſorio clancularium locum venabatur, vbi ſemotus à ſocijs, cum ſuperis iucundaretur. In Pſalmodia, inundari ſe delitijs, hand poterat diſſimulare, & manifeſtè diffuſus ille per faciem ardor id coarguebat, ſenſuumque extimorum receſſus, & abſona quædam vocis modulatio, quam vix retundere poterat ſonora Patrũ voce, ea fini ipſum in Choro circumuallantium. Ad Euchariſticum autem epulum nunquam acceſſit, niſi producta in longum temporis ſpatium oratione; tanta ſpiritus dulcedine in ſacrificando delibutus,

vt re-

vt remiſſas lacrimarũ habenas haud poſſet adducere, quod ſolemne erat in epotando ſalutari Calice,& quotieſcunque Dominicæ Paſſionis myſteria celebrarentur. Aliquoties etiã contigit, Hiſtoriã legentẽ percuſſi alapa Domini, ad Altare, ipſa fer.vj.in Paraſceue populi multitudine circũfuſũ,intimo cordis dolore percelli,deciduũq; in terrã prolabi cũ percuſſo Domino. Tanta autẽ contẽplationis ſuauitate ſuperefuſus, non exiguã tamen partẽ curarũ proximo iuuando impertijt.

Corporis morbis medelam præbuit vtilem, vtiliorem animi languoribus. Seuerum enim quendam Fundanum, in opuſcula quædam Græca à ſe Latio donata nimis affectum, tunc reddidit ſanitati; cùm illa, accenſa pyra combuſſit. Morientibus in extremo conflictu ſtrenuè aderat; nam certò ſperabatur, tutò illum hinc decedere, ad quem morientem ipſe non dedignaretur accedere. Sed quo plus proximo auxiliares prębuit manus, Verbi Dei fuit prędicatio, vt plurimũ extẽporanea,& pro re nata; ſẽper autẽ poſt Deũ oratione cõſultũ: verborũ phaleris, ceù curioſitatis irritamentis, haud ornata; ſed eloquio robuſto dotata, & vi quadã ineluctabili ac triũphatrice animorũ, audientes totos poteſtate quadam mirabili transformans; vtq; ſemel dicã, ex Apoſtolico ſchemate: quod, Hieronymus Cardinalis Seripãdus,& Epiſcopi, Cornelius Muſſus Bituntinus, Sebaſtianus Minturnus Vgẽtinus,& Galeatius Florimontius Sueſſanus; ac Ioannes Frãciſcus Lombardus Canonicus Neapolitanus; & è Societate Ieſu, Iacobus Laines,& Alphonſus Salmeron, ipſius quondã Neapoli auditores, Tridenti ferè omnes, dùm in Cõcilio de Cõcionatorũ reformatione agerent, ſæpius fuerũt atteſtati.

Fuiſſe autem dæmonibus cum tanto viro implacabile odium, nemo dubitabit, furentibus in hominem innocentiæ ſtola exornatum, virtutumque agmine roboratum; ſed ab illo generosè protritis: vti & ipſum inferis in viſum, ſuperis fuiſſe chariſſimum. Sed hæc proſequi noſtri minimè eſt inſtituti, qui virtutes tantùm ipſius, & neque omnes prorsùs,

ſuſcepimus delineandas. Plura qui volet vitam eius percurrat, quæ anno huius ſæculi ſextodecimo è typis Romanis prodijt cum Superiorum permiſſu.

Hunc vitæ ſuæ arbitrum ſibi delegit Lancellottus: & ex tali Magiſtro irrigua ducta in eum ſanctitatis fluenta.

FORI DETESTANDI OCCASIO.

CAPVT VI.

NVnc de ſemita in viam. Legum, vt iam diximus laurea donatus Lancellottus, patrocinandi munus in Eccleſiaſtico foro ſuſcepit. Amicum ſibi familiaritate coniunctiſſimum, iniuſtè quidam tunc diuexabat. Lancellottus iudicij acrimonia, & ingenij acie exacutus, aduocauit ad eius patrocinium vires induſtriæ, ſolertiam forenſem, præſidia doctrinæ, decora eloquentiæ: Sed inter tot adiumenta rei ſui, leuiculo etiam mendacio officiosè vſus fuit, quo veritatem obnubilauit. Ex antiqua ipſe conſuetudine; antequam lectum peteret, aliquid è Sacra ſcriptura lectitabat; ſiue vt Dominico eloquio diem obſignaret; ſiue vt matura pararet amuleta contra nocturnas dæmonum illuſiones. Ea nocte, legenti, obuia fuere ea Sapientiæ verba, quæ habent, *Os quod mentitur occidit animam*. Quibus, velut ſibi dictis, tremefactus, exiſtimauit mendacio illo tanquàm venenato gladio peremptam à ſe & iugulatam animam ſuam. Cruciabatur, diſcruciabatur, intimiſque ærumnis tabeſcebat mens propriæ mortis rea, externorumque deſtituta ſolamine, implacabili luctu ſe ipſam deflebat amarè. Noctem totam duxit inſomnem, amariſſimis intereà lacrimis ſtratum corrigans. Vt primùm diluxit, ante Marinonium ſiſtit ſe ſupremi Iudicis reum, ac in ſemet iratus; *Itàne*, inquit, *in verum auſus ſum ſubdola verba proferre? ac de induſtria veritati integumenta poſui? Ergo literas appetij, quæ mihi ductrices eſſent, non*

ad atria

ad atria veræ sapientiæ, & penetralia virtutum, sed ad concinnandos mendaciorum fucos? Abusus sum ad nequitiam dotibus quæ mihi debebant esse opifices sanctitatis. Siccine pro amico sapui, ac Deo meo minimè placui? Cadere potui, & cecidi, oculatus ego, nulla lucri spe irretitus, amicitiæ tantùm stimulis actus; At linguam locaturo mercenariam, pecunioso ex causæ victoria futuro, honoris incrementa captaturo, heu quot mendaciorum myriades cumulabuntur: Abeant ergo rostra, valeant fora: Exardescant cæteri patrocinandi desiderio: Mihi, ad mentiendum procliuitatem experto, omnis mentiendi occasio (ea autem esset patrocinatio) deuitanda; nec alia deinceps cura, quàm ad perfectionis studium cursu concito properare, vt cœlestibus quotidie pastum epulis decet; proximumque meum, non amplius lingua, sed oratione tutari. Probat id Marinonius, conceptisque votis ad Altaris ministerium maturescentibus, sic fuit Lancellotti animus obfirmatus, vt sibi in posterum ab aduocatione interdixerit. Hoc facto emendatus & emundatus, perpetuus factus est osor mendacij, simplicitatis sectator studiosissimus, patensque veritatis promptuarium: abominatus quidquid, etiam leuitate, aut incogitantia, loqui posset lingua in fraudis obsequium.

OB SACRARVM VIRGINVM TVTELAM ter in facie crudeliter sauciatur.

CAPVT VII.

STadium vitæ spiritualis alacriter decurrenti Lancellotto, solidiora præbuit alimenta, & fortiora, is de quo nuper egimus Marinonius, qui in spiritu eum fouendum susceperat. Erat tunc Neapoli Cænobium Sacrarum Virginum sub Archangeli Michäelis tutela ex D. Benedicti instituto, quarū pristinus spiritus ardor languefactus cernebatur, interiorque mentis vigor lapidescens ac sterilescens. Neapolita-

nam Ecclesiam eo tempore Ioannis Petri Carafæ Cardinalis Theatini Archiepiscopi Neapolitani nomine, moderabatur Scipio ille Rebiba, quem ipse posteà ad Summi Pontificatus apicem euectus, in Purpuratorum Patrum Sacrum Collegium cooptauit. Huius pectus collapsis aliquarum ex ijs Virginũ moribus pœnè lancinabatur: qui tãdem tanquã ad extremã opem, ad Marinonium confugit. Anxium verò iubet hic bono esse animo; in promptu citum remedium haberi, Virginum custodiam vni Lancellotto spectatæ virtutis Sacerdoti demandandam. Annuit Rebiba, immo & grates addidit. Accersito ergo Lancellotto; arcem illam olim benè munitam, tunc malè propugnatam, Rebibæ nomine tuendam illi tradit Marinonius; imperatque, vt apud Deum causam Virginum agat, nec cesset fatigare precibus cęlum, quoad flectat Numen, opemque impetret præsentem. Lancellottus inuicto robore, ac operosa sedulitate, incipit casura substentare, segreges diligenter conquirere, vt Christi faciat congreges; perpetuisque excubijs inuigilare in ouile sibi concreditum; nec veretur fidem suam pro ipsarum tutela, ad sanguinis vsque profusionem obligare. Primùm itaque Ecclesiam ijs ampliorem construit, vbi tanquam in proprio thalamo, sponsi sui Christi delitijs possent abundantiùs perfrui: tùm diligenter curat Monasterij clausuram cõcludi, ne quà aliquis in illud irrumpere possit, idq; lapidibus ad fabros suis etiam quandoq; humeris aduectis. Ad hæc, quæcumque ijs ad cibum necessaria forent, ipse cöemebat; ne qua illę temporalium indigentia præpedirentur; neu inter ipsas ac sæculares, vlla, ob illata beneficia coalesceret amicitia.

Verùm his & similibus non aliud factum, quàm (vt est in paræmia) äerem verberare, aut milium terebrare. Aliquibus enim ex ijs ardui voti pertæsis, sub sacro velamine caro æstuabat, nec compesci poterat: & ecce ex insidiosi veteratoris arte adolescentẽ quendam, Virginis cuiuspiam ibidẽ in-

clusæ

clusæ amore captum. Hunc ad meliorem frugem reuocare nititur Lancellottus, sed nequidquam: cùmq; ipsius causa aditum ad optata flagitia obseptum videret; furenti adolescens ac præcipiti animo in ipsum desæuit. Immissa itaque satellitum infernalium biga, eum in propria domo trucidandum mandat; ad quam illi diuertentes, cùm nunquam antea visum, minimè cognoscerent, ab eodemmet obuio sciscitati sunt; vbi nam esset Lancellottus? Et ipse, ex vultu minaci, aspectuque truci, coniectatus ad se mactandum illos accurrisse; siue potiùs Diuino monitu illustratus; ambiguo sed prudenti minimèq; callido responso respondit, Lancellottũ ante ex indigitato ostio trãsisse, quod certè verissimum erat: dumque acti rabie circumspectant illi, & queritant, qua effugerit via; ipse domo egressus, vitæ consuluit suæ. Rem narrauit Marinonio Lancellottus timidiusculè; sed hunc Apostolicis ille verbis roboratum, *nondum*, effatus, *vsque ad san guinem restitisti* (quasi ex alta specula quid olim futurum præuidens) ad Rebibam remisit: Iste verò, vt cominùs hostem arcere posset, iubet ipsum intra septa Monasterij sedem sibi ac domicilium figere. Fuit ibi casus eius sæpius pertentatus: nam deuexo iam die, earum nonnullæ, virginali flammeo detectæ, mammisque nudatis, mentitæ confitendi voluntatem, quę vergeret in impudicitiam, ipsum adibant: sed operante Diuina gratia, nonnullæ in lacrimas effusę, veniam à Deo precabantur; alijs interim per subdolas Dęmonis artes ad optima quęque obsurdescentibus. Sed vt ad adolescentem redeamus; is delusus, scelus scelere cumulat, vestigatque audacissimum hominem, quà precibus, quà pecunia fœdiùs corruptum; cogniti Lancellotti necem, vel ad minus oris contumeliosam vulnerationem, in ipso medio foro, in ipsa etiam sacra ara pollicentem. Tenduntur vndique insidię, iamque pręda in casses coniecta existimatur: postridiè enim eius diei, primo diluculo, ingreditur Lancellottus Templum D. Agrippino

pino

pino Episcopo vni ex Neapolitanis Tutelaribus sacrum; ouiculas sibi creditas Principi Pastorum commendaturus; vt ex terrena caula ad spiritualem aulam eas dignaretur transferre. Exultabundus facinorosus ille, vestigijs eius inhæret, nefariam innocentis cædem patraturus: sed intuitus hominem in genua ad orationem procumbentem, pœnè corporis exortem, & ex ipso vultu cœli accolis quàm simillimum; interno afflatu conterritus, non est ausus in cũ stringere gladium, quem carne tãtùm hominem, cætera Angelum credebat: sic Deo supplicem suum tutante.

Adolescentis animus fracto semel atq; iterum cędis consilio minimè fractus, vela dat furori; & ex ipsis tartari faucibus accitum hominem, locupletiore promisso adigit ad eum vbicunque tandem inuentum, quacunque via de medio tollendum: hic auidiùs potiùs, quàm audaciùs mandata eius executus, prę trepidatione haud satis valido vulnere os eius deturpauit. Spreuit impauidus hæc diaboli territamenta Lancellottus, nec de custodiæ vigilia quidpiam remisit; quin potiùs animi voluptatibus circumfluere visus est, omni periculorum & ærumnarum sensu obruto, ac se neci destinatum & Martyrij candidatum existimare; atque ex inflicto vulnere eo spiritus ardore succendi, vt enixè posteà rogaret; si qua esset pro ipso, cęlesti mercede munerandus, ea certè alia non esset, quàm, vt leuiter percusso, atrociora quàm primùm infringerentur vulnera. Præstò adfuit roganti Deus: vix enim ab oratione surrexerat; cùm ipsum ad sua pergentem negotia, bini truculentorum hominum adoriuntur, & valido vulnere altèque defixo à dextra per medias nares in sinistram genam, venerandam ipsius faciem consauciant. Statim fluere sanguis ex incisa arteria, oris fœditas inspici, illudque necessariò prospici, vt, vel mors sit obeunda, vel contumeliosè dehonestato, ignominiosa vita viuendum, quorum alterutrum erat in optatis perditi adolescentis. Sed qui iam ardenter expetiuerat, vt corpus suum ob Virginum

tutelam

tutelam ante Deum holocaustum caderet; excepit securo pectore ferrum, immotus inter medios gladios furentis sicarij. Quò tamen pergeret omni terrenorum ope destitutus homo, vt sauciato corpori medelam præberet? Ad illud ipsum animæ suæ confugium Marinonium Neapolitanæ tunc Domus Præpositum; vt, cuius suasu Virginum custodiæ inuigilatum fuerat; eiusdem auxilio accepta pro ijs vulnera sanarentur. Exceptus est, fotus, recreatus: mixtæ vtrinque lacrimæ manantem toto triduo perenni fluxu sanguinem coæquantes; ex eo præcipuè, quòd militi suo stipendia duplicasset Summus Imperator. Aduocati Chirurgi, quorum artem dirigente Magno illo cęlesti medico, obstupescentibus cunctis, nedum sanata fuere vulnera, sed eo pacto cicatrix obducta, vt signo nullo relicto, nulli postea, etiam ipsorũ conscio patuerint. Hęc sunt tria illa vulnera, quorum vicẽ abundè rependit Deus, totidem in mortui corpusculo inflictis: è quibus profluus sanguis, non iam ad ignominiam pedibus fuit incedentium proculcatus; sed ad gloriam, argenteis reconditorijs asseruatus, tanquàm sanitatum & gratiarum officina, vt nos ipsi alias narrabimus.

Licet autem adolescens ille, impiusque sicarius humanæ iustitiæ vindictam effugisse crederentur; perpetuùm obticente Lancellotto, & ipsi etiam Proregi per suos administros auctorem, seu patratorem criminis efflagitanti, reos occulente; memori tamen irę cęlesti, in arrogantiæ cumulo debitas pœnas exsoluerunt, senseruntque mox à tergo vindicem Deum. Nam adolescens, breui ad ipsos gradus Ecclesiæ B. Pauli gladio fuit confossus; scelera sua in extrema illa hora minimè confessus. Sicarius ad triremes ob alia scelera damnatus ibi miserrimè demortuus est. Monialis tanti causa mali, dum perpurgando corpori pharmaca sumeret; vltimo ipsius haustu, spiritum emisit, ac vitam amisit, cuius protensionem per eas salutares potiones sollicita satagebat. Monasterium denique, nonnullarum salute Monialium pœnè

despe-

desperata, à Nostro Cardinali Aretio Neapolitano Archiepiscopo destructum fuit, superstitibus in varia eiusdem ordinis Cęnobia iussis commigrare.

IN CLERICORVM REGVLARIVM Religione solemnia vota Deo nuncupat.

CAPVT VIII.

AErumnarum pro Virginum tutela perpessione; Deum inter, & Lancellottū ea coiuit necessitudo, vt penetralibus cordis eius ardentiore fulgore collustratis, visus sit Dominus animam illius omnino sibi vindicare, atque adiungere voluisse. Itaque cępit hic, recessuum suorum introspectu secum discutere, quanam in tuta arce res animę suę collocásset: nam diutiùs inter sęculi ambages commoraturo, certum aliquod veneni genus timendum erat; quo, subductus pietati, eriperetur Christo. Intuebatur quoque mancipato sibi per castitatis votum, ad compedum illam trigam verè diuinam, adhùc reliquos esse binos: Paupertatis nempe; qua per terrenorum despectum firmiùs Deo adhęresceret; & Obedientię, per quam se illi mactaret hostiam. Considerabat etiam Athleta Christi, in spiritus palestra, victoriosiùs triumphare eum qui alieno viuens arbitratu cęcaque obsequij alacritate, collato multorum studio, validiore manu cōmunē hostē adoriri potest; dū pugnantibus vniuersis, singuli vincunt. Ad hęc, ad progignendam spiritualium frugem, Religiosum solum millecuplò esse sęculari feracius. Vellicabat autem maximè ipsius memoriam, sanctę illius sodalitatis conuersatio, qua sauciato sibi & vulnerum curationi intento, illis diebus frui datum fuerat, inter Nostros versato: Perfricabat, nec iniuria: Nam, Marinonio Domus Pręposito, Otium proscriptum ęternùm exulabat; Opes humanę omnes egestati & inopię posthabitę; Libertas subiectione volun-

voluntaria lętanter commutata. Exardescentia cuiusque viscera in animarum salute procuranda. Effusę perpetuò cum feruore preces. Media nocte alacriter Domino laudes decantatę. Litatum quotidie cum lacrimis Redemptionis sacrificio. Vitijs extirpandis indictum implacabile bellum. Quid plura? Memorabatur vidisse se ibi homines, in media Ciuitate extra Ciuitatem, in mundo extra mundum; & poenè mortuos ante mortem.

Ergo captus sanctitate congressus eorum Patrum, & admiratione virtutis, supplicabundus pergit ad Marinonium, eique arcana pectoris aperit, ardentis cordis desideria nudat. Neutro de Numinis voluntate dubitante; in Clericorum Regularium Religionem admittitur, ipso peruigilio Assumptionis Deiparę in cęlum, anno salutis humanę Millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto, & ab instituta religione trigesimo secundo, ætatis verò suę trigesimo sexto. Qui religioni nostrę nomen dant; primùm per quadrimestre tanquam hospites in prima probatione instituuntur: quo exacto, nomen ipsum, vt plurimùm, cum veteri homine exuunt, atque ad Habitum, & Probationis annum admittuntur. Lancellottus quoque ad huius instituti formam quadrimestri exacto, mutato nomine, audiuit Andreas; pro nominis ethymo robustè fortis, ac in dæmonis lucta succũbere nescius; ad ipsas verò cruces gliscente animo gestiens.

Nouum subijt Andreæ pectori robur ad perfectionis studiũ; & noua suppeditata statim occasio ex conuictu alterius, qui insequenti semestri ei adauctus est ad Probationem. Is fuit Paulus Aretius, legum peritiam assecutus, quam Philosophię & Græcarum literarum cognitio venustabat, & positiuæ Theologiæ scientia decorabat; quibus dignitatem Consiliarij Neapolitani Regni fuerat assecutus. Huius stationis illum intellexerat Paulus esse scopum; protegere bonos; emendare malos: Tribunal sic firmauerat, vt cathedra factum esset iustitiæ, asylum innocentium, scopulus no-

centium: nullis vnquam flexus donis; nam inspectore Deo causas trutinabat: quinimmò ex ingenuo fonte liberalitatis & charitatis, egestati litigantium sæpe ipse succurrebat, ne ij causa caderent; incredibili interim humilitate, contẽtus modestia pro fama,& re pro laude. Elegerat Paulus animæ suæ moderatorem, suarumque expiatorem culparum Marinonium, quem adibat sæpissimè. Hoc suasore, cùm iã septenniũ, æqua semper lance ius cuique suum reddidisset, emersit è tenaci mundi cœno, cùm quadraginta sex annorum esset, ac in Religionem aufugit; vt in ea,in sorte ac humilitate fratrum Laicorum animæ consuleret suę. Vbi id per Vrbem vulgatum fuit; accurrit magno concursu miserorum turba ad Domus nostræ ianuam; eiulatu miserabili clamantium,peremptam iustitiam, sublatum sibi refugium. Perstitit ille semper infracto pectore; solemnibusque votis Deo nuncupatis, immaculatè, ac sanctè per viginti & vnum annos in Religione vixit; eluctatus ter Philippi II Regis Catholici potentiam, eum ad Episcopatum Castri-maris ad Stabias,& Cotronensem,& Archiepiscopatum Brundusinũ pinguiorum tunc redditũum, nominantis. Manus tamen dare coactus est Christi Vicario,Sanctissimoque Pontifici Pio V. quo in virtute Spiritus sancti præcipiente, Ecclesię Placentinę Pastor fuit designatus,& in S. R. E. Cardinalium numerum cooptatus, & ab eius successore Gregorio XIII Archiepiscopatui Neapolitano Præsul datus. Mutua ergo Paulus & Andreas contentione certabant, pręcipuè ad primas humilitatis capessendas. Optauerat Paulus, vt abiectioribus vilioribusque Domus ministerijs vacaret,à Clericali gradu abstinere. Negatum id illi, ac sub obedientię pręcepto imperatum, vt sacris se ordinibus insigniri pateretur. Hoc verò ne desiderare quidem Andreę permissum, iamdiù ante ad eum gradum in sęculo euecto. Coniunctim tamen demittebantur,eòusque vt vilissima appetere,abiectissima exequi, omnium atteri pedibus, gloriosum ęstimarent: ac in

nouo vitæ genere quam elegerant iam veteramentarij, detritos calceos manibus ipſimet ſibi conſuerent ſuis. Tanti eſt, amoris Diuini telis ſemel ictum eſſe. Hæc libenter ſunt nobis commemorata; vt par in terris commilitonum, æquali in cęlis gloria coronatum; æquali in terris honore decorandum, detur ſperari. Non enim caſu, ſed diuino potiùs nutu factum exiſtimamus, vt labente huius ſęculi anno vigeſimo quarto, quo iſta ſcribimus; quando Beatorum faſtis Apoſtolico diplomate adſcriptus eſt Andreas; exeruerit Paulus caput, & notus inſurrexerit; educente nemine, præterquàm illo, qui de tenebris lumen facit ſplendeſcere; tanta ſanctitatis fama, tanta miraculorum frequentia; vt Decio S. R. E. Cardinali Carafæ Archiepiſcopo Neapolitano de ſui prædeceſſoris honore ſollicito, ad incudem viſum fuerit omnia vocare, teſteſque ſuper ijs Sacramento adigere, ad Apoſtolicam poſtea ſedem cuncta tranſmiſſuro.

Sed ad noſtra reuertamur. Palmam præripuiſſe in humilitatis curſu viſus eſt Andreas. Decumbentis enim in lectulo ſenis, quem diuturni morbi vis, impotem mentis fecerat, cura illi demandata fuit. Suſcepti ſui, dum phreneſi corriperetur (correptus eſt autem viginti menſium ſpatio, quoad ſcilicet vixit) nec vim temperare, nec ferociam compeſcere valebat: totus in eius obſequio occupabatur, dum cibare illum, & à ſordibus purgare cogeretur; attamē iniurioſis verbis, pugnis, & calcibus ab eo immaniter impetebatur: Sed incenſum ac flagrantem Andreæ animum eæ contumeliæ paſcebant, quantalibet voluntate paratum obſequi, peritū humilitatem cum patientia miſcere. His autem, alijſque dum Probaretur, egregiè geſtis, ad ſui elationem minimè exultans; ſed ad Auctorem Deum cuncta referens; virtute in obſequendo, demiſſione in laudando; ſemper extra gloriam, nunquam extra merita fuit. Poſito tyrocinio, expletoque Probationis tempore, Profeſſionis vota nuncupauit ſolemni ritu, ſummo animi feruore, pietatiſque ſenſu pœnè

incredibili, in D.Pauli templo ad Aram maximam, ipso die vigesimo quinto Ianuarij eius Conuersioni dicato, anni Millesimi, quingentesimi quinquagesimi octaui. Constans fuit multorum sententia, qui Andreæ spiritum aduerterunt; in eius ad Religionem accessu, impletum esse quod pluries repetito vaticinio Marinonius prædixerat: nimirum; se, nascẽte Religione ad eam aduocatum, haud quidem vt primariũ lapidem ad fundamentum; sed veluti rudem ac impolitum in ima abscondendum, mortalium obtutu minimè dignum (humilitatis erant hæc verba.) Ea tamen adolescente, ab eodem Christo ædificij totius Architecto, adducendos alios lapides, eosque sectos, ac politos, ædificij faciem ac prospectum mirificè exornaturos: Andreas etenim, vt diximus, religionem petijt ab eius institutione trigesimo secundo anno: At Marinonius inijt eam quadrimulam.

VRBIS LOCA SANCTA VENERATVR.

Ieremiam Isachinum, Bernardinum Cardinalem Tranensem, & Paulum IV Pontificem Optimum Maximum, Clericos Regulares admiratur.

CAPVT IX.

RECenti Professionis spiritu vegetus Andreas, in cęlestiũ tantùm amorem totus exardescere visus est. Horum autẽ cùm velut effigiatũ quoddam schema habeantur sancta Vrbis loca; ad ea peregrinationẽ instituere (modò ij annuãt, quorũ nutibus se regendũ tradiderat) pertentat. Vetus id ei fuerat olim desideriũ, sed longè diuerso fine: Nã furẽti tũc appetitu gloriæ, insatiabiliq; cupidine diuitiarũ; ductu tamen vt diximus, rectè factorũ, nihil videbatur inuiũ aut lõginquũ; & eminere inter honesta satagenti, suadebatur nullibi opportuniùs quàm Romæ viuendũ, vbi si quæ patrasset egregia (& patraturũ se fidebat) tãquã in editissima orbis specula forẽt conspicua

conspicua. Diuinis posteà introrsum illuminatus illustrationibus; quàm essent isthæc omnia futilia;& cognouerat probè,& exprimebat apertè. Romanũ tamen iter, sed instinctu Religionis, anxius sẽper meditabatur; sollicitùsq; illud maturanti, nunquã arripere concessum; quà, quòd velut infans lactaneus à nutricio suo Marinonio, ne breui quidẽ temporis momento posset auelli; quà, quòd vigili præpediretur Sãctimonialiũ sibi creditarũ cura. Præsenti autẽ tempore, id videbatur factu facillimum, à gregis custodia liberato, & in albũ iam Nostrorum ascripto. Non cessat itaq; Marinonium efflagitare, vt eundi faciat facultatem, ac Peregrinantis habitu & charactere: nempe, vt liceat nudis pedibus incedere: stipem emendicatò colligere; negata, conuitijsq; dicto, factoue lacessitum, non conqueri: internoctù, gratuito sub cęlo hospitio frui: nihilq; non perpeti, quo spes increscere, fides posset augescere. Marinonius feruorem ipsius demiratus, iustis rationibus probat, non esse ex Dei voluntate nimias illas seueritates; esse consuetum Nostrorum itinerandi modũ III. Nonas Aprilis anni Millesimi quingentesimi quinquagesimi noni, Romã peruenit. Et si verò vix quisquã sit eam adeuntium, qui naturę ipsius impulsu, Vrbẽ tot monimentis inclytã, tot prodigiorũ feracẽ non suspiciat; ipse tamen nullo curiositatis pruritu sollicitatus, cunctis extraneis cogitationibus valere iussis; ab ijs, quæ ex antiqua nascebantur Gentilitate subducere aspectũ: venerari sanctos cineres: terram tot piorũ cędibus sanctificatã, quęq; Apostolicũ ebiberat sãguinẽ exosculari: locaq; alia ex alijs obire; ea pręsertim, quę Sanctorum Martyrum fuerant nobilitata triumphis: ibi ex imo pectore preces fundere,& inexplebili meritorum Christi thesauro ditescere. Dum autem venerabundus aspectat laureata Martyrum capita, erumpit rediuiuus Martyrij ardor, cuius se candidatum olim viderat; nec desinit sortem suam grauiter conqueri, cui minimè datum fuisset pro Christo sanguinem fundere; ac facinoroso illi subirasci, qui

ictu

ictu validiore eum non percutiens, ex ipsis suis manibus palmam sibi eripuerat, gloriæque Martyrij fecerat exortem. Efflasset porrò Andreas animam in Martyrum tumulis; ni hoc solamine recreatus, deliberasset ad proximos è peccatorum cœno liberandos pertinaci deinceps studio se vacaturum, cum honoris etiam & vitæ iactura: ac Tyrannorum defectu, in corpus suum piè sæuiturum; victus lautitias exclusurum; vigilijs, laboribus, macerationibus, vim eius omnem attenuaturum. Hoc itaque præcipuè bono in Romana peregrinatione ditatus fuit.

Accessere autem & alia, ex trium insignium Nostri Ordinis Virorum, qui tunc Romæ degebant, congressu; quorum meritorum seriem frequentissimo sermone à Marinonio audierat. Primus eorum fuit Ieremias Isachinus Salodiensis: hunc Ioannes Petrus Carafa Venetijs nouerat virtutum omnium condum & promum; factusque Pontifex summus Pauli IV nomine asciuerat ab intimis cordis sui secretis; vt nempe, & supremi fastigij viri consuetudine frueretur; & inter ipsos humanæ celsitudinis apices, imaginem apud se haberet humilis, ac Religiosæ vitæ, quam ipse quoque duodecim annorum spatio tenuerat; & pro qua statuenda plus ipse cęteris, plus ipso etiam B. Caietano laborauerat. Extra Venetum limen pedem extulerat Ieremias, sed Pontificis præcepto cöercitus, ac promisso roboratus, nullo se impedimento detinendum, quin Clericali instituto, quoad fieri posset, victurus esset. Venit; contra diuitiarum & honoris affectum communia Aulæ vitia, eiusque limina vix extremo pede terentium, fortiter munitus: & à neutro ipsorum se vnquam obsessum, illustribus postea exemplis comprobauit: Abundè quidem opum affluentia cumulatus; nam quadriēnio toto, quo ibi demoratus est, detritam vestem ex vili panno contextam non renouauit, eademque semilacera Venetias Pontifice defuncto repetijt. Admiranda verò magis eius animi celsitudo eos honores contemnentis, qui tam

auidè

auidè expetuntur. Dictum aliquando illi fuit; inter schedulas à Pontifice in secretioribus capsulis sepositas; inuentam, referentem, ipsius aliorumque nomina, quos intrante Septembri, si vita comes fuisset, Purpura decreuerat ornare: Et ille, non sortem indoluit suam; non Pontificis præproperum fatum: sed infracto pectore constanter affirmauit, nunquam se fuisse adsensurum, quin potiùs selecturũ irrequieto semper motu, incertisque sedibus vagari, mũdi totius extorrem. Hunc sæpissimè Andreas adibat; ac de gloriæ, opumque contemptu ipsissimis venenatis iaculis quibus eius quõdam pectus fuerat sauciatum, plus facto, quàm verbo dicentem audiebat: Deo nullam non arripiente occasionem, malagma ad purulenti eius vlceris sanitatem admouendi. Parem vitæ exitum (ne hoc reticeamus) sortitus est Ieremias: ex Aulæ enim tumultibus liberatus, Mediolanensem, ac Venetam Domum rexit. Dumque lues illa celeberrimas Italiæ Vrbes grassata, Patauium quoque depasceretur; ipse eò Venetijs ad fratres suos curandos, igne Sancti Spiritus succensus accurrit; quorum septem ad Cœlum transmissis, quibus ipse sua semper manu corporalia, & spiritualia administrauerat, quodque magis horrescas tumulo etiam eos condiderat; octauus ipse eodem quoque morbo sublatus est; dextera Crucifixi imaginem habens, sinistra sacrarum precũ libellum, vnde egredienti animæ suæ precabatur; quas vix compleuerat, cùm in cęlum euolauit. Martyrum fortè catalogo ascribendus, cum ijs quos Ecclesia pridie Kalend. Martias veneratur; id mortis genus ob incredibilem pietatem, & robustam fidem susceptum, nihil à Martyrij splendore abesse decernens.

Vidit etiam Bernardinum Schottum Sabinensem, primũ nostri Agelli post quatuor primos Patres germen, S. R. E. tunc Cardinalem Tranensem nuncupatum ab Ecclesia Tranensi, ad quam electus, & à qua ad Placentinam postea trãslatus fuerat. Huius visendi summo studio tenebatur An-

dreas

dreas: quippè quem audierat vnum inter tot eximios viros Romæ Oratorio Diuini amoris mancipatos, interritum ac intrepidum B. Caietano in erigendæ Religionis negotio adhæsisse; Aloysio Lippomano, Iacobo Sadoleto, Gaspare Contareno, Tullio Crispoldo; & alijs ad vsque octo supra triginta, Instituti paupertate eò vsque in Ecclesia inauditi, pueriliter conterritis, & à promisso vacillantibus: cuiusque Epistola de Regulari disciplina Nostrorum manibus terebatur (typis nunc excusa) anno eius sęculi vigesimonono ad Patres Romæ in Generalibus Comitijs congregatos, Apostolico planè spiritu conscripta. Audijsse porrò eius pręcepta dici potuit Andreas, cùm eum coràm fuit intuitus; hoc est, virum Gręco, Hebraico, Caldeoque idiomate loquentem: Cęsari charissimum; apud quem trium Episcoporum Apostolicę sedis Legatorum Theologus, de exitioso illo Interim pro Catholicę fidei puritate sępius egerat: Pontifici à consilijs, & Confessionibus; Piscatoris annulo diplomata Pontificia obsignantem: semper tamen ambitũ auersantem, familiari Symbolo, *Abstine, & sustine*, contra mundi illecebras se munientem: ad quietem aspirantem, & pro ea crebris lacrimis suspirantem: ex Aulę tumultibus ad Nostra, vel Cassinatum Patrum claustra, tanquam ad Beatorum sedes, anhelo cursu fugitantem. Libabat hos flores, florilegus Andreas; ac in semet infremebat; recogitans, quàm ipse ardenter, quantulus homo, ad honores inhiasset despectos summis Viris, contra eos tàm generosè obluctatis.

Sed nullo maiore desiderio vrgebatur Andreas, quàm vt Pauli IV Sanctissimos pedes exosculari daretur: illum enim Religio semper venerabunda suspexerat; multumque illi se debere profitebatur, quippè cùm, fama orbi notus & Episcopali dignitate reuerendus, Religionis negotium ipse perfecisset; dũ B. Caietanus assiduę contemplationis dulcedine detentus esset: Et feliciter Andreę factum, eo tempore Romam adijsse, quando sedatis iam bellorum tumultibus, dæ-

monis

monis arte excitis; propinquis Vrbe ac Domo eiectis, redditaque Orbi pace; Pontifex se ac totum in vnam Catholicam fidem reparandam deprauatosque Aulæ mores corrigendos occupabat; ea animi tranquillitate ac segetum vbertate; vt proprio ipse diceret ore, inde auspicanda sui Pontificatus initia. Eius eloquio ac maiestate, mirum quàm fuerit animatus Andreas ac zelo Regularis obseruantiæ, quam tunc maximè in cęteris Religiosorum cętibus moliebatur Pontifex, accensus. Triginta quinque dierum spatio Romæ commoratus, VIII. Idus Maij Neapolim rediijt.

IACOBVM MOLANVM IN EXTREMO conflictu contra Dæmones suis precibus iuuat.

CAPVT X.

INcrementa sanctitatis in Andrea post Religionis ingressum dilucidè patentia; neminem non extimularunt ad eundem vitę statum capessendum; ex ijs, qui Neapoli purioris vitæ semitas terebant. Inter cęteros, Iacobum Molanum excitarunt; Sacerdotem, qui tam rigidum ac seuerum imperium exercuerat in sensus & affectus suos, vt vita ipsius proponeretur cunctis tanquam perpetua morum censura: Hunc tamen occidua ętas roboris iam effœta, multorumque languorum scopulis illisa, imparem oneri subeundo reddiderat. Verumtamen ipse pro abundantia fiduciæ quam in Christum habebat, cuncta sperans prona & peruia, Marinonium adit Domus Neapolitanæ Præpositum, apud quem suas quoque labes expiabat, obnixèque deprecatur; vt se ad cęli atria breui, vt sperabat, transiturū, collocare velit in sanctæ Religionis vestibulo, ad quā recenti Andreæ exemplo excitabatur; additque se posse cū Dei gratia & laboriosa pietate, ardua quęcumq; subire, confragosa,

quæque complanare. At Marinonius, senij aliorumq; morborum agmine circumstipato, suadet extra septa vitæ rigidioris extremum illum diem præstolari, & bonis interim operibus ad illum sese parare. Ægrè id tulit Iacobus, ac desiderij vehementia adactus, occultas Confessario tetendit insidias, sibi tamen salutares. Primùm enim rogat, vt domesticam suppellectilem suam tãtisper in sacris illis ædibus custodiat, donec è patria supremo Vale salutaturus consanguineos & amicos redeat; quod impetratu ei fuit facillimũ. Tùm aliquot dierum elapso interuallo, eiectum se domo à nouo eius conductore lamentatur, nec possibile esse paucorum dierum vsuræ, alteram domum reperire; publica hospitia incommoda esse seni, indecora Sacerdoti à turba seiungendo: vnicum sibi superesse suffugium in eius charitate; tectum se tantummodò petere, prætereà nihil. Commiseratus hominem Marinonius, iubet eum cum charitate recipi; in vnam ex nostris cellis collocari; lectum sterni, ac cætera ex nostra paupertate apparari. Intereà Patres ad cœnam in Refectorio conuenerant: & ecce hospes in ipso medio, humi stratus, ante omnes, perrumpens cęlum vi gemituum, effusione fletuum, ardore suspiriorum, crebritate singultuum, admitti se ad Religionem efflagitat. Tùm Præpositus imbecillitatem virium librans, ac spiritus impetum cõmetitus, coniectusque Diuinum aliquid in eo latenter asseruari, conuersus ad suos, *Eia*, inquit, *Patres, non meretur tantus feruor repulsam*: & in Nostrorum numerum eum cooptauit ipso die vigesimo septimo Nouembris, qui B. Iacobo interciso in Ecclesiasticis fastis sacer describitur. Receptus est, tantùm, vt ardentissimi desiderij meritum videretur assecutus: nam exacto Hospitij quadrimestri, atque ad Probationis annum admissus; decretorium mortis suæ diem adesse persensit. Expertus est autem, maximo animæ suæ fructu, Andreæ charitatem, atque orationis efficaciam. Huic, eius cura in vltima vitæ linea constituti demandata. Rem ipse-

met

met teſtatam reliquit in Tractatu quem de ſpe & timore conſcripſit. Nam, ipſa die D. Pauli Commemorationi ſacra, dùm cęleſtium colloquiorum pabulo moribundum ſolaretur; illum videt admirabili quodam gaudio perfundi & exilire: Quidnam ſit, interrogat; auditque Beatiſſimam Virginem Mariam ſibi tunc affulgere dignatam eſſe. Procubuit ad hæc audita Andreas in genua, & in faciem: & Iacobus poſteà congaudere illum ſecum rogat, cuius mentem piiſsimę Matris viſitatio mirificè recreaſſet; ipſumque bono eſſe animo, cuius obſequia & procubitus fuiſſent Virgini apprimè chara; viciſsimque pariter gratiarum largitrici gratias habendas. At bonorum noſtrorum inuidi, Deique perduelles Angeli, vt Iacobo viam ad cęlum intercluderent; illicò minitabundi, velutque ad prædam inhiantes, lectulum eius obſident, formidabili quodam modo pro ſuo iure animam illius euocantes: ille concuſsione lectuli; crebro anhelitu; tractis ab imo pectore ſuſpiriis; corpore ob animam ad ſummas anguſtias redactam, ſudore perfuſo; pauoris ſui dare teſtamina: Andreas illum confortare, & in ſpe Redemptoris validè firmare: illi rurſus, actionem, & accuſationem inſtituere; & noxarum obiectatione ad miſerandam aſſequēdæ Beatitudinis deſperationem inducere: atque ab ipſis cunabulis vitæ acta repetere; eorumque rationes exigere: territus animo Iacobus, multis ſe negare obnoxium; aliorum, miſericordiam conſecutum affirmare; aliorum, veniam deprecari: Dubio euentu, ecce Andreas palęſtritē ſuum adiuturus, audacter in infernales miniſtros inſiliens, imperio precum, orationis efficacia, caſti & intemerati corporis puritate oppidò illis aduerſa, illos ſtatim cöercuit atque ad barathri tartara cōtruſit Iacobi mente tranquillata. Hæſit poſteà aliquātiſper Andreas, & cū obeūte, attonitus ruminat, quibuſcū nobis in mortis vicinia colluctandū, quātularū rerū nobis rationē exigēdā, quibuſq; laboribus ad cęlū ſit enitendū. Poſtera die Iacobus agonis ſui pręmia à iuſto agonotheta in cęlo recepit.

NOVITIIS INSTRVENDIS PRAEFICITVR.

CAPVT XI.

QVadriennio toto vitam priuatam vixit Andreas, expiandis tantummodò per Pœnitentię Sacramentum animabus intentus. Anno verò Millesimo quingentesimo sexagesimo, publicã etiã instituere coactus est; vt illam ad sanctitatem; ita & istã ad prudentiã; vtramq; tamẽ ad exemplũ. Nouitiorũ enim formandorũ cura illi demãdata fuit à magno illo spiritualiũ Magistro Marinonio; iudicante, eũ qui semel iã in vno cõmilitone suo gloriosũ de diabolo reuexerat triumphũ; iteratò id facturũ ac sæpissimè in suis quotidie tyronibus. Hanc autẽ curã à se primũ est aggressus Andreas; existimante se pręuio illos assumpturos virtutũ decora; & ex se, tanquã ex optimo exẽplari desumpturos mores suos ab omni impuritate desęcatos; illisq; non solas aures duces futuras ad probitatẽ, verũ & oculos. In ijs verò instituendis probandisq; nullę artes desideratę sunt: nã artificio mirabili ad cuiusq; indolẽ se cõponebat; suauiùs, insuauiùs; at sẽper amãter. Omnibus ex humanitatis compassione omnia factus, vt omnes lucrifaceret: sed ex humanitate integra, & plena; hoc est, se ipso non excluso. Quare, cũ interdiù cogeretur instruere illos & fouere, ac sęculariũ pręterea cõfessiones audire, internoctù posteà binis seu ternis ante Matutinũ horis è lectulo consurgebat ac in genua procũbens prolixè orabat. Sed comperta erunt isthæc magis, cùm de eius virtutibus instituetur narratio. Decennium in hac arte se exercuit: nec enim ab ea destitit, etsi aliquando Neapoli Præpositum egit: Atq; ad eorum instructionem, qui Nouitijs regendis præficiendi essent, insignem conscripsit Tractatum, qui hodieque extat. Sub hoc non pœnitendo Magistro, Religio dignitate ac numero auctior esse cępit, & pręuidit ipse lætissimę prænuncia segetis: Ex ipsius enim agro

educti fuere posteà multi pietate sobolescente insignes, quos sæpiùs etiam non vocatos, obuios in hoc opere intuebimur; illos præcipuè, quos ipse virtutis aliqua excellentia peculiariter dilexit. Mirum autem fuit; hominem, qui altè animo infixerat suo, omnes, si licuisset, ad hanc Agni cœnam aduocare, etiam compulsos intrare; cunctantem tamen fuisse, & constanter inexorabilem, ne vacillantis valetudinis, dubiæque sanitatis homines admitteret: Ipsique tanquam auctori peruulgatum illud ascribitur, *Religionem animorum, non corporum, esse valetudinarium*: quòd scilicet, quanta quanta est, in curandis animi morbis occupari debeat; verùm corporis curam delicatulè fouendi, vti certam sui perniciem auersari, vitare, impedire.

OBITVS MAGISTRI SVI MARINONII. Hispanica profectio tentata.

CAPVT XII.

Exeunte anno Millesimo quingentesimo sexagesimo secundo Marinonius, cuius toties meminimus, quiue Andream in Christo genuerat, è vitę huius statione decessit, ad cęli gaudia euocatus, Beato Numinis aspectu fruiturus, cùm illi efflueret secundus supra septuagesimum annum. Hic inter ipsas mortis angustias, multa de plagis Domini meditatus est, quæ ex dicentis ore à Saluatore Caracciolo posteà Compsano Archiepiscopo excerpta, typisque nunc tradita, piorum manibus & cum fructu teruntur. Ipso tandem die tertiodecimo Decembris, qui D. Luciæ sacer est, cuius ossa Venetijs vbi ipse in lucem editus fuerat, asseruantur; Neapoli verò, vbi fere trigintannali habitatione vixerat, D. Agnelli Ciuitatis Patroni peruigilio dicatur; relictis corporis exuuijs ad sempiternæ lucis gaudia fuit accitus, eo prorsus temporis momento, quo in

Cho-

Choro ad Vesperas concinebatur Antiphona, *Domine quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum.*

Quod ad Andream attinet; is toto eo languoris spatio, decumbentis Magistri lectulo pœnè affixus visus fuit: Horarias preces quotidie, vltimo etiam vitæ die, non alius cum eo, quàm ipse recitauit; & quidquid intereà is cęlo magis quam terris propior, ex lectulo tanquam è suggesto concionabundus de rerum fugientium contemptu disseruit, ac de propositis æternorum bonorum præmijs, scripto excepit; vt his velut supremis parentis sui tabulis auctior fieret ac ditior. Post Magistri mortem, permulceri cępit Andreæ dolor: putauit enim certò, dignam cęlo ipsius animam Deo commendatam, ad ipsum transmissam. Recreabatur quoque iterati promissi recordatione, quo ille, se, quem ipse doctorem & directorem vitæ spiritualis expertus fuerat, tutelarem multò magis in cęlis despondebat, ac de sui perseuerantia sollicitum. Sed nec illud minori fuit Andreæ solatio, quod Beatrici Carafæ Pauli IV sorori contigit. Ea enim relicta Io. Aloysij Lagonissę, cùm ferè nonagenaria esset, peruigil supremum diem expectabat. Ipsam Andreas à Romana peregrinatione redux inuisebat sæpiùs, vt Pontificis votis ac mandatis obtemperatum veniret. At ipsa nihil aliud ab Andrea frequentiùs rogitabat, quàm vt precibus suis flecteret vitę ac mortis Dominum, vt eo die è carcere vitæ huius sibi daretur emigrare, quo Sanctus Dei (eo quippè nomine appellabatur Ioannes) cęli penetralia scanderet. Non cessauit Andreas Diuinam erga Beatricem consolationem audaci quadam fiducia conciliare. Hanc certo vidit euentu: amborum enim eadem vitę linea, idem terminus, idemque momentum: cunctis admirantibus, ac vno ore, Dei in supplices suos benignitatem commendantibus.

Post hæc, impetu quodam vehementissimo in Hispanias optauit commigrare, quando eas Paulus Aretius petebat: ad

vnicā tamen regulā voluntatis Diuinæ, ſuā exęquare ęquū iudicauit. Quare negatam à Superioribus proficiſcendi voluntatem, tranquillus excepit ac ſedatus: Nam affectibus moueri, humanum eſt; illis affici, peſſimum; quotieſcunque enim adoleſcunt, in noſtri perniciem conualeſcunt, virtuti obſtrepunt, eius munia conturbant, atque ab ea nos faciunt ſegreges. Perfecti autem viri eſt, illos domitare, compeſcere, coërcere: quod in Andrea expertum fuit. Profectionis hęc erat opportunitas. Cùm Tridentini Concilij Decreta Pont. Maximi Pij IV iuſſu publicarentur, Philippus II Hiſpaniarum Rex, acerrimo fidei Catholicæ zelo exardeſcens; vt pro ea fortiſſimum propugnaculum extrueret contra hæreſum tabem ac labem, Germaniam totam tunc populantium; decreuit in Regno quoque Neapolitano Tribunal ſanctæ Fidei erigi, quod in eius violatæ reos, bonorum etiā proſcriptione poſſet inquirere. Neapolitani, quorum obſequia erga Deum & Regem, ſemper ſolida & ſincera fuere; infauſto nūcio perculſi, imperium Philippi aliquantò durius non deſperarunt mitigare: & coacto concilio, ad eius vultum deprecabundè deliberant, & reuerenter accedere. Occurrit ſtatim Aretius Neapolitanæ tunc Domus Præpoſitus: multumque de illo ſe polliceri audent, quem ſciebant Regi eſſe chariſſimum, ac probitate notiſſimum. Excitus eſt Andreas eius comitandi cupiditate; quòd vidiſſet eum obfirmato animo honorariam legationem, quamue multi auidè expetebant, excutientem. Nam Sex-viris Neapolitanæ Ciuitatis obnixè id ab eo efflagitantibus, apertis verbis Paulus abnuerat. Adiunctæ preces Proregis Paraſani Riberæ Ducis Alcalæ; eæque irritæ. Recurſum ad Pontificem, opera Aloyſij Requeſenſij Militiæ S.Iacobi Commendatarij maioris, Oratoris Catholici; ſed incaſſum: nam Pontificis nomine à S.Carolo Cardinale Borromęo ſcriptas literas, ſubterfugerat Paulus, vti nullo pręcepto cogentes. Additę ſecundæ, ac tertiæ, repetita iuſsione in virtute Spiritus ſancti; quibus tandem

manus

manus dare coactus fuit. Extorsit hoc Pauli factum ab Andreæ animo, ad honoris decora olim inhiantis, ingentia desideria eum comitandi; quem in rerum caducarum despectu supra hominem existimabat; sperabatque in Hispanica legatione, hausturum se ab illo tanquam ex perenni humilitatis fonte, proculcandæ humanę vanitatis innumera exempla. Ad hæc, vacillans Pauli valetudo, ob quam ipsemet Pontifex, relatu Oratoris Catholici, primis literis à præcepto abstinuerat; vicinęque senectutis molestiæ (nam annũ agebat quinquagesimum tertium) anxium de eius salute reddebant Andream, solliciti exhibitione obsequij, imbecillitatem ipsius inter itineris angustias & pericula, vtcumque fulcire sperantem. Existimabat item, & iure, futurum Paulo periucundum, cuius patentia præcordia Religionis amore inflammata cernebantur; si non quiuis ex ea, sed ipse secum pergeret, eius olim in spiritu collactaneus, omniumque laborum particeps, quocum posset consuetis de virtutũ adeptione & vitiorum extirpatione exercitamentis proficere: nec mutua charitate vinctos, locorum interuallis esse seiungendus. Paulus quoque impensè à Pontifice efflagitauerat, abeunti sibi in Hispanias, in Domus suæ Præfectura subrogari Thomam Goulduellum, gente Anglum, patria Cantuariẽsem, insignem sanctitate virum; qui paterno solo ac nobilitate contempta, solemnia Deo vota in Neapolitana Domo nũcupauerat Octobri anni Millesimi quingentesimi quinquagesimi, & à Iulio III Reginaldo Cardinali Polo, Angliæ Legato, socius datus fuerat: à Paulo vero IV Episcopus Asaphensis factus, pro contribulibus suis, egregiam nauauerat operam, vsque ad impiæ pseudoreginę Elisabethę Regnũ; quando desperatis iam rebus, rursus Neapolim petijt, vbi etiam Prępositum, Episcopali licet dignitate insignitus, egit, antequam ad Tridentinum Concilium à Pio Quarto mitteretur. Sed id negauit Pontifex: nam Goulduelli opera in Belgio vti decreuerat, vt labantes in Catholica fide Anglos,

quo

quo posset modo repararet. Paulus ergo cùm euanidam spem suam de Asaphense comperisset; assumpto in socium Petro Caputo, non putauit Andream loco dimouendum, ac proinde Domui, imò & Ciuitati toti, per eius absentiam pessimè consultum ire. Id fuit Andreæ iniucundum: attamen renouato per obedientiam proprij arbitrij holocausto, insultantem animum prohibuit exilire, illumq; intra propriæ abnegationis carceres compescuit facillimè.

NEAPOLITANAE DOMVS PRAEPOSITVS creatur. Venatus insignem peccatorem, noctu à dæmonibus vexatur.

CAPT XIII.

CVm decennium Andreæ imperatum fuisset, facile factum fuit, vt bene ipse didicisset imperare, & optimè præfuturus speraretur, qui optimè ante paruerat. Hac certitudine spei, Neapolitanæ Domus Præpositus est renunciatus. In eo ipse gradu constitutus, decreuit apud se; priùs imperare sanctitate morum, quàm potestate. Vitam suam, legem futuram gregi: & omnino se velut holocaustum integrum & illibatum pro fratrum suorum salute Deo dicare. Typum porrò perfecti Clerici Regularis, expresserat in Neapolitana Domo Marinonius: Eius vestigia pede certo presserat Aretius, qui Andream in Præfectura præcesserat: ijs insistere, vt videbatur arduum, ita securũ ac tutũ. Attamen sedulis ministris semper allaborandi nouę erumpunt occasiones: viciſſimq; Deum verè quęrentibus, præstò adest, & vbiq; ipse Deus. Andreæ profectò in vita priuata pro eo laboranti, nulla vnquã fuit requies: at in publica & Præfectura, insatiabilis etiã quædã fames addita; animas sibi concreditas ad perfectionis metã, quò & ipse tendebat, omni ope secũ prouehendi. Et certè cooperante Deo; segetis,

ſeu perceptę, ſeu ſperatę fuit maxima lętitia. Triennium enim pręfuit, & ſub ipſo multi Chriſto in Religione nomen dederunt. Horum agmen duxit Ioannes Franciſcus Solarius Genuenſis, quem in extremo conflictu, nobili triumpho de hoſtibus reuecto decoratum, Andreas ipſe palam atteſtatus eſt: Clauſit verò Baſilius Pignatellus, filius Marchionis Lauri, ac Eques Sancti Iacobi, nunc Epiſcopus Aquilanus.

Non multum effluxit temporis; quando vnum è ſuis filijs cum ingenti ſuo gaudio ad cęlum meritis onuſtum, vidit euocatum. Is fuit Iulius de Ponte; Ioannis Franciſci natu maior, qui & ipſe quoque ex Marchione Murconi, & ſupremi Italię conſilij apud Philippum II Catholicum Regem, Conſiliario, ac Neapoli Collateralis conſilij Decano, iam ſeptuagenario maior, Deo ſe in hac minima Religione dicauit. Etenim, cùm Genuam peſtilentię lues graſſaretur; qui tunc ibi Prępoſiti munus agebat Paulus Pignatellus, quatuor è noſtris Sacerdotibus (ne omnes periculo ſubijceret) ſortitò elegit, qui morientibus Eccleſię Sacramenta miniſtrarent. Prima ſortitione, Cornelius Solarius prodit: tũc trepidare Iulius, ne ſortem experiretur aduerſam, quę nolentes quandoque adigit, volentes abigit. Quare priſtino naſcentis Eccleſię feruore renouato, vltroneum ſe & ſpontaneũ decedentium offert miniſtrum certiſſimoque interitui deſtinat & morti; quam paulò poſt oppetiere, tùm ipſe, tùm qui tertia & quarta ſortitione prodierunt, Ambroſius Baronus Bituntinus, & Alphonſus Oſorius Hiſpanus.

Ioannem quoque Scorcouillum peculiari quodam iure dicendus eſt Andreas enixus. Cęteris enim Patribus de eo in Religionem admittendo ambigentibus, ac fortè refragantibus; veritis ętatis teneritudinem, à qua ſuccubitum puero ſub Regularis diſciplinę onere timebant; vnus Andreas pro illo ſe vadem conſtituens, ſpondet vberrimam ab illo virtutum frugem colligendam; Patresque idcirco libentes in ſuam traxit ſententiam. Quod, irrito ne, an proſpero prędixerit

euentu;

euentu; iudicium sit pœnes considerantes, ipsum ad summum Religionis gradum euectum, ipso etiam Andrea in humanis existente, maximo zelo per sexennium, Pręposìtum Generalem egisse,& alia sępius alia munia.

De Andreę verò solertia,redibit iterum sermo, quam adhibebat in traducendis subditis à mundi illecebris ad operosę charitatis exercitia & contemplationis dulcedinem: eiusque arte mirabili, qua cuiusque propensionum gnarus, suo quemque cibo & esca capiebat.

Per ea tempora inuisit Franciscum Molignanum, Oppidū ditionis suę incolentem, quod Pomilianum dicitur, cui Pœnitentię Sacramentum impertiuit, itidemque omnes quotquot habebat ille domesticos familiares, eodem salutari lauacro emundauit. Sed animarum helluo Andreas, cęteros quoque loci incolas adegit ad eximij eius beneficij participationem, integrumque diem ijs Christo reconciliandis impendit. Erat quidam ibidem, inueterato ac sęuo odij morbo & insanabili pressus: in eius etenim pectore, cęco perciti furore, ingentes iam irę sat loci inuenerant; nihil iam pręter odia & necem inimici meditantis. Ipsi ad pacem suadendo, adstiterant multi frequentesque; sed fatigati destiterant; surdo enim fabula narrabatur, contra omnia bonorū hortamenta obnitenti, vltima semper mala inimico minitanti, & à nefario obduratę mentis proposito, nunquam recessuro, nisi trucidato aduersario & frustillatim fracto, discerpto, conciso. Aduentante Andrea, accurrere statim ad efferatum hominem amici, totaque conniti ope, vt ante illum pœnitentium amantissimum Patrem, sese truculentis sordibus expiandum sistat. Ille reniti, eorumque preces ac suasiones eluctari; ac tandem velut per irrisionem, ludibundus accedere. Sed Andreas interim precibus suis impetrauerat à benignitate diuina, vt lucis suę radijs, indignum licet collustrare dignaretur: Complexatus ergo hominem, illicò noxas ab eo commissas exaggerauit; quibus cęlestem iram in

fui vindictã iustè concitauerat; sempiternaq; inferorum supplicia, quibus affatim foret torquendus: Ex infinita tamen Dei clementia, misericordiæ Diuinæ thesauros aperuit: & affulgente tũc pietate Numinis, sensim cępit efferati animus frangi, domitari, mitesci, in se ipsum subirasci, agnoscere plenam flagitijs vitam, flere, dolere, in dirissimas ante actæ vitæ execrationes effũdi, & inexpectata prorsus metamorphosi, ex leone iam ouicula, ex impiò pius, ad inimici genua procubus aduolui, ab illo veniam deprecari, ipsum amplexari, osculari; maximoque doloris sensu de patratis à se peccatis concepto, vulnera conscientiæ suæ omnia ante medicum Andream ea curaturum aperire. Sed osorem generis humani, dissidiarumque satorem Diabolum; peruersi huius conuersio dolenrer cruciauit. Cùm ergo se videret delusum, amisso quem in cauea sua habebat inclusum; in reclusorem Andream cępit sæuus incrudescere. Nec diù distulit vindictam: ipsa enim nocte media, cùm fessa diurno lâbore membra sopori tradidisset, ac in lectulo conquiesceret cum socio suo Michäele à Consulibus horum testimonium reddente, cùm Episcopus esset Soranus; dormientem adoritur, conaturque eum strangulare. Expergefactus socius inaudit, interceptis quasi faucibus, eius spiritum pœnè extingui; maturat propterea anhelanti suppetiari. Sed humanam opem respuens Andreas, Diuina tantùm se tuetur, ac in genua procumbens reliquum noctis orando transegit. Albescente die, percontatus Michäel, ecquidnam sibi internoctù contigisset? audit; ter se à diabolo ob raptam illi prędam immugiente appetitum, spiritum eius elidere conato; ter ipsius nisus irritos factos. Id verò sibi oppidò esse familiare, quotiescunque talia egregia facinora in Dei gloriam patraret. Attamẽ diuina semper cooperante clementia, frustrà se illos aggressos; & eoùsque territãtes illum dęmones, semper ignominiosè succubuisse: Reddendas proinde ab ipso quoque debitas Deo grates: quem

ea oc-

ea occasione non destitit hortari, vt in communem se studeret hostem armare; & impigrè certare, quò ex igniuomis ipsius faucibus animas Christi sanguine redemptas posset eruere.

MEDIOLANENSEM DOMVM A S. CAROLO erectam incolit.

CAPVT XIV.

QVandiù S. Carolus Romæ fuit, à Summo Ecclesiæ Catholicę Pastore Auunculo suo in consiliorum partem, immensique oneris leuamen ascitus; oculato experimento vidit, quàm essent Nostri ab omni terrenorum affectu defœcati, tantùmque Diuini Numinis gloriæ propagandæ, quà Concionibus, quà Confessionibus, sacrorumque Templorum nitore, solerter intenti. Perlustrauit, & obseruauit præcipuè Domum nostram S. Siluestri ad Quirinalem collem: quæ frequentioribus tunc ædificijs, vt hodie, minimè circumsepta, sacra quædam eremus ei visa est, & asceterium quodam, siue exercitatorium virtutum: Ventitabant enim ad illam, loci venerabilitate illecti, quotquot sanctioris vitæ cultores censeri cupiebant & esse. Inter quos & S. Philippus Nerius; quo satore, permulti ibi tanquam in fœcundo solo & sub propitio cęlo, spiritualium collationibus & exercitamentis, ad maturam frugem citò perueniebant: quorum plerosque Sanctus ille in ampla diuersarum Religionum horrea lætus condebat. Multos illi Nos quoque acceptos ferimus: Sed in primis nobilem illum manipulum Sebastianum Mancinum conciuem suum; cui ipse decenni, robustarumque virtutum in tenera illa ætatula promo, cælestis vitæ præmonstrator datus à parentibus fuerat, ac ductor; perspecta angelica eius vita, micantibusque sanctitatis fulgoribus, quotidianā illi Eucharistiæ

ristiæ sumptionem non renuit & cum fructu concedere: eumque velut cęli accolam semper deinceps fuit veneratus. Sed præreptum mundi periculis, in eodem virtutum feracissimo Quirinali solo collocauit. Vnde vix Deo per solemnem professionem nuncupatis votis, subductus terris adolescentulus, immortalitatis regionem felicissimè tenuit. Vt Philippo; sic & Carolo, frequens ad hunc eundem locum ventitatio, seria cum Nostris confabulatio, insolita ipsorum virtutum demiratio. Hic etiam ad Sacerdotium, quo, mortuo Friderico Comite Borromęo fratre suo, quàm primùm insigniri satagebat, seiunctus ab Aulæ tumultibus, se per aliquot dies apparauit. Vitam quoque suam per id temporis apud Nostros instituerat Magnus ille Gulielmus Sirletus ipsiusmet opera paulò post sacra Purpura à Pio Pontifice decoratus; Græcæque ac Hebraicæ linguæ peritissimus, tres ex Nostris ijs imbuebat, Ioannem Baptistam Viualdum, immatura morte earumdemque literarum æterno damno denato, Gregorium Florellam, & Antonium Agellium, optimè de Sacræ Scripturæ interpretatione, Bibliorum Vaticanorum correctione, sacrorumque Conciliorum editione meritum. A Sirleto, minutula quędam, vestigatrice cura sciscitatus Carolus; inaudijt, plura abdi in Nostrorum penetralibus virtutum robora, Deo cunctorum conscio intecta & reclusa; quàm, quæ exteriore illo amictu mortalium obtutibus patescerent.

Vt primùm ergo Carolus, Pontifice è viuis sublato, grauem illam sarcinam è suis humeris excussit; Nostros Mediolanum accersijt: impedimentis tamen quibusdam, res non ante annum septuagesimum eius sęculi confecta est, in Comitijs Generalibus Romæ eo anno celebratis; studio, & industria Cęsaris Speciani, posteà Cremonensis Episcopi, id Cardinalis nomine apud Patres sollicitè curantis. Annuentes Patres, eo ablegant Ieremiam Isachinum designatum Præpositum; Andream nostrum Vicarium; & Io. Paulum

Mon-

Montorphanum, ternionem Apoſtolicorum Virorum: ijsque addunt non contemnendæ virtutis, Michaëlem à Conſulibus, Saluatorem Caracciolum, Ignatium Pugiolum, Paulum Pignatellum, Vincentium Tuſium, Andream Mormilium, Ioannem Scorcouillum, & alios. Ducenti aurei à Cardinali in Noſtrorum viaticum ſuppeditati, & Eccleſia Sanctæ Mariæ ad Sanctum Calimerum extra portam Romanam tradita, quam incoluerant fratres Humiliati tùm extincti. Hanc Cardinalis ſuis expenſis ſacra inſtruxit ſuppellectili, quemadmodum & domum, vtenſili, ac familiari. Mediolano, vt auditum aduentātium ſocietatem ſanctitatis fama conſpiciendam appropinquare; approperant Caroli familiares, eique fiunt obuiam extra portam Romanam; ad Cardinalem deducunt, auidè eos expectantem, benignè excipientem, intimisque viſceribus complectentem: adaucto enim feruentiū cooperariorum numero, totus hilareſcebat. Septenniùm hic demorati: poſteà enim cum noſtri in tabifica lue Ciuitatis vaſtatrice, propriæ vitæ fuiſſent ſæpius prodigi; Archiepiſcopus, qui omnia reſciuerat; perpetuoque molimine, maiorē gregis ſui vtilitatem meditabatur; ex angulo Ciuitatis in illius centrum eos aduocauit, vt alias dicemus.

Sed, vt ad Andream reuertamur; ipſum in familiare colloquium excepit ſępius S. Carolus, in penetralibus animi intimoque cordis ſui. Ipſius ope, in ijs quæ Paſtoralem curam attinebant, ſæpiſſimè vtebatur, ſicut & Iſachini, & Montorphāni. Sed Carolum illicò Andreas, vel ipſo primo conſpectu medullitùs introſpexit; conceptaque digna de ipſo exiſtimatione, expreſſum verbis & egregium ſanè, de ipſo reddidit teſtimonium: Non enim dubitauit cum Paulo Mola familiari ſuo collocutus, & cuius ipſe Neapoli ſolemnia profeſſionis vota exceperat, & alijs; miraculorum patratorem eum nuncupare, atque in Album Sanctorum à Chriſti Vicario aſcribendum certò certiùs prædicere. Inſignis hoc anno fuit Mediolani annonæ caritas, frugum inopia; copioſusque

fame

fame enectorum numerus; copiosior certè futurus, ni Cardinalis, periclitanti plebi, opportuno remedio consultum venisset; patentibus gratuitis comestibilium officinis, in ipsis Archiepiscopalis Palatij porticibus, extructis. Sed Andreas, tanquam ex eorum cœtu, qui supernè tantùm, non ex certo censu aut petitoria arte Dei misericordiam expectant; Cardinalis & Mediolanensium pietatem abundè fuit expertus. Cùm annum Mediolani egisset, aduocante Paulo Cardinali Aretio Episcopo Placentino, Placentiam petijt.

ACTA EIVS IN PLACENTINA CIVITATE, & obsequia in Farnesios.

CAPVT XV.

NAm, fulgentissimum illud Sanctæ Romanæ Ecclesiæ astrum Paulus Cardinalis Aretius, vix Placentinæ Ecclesiæ gubernacula Pio V. in Sancti spiritus virtute iubente, susceperat; cùm, ne iacta per ipsum Christianæ reformationis fundamenta, conuellerentur; in partem sollicitudinum suarum, dilectissimos suæ Religionis Patres quibuscum per annos viginti & vnum vixerat, aduocandos duxit; Templũque eis tradidit vbi Ecclesiastica munia exercerent, Leuitæ ac Martyri Vincentio sacrum. Nostri verò, vt Cardinali facerent satis, Andream Mediolano euocatum, illò destinant, ipsius olim in spiritu collactaneum, Præpositumque Domus renunciant. Adiuncti alij, Roma, Neapoli, ac Venetijs accersiti; inter quos & Ioannes Paulus Montorphanus indefatigabilis ac sedulus animarum operarius. Initio autem omniũ, Andreas exhilaratus fuit, dum coram intueretur Paulum ingenti ausu Pastorale munus aggressum; in perpetua statione excubantem in ouilis sui custodiam; in prauum dilapsa, feliciter restituentem; charitate libera & liberali, pauperum indigentijs subuenientem; difficilia & insueta peragentem;

arduæ

ardua ſuperantem; mundanos faſtus proculcantem; contra incurſantia inimici agmina, orationum propugnaculis ſeſe vallantem (orabat enim quotidie ſummo mane poſt Matutinas preces,quibus,vt & cęteris Canonicis Horis,intererat, duarum horarum ſpatio publicè in eadem Cathedrali Eccleſia ante Altare Sanctiſſimi Sacramenti) Quarum valido prouocamento excitatus Dominus,cęleſtibus cum donis cumulatè exornauit:adeò vt ipſemet Andreas,minimè dubitarit defunctum iam & Archiepiſcopatu Neapolitano perfunctum, ad cuius Eccleſiæ gubernacula, ex Placentina fuerat translatus;Carolo Borromæo miraculis tunc inclareſcenti; in terrenorum deſpectu, peruigilique animarum cura cõæquare; literis ad Decium Carafam datis, Archiepiſcopum tunc Damaſcenum, Hiſpanias petentem Apoſtolicæ Sedis Legatum, nunc S. R. E. Cardinalem Ampliſſimum, & Neapolitanum Archiepiſcopum.

Illic Andreas, ad excolendum Placentinum agrum ſe totum tradidit: Nęc diù ſubſtitit, & omnes breui ſibi adiunxit, morum candore,doctrinæ ſalubritate, cęleſtium colloquiorum frequentia illectos, beatosque ſe exiſtimantes, quos ipſe culpis expiaſſet ſuis.Inſudauit quoq; gnauiter,quò luxuriantem veſtimentorum ornatum, quibus vt plurimùm perditi adoleſcentes ineſcari & irretiri ſolent, à mulieribus cõpeſceret.Memorabile certè fuit;ipſum,quod vix ab ijs impetratur, quibus vel vires corporis affectæ, vel ętas virtutis effœta, & omnia cum corpore defloruerunt; à floreſcentibus & virentibus iuuenculis nullo negotio obtinuiſſe; pompas nimirum eiuſmodi;tanquam fœdi amoris illicia deteſtatis;quas intimè poſteà cõueſtitas timore Dei,alebat Altaris cibo ſalutari,& orationis pabulo,in spē ęternæ vitę:atque cum ea pręſentis fluxæque nouitate; vt ipſum etiam,nõ modò cęteros,in admirationem excirent, ſuetorũ eius ętatis ac temporis morum exceſſu; quorum omnium, ſecundùm Deum,non alius,quàm ipſe auctor. Talia aggreſſum Andreã,

ſçuus dentium dolor inuaſit, nullo cruciatus interuallo, vt quaſi in æſtuarium acerbitatum demiſſus dici potuiſſet. Dolorem neceſſariò conſecutus fuiſſet teterrimus eius comes mœror; niſi animum ſuum ea conſolatione refocillaſſet; quòd pro Deo maiora perpeti paratus erat, cuius velut prægustatoria fercula erant dolores ij, quibus vexabatur, non atterebatur: nec ceſſabat Deo illos pro ſuorum profectu filiorum offerre; contentus eſſe eos ſibi ſæuos, ſi forent illis proficui. Commiſerati eius Patres, veritique cœli inclementiam illi aduerſantem; de eo aliorsùm amandando ſtatuunt; iamque res confecta credebatur; cùm inexpectatò, ad idem Præpoſiti munus reficitur, certiſſima opinione, filiorum eius precibus fatigatum Numen id voluiſſe, dolentium tàm ſubitaria auulſione à dilectæ matris vberibus, non ſine maximo interitus periculo ſeſe diuelli.

Satagebat prætereà quàm maximè, è diaboli complexu eas abripere mulieres, quæ propatulæ eſſent libidinis; vt earum ſordibus emaculatis, ex impuris, pura Deo munera libaret. Accidit autem commodùm, Pœnitentium domum tunc à Cardinali Aretio conſtrui, ſub D. Mariæ Magdalenæ tutela & S. Auguſtini regula, exemplo domus Romanæ, & alterius quam ante trecentos annos, Epiſcopus quidam Placentinus erexerat, cuius tamen, ne veſtigium quidem viſebatur, aut memoria retinebatur. Hanc illicò Andreæ tutelæ credidit ac tradidit. Exeunte itaque Aprili anni Milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi tertij, duodecim fœminæ, quas hic pœnitentiæ Sacramento expiauerat, atque ad pietatem exſtimulauerat; in eam domum recluſæ fuere: Quod vt primùm factum eſt; ſumma ope illi enitendum fuit, contra perdita quædam capita, licentia iuuenili libidinoſas faces illi domui inferre molientium; quò antiqua facies rediret, vetuſque cum ſcortillis conſuetudo minimè aboleretur. Vt autem carptim aliqua de occluſarum profectu dicamus; præiuit cæteris, vt tempore, ſic ſpiritu famoſa quædam ac prædi-
ues

ues Veronensis. In huius siquidem feruido pectore, diuina operante gratia natę virtutes; Andrea fouente educatę fuerunt postea fortiter, & in contubernio macerationum: nudis enim pedibus semper incessit, vilibus induta pannis, inq; stramentitio lecto cubans, ac semper in oratione pernox, solum quoque ipsum peremni lacrimarum imbre perfundens. Fuit & ibi alia, quartodecimo ętatis suæ anno pudicitiæ iacturam passa: calebat verò huic vernabatque sanguis, & pertæsa solitudinis ac pœnitentię, nauseantis animi tædium ferre non sustinebat; dubiaque mentis valetudine, miserè premebatur. Ægrum tamen ipsius animum, sollicitus Pater conatus fuit sanare, & profectò sanauit; nec alio medicamine, quàm ardescentis charitatis profusione, & assiduitate: quare, cùm à sodalibus suis iuuencula illa nominanda esset; appellabatur, illa Patris Andreę. Sex hodie ex primùm ibi reclusis superstites visuntur; secura recordatione, memores malorum, quibus ipso suasore ereptæ fuerunt.

Porrò non prostitutas modò, sed & Virgines quoq; hæc Domus aluit, & Viduas, eā incolere non abhorrentes; tantū, vt ipso in spiritu doctore frui possent, ipsum sequi ductorem. Vnam Iustinam Lampugnanam Placentinam satis sit memorasse. Hęc enim, claris & copiosis parentibus nata, corporeq; præstanti forma venustato; per id temporis viro suo viduata, Andreæ disciplinę se tradiderat. Nec multum effluxit tēporis, & cęlum intueri cępit, & mortalia temnere, eaq ue fastidire, quæ aliquando è vita abeunti, nihil opis aut solatij essent latura, & volenti nolenti deserenda. Nullis itaque consanguineorum dehortamentis & minis potuit auelli, quin improperium Crucis lęta subiret, interque prostitutas mutato nomine audiens Paula, solemnia Deo vota nuncuparet: tantis intra paucos menses in virtutum stadio progressibus, vt haberent hę abundanter, quod in castissima & nobilissima vidua, sedulò possent imitari.

Verùm ijs virtutibus, & laboriosa pietate, iram Dæmo-

num commeritus fuit Andreas; quos perceptus animarum fructus emacerabat; percipiendus excruciabat. Malorum ergo omnium architecti, eius famam apud Octauium Farnesium Parmæ & Placentiæ Ducem adoriuntur lacerare; artibus, vt solent, improbissimis: cui per emissarios suos ementitis commentis Andreæ vitia aperiunt, nulla postera virtute eluenda. Ipsum nempe, aiunt, personatum inludere oculis hominum: gloriolam humanam mercari: prodire in publicum sub imitatione simplicitatis; sed internè excludere quidquid esset ingenuum, sincerum, & purum: laceris vestibus artificiosè circumindui; & in cubiculo pauperiem omnem auersatum, superfluis abundare. Quę pro testatis verisque venditantes; ad ipsum, subdunt, spectare, occurrere venienti malo, quod à laruato Religioso vniuersæ Reipublicæ immineret; nec ei posse consultiùs obuiam iri, quàm ipso è Placentino solo eliminato. Octauius, leuiusculam ijs fidem adhibens; quia perniciosum erat quod promebatur, rei veritatem ipse vestigare decreuit, vt maturo non præpropero consilio, & per certissima & compertissima sibi, in iudicium descenderet; haud nescius multa quandoque à quadruplatoribus moliri & confingi, vt insontibus crimina facessant, eosque opprimant. Imparatum itaque Andream in sua cellula inuadit: lustrat circumquaque oculos; nec aliam ibi videt pretiosam suppellectilem, quàm stramentitiam in lectulo culcitram; pauculos super tabulam libellos; ligneum scamnum ad sessionem; luteum vas aquę lustralis; Sanctorum Imagines in charta impressas; ligneam Crucem in cuius amplexu noctu conquiescebat; ac prętereà nihil. Contemplatur admirabundus viri mansuetudinem, modestiam, humilitatem. Miscentur colloquia ex intimo corde prodeuntia, de mundi contemptu, ac cælestium suauitate: Nec vlteriùs se continere potuit optimus Princeps, quin expectoraret illi sui cordis arcana, & quo eum adijsset fine; veniamq; festinæ credulitatis deprecabun-

cabundus efflagitaret; fidemque suã pro eo semper adiuuãdo ligaret. Virtutibus ergo suis, vitijsque aliorum, præceps Andreas in gloriam & amorem Octauij venit. Obstupefacti & crepantes Diaboli satellites, qui odium, qui infamiam, qui proscriptionem expectabant; viderunt Ducem præconem eius factum, ab eius nunquam laude cessantem; accusantium fraudes aduertentem, & in eos statim animaduertentem. Sic nimirum fluctuare & vacillare visum est cõsilium illud, cui Dęmon fuerat auctor & fautor.

Narrata hęc omnia ab Octauio Duce, Mariæ Alexandri Principis filijq; sui vxori, è Regio Lusitano sanguine prognatę, sed nobiliore virtutum stemmate clariori: Quę cognoscẽdi hominis desiderio incensa, accersitum ad se in Parmensẽ Ciuitatem, venerabunda suspexit, atque ad diuinarum rerũ colloquium, vnde ipsa multum solidæ hauriebat voluptatis, prouocauit. Quot Andreę verba, tot ignium globuli, quibus Principis pectus inflammatũ fuit: Quę desiderij impetum cöercere non valens; coacta fuit ad ipsum Placentiam reuersum litteras dare, quibus scripto tradi expetebat, quæcunque ille priuatim in congressu illo familiari secum collocutus fuerat; & vrsit efficaciter, ad binas ei literas, in posterum, in menses singulos dandas; è quibus sedula cælestium negotiatrix, sua manu excerpta puncta, seponebat sibi ad meditationem ter in die super ipsis instituendam. Extant plures literæ, continuata temporum serie ab Andrea ad ipsam datæ: &, si demas ea tẽpora, quibus alteruter apud alterum fuit; & quæ fortè effluxerunt inter itinera Romana, ter ab eo dum Placentię ageret, repetita; videbis debiti obsequij promissum ab eo minimè violatum. Scripsit etiam ad illam tractatum de contemptu mundi: multa etiã ei de Alexandro Serenissimo Principe viro suo vaticinatus.

Ex Maria in Raynutium; hoc est è parente in sobolem transcurrit reuerentia in Andream. Raynutius sexennis ei à matre fuit oblatus, vt eum benedictionis suæ dono cumularet.

laret. Quoàd Placentiæ fuit,ipsi suas labes confitebatur. In Belgium pergens, salutaribus eius monitis noluit destitui; sed ex condicto, singulas in menses singulos expectabat literas; ad quas libens lubensque respondebat; non Bruxellis modò, sed vndecunq; metatus fuisset castra, & ex ipsa etiam prælij acie. Literarum caput erat; aduersus militarē licentiam,timoris vallo Principem munire: ipsum edocere, quantum inter cęlestia & humana discriminis interiaceret; æternaque perituris præstarent: ac vigilem curam suadere; ne quo ipse fastu infatuatus,conditionem excellentissimam, qua à Deo decoratus fuerat, dehonestaret. Modus autem; tantum ei instillare,quantum inter bellicos tumultus posset cum spiritus accretione concoquere. Primùm instituta fuit tractatio de Amore Dei: tùm de Humilitate Christiana: illa opus fuit ad eius animum roborandum; hac, ne ob egregia in Belgio patrata facinora,elatus insolesceret: vtraque multis literis, hodieque extantibus explanata. Horum vnam typis traditam Princeps ad Elisabetham misit Angliæ Pseudo-reginam; tentatum,an ferreum illius pectus,in Catholicæ fidei obsequium, sic potuisset emollire. Tandem Raynutius dicta eius omnia scriptaque secum assidua meditatione reuoluens: cuius desperauerat,se vnquam posse grata præsentia frui, ob deuexam penèque decrepitam ętatem; eius simulacrum expetijt; vt, imagine saltem posset exsaturari, quando colloquio negabatur. Id porrò ab Andrea reluctante, & nonnisi Superioris sui diris comminationibus adacto, expressum fuit,paucis ante eius obitum annis,vt Principi cui multùm se Religio deuinctam fatebatur, obtemperatum iretur.

Andreas interim,febris valido morbo pressus est, Nouēbri Millesimi quingentesimi septuagesimi quarti anni. Iterū Iunio septuagesimi quinti, quando vicenûm dierum spatio, noctes totas insomnes duxit,coactus è lectulo etiam desilire, ne suffocationis periculum ex interclusо anhelitu subiret.

LOM-

LOMBARDIAE PROVINCIAM LVSTRAT. Ab equo raptatur inoffensus.

CAPVT XVI.

DVm Placentiæ degeret, Prouinciæ Galliæ Cisalpinæ lustrandæ onus ei demandatur. Nam in Religiosorum cœtu arctiùs Deo coniungi satagentium; instituitur ea Domorum visitatio, tanquàm regularis obseruantiæ fulcrum; quæ labascere quandoque potest; siue quòd, natura in laxiora proniores simus, & ea quæ libertati magis fauent; siue quòd, Superiorum oscitantia, per ignauam quandam clementiam à monitis grauioribus abstinentium, robur illud spiritus elanguescere possit: &, ne, syluescente paulatim agro, nihil virtutum sit reliquum, quod in Dominicum horreum seponi possit. Visitatoribus ergo egregium hoc opus commẽdatur, Religiosam disciplinam lapsabundam firmare; sartãque ac tectam seruare. Id verò Andreas ausu magnanimo fuit aggressus: Vigilanti enim sollicitudine curauit, ne cuiusquam morbus inueterasceret: aut ex detestabili ipsius silentio & muto mętu, ęger quispiam periret: neu ex segni indulgentia, noxius quis implexus abiret. Item; vt omnis ętas, procul ageretur ab omni otio, quo in Dei famulatu nihil est periculosius; & ab omni quoque negotio, cui esset altera meta extra gloriam Dei & proximorum salutem. Seriò & non cursim monebat, incitabat, docebat; voto, voce, vita; publicè, & priuatim; nullis vnquam difficultatibus occumbens, nullos labores aut sudores auersatus; ad ardua semper protendens manum: nunquam tamen frustraneo euentu; nam inconsulto Deo, & per orationem inflexo, nihil arripiebat: Virtutum prætereà ipsius fama, multum illi apud omnes conciliauerat venerationis; adeo vt ad confirmandam dubiam alicuius indolem, satis roboris habuisse visa sint hęc tantũmodò verba: *Sic Andreæ videtur*. Tertiùm

dùm

dùm Placentię fuit, eo lustrationis fine, itineri se tradidit. Quod cùm aliquando eques conficeret, atque ex equo desilijsset, rursumque se insulturę accingeret, pedemque in subsellari stapede haberet; equus feritate incensus, siue impetu raptus, cursu volucri, per auia ruere cępit & fragosa impetere, ipsumque pendulumque inter saxa certò quatiendum ac dilacerandum pertrahere. Effręnem equum, accursantiũ turba virorum vix cöercuit. Ex ijs, quidam ad Andream accessit, vt rebatur, exanimem; erecturus consternatum, lenibusque verbis à trepidante metum excussurus: attamen inuenit eum, per huiusmodi cùrsum & raptum, non modò inoffensum & illęsum, sed ad grandiora prouocatum: pectus quippè ipsius occupauerat, imò persuaserat ingens patiendi ardor; atque consolantem se solatus: *Age*, inquit, *collætare mecum, quem illicò Deus, abundèque donis suis cumulauit, enixè per me antelucanis precibus & in Altaris incruento sacrificio exoratus, vt molestum aliquid pro se perpeti, mihi hodie largiretur*. Obstupefactus ille; *Bellè quidem*, respondit, *ingemiscimus cuncti in malis, efflagitamusque à nobis tristia remitti, Tu verò Pater, immitti*. Tùm ad adstantes conuersus, aliquid in homine supra hominem latitare, non dubitanter asseuerauit. Ille postmodum incolumis iter peregit suum.

SCRVPVLIS ANGITVR SVAE SALVTIS, & Baptistam Vernaciam consulit.

CAPT XVII.

Contra inflantem elationis tumorem, vigili semper studio armatus Andreas; in luctuosum aliquando timorem trepidus incursauit. Animum quippè ipsius amarissimę cogitationes torquebant; sollicitudinum intempestiui ęstus collidebant, angoresque tabifici macerabant: Nimirùm, inuisa

uisa esse Christo sua studia; ad cęlestis patriæ hæreditatem, spem ipsius esse prorsus euanidam; incassum aliorum saluti operam impendere, de sua interim dubium ac penè desperatum. Quibus, consimilibusque curis perpetuò eius aurem vellentibus, animus quoque lacerabatur, talique metu, inquietato corde, functionum mentis quædam consequebatur veluti perturbatio. Hæc dum anxius cogitat tetroque pauori se mancipatum dolet, consilia aspernatus propria, expetijt aliena. Viuebat tunc Genuæ Baptista Vernacia Sanctimonialis Ordinis Canonicorum Regularium in Monasterio Gratiarum: cui, Sanctitatis fama, & scriptorum penè diuinorum profunditas, celebritatem peperit ac venerationem. Ad hanc sibi charitatis nexu, dum ipse quoque Genuæ esset, fœderatam, literas dare, cœlesteque per eam placitum exposcere decreuit. Affulsere autem illicò Diuinę bonitatis radij quibus tristitiæ illa nubila quamprimùm disiecta fuere. Id verò non aliunde liquebit luculentiùs, quàm ex ipsissimis Baptistæ verbis, ipsiusque Epistola, quæ typis prostat; vnde quæ ad rem præsentem faciunt, sequentia excerpimus. Ac primùm quidem, excusatam se vult, nec audaciæ quòd responderit, redarguendam. *Ad puncta quadã*, inquit, *Epistolæ tuæ, non fuissem ausa respondere, nisi iussu tuo, & Angeli exemplo audentis Dominum in agonia positum confortare. Quandoquidem igitur creatura ausa est Creatorem solari, audeo & ego tecum, cuius verba mœrorem ac tristitiam redolent, lætis de rebus colloqui; certò tamen sciens, in tui cordis profundo semper adesse gaudium, dicente Domino: Gaudiũ vestrum nemo tollet à vobis.* Et post pauca subdit. *Amaram illam cogitationem, qua nonnunquam cruciaris, tuæ scilicet salutis ob tuas imperfectiones dubiùs, age omnino abs te elongem factam proÿce. Ecquid enim sunt, mundi vniuersi cuncta scelera, quouis in tempore patrata, Bonitati illi comparata, quæ æterna est, & infinita; Amori, qui æstimatione caret & mensura? Quonam verò modo, fons boni totius, se amantem*

damnabit, à quo iubemur ipsos etiam inimicos diligere? Scriptum est, si quis diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum. Si à Maiestate diligimur diuina; num quippiam ab ipsa mali timebimus? Si amanti se manifestat, eiusque cognitio vita est æterna, quemnam ista priuabit vita? Scimus infinitum bonum ex sui intrinseca naturalique bonitate, non posse se ipsum negare; immò ob sui excessiuum amorem nos quærere, vt Samaritanæ olim dictum, cùm de veris adoratoribus esset sermo, Pater tales quærit, qui adorent eum. Qui ergo nos dignatur quærere, expellet ne quæsitus quærentes? Memento Scripturæ dicentis; Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet illos. Gaude ergò in Domino semper; iterum dico, gaude, si infinita illa celsitudo te dignetur amare, tuque illam vicissim redames. Semper nobis in amoris delitijs iucundandum: nec frustrà in amarulentis cogitationibus ex proprio amore nascentibus terendum tempus. Si nosmet verè ac totos Deo tradidimus, quænam, quæso, amplius nostri cura nos inutiliter perurget? Sciet, sciet porrò æterna illa Sapientia nos, vtpotè rem suam, curare. Sufficiat nobis in eius amore perpetuo ac seruitio semper esse dispositos; siue ad Inferni barathrum detrudendos; siue in beatissimis Paradisi sedibus collocandos: atque constanter obfirmatos; vt oblatis; hinc creatorum omnium dominatu, felicitatisque totius abundantia, absque tamen Dei amore; hinc verò ærumnis, inter quas temporaria hæc vita transigenda esset, & postera illa æterna inferorum; amarius nobis futurum sit; mundò frui absque Dei amore; quàm pro eo, amore scilicet nostro, bonorumque omniũ nostrorum repositorio, cruciari. Quisquis itaque decreuit vsque ad iudicij diem Domino deseruire; siue præmio; siue supplicio afficiendus; hunc arbitror posse omnino in infinito illo bono quiescere, horisque singulis ineffabilibus amoris sui delicijs perfrui; amarulentis cogitationibus vlteriùs non vexandum, &c. Hæc Baptistæ verba animum Andreæ trãquillarũt;

sedatis

ſedatis omninò, quibus anxiè pauitabat, timoris fluctibus. De ſtatu quoque vitæ proſequendæ conſulta; hoc etiam attulit non impotentis ſolaminis refrigerium. *Circa id, quod ais, expetere te Dei beneplacitum; Num tui tantùm, an & aliorum quoque ſaluti, vti & hactenus feciſti, ſit tibi deinceps incumbendum: Magna ſunt certè iſta, & vix cum doctiſsimis communicanda; non mecum qui nihil ſum; dicente Apoſtolo, Sapientiam loquimur inter perfectos. Te tamen vrgente, dico. Erga Deum infinitè perfectum, nil poſſe nos boni exercere, nec infinitati eius minimum quid addere, vel minuere; vt abſque vlla mei comparatione probe noſti. Idem tamen ſummè bonus, fit pro nobis egenus, expectatque auxiliares à nobis manus, beneficos nos ipſe magnificaturus: quodque in infinitate ſua haud valet excipere; libens, lubensque acceptat in dilectis ſuis; quod & faſſus eſt, cùm dixit: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Quid igitur poſsimus egregius erga Maieſtatem ſuam patrare; quàm, cùm precibus, ſermonibus, operationibus, proximo ſumus iuuamini; conijcere neſcio; vt ex ijs apparet verbis, quibus Petro à Domino dictum eſt; ſi diligis me, paſce oues meas. Cùm ergo certò ſciam, in ſuperioritatis gradu nihil te attuliſſe tui, ſed ad illum à Domino aduocatum tanquam Aaron; ingenti replebor gaudio, ſi te videã pro Dei gloria ſolerter occupatum in adducendis ad ipſum animabus, & pro multorum collatione talentorum, fideliter rationem reddentem. Nec vereor alienæ intentum ſaluti, tuam te obliuioni daturum: imò ſpero ardentiori poſthac cura, te illi inuigilaturum. Augebit porrò ille Dominus omnipotens pro cuius gloria laborabis, augebit amorem, dabitque tibi quod tantopere percupiſti, mundo emori, Chriſti vita viuere. Quæ à me dicta ſunt; Deo ac tibi remitto. Tu te, iuxta infuſum tibi ab illo lumen gubernato.*

IOANNI FRANCISCO SOLARIO se tradit regendum.

CAPVT XVIII.

VErebatur tamen adhùc opera sua; nec se, quem facilè falli posse timebat, volebat deinceps arbitrum vitæ, quam ad amussim diuinam conformare satagebat. Vitam ergo curarum omnium expertem instituere peroptans, moresque non pro sua voluntate; virum quæsiuit cuius nutui parêret, & à cuius imperatis non deflecteret, veneraturus in eo vicariam Dei potestatem. Is fuit, Ioannes Franciscus Solarius Genuensis, quem ipse olim in Christo genuerat, ingentique cordis sui gaudio, terrena cuncta videbat forti calcatu proterentem, & arctissima cum Deo coniunctione perpetuò vinctum. Id tamen inconsulta illa Baptista, de qua Superiori capite egimus, minimè est aggressus. Quàm fuerint, quas ad eam dedit, literæ, humilitate decoratæ; ex ipsius Baptistæ responso colligere possumus: quod velut egregium de Andreę sanctitate testimonium, pretium erit operæ hic adscribere. *Admirabilis tua epistola summopere mihi chara fuit, vtpotè in profundissima humilitate fundata: Ex quo comperio, adstare te, quoad sit possibile, præsentemque esse fulgentissimo illi aspectui, quem optabat qui dicebat: Faciem tuam illumina super seruum tuum; ibique commorantem, veritatem illam agnoscere, de qua scriptum est: In veritate tua humiliasti me. Hunc certè reor veracem esse modum cognoscendi nihilitatem nostram; cùm scilicet, veritas infinita, singulis momentis inspicitur. Nam clarissimè videtur, Deum verè esse boni totius fontem; cuncta verò reliqua, nihil.* Ac paulò post: *Aestimo tè in his superdeliciosis pascuis occupatum, iure esse illuminatum, adeoq; profundatum, vt peroptes discipuli tui esse discipulus. Quid tibi in hoc, Pater, dicam, prorsus ignoro. Sunt enim in literis tuis quædam*

puncta,

puncta, quibus iniussu tuo ausa nō essem respondere. Quis enim tu sis, quaue ego, rectè perpendo. Ex tuo tamen præcepto calamum arripui, Dominum deprecata, vt ipse cuncta peragere dignetur. Paucisque interiectis, rursus ait. *Videris mihi hac præcipuè molestia affici, quòd mundo cupiens ac tibi emori, Christique vita viuere, cùm nunquam, vt ais, id obtinere valueris, totum te, cuiusdam quondam tui spiritualis filij, singulari curæ tradere deliberas. Habeo nonnihil, per quod mens mea cum tuo pugnat desiderio. Nam, ostendente mihi Domino, nisi erro, inter eos censendus es, quibus à Propheta dictum est: Iacta super Dominum curam tuam, & spera in eo, & ipse faciet. Et ab alijs aliter. Sed Euangelistæ Ioannis sententia clarissima est: Vos vnctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis, & non necesse habetis, vt aliquis doceat vos de omnibus, & verum est, & non est mendacium, & sicut docuit vos, manete in eo. Cùm ergo hac tu sis vnctus vnctione, quid tibi est reliquum, nisi in eam magis, magisque conuerti? At quia nulla prædita sum scientia, qua, vtrum vera dicam necne, iudicare possim; ad Deum conuertor, vt iussisti, ipsum deprecans, quatenus, vota tua, si ab ipso sunt, confirmet; sin secus, dignetur ipse tibi esse ductor: hoc vt feci, sic faciam semper.* Eo Baptistæ responso, quod potius in suæ commendationem humilitatis vergebat, hæsitabundè diu suspensus Andreas; consultius tandem ac tutius existimauit, omninò se Solarij obedientiæ sacrare, ex veterano milite, rursus tyro; imperantemq; in eo Deum cōsiderare: eò profundiùs æternis immersus, quò potentiùs voluntati propriæ ac perituris reddebatur ereptus. Vltroneam istam subiectionem, vt probauit Deus abnegationis nostræ suasor & auctor; sic tacitè commonstrauit, indigum ea non fuisse Andream; qui abundè satis interno lumine collustrabatur. Latenter, inquam: negato, scilicet, siue præpedito Solarij conuictu & contubernio: Vix enim illius se disciplinæ tradiderat, cùm Placentia discessit, Solario interim ibi necessariò ad animarum illarum fructum relicto:

relicto: & cùm Placentiam Mediolano remigrasset; illo mortales exuuias exuit ad cœlestem patriam, vt sperandum, elatus.

MEDIOLANENSEM DOMVM MODERATVR, Egregio Sancti Caroli testimonio decoratur.

CAPVT XIX.

Diximus aliâs, Mediolanum, aduocante S. Carolo Archiepiscopo, Nostros petijsse; industriaque cura animarum saluti nauasse operam sedulam. Sed domicilium quod figere coacti fuerant, ad D. Mariæ ad Sanctum Calimerum extra Portam Romanam; haud satis commodum Mediolanensibus reddebatur; & Nostros de mutatione sollicitos esse, dedecebat. Verùm septennium ibi demoratis, ac talia non audentibus, parata noua Domus, gloriosa profectò occasione. Nam, cùm teterrima illa lues immaniter Ciuitatem vniuersam depasceretur; Præpositus Domus nostræ Paulus Pignatellus, vegeti ad huc spiritus, in viuido pectore, ob egregiè patrata in Genuensi quoque lue; cæterique Patres; certissimæ neci sese vouerant: inglorio & ignauo exitu vitam rati amittere; nisi facta eò vsque fortia pro animarum salute, decora morte, quam propediem affuturam cernebant, signarent. Perque S. Caroli præeuntis vestigia, triũphum mereri expectantes, Nunquã eo pestilentiæ tẽpore à publica in Choro psalmodia destiterant: Missas item quotidiè coram frequentissimo populo celebrabant: Confessiones in Ecclesia à summo mane ad Vesperam vsque audiebãt: Domos ægrotantium inuisebant: Casas ligneas extra Ciuitatis Portas extructas frequentabant: Languentibus spiritualia ministrabãt, propriæ vitæ prodigi, cauteque incauti, ac nullo contagij timore: Frequentique misellorum morte, velut olei superiectu succendebatur ardescens ipsorum

Cha-

Charitatis flamma. Maximis huiuſcemodi conatibus, omnium valetudo reſpondit ſemper integra, viriumque robore contra aduerſantia & incurrentia quæque mala cęleſti Numine ſatis tuta. Vbi deſæuit morbus, Carolus demiratus tot Martyrij Candidatos; ex ora ciuitatis extrema; in eius cētro ac meditullio ipſos collocādos ſapienter decreuit; vt prompto ac cito auxilio, infernum hoſtem, vaſti illius corporis membra vndecunq; petentem; validiùs adoriri poſſent. Quosque expertus fuerat propriæ vitæ ac ſanguinis profuſores; hos voluit peculiari quodam modo laborum, quos pro Eccleſia ſua ingentes patrabat, cooperatores. Nam auctor fuit, vt Eccleſia S. Antonij, quæ prope eſt Metropolitanam, Noſtris concederetur à Marſylio Landriano Abbate, poſteaque Vigeuanenſi Epiſcopo: ea quam incolebant ad Sanctū Calimerum, in Orphanotrophium Sanctæ Sophiæ mutata. Domum iſtam nouam primus omnium Andreas moderatus fuit.

Neque verò ei hic negotium defuit, actuoſo in cunctis & innato quodam animi feruore acri & alacri: Tanquam enim de cęlo lapſus, ſic omnium votis exceptus fuit, omnibus auditus, etſi non omnibus viſus. Ventitauit ad ipsū promiſcua turba, ventitauit & principum virorum cętus: horum nonnulli ab ipſo Domus antiquæ quondam fundamenta iaciente, in ſpiritu geniti, ac per literas enutriti fuerant: Alij ipſum ſtatis anni temporibus Placentiam adire ſoliti erant, & ſalutis monita auidè ab eo hauſtum ire. Increbuerat quoque Sanctam illam Heroinam Mariam Luſitanam, Principem Parmenſem, multùm illo directore profeciſſe; eiuſque literas omni auro prætioſiores inter chariora ſibi aſſeruaſſe, indeficientem quotidianæ contemplationis ſuæ materiem. Itaque vltronea quadam addictione, breui viſus fuit ab vniuerſis penè circumſeptus, & obſeſſus. Inſigne autem fuit, quod initio fere aduentus ſui hic patrauit: E viuis enim excidit Pomponius Cuſanus Auguſtini Cardinalis Frater, relicta

lista Paula Vicecomite dilectissima coniuge; in quám plura decora confluebant; nobilitatis, formæ, diuitiarum; &, quæ solet muliebrium laudum altissimum esse fastigium, pudicitiæ. In huius confestim pectus, instillauit Andreas cęlestium desiderium. Ipsa verò breui cunctisque obstupescentibus, languidum, & marcescentem florem humanæ felicitatis, cótemptui habere cępit, & mox etiam protriuit; nõ aliud fassa orbitatis suæ columen siue tutamen se quæsituram, præter Deum. Repugnare fortiter consanguinei, thori secundi suasores: fortiùs ipsa propugnare, & laruatorum hostium impetus generosè sustinere. Donec, pectoris sui fortitudinem librante Andrea, & apud S. Carolum attestante; vltrò in Monasterio Cappuccinarum, quod tunc iste moliebatur inclusa, & à cętu mortalium exclusa; tranquillitatis æternæ abundantia superinfusa, læta hilarisque supremum diem expectauit, & excepit: ipsius Andreæ testimonio sæpius commendata; palmamque præcipuè promerita obsecundantis animi, & vel in minimis, à primo tyrocinij sui momento, morigeri. Eo facto, quotquot Paulæ sanguine erant iuncti, Andreæ fuerunt veneratione coniuncti: ac in primis Augustinus Cardinalis Cusanus; qui maxima concepta de viro existimatione, quæcumque deinceps in imo cordis sui latuissent; omni fuco sepposito, illi consueuit retegere, actionesque suas cunctas, ex illius præscripto voluntatis moderari; nihilque magnum aggredi, ipso non monitore ac præmonstratore. Reddidit porrò ei Cardinalis, innumera, quæ ab eo acceperat beneficia, impetrata postea illi ab Apostolica Sede, omnium vbiq; Christi fidelium confessiones audiendi potestate; ipsis etiam Episcopis, in quorum Diœcesibus versaretur, incósultis: Insueto sanè indulto, ideoque maximi faciendo; sed pro Andreæ insatiabili laborandi ingluuie, quem animarum helluonem, exiguum illud temporis dispendium, quod locorum Ordinarijs adeundis impendebatur, enecabat.

Sed magnificum hic itidem prompsit diuitiarum despe-

ctum; illustrem proinde à S. Carolo iure promeritus laudē. Nostrorum etenim hic inopiæ subleuandæ nullo certo censu victitantium; vigintiquinq; aureos in menses singulos liberaliter elargiebatur; qua pecunia illi diu recreati. Vt primùm autem, accedente Mediolanensium pietate, caput eis exerere licuit, & aliquo rei familiaris commodo vtcumque fulciri; Andreas de repudianda abundanti Cardinalis eleemosyna deliberat, ac decernit; metuentior certè nimiæ commoditatis, quàm sint cæteri, paupertatis. Aduentantem itaque primo tempore Eleemosynarium, alloquitur, Maximo Patres Cardinali, asserens, deuinctos beneficio, pro eius semper officiosa ac prompta liberalitate: omni tamen excussa simulatione, fateri se, subuentum esse eatenùs eorum egestati, quibus, quantulumcunque esset, satis esset: metuere, ne fierent locupletiores, quàm par foret arctissimam paupertatem professos: ac vereri, ne si superfluis assuescerent, temperatis posteà fastidirentur: & omninò expedire, pauperes Christi, ipsorum etiam, quę necessaria essent, penuriam aliquandò persentiscere: Aliorum proinde egentiorum tenuitatem ea largitione subleuandam: eos verò tunc esse oppidò plurimos, quibus nollent eam vllo modo præreptam. Narrauit rem Carolo Eleemosynarius: & ille admirabundus, substitit aliquantisper: Tum considerans valentis hoc esse pectoris ac robore pleni, diuitiarum pondus excutientis, validoque impulsu eas proterentis, exclamauit. *Verè Patres isti Sancti sunt*. Sed propensam Caroli voluntatem in beneficentiam, benignitatem, liberalitatem, munificentiam; nequidquam ea Andreę abrenunciatio detinere valuit: quinimò alacriori deinceps animo ijs fuit opitulatus, quorum experiebatur vigorosiùs pulchrescere virtutes, à domesticis suis laribus omnimodum ęris affectum incessanter arcentiū.

CHRISTI HVMANITAS ILLI SE INTER mirificum splendorem obijcit. Placentiam reuertitur. Solarij animam cælum petijsse attestatur.

CAPT XX.

SEcundo Numine, Andreę labores Mediolani proucheban tur: incunctanter enim vnus ipse multorum munia exequebatur: hos Sacramento expiabat Confessionis, illos grauiter affectos recreabat, opera vna eiusdem sępè corpori animoque cum fructu medela porrecta: Afflictis solamen: depressis opportunũ præstabat auxilium: Noctù intereà diùque diuinis precibus indesinenter adstabat: nec vnquam quietis quantulæcumque opem, poterat degeneri mora tolerare. Exultabat S. Carolus, à se delectos viros talia videns pro animarum salute patrantes: Andream idcirco familiaribus suis, & celebrabat assiduè, & imitandum proponebat fortiter. Non infimo inter eos erat loco Ioannes Maria Talliaferrus Cassanensis, Abbas S. Michäelis Archangeli, ad mortem vsque perpetuus Cardinalis familiaris: audieratque ipsum sępiùs Andreę virtutes celebrantem; diuitiarumque despectorem in eo magno, sed vero pręconio extollentem (nam suis ipse manibus, aureos illos de quibus superiori capite, attulerat & retulerat) quibus adactus, excitusque, illũ sibi spiritus sui Ducem elegit. Magna inter eos confestim coiuit necessitudo: erat enim Ioannes Maria spiritualium auidissimus; cùmque Carolo esset à sacris studijs; multa ab Andrea de corrigendis Ecclesiæ moribus hausta, ad Cardinalem deferebat, libenter ea audientem, sedulò complectentem, publicitùs probantem. Cum hoc itaque, familiari aliquandò colloquio de orationis fructu agens Andreas; cœlestesque gratiarum pluuias commemorans, quibus orantium mentes irrigari, & quadam veluti pinguedine fœcundari solent; de Christi quoque Domini Nostri corpore sermonem

proten-

protendens, Spiritus sancti opera in purissimis Mariæ visceribus efformato; sine vllo limite, rerum creatarum pulchritudinem superante; haud vlteriùs se cöercere valens; effusus in lacrimas, fidenter amico filioque charissimo propalauit diuina solatia & cœlestia ostenta abundè sibi communicata (quorum commodùm hoc in loco meminimus, præfixi temporis nescij, quo contigêre, quod tamen necessariò ante eam cum amico suo confabulationem fuit) Christi nempè Domini humanitatem, luce maxima circumfusam, oranti sibi quandoque ostensam: ea vultus elegantia, corporis venustate, augustissimaque specie splendentem & nitentem; quali Prophetarum oraculis Christus describitur, cùm dicitur, *Formosus in stola sua*; &, *Speciosus forma præ filijs hominum*. Ac insuper, quâ decora Christi species obtutui sese obtulerat ipsius; eâdem amorem quoque in eum, penetrantiùs sui animo sese insinuasse: vt contemplanti posteà mundana cuncta; sordida visa sint, ac purulenta; præ illa à qua omnes aliæ pulchritudines obruuntur. E pulchritudine verò; ad ineffabilem Christi bonitatem admirandam se raptatum, perfectissimè Patri ob solam humani generis dilectionem ad mortem vsque & ludibrium Crucis obedientis; nullo corporis membro à planta pedis ad capitis verticem doloris experte. Hinc, aduersus Iudæos sanctè indignatum; qui temeraria audentia, per passionis cruentam deformationem, liuidosque tumores; omnem gratiam speciosissimo corpori detersserant; habitudinem tenuauerant; succum exorbuerant; colorem obliterauerant; vigorem debilitauerant; omni ablata specie, omni decore sublato. Multòque sæuiùs, in peccantes infremuisse, repetita Crucifixione, in ipsum recrudescentes. Ista verò, perenni lacrimarum imbre perfusus, frequentique singultuum crebritate interruptus narrabat; vt non olim tantùm illa expertus; sed tunc quoque ijs vehementer affectus manifestò cerneretur.

Cùm autem comperta essent S. Carolo, quæ in aggre-

gandis Christo Mediolanensibus, Nostrorum ope Andrea duce patrabantur; vberioremque speraret segetem excrescente allaborantium numero, adaugeri operarios efflagitauit; datis literis ad Andream, dum Romam & Generalia Comitia peteret, maximam Ecclesię suę vtilitatem, communeq; Mediolanensium votum pro eis anhelantium, contestantibus. Factum fuit, vti par erat, S. Carolo satis, Nostris idcircò obligatiorem se (quæ ipsius erat humilitas) fasso. Sed Andreas, Mediolano vbi ex Constitutionum nostrarum pręscripto prohibebatur vltra triennium Prępositi munus protendere, maximo ipsius Caroli mœrore, Placentiam transfertur, Domusque Pręfectura illi commendatur; eiulanti, & reluctanti, atque ad priuatam tantummodò vitam anxiè suspiranti. Sed volente Deo id factum, nemo negabit; vt scilicet, oculato testamine, Solarij discipuli quondam sui, tunc autem Magistri, sanctum vitę exitum posset asseuerare.

In huius enim cellula in suprema vitę linea constituti, corporisque mox nexibus expediendi; auditi fuere inuisorum concertantium inuicemque obstrepentium tumultus fremitusque. Cunctorum tunc vna sententia, antagonistarum Angelorum pro eius anima eam fuisse dimicationē. Communis itidem omnium mœror de victorię incertitudine ac dubietate: conduplicata idcirco sacrificia: conduplicatę preces. Mœrorem tamen illum non multò post omnium ex pectore seriò ac veraciter excussit Andreas; narrata Solarij apparitione sibi & cuidam suo sodali facta: Qua idemmet fassus erat, petitum se temerario insultu ab inferno carnifice; eum tamen nihil quod in ipso exigeret, reperientem; turpiter victum discessisse; seque ab internunciis pacis, placidè è corpore euocatum, vix ad pauculas tantùm horas expiatricibus flammis purgatum, libero & explicato itinere cęli penetralia ingressum. Annum hic Andreas vix peregit, opusque fuit, gubernandi

muneie

munere absolutum; diù multùmque optatæ dulcedini priuatæ vitæ restituere.

NEAPOLIM REVERSVS, SECVNDO Neapolitanam Domum regit.

CAPVT XXI.

QVantulumcunque fuisset temporis, quo Placentinam Domum iterata vice rexerat Andreas; toto tamen illo, nil sollicitiùs curauit, quàm, vt excussa prælationis sarcina, recedere sibi daretur in se ipsum, & se sibi vindicare: Hoc frequentissima prece lamentabundus petebat: hoc loquentissimo gemitu querulis repetebat. Annuerunt euicti Patres ad miserationem: & Placentinæ Ciuitati ereptum, Neapolitanæ restituerunt. Id vbi inter Placentinos ac Mediolanenses percrebruit; obortus est repente mœror, quem communes omnium prosecutæ sunt lacrimæ; plurimæ enim Nobilitatis in sacris erat confessionibus auditor, pro quorum æterna salute sudarat & alserat. Et certè in ea abitione, retardata aliquantulùm fuisset eius voluntas præsentibus animarum lucris (neque enim alio quouis potuisset obsequio vinciri) nisi bonitatem diuinam, ex certo ipsius experimento, illorum tutelam se absente suscepturam sperasset; seque licet terrarum spatijs dissitum, conceptos illorũ ignes foturũ, quin & nouos cũ Diuina gratia exsuscitaturũ. Reducẽ vidit Neapolis, ingẽti cũ gaudio, laboribus penè fractũ, sed virtutibus locupletiorem, ardentioremque ad Christo adiungendas animas. Confluere ad eum statim Proceres quibus diuturnior visa fuerat, dilecti magistri absentia: certare plebs cum primaria nobilitate: omnes exhilarari tãti Patris aspectu: ipse gestire gaudio, quòd multos videret, arduam virtutũ semitam se præuio ardenter olim ingressos; inuicto quodã vigore mentis intrepidę, indefessę, insuperabilis,

eandem

eandē confectatos: & fubfilire,de parata nauiter ac ftrenuè pro Deo laborandi occafione. Quare nihil demoratus, è graui culparum veterno homines cępit excitare; ruentibus ad tartara,tempeftiuas dexteras porrigere; medicinali dolore, ftuporem lethalem animi duri & impœnitentis excludere; nihilque intentatum relinquere, quo obluctatus diabolo; emortuas per impia fcelera, Deo conuiuificaret animas: euentu femper felicifsimo: verbis enim fuis tanquam nihil humanum fonantibus, verfabat, & in quamcunque partem vifum effet,impellebat affectus Neapolitanorum. Sui tamē follicitior cauebat fibi,& ab intempeftiua gloria humanę laudis trepidus pauitabat; in vnius Dei honorem tanquam in fcopum actiones fuas eiaculatus. Verùm, vt contingere plerumq; folet; famæ neglectu,augeri vifa eft fama; & quod magis admirere; dum repelleret ipfe à fe magna, forti conatu animoque demiffo; hęc eadem fortiori impetu confluxerunt in ipfum.Et ecce denuo collatam illi Pręponfiti dignitatem in Neapolitana Domo Sancti Pauli,quam ante annos fexdecim, triennio, & cum fructu Noftrorum, moderatus fuerat. Manus dare coactus eft; nam volente ac propitio Deo hęc fieri; nemo non affeuerabat. Ipfe, quando iam fe Superiorem non potuit negare; talem fe exhibere conabatur. Nouus enim magifterij honos, nouum minifterij onus impofuit; exploratum habenti, omnium in fe oculos tanquā in virtutis exemplar & imaginem effe intentos: ac turpiter aliorum parentem, à fibi parentibus, in virtutum ftadio fuperari. Acriùs ergo in fe ipfum cępit incrudefcere; nec enim alia forte cenfum fuum voluit ditefci: & nihil aggredi Numine diuino per accuratam fupplicationem inconfulto. Patebunt alibi multorum experimenta, quibus liquidò conftabit, eum in gubernatione, diuino fuiffe illuftratum lumine: nunc vno tantùm aut altero contenti erimus. Ventitabat ad Domum noftram adolefcens quidam è primaria Ciuitatis nobilitate,Religioni nomen daturus; in quem omnia

decora, ingenij, indolis, & morum affatim confluebant. Futura quisque ex præsentibus iustè metiebatur; ac propterea inutili cunctatione minimè detinendum eius ingressum, instabat. Vnus Andreas, obstupescentibus cunctis nutare & vacillare videbatur. Permissu autem Dei, adolescens in Religionem receptus fuit; vt nempè altissima Dei iudicia, longè antea fuisse Andreæ perspecta, futurorum euentu comprobaretur. Nam is, qui spiritu feruescere, qui ad perfectionem anhelo cursu contendere videbatur; nuncium Religioni fœdè remisit: nec id fuisse Andreæ abditum, ob quod fortè cunctabundus hęsitabat, nemo non apertè intellexit. E contrà verò cùm Phylosophicę cathedrę munus vacaret; in vnum ipse Hieronymum Lanfrancum oculos coniecit; quem ingenij acumine pręstantissimum, docendi facilitate perspicuum, peridoneum ęstimabat. Tūc verò refragari nonnemo: quòd Hieronymus, cętera aptissimus, ętate tamen esset adolescentior: Quodue dedecus esset Magisterij, quod dubio procul, vilesceret in adeo iuuenem collatum. Multum proptereà Andreę exhauriendum fuit molestiarum, vt in ea statione illum collocaret: latebant quippè cęteros, patebant sibi, diuina solatia quorum suo tempore promus futurus erat Lanfrancus: quę si sub cuiusquam obtutum posita tunc fuissent; aduertisset oppidò quisque in iuuenili ętate senescentis animi robora virtutum. Effectus probauit rem. Is enim ab auspicato principio in Philosophię interpretatione, ad exitum optatum perueniens; magno sui desiderio relicto, breui nos & mortalem istam vitam reliquit. In cuius extremo constitutus, aduentantium vidit turbam prędefunctorū Patrum, ad easdem promerendas coronas, quibus & ipsorum quoque ornata capita radiabant, eum blandè allicientium: à quibus hilariter se inuitari contestatus; cùm abnuere, diceret esse iniuriosum, expirauit: lętus, lętos sequutus, & coronatos coronandus. Horum ergo prospectu futurorum, multisque alijs experimentis; maxima fuit erga Andream conciliata

liata veneratio; quem non extimè tantùm intuentem, sed intimè cuncta penetrantem cernebant: vt idcirco, nulli mirum videretur, si contra receptas aliorum sententias, aliqua ipse defenderet; nam secundo Numinis afflatu ea ipsum moliri: iam cuique compertum erat.

TVMVLTVATA PLEBE, NEAPOLITANAE Ciuitatis quietem periclitantem, fulcit.

CAPVT XXII.

PEtro Girone Ossunensium, Duce Neapolitano Prorege, septimū Idus Maij anni Millesimi quingentesimi octogesimi quinti, Ioannis Vincentij Staracij ordinis popularis Decurionis, ferali trucidatione cruentatum & funestatum nostra memoria vidimus. Vagus etenim primùm & incertus rumor, credula postmodùm fama, pronisque auribus exceptus fuit; annonæ caritatem, Staracij incuria, aut fortè subdolis artibus, breui ingruere. Strepere mox cuncta clamoribus; pari furore, aliorum malitiam, & suam inopiam metientium. Incipientem & nondum adultam seditionem, melioribus consiliis flectere nisi fuere nonnulli ex Nobilium ordinibus: sed boni aliquid persuadere, persuasis in eo famis periculo, perniciosiorem esse quietem, quàm temeritatē; frustranei erat laboris. Sibi quisque dux & instigator, vt eū imminentis famis suspicio pungebat; & cöercitionis impatiens; in auctorem efferebatur hùc illùc actum turbæ fluctuantis impulsu. Itaque impetu, quo scelera valescunt; licuit funesta illa die, perditissimo cuique è viliori plebecula præproperè armato, in Staracium debacchari: ipsum iniuriis & lapidibus appetere: è crypta mortuorum ad D. Augustini, vbi populare concilium cogebatur, in quam, alibi intutus, sese abdiderat; nulla loci religione extrahere; fœdè laniare, seminecem in frusta discerpere: trunco iam corpori

inaudita

inaudita feritate & ſęuitia, pleraq; vulnera adijcere: ipſum per publica viarum raptare: caput verò, brachia, manus, viſcera, haſtis præfixa iactabundo facinore leuare. Ac (ne quid ipſorum audaciæ deeſſet) hanc pompam per vrbem totam traduxerunt: ante ipſas etiam Regij Palatij fores; aſpernati prætorianum militem Proregis prudentia & iuſſu immotum: acclamantesque (quò ſeditio molliùs reciperetur) vitæ Regis, & Mali regiminis deſtructioni. Principis quoque laudata in tumultu illo conniuentia, malo ſuo genio, furentiores, Domum etiam Staracij circumſteterunt: ſiue in odium tantùm illius; ſiue magna prædationis expectatione, in ſeditionis velut pretium ceſſuræ. Inter hæc quisque ſibi cauebat: Plurimum trepidationis erat in publico, & præcipuè in Nobilitate: ac ne ſecreta quidem domûm, abſque formidine: Non enim ſanè crebrior tota Ciuitate ſermo per id temporis erat; quàm deterrimos quosque hominum ac exules, vſurpata iam libertate, in ipſam introducendos; cęde, & populatu; nullo metu cũcta vaſtaturos.

Andreas in eo concuſſę Ciuitatis motu incõcuſſus, ſtatim Sex-viros Ciuitatis adijt: quibus perexiguũ illud frumenti, quod pro ſuorũ neceſſaria ſubſtẽtatione ſepoſuerat; ad publicã ſubleuãdam, ſuæ negligens indigentiæ, vltroneus obtulit: improportionatum certè innumero populo ſubſidiũ, quod ne noſtræ quidem familiolæ ſuppetiari poterat; ſed profuſæ liberalitas charitatis: quam demirati Sex-viri; non frumenti, ſed longè valentiori auxilio precum ipſius ſe eſſe adiuuandos, expetiere. Verùm Andreas, à frumento illo velut à ſacro quodam cibo ſibi temperandum decreuit; interdicto ſibi panis eſu, cæteris verò eius tantùm conceſſo, qui minimè ex farina ſed ex eius purgamentis & furfuribus eſſet ſubactus: vt ſcilicet, largiore manu ſubſidiariam eius opem poſſent pauperes in illa miſeria experiri. Tum crebra Noſtrorum per ſæcularium domos miſſitatione; omnes ad iram Dei flectendam fuit exhortatus; & pec-

cata nulla cunctatione per confessionem expianda; potentissima nimirum malorum omnium incitamenta. Sed consuetis orationibus suis & suorum minimè contentus; quod remedium vnicum rebatur, in publica calamitate, publicam instituit orationem, eamque insuetam (si Nostri spectentur Pontificia indulgentia à processionibus exempti) vt rei nouitate attoniti Neapolitani; atrocitatem morbi persentiscerent; cui curando, insolito opus erat pharmaco. Ergo postridie illius diei, qui nefaria illa cæde fuit pollutus; occiduo iam Sole, & primis noctis tenebris, prodierunt Nostri vtriusque Neapolitanæ Domus, ieiunio pasti & oratione calentes, ex Templo D. Pauli, processionis ritu, B. Virginis, & Sanctorum litanias concinentes, & præsentissimum Dei auxilium enixè implorantes. Primùm ad Metropolitanam Ecclesiam deuenerunt: inde ad D.Mariæ Annuntiatæ: tum ad Diuæ Mariæ de Carmelo: tandem ad D.Ludouici, quæ est Regio Palatio contermina, terentes frequentiores Ciuitatis vias, easque præsertim regiones quas incolit plebs tumultibus inclinata. Quaquàuersum transitum fuisset; splendebant fenestræ expositis luminaribus. Adiuncta breui ad Nostros concurrentium agmina, nefas existimantium sancto illi supplicum cœtui, se non adiungere comites. Nonnemini temerè diuina politicorum ritu metienti, timoris causa fuere, velutque nouæ seditionis pabulum. At, cùm; Andreæ id fuisse inuentum auditum fuit; exhilarati sunt vniuersi, sedatam seditionem ipso apprecante iam certi. Id porrò expressis verbis suo nomine testatum voluit Andreæ, Prorex ipse è Palatij fenestra eos cum cordis teneritudine intuitus, per aulicum suum, qui ei erat à secretis, dùm ad D. Ludouici, preces funderent; adiuncto etiam gratiarum officio pro summa eius in Religiosum virum reuerentia. Noctem totam, sacra illa circuitione transegerunt; ac Domum reuersis, non aliud repositum solatium; quàm vt fracti iam externo ieiunio & nocturno

labore.

labore, matutinas laudes in Choro alacriter concinerent; noctis etenim vmbra, iam sese in diem Sabbathi tenuabat. Qui, vt primùm illuxit, magno concursu multi ad Ecclesias nostras lacrimabundi confluxerunt, culpas suas ritè expiaturi, quod suaserat Andreas; & ipsum veneraturi, cui post Cęlites, acceptum ferebant, quòd non tetriùs seditiosa illa lues fuisset grassata. Verùm tranquillato tumultu, mutataque rerum facie; dira illa capita sceleratæ factionis, vindicem à tergo senserunt Dei manum. Eorum etenim alij vltimo supplicio damnati fuerunt; alij remigio addicti: alij verò diruta ipsorum domo, & sale conspersa, violatæ Regię Maiestatis perduelles dicti.

ROMANAE ET NEAPOLITANAE Prouinciæ Visitator.

CAPVT XXIII.

EFluebat eius sæculi nonagesimus annus, cùm, Patre Generali iubente, Romanam ac Neapolitanam Prouinciam lustrauit Visitator Andreas. Vt scilicet propriarum splendore virtutum satis iam ipse conspicuus; alienę quoque esset acer exactor. Nec enim, cui animarum administri abundè suppetebant partes, deesse poterant regularis disciplinę fouendę artes; quam felici progressu mirificè promouit. Singulos namque reperit, suopte ingenio virtutum semitam Christo pręuio alacriter decurrentes, semperque vlteriora spectantes; qui ipso posteà monitore & suasore, toto impetu, tanquam acutissimorum incitamento calcarium, ad ardua quęque & optima sese impulsos fassi sunt. Romę sequenti anno ea ex causa aliquandiù demoratus, Antonio Cardinali Caraphę (quem Religio vtpotè è Pauli nostri IV. stemmate, ac perpetua

etiam beneficiorum ſerie ab ipſo cumulata; communi obſe-quio, & ſuſpexerat, & coluerat) diem obeunti ſupremum, in extrema illa vitę linea ſemper adſtitit; & cùm iuſta pro eo fierent, in Eccleſia noſtra Sancti Silueſtri ad Quirinalem, vbi eius corpus humili ſepulturę traditum fuit.

Hic verò, haud certè abſque iniuria, ſilentio tegerentur admiranda Dei beneficia influxu perenni in Andream collata,& omnimoda medicaminum genera,per quę benignus ſanè Medicus,pro temporum diuerſitate, periculoſum ambitionis morbum ab ipſo pellexit dùm adfuit; ac ne ipſo vnquam premeretur,potenti manu impediuit; tandemque ingentis lętitię materiem,ſecura recordatione malorum, quibus olim ereptus fuiſſet,ingeſſit.Ipſi enim quondam, humanę glorię inhianti, & ſpiritus lactaneo infanti; obiecit Deus Petrum illum Foſcarenum Doctorem Pariſienſem; fiducia doctrinę,generis,& decorum,quibus honeſtatus erat, minimè attollentem verticem, ſed contemptim de ſe ipſo ſentiẽtem; & Epiſcopatum Baiocenſem in Gallijs fortiter eluctatum. Quo ipſe egregio monito, cùm iam penè per abrupta deerraret,aduertit pręcipitem in quo iacebat locum; eiuſq; veluti manu reductus fuit in ſemitam humilitatis, qua rectà ire poſſet ad Deum.Adultiori obuiam facti,Ieremias Iſachinus Excubicularius Pontificis,ac Bernardinus Schottus Cardinalis,à Conclaui in quo Pius V. electus;ad quod tanquam futurus Pontifex aduocabatur,ſponte factus elongis.Ternio virorum è ſuęmet Religionis ſodalitio, generoſo deſpectu contra mundanarum rerum inanitatem roboratorum, vt aliâs diximus. Seneſcenti, ſenex; ſed nullis terrenis curis adſtricto,ſub immenſa negotiorum mole gemiſcens;licet infimo,ſummus,hoc eſt, Andreæ, Pontifex Maximus, non viæ pręmonſtrator datus (turpe enim fuiſſet ipſum virtutibus iã effœtum ab ea deerare, quam ab ipſa iuuenta aſſiduo calcatu protriuerat) ſed qui plauſu eum proſequeretur, itinere feliciter

liciter

liciter ac securè penè iam confecto. Fuit is, Gregorius XIV. quocum Cremonę Episcopo, Andreę multū fuerat familiaritatis, dum Mediolanum incoleret, & Sigismundæ Estensi vxori Baronis Sfondrati, Pontificis fratris, fuisset aliquoties à sacris confessionibus. Itaque religionis ergò Pontificem veneratus, sanctosque illius pedes exosculatus, & ex Ecclesiæ thesauro multa ab illo liberalitate ditatus; ipsum Pontifex, pro vetere viri amicitia, ad familiare colloquium non fuit dedignatus inuitare. Sed nihil aliud in eo auditum, quàm, Pontificem iustissimis ac serijs querimonijs attestantem; Externū illum splendorem quo augustissimè fulgebat, ducem esse magno errori, quo mortalium oculi perstringebantur; dum æstimabant sortem illam, sed planè ignorabant, quid esset illud quod ipsis erat fastigium rerum: Esse autem non aliud, quā, ærumnarum procellis iactari, & succidaneis curis cōtabescere: quarum leuamen aliquod, spectare tantùm dabatur, non expectare; ac proinde dolenter affligi, intercepta quiete ereptum se sibi: & eos verè fortunatos censere, quibus concessa esset vita nullis agitata curarum tumultibus, nullis odij tempestatibus obnoxia: horum porrò esse tranquillitatem, iucunditatem, hilaritatem: & ne longiùs cogeretur quærere, huiusmodi esse illum ipsum, qui tunc secum colloquebatur feniculum fatebatur. Verùm Andreas affatim his verbis edoctus; superiniectu spoliorum, maiestatis, potentiæ, & honorum; non esse ademptas mortalium ærumnarum exuuias; nimiùm fuit exhilaratus. Ac supremo Numini impensè sibi propitio; à quo ambitiosis titulis ereptus, suo tantùm mancipatus fuerat famulatui; grati animi exhibuit testamen: renouato quod aliàs firmauerat proposito, ab humili vitæ statu, quam elegerat, nunquam se, nec secundarum rerum illectu abducendum, nec aduersarum vi abripiendum. Aliquod posteà in ijs meditamentum instituit, quod Ioannæ Castriotæ Ducissæ Nuceriæ sibi dilectissimæ (quam etiā sanctam fœminam, & sanctitatis speculum non verebatur

appel-

appellare) impertiuit, literis ad eam datis instante anno nonagesimo primo. In quibus, *Etsi certus*, inquit, *iam essem, vtpotè sacris literis edoctus; diuitiarum magnificentiam, & mundana cuncta, ipsissimam vanitatem esse; hisce tamen diebus, quibus Romæ fui; experimento didici; in Dei tantummodò amore, si ex vero sit corde, cōsolationem inueniri & quietem. Quippè qui viderim, Summum Pontificem, tot negotiorum & molestarum curarum mole obrutum, mecum lamentabundo ore conqueri, ob deperditam quietem, mihique dicentem: O te beatum, Patermi &c. Quocirca, licet ego defectuum & imperfectionum multitudine scateam; maiori tamen gaudio repleor, ob hoc, licet perexiguum luminis, mihi à Domino inditum, quo mundanorum vanitatem cognosco, vnde flocci & ea facio; quàm si nedum Summus Pōtifex essem, verùm & Orbis totius Dominus: Comprobatum est enim, Regnorum possessores & amatores, vera consolatione & quiete priuari: ipsorum verò contemptores; & maxima hic frui tranquillitate, & cœlestis gloriæ certa expectatione recreari; ex qua spe, abundè in ipsorum corda lætitia diffunditur; iuxta illud Pauli, Spe gaudentes, &c.*

Roma Liciū petijt, in extrema Regni Neapolitani, atque adeo Italiæ ora Ciuitatem; vbi Domus nostra, & Templum Ireniæ Virgini & Martyri Ciuitatis tutelari, publico & magnificentissimo sumptu extructum. Probabantur ibi sub tyrocinio duo, iuris iam laurea in sæculo donati: & ambo calente spiritu, menteq; à suauibus & perituris reuocata, atque ad duriora & æterna auocata; profuso sudore ad Religiosum verticem contendebant. Vberrimam virtutum segetem in ipso etiam semine vterq; promittebat. Sed cùm semel tantùm eos allocutus fuisset Andreas, ad Collegā suum Franciscum Narnium dixisse fertur. Non minimo inter se tyrones illos discrimine seiungi: nec longum fore, quando futurorum euentu, id luce meridiana clarius innotesceret: Alterū quippè, qui Ioannes Resta nuncupabatur, vaticinatus fuit ad maturam

turam frugem peruenturum. In altero verò non aliud videri, quàm falsas virtutes, & vitia reditura: quidquid enim in ipso tunc esset boni seminis; noxiarũ exortu herbarum suffocandum, vel inimico pede proterendum; nihilque prorsus in eo futurum, quod in Religionis horreum esset contrudendum. Illa tunc dicta, indubio rerum successu posteà comprobata sunt. Nam, quantum posteriori decreuit virtutum; tantundem priori accreuit. Ille etenim abacto pristino ardore, animiq; calore mortuo ac sepulto, pertęsus religiosę vitę, ad sęculi quisquilias redijt. Hic verò ęstuantibus ob Dei amorẽ pręcordijs, aureis votorum compedibus sese Deo indissolubili nexu lętissimus vinxit; quibus tunc tantùm fuit solutus, quãdo post vigesimum quartum ab emissa professione annũ, meritorum plenus, cęleste iter perfecit.

Visitatoriũ hoc munus biẽnio, vt diximus, obijt Andreas; lõgo & diuturno labore fessus, ijsq; incõmodis circũseptus, quę septuagenariũ senẽ circũuallare solent. Multæ in ijs itineribus ærumnarũ molestiæ sibi exhauriendæ fuerũt; præsertim cùm iter Liciẽse, quod nouẽ dierũ spatio terebatur, media hyeme aggressus fuit; quæ, si vnquam aliâs, eo maximè anno, quâ ventis, quâ niuibus fuit rigidissima; & optimè ipse pro suo itinerandi more, nulla viatoria suppellectile instructus. Dei tamen benignitate sospes Domum reuertit, & incolumis. Quare deinceps deridiculo habere cępit, si quos vidisset, nil intentatum relinquere, quò suis commoditatibus consulerent. *Neq; verò*, dicere solebat, *abijciet vnquàm Deus perpetem nostrũm pro ipso laborantiũ curã, & porrò securam? Satis illi scientiarum, satis potentiæ, satis vigiliarum; quibus obluctari naturæ ordo nequidquam fatigatur. Meritò Paulus, qui vnus plus omnibus laborauit; omnibus pro Christo laborantibus, atque adeo mihi, dux & exemplar esto; lapidibus quidem appetitus, sed non obrutus; flagellatus, non extinctus; naufragus, non submersus; ærumnis affectus, non confectus; carceribus pressus, non oppressus: Quem tamen toties mirabiliter serua-*

seruatum; quando, & quomodo sibi collibitum, ad promeritas beatitudinis sedes transtulit Deus. Et nos quoque decretorium expectemus diem, à quo nullibi nobis paratur effugium: Sed interim à puerilibus curis deflectamus animum; pudeatque nos, corpori delicatulè fouendo, turpiter ancillari. Sic porrò inter quæuis pericula & ærumnas, tutelarem experiemur erga nos Deum.

AEGRESCENS PERICVLOSE, SANATVR mirè. Viceprapositus Neapolitanus.

CAPVT XXIV.

NOn paucis morborum cruciamentis conficiebatur ac tabescebat Andreas; qui illum crudeliter affligebant, lectuloq; suo sæpius affigebant, quos singillatim memoratos narrabit hæc historia, quando ineluctabilem quoq; ipsius patientiam. Interim, perniciabilem illam, & lethalem ægritudinem, cursim saltem præscribere est animus, qua anno Millesimo, quingentesimo, nonagesimo quarto pressus fuit. Non certè memorabiliorē ob sęuos dolores, quibus corpusculũ senis, cui iã quartus annus supra septuagesimũ effluebat, vexabatur; quàm ob mirum inusitatumque medendi genus, per quod pulso morbo, sanitas fuit reuocata. In illa enim ætate, per se ipsam confluge omnium dolorum; febri cæpit incommodùm æstuare: quę tamen leniùs recepta fuit, præ stomachi iniurijs, quibus miserè impediebatur. Nam egestũ quotidiè cibum, ipsa penè anima sequebatur; nec vllo poterat solatio recreari, vllo medicamine fulciri. Agebat eo tempore Neapolitanum Pręposítũ S.Pauli, Matthæus Bencius, Politianus, Marcelli Papæ II, ex sorore nepos, ac Francisci Mariæ Taurusij, & Roberti Bellarmini S.R.E. Cardinalium Sobrinus, inculpatæ sanctissimæque vitæ homo. Detestatus enim Romanam Aulam, in Religionis sese caulam, Sancto Philip-

Philippo Nerio adigente incluserat: Vtque feruentissimam erga ipsam dilectionem ostenderet; voto mancipauerat se, nunquam ex ea discessurum, ne ob Cardinalatus quidem dignitatem, Pontificis Summi id expresè præcepturi iussu. Hic, si vnquam aliâs, tunc maximè cumulatus virtutum splendescebat: quippè qui superno monitu supremum diem intra amiuum spatium lætus expectabat: morbique genus, hoc est, hepatis fluxum indigitauerat, quo periturus erat, quo posteà & peremptus. Erat quoque medica scientia non leuiter imbutus. Gemina igitur ope, charitatis, & medicinæ; nauseanti Andreæ stomacho succurrere nitebatur. Medicamentis tamen medendi vis omnis tunc excussa fuit: Ijs non laxabatur, sed intendebatur morbus: arte superantior erat ægritudo; quare iam præda sepulchri destinabatur Andreas; communique luctu vicinam eius mortem cuncti prosequebantur. Ipsum pari cruciatu angebant, & charissimorum filiorum mœror, & ardentissima pro Christo patiendi voluntas: Illos etenim restitutus sanitati, optasset consolari; per hanc verò; gratanter oblata patiendi occasione noluisset priuari. Non enim aliæ per illos dies eius fuêre voces, prçter istas. *Aut Dei filiatio relinquenda, aut libenter tribulationum Crux amplectenda*. Quas ipsas velut potentissimum pharmacum, Marchionissæ Piscariæ contra vniuersorum genera malorum præscribere solitus erat. Vicit tandem pietas; pectusque eius peruasit lacrimantium pro sui amissione Fratrum commiseratio. Temperare igitur eos à fletu iubet; ne, lacrimarum frequentia, dolorem illi adiungerent, in cuius remedia, cura sollicita consenserant. Promptum esse medicamen; modò arbitratu suo velint illum curari; Et eatenus quidem, frustrà & incassum fuisse tentatum, per quæsitiora, & magno pretio parta remedia, incolumitatem aduocare: Vilioribus & parabilioribus ad sanitatem se promouendum; Quare exclusis cōgestis illis medicatis pharmacis, longinquorum pretiositate

L nobili-

nobilitatis; pro ijs faseolos, fabas, & huius generis legumina substituerent: per hęc sese, non per alia, languori ereptũ, sanitati restituendum. Fuêre qui dicerent, faciendum illi satis, in desperato iam morbo etiã noxia appetẽti, sed ijs minimè offendendo, sine ipsis adhuc perimendo. Alijs acutiùs introspicientibus, visũ, nutibus suis hominẽ relinquẽdũ, haud certè absq; secreto Numinis impulsu erga insueta illa, immò noxia, & exitiosa medicamenta propensum; fiducia fortè in Deũ, factorũ bonorũ remuneratorẽ; qui restituta salute per eosdem sibi iam in vita familiares cibos; egregio sanè testimonio attestaturus foret, fuisse sibi inimitabilem eius abstinentiam summoperè gratam. Hæc itaque adhibita delicata edulia, statim crescentem pertinaciam morbi detinere visa fuêre; collabescentem valetudinem firmare; & penè fugientem è corpore animam retinere. Ipse haud iniquus beneficiorum Dei æstimator; collata sibi cælitùs sanitate; velut nouo adactus fuit stimulo in abstinentiæ affectum; quam compererat contra omnem medicinæ sapientiam sic abundè remuneratam: statimque nulla interposita mora, ad consuetum abstinentiæ rigorem vegeto spiritu indefessus redijt.

Mutua charitatis officia in illa ægritudine sibi à Bencio pręstita, reddidit eidem post breue temporis interuallum; dispari tamen exitu. Nam Bencius eo prorsus tempore ac morbi genere ante pręsignato, sublatus fuit, ac in cœlum translatus; vt ex diuina bonitate & commerita retributione paupertatis ipsius, quę certè fuit eximia, carnisque suę maceratione, alijsque virtutibus insigniter in eo pręclaris; licuit sperare; atque ex nonnullis eius apparitionibus coniectari. Ipsius corpus, cùm, deducentibus Nostris in Ecclesiam deferretur, candida Columba in eam ingressa, non priùs inde fuit egressa, quàm iusta pro eius anima essent ab Andrea facta, & corpus tumulo conditum.

Mortuo Bencio, octo mensium spatio eandem Sancti Pauli

Pauli Domum Andreas Vicepræpositus rexit. Idem in hac Præfectura, quæ illi suprema fuit, viuendi tenor, qui & aliâs; indefessus nimirum labor pro subditorum sibi salute procuranda, & disciplinæ rigore tutando. Compertum est, ex hoc tempore cæptasse Andream, quod vsu posteà perpetuo recepit. Qui enim, diù iam anteà; ea indulgentia sibi interdixerat, qua ad animi remissionem statis temporibus, hoc est bis in mense, Nostri recreantur; ex hoc tempore pro suorum tutela filiorum, id etiam adiunxit, vt velut nouus Iob, tunc preces orando funderet, ne qua macula ob silentij relaxationem, aut lautioris cibi refectionem, charissima sibi pignora aspergerentur; & per ea, quæ roborando spiritui permissa erant à rigidissimis alioqui Ordinum Institutoribus; spiritus tepesceret, languesceret deuotio.

SANCTORVM AVGVSTINI, DOMINICI, Thomæque Aquinatis erga ipsum tutela.

CAPVT XXV.

EXimia planè Andreæ erga Sanctos reuerentia; non tantùm mente comprehensa, & pectore clausa; sed sese in obuijs etiam quibuscunq; casibus externè prodens; id commerita fuit; vt præsidium, quo niteretur, feliciter nactus; illud quoque frequenter experiretur propitium. Hoc præcipuè tempore, tutelare Sanctorum patrocinium erga ipsum mirè emicuit. Nam cùm ad Hostiliani Principes diuerteret; coactus fuit longiusculi itineris molestias, equo inscenso, quem in ipsa Ciuitatis porta conduxerat, temperare. Cùmque viæ se commisisset, eiusque vix paululum fuisset emensus; seu equi ferocia; seu mali dæmonis irritatu, ad animarum fructum ringentis, quarum ille

bono iter arripuerat; eius dorso excussus fuit, atque ad durum silicem, quo strata erat via, fortiter impactus. Quantouis autem artificio nequaquam valuit pedem è subsellari stapede eximere; illi quippè sese calcar implexerat. Pendulus itaque ab equo raptabatur, mox inter saxa quatiendus, ni presto Deus per Sanctos suos, adfuisset; Suppetiatum namque illi nemo poterat accurrere; nec enim quisquam fiebat obuius, mero scilicet meridie, mordente sidere, & extra habitantium casas. At ne socius quidem ipsius aliquantò longiùs insequens: quamquam enim ad casum illius pauidè concitatus, ex equo tentasset celeriter desilire; stapedi tamen suo ipse quoque pedem implicitus, desperauerat maturo accursu quidquam posse in delapsi salutem. Sed Andreas intereà feruenti prece, validoque clamore Sanctos inuocauerat apprimè à se cultos, Dominicum, ac Thomam Aquinatem, vt sibi, cętera destituto, opem ferrent, Idque benè auditum socio, tricis licet pedis sui implicito; Et vix auditum, cùm admiranti, nescientique vndènam subiti emersissent, visi fuère duo ex Dominicana familia Patres: quorum alter, oris placiditate, ipsius parentem Dominicum referebat; alter corporis obesitate, insigne eius decus Thomam Aquinatem, auxiliares Andreę prębentes manus, illumque insulturę coadiuuantes, & abeuntes. Suis posteà compedibus hic socius expeditus; nimiaque humanitate, alieno maceratus dolore; ad Andream accessit; percontatusque vti secum ageretur? audiuit; Optimè quidem, nec vllatenùs, conquassato sibi condolendum; cui ex voto casus accidisset, enixè ea luce Deum deprecato; vt quam vellet, concederet patiendi occasionem. Et insuper magnis ęditis vocibus: *O quanti facienda est* subdidit *Sanctorum intercessio*. Idemque posteà socius, acturus Patribus gratias, properati in senem auxilij; neminem quouis accurato intuitu potuit nancisci in aperto illo campo, nullisque

ędifi-

ædificijs interſtincto, cui eas referret: Proripuerant quippè ſeſe illi, mortalium obtutibus. Itaque haud leui coniecturæ fuit locus; verè Sanctos illos Andreę innocatu excitos; è cœlo ad eius auxilium celeriter immiſſos; exhibito, ſtatim intuentium aſpectibus ſubductos.

Nec prætereundum hoc etiam loco; ſalutarem quendam timorem, diuini cultus vehiculum, perpetuò Andreę aures vellicaſſe; quo tanquam acerrimis ſtimulis ad incunctantem operationem vrgebatur. Per hunc, in ipſo etiam vitæ ac mortis confinio, rigidiſſimus ſui cenſor, Numinis, cui placere ſatagebat, reuerentia confuſus; inutilem ſe ſeruum dictitabat; ac ſui tormentum, beato illius aſpectu indignum ſe fatebatur, quod per iteratam pluries eodem die peccatorum expiationem, ſtudebat placare. Introſpiciebat hæc Diuina bonitas; agnoſcebatque timorem illum, non animi eſſe infirmi, apud quem omnia ſunt nutantia, trepida, turbida: nec malæ conſcientiæ, quæ ſæpiùs mentem labefacit; ſed veræ ac ſolidæ pietatis ſobolem; idcircò eum ſuſtollere ac recreare non fuit dedignata. Ægrotabat enim quadriennio ante obitum ſuum præualido morbo; ſed ægreſcebat fortiùs, animo laceſſentibus curis laxato; quæ plùs ſolito ipſum timore correptum acriter diuexabant, æternę ſalutis ſuę ſollicitum, & anxium. Colebat verò ipſe principe ſtudio fulgentiſſima Eccleſię lumina Auguſtinum & Thomam Aquinatem; ac peculiari reuerentia, illum quidem reuerebatur ceu Clericorum omnium Regularium parentem; hunc verò ceu Neapolitanę Ciuitatis Patronum, cuiuſque & Summam Theologicam ſcholiolis hodieque extantibus illuſtrauerat. Itaque vigili ipſi & in lacrimas effuſo, affulſit par illud Sanctorum, vultu inſpectabili, & in conſolationem efficto. In eorum ipſe adorationem cernuus cùm ſtatim ruiſſet; vt ſpinę diuulſioni, qua dolenter lacerabatur, celerem admoueret manum; ſolerti inueſtigatione; *Quando*, inquit, *ad mei ſolatium, ò*

Diui,

Diui, vos missos credo (& vt credam pietas suadet diuini, quæ mœrentem me & iacentem, auxilij non destituet expertem) quid me quæso factum sit, dicite, emenso tot annorum curricula, in postremo isto, vt arbitror, languore, sub vitæ limine iam constituto. Salutis etenim meæ incertitudine crucior, discrucior; nec aliùs præter hunc me timor angit & pungit. Terrenis me cùm videam maculis inquinatum, peccatorum fœce sordidatum; fluctuo inter salutem & vltimam perniciem; vereorque ne æternorum exhæres factus bonorum, repositam bonis beatitudinem valeam degustare. Hęc & similia congerebat dolendi argumenta. Sancti questus & lacrimas dato hoc responso cōposuerunt. *Aliquorum adhuc annorum moram promissæ felicitati intercessuram: & intereà dùm suspensa viderentur omnia & incerta, neq; adhuc tuta (& quomodo esse possent in hac vita vbi omnia intuta?) id se præstare consilij, firmandæ diuinæ sententiæ, per quam introitus in beatam illam patriam patesceret; vt, quod ipse eousque impigrè fecerat, nauiter se in virtutum palæstra exerceret, cumulatiore meritorum thesauro longè futurus ditior.* Ijs verbis, sui spectaculo delibutum, ac profusiore dulcedine satiatum reliquerunt. Ita collegit ipse animum, erectusque consolatione tam magnifica, laborandi ardorem mirificè adauxit. Iuuenescere namque & adolescere colloquio illo visus fuit; & prona cupiditate in aspera quęque inhiare: ac subsilire quotiescunque nouam aliquam patiendi nancisceretur occasionem, quam vti venaticus canis sedulò quęritabat. Tanti erat ęternę felicitatis securitatem adipisci.

RELI-

RELIQVA EIVS VITA VSQVE AD *mortem: &, huius vicinæ prædictiones.*

CAPVT XXVI.

EA deinceps animi æquitate prædictus fuit, quæ terras propediem relicturo consona videbatur: Nihil ei amplius huius vitæ adlubescebat; futuram tantùm spectabat, & expectabat: & recursante memoria proximæ mortalitatis, angulatim colligebat, sollicitèque consarcinabat, quidquid ad mortis occursum conducere videretur. Pluries in die ante Confessarium in genua submitti cernebatur, pro suarum expiatione labecularum: atque ad proximum tempus suspirare, quo ereptus huic colluuioni, posset summi boni inaccessa atque inexpugnabili possessione frui. Frequens illi suspectus in Cœlum; ipsa noctis tenebra nequaquam illud auferente: nam, rigidissima licet hyeme; per fenestræ vitrum, quod idcirco ligno non operiebatur, in illius intuitum ferebatur: E cœlo in terram oculos demittentem, lacrimæ consequebantur & suspiria: dilatęque mercedis dolori incubantem, cantica tantummodò recreabant & hymni, quos, impetum spiritus cohibere non valens, alacri voce concinebat. Fuit autem omnibus liquidò compertum, reserata ipsi fuisse incerti alioqui exitus sui certa momenta.

Nam ante biennium, pluries Gregorio nostro Carafæ adhuc tyroni asseruit, se octauo supra octogesimum ætatis suæ anno, ex hac vita educendum. Deinceps verò, nequaquam suspenso aut dubio sermone de ipso vitę termino auditus fuit eloqui; sed vt posset, signato die moriturus.

Labente Maio, qui obitum suum pręcessit, affini suo Octauio Viuio literas reddidit; quibus non ipsum modò, sed quotquot apud Castrum-nouum erant conciues, ad cœlestis patrię amorem sustollere nitebatur; tanquam breui, corpo-

corporali eos præſentia relicturus;hiſq; ſalutaribus monitis ſupremùm eos roboraturus.

Morabatur eodē tempore Neapoli,Abbas Io. Maria Talliaferreus;quem inter & Andream,magna,vt aliās diximus, adoleuerat neceſſitudo, dū vterq; S. Carolo egregia pro Eccleſiæ ſuæ regimine molienti auxiliares præberet manus. Ad Domum noſtram ventitabat hic ſępiuſculè;hauſtum ab Andrea,ſpiritualioris doctrinæ pabula: & maturato iam reditu in Vrbem,ipſum adiuit. Audiuit verò ab eo, fidenter expectorante cordis ſua arcana veteri & probato amico; iam decretorium illum diem tandiù expectatum feliciter aduentaſſe,& periturum ſe breui, vt æternùm viuere inciperet. Quæ verba audijt ille lacrimabundus;oblituſq; cętera; tantùm vt à mox morituro benediceretur, expetijt; exindeque ad cęleſte iter ipſe quoque,doctore ſuo pręeunte, vigili ſe cura accinxit.

Interea,cùm is ad quē Veſtiarij cura pertinebat; aſpecto conſumpto,quo tunc vtebatur piles, nouum ſe illi daturum dixiſſet;illud gratię pretium reuexit,quod coërcendo eſſet ſatis. *Ecquid*, inquit, *noua cogitas? abſtine ſodes ab inutili ſumptu;nec enim vlteriùs mihi vita procedet: breui, breui inquam ſubducar iſtis ærumnis,quibus(ah miſeri)circumueſtiendi corporis cura maceramur.*

Intrante verò Autumno ad Herculanum, & Hoſtiliani Principes cùm pergeret, in Vicum Leucopetram interuium diuertit, vbi Iſabella Carafa Duciſſa Cercię maioris degebat. Hanc inſtituebat Deus occulta diſciplina per domeſtica exercitamenta in contemptum eorum bonorum, quorū dulcedine ſolēt animi ineſcari,quibuſq; ipſa ad inuidiā abūdabat.Qui rudimenta flagrantis cordis accurata penſitatione librauerat Andreas;vaticinatus illi fuerat, viro nondum viduatæ; eam,ſibi tamen & auię Iſabellę Villanę ſuperſtitem,alijs compedibus longèque nobilioribus vincendam, quibus poſtea vincta fuit. Nuptiali enim fędere ob viri

mor-

mortē soluta, Andrea & Auia è viuis ereptis, sub ipso virore iuuentæ, in Monasterium S. Mariæ de Sapientia, quod Nostrorum legibus paret, reclusa; calcat ibi etiam nunc terrenorum omnium fastum. Hæc itaque ab eo, vt diximus, Septembri inuisa; intenta audiebat rigidæ virtutis conditorem. Mœrentem posteà ipsius discessu interfatus Andreas; asseruit, supremum illud esse colloquium, quod vnà miscerent. Ipso verò discedente, nihil tunc aliud. Secedentem autem in se ipsam Ducissam; inquieta sollicitudo habuit, de eo sibi conciliando anxiam. Indignabatur quoque ipsa sibi, quòd vitio suo fortè, Sancti viri colloquijs non esset amplius fouenda. Eo tamen breui vita functo, statim icta fuit memoria verborum, quæ olim nesciuerat deprehendere; liquidèque persensit, exitus sui diē, tunc illū, ijs verbis voluisse mōstratū.

Aliquando etiam, socio suo in lineorum ipsius lotione occupato; æra sacra per illum eo tempore pulsanda, siluere: Cui proinde meritò iussum fuit; vt quò cęteris, accuratæ, quam Diuinis profitemur diligentiæ, stimulo esset; in medio Refectorio, sub mensæ initio, ex recepta Religionis obseruātia; & negligentiæ suæ culpam vltroneus fateretur, & pœnam peteret, qua pro illa faceret satis. Id vbi resciuit Andreas; secum ipse volutat; se potiùs obliuiosæ illius negligentiæ fontem fuisse, cuius ille seruitio tunc distentus fuerat: ac Religiosum se abnuit, quandiu piamine aliquo eam non expiet. Mirandum profectò spectaculum, quodque omnibus in mensa accumbentibus lacrimas exciuit: Nonagenarium ferè senem vidisse, in publico refectionis loco, quò per sexdecim penè annos, sui rigore ieiunij, non conuenerat; alienam culpam in se vlturum, in genua prolapsum; singultibusque in verba laxandis, accusaturum se, nisi Superior pro sui reuerentia obstitisset, eumque abire voluisset. Paruit iubenti Andreas: sed pro socij animaduersione, solitario dolore se pascens; statim à mensa illum accersitum complexatur: bono esse animo iubet; non diù spondet laboriosa illa

obsequia duratura: octo tantùm dierum spatium intercursurum: hoc emenso; futurum vtrumque extra curas. Prædictio, euentu certo comprobata fuit; Octauo enim prorsus die; vitæ alter; alter obsequij expers fuit. Sed neque eo facto exsaturari potuit eius in socium comitas: noua enim gratitudine eam cumulauit; quæ iterando mortis suæ vaticinio causa fuit. Scriptis enim literis ad Andream Piscaram Castaldum suum olim Nouitium dilectissimum, ac posteà etiam Confessarium; Religionis nomine, Romanam ac Neapolitanam Prouinciam tunc lustrantem; humanissimè à socio accepta beneficia dilaudans, quem commendatum illi optabat; dolenter se affectum contestatus fuit; quòd extremo vitæ suæ exitu; sui causa in illum fuisset vel leuiter animaduersum: Et vrgeri se quàm maximè, vt tunc id officii præstaret beneficus in beneficum; quando vicina mors tantillo tantùm temporis spatio, vitæ huius vsuram permittebat.

Dùm flueret hæc signatorum dierum hebdomas; Parthenonem inuisit ab Aurelia Papara, cui ipse fuerat à confessionibus, erectum. Ibi tunc reclusa erat inter cæteras Virgines, Hieronyma Guazzaluta, ab ipso ad pietatem instituta, & in spem quoque salutis suæ restituta, cùm olim insidiosis mali Dęmonis artibus ad desperationem fuisset assiduè sollicitata. Ad filiæ conspectum, salutare in illam Pater Crucis signum protracta manu expressit; subdiditque, abstrahendos se & nunquam redituros ad conspectum. Perculsa acerbo verbo illa, profusis lacrimis rogare, ne se destituere vellet, maximo spiritus sui profectu expertam, quàm calamitosum sibi futurum fuisset, Magistro suo carere: Ille verò concitato responso exclamare, *Ad aliam vitam, ad aliam vitam*: Iterare illa preces: ipse verò extra se raptus, non alium sermonem instaurare, quàm, *in Paradysum, in Paradysum*. Itaque Hieronymæ auditorum verborum curis incubanti; nullus ambigendi locus relictus fuit, ab Andrea proximæ mortis conscio

ea esse

ea esse dicta, vti euentus posteà certitudine patuit.

Exeunte hebdomade, Principissæ Hostiliani literas dedit, vt aliâs sæpissimè, ad pietatem exstimulatrices; sed admiratæ quòd nullam eousque in eo laborum suorum pro ipsa perpetratorum experta venditationem; in ijs tamen ad ea sedulò pensanda impelleretur: Eius enim refricabat memoriam; vt ipse nunquam sui, nũquam suorum commodo eã fatigasset; subdebatque optare se, vt non imparia dona sibi remitteret mortuo, cuius animam, frequentato incruento sacrificio curaret expiatricibus flammis quantocyus exsolui. Traditæ literæ propridie transitus ipsius; nuncij tamen incuria reddita postridie, compertò manifestarunt, eas tunc ab Andrea scriptas, cùm se sciret à morte mox inuadendum.

Nulli tamen id luculentiùs aperuit, quàm pauperculę cuidam mulieri, cui ex ea pecuniæ summa, quæ erat in pauperes ex Religionis consueto distribuenda; Superiore annuẽte, dabat ipse quotidie dimidiatum Iulium. At peruigilio obitus sui, integrum fuit ei elargitus; causamque duplicatæ pecuniæ subiecit, non aliam prorsus esse, quàm, quòd ea postremùm vice, liberalem ac propitiam eius manum, esset ipsa expertura. Illa interrogare liberaliorem datorem non ausa; aut quo ipsa facinore, assueta largitate priuanda, sciscitari; cùm eum vidit ad cęlestem vitam euocatum; rem satis exploratam non distulit narrare.

SVPERATO HVMANI GENERIS HOSTE Sanctissimè moritur.

CAPVT XXVII.

Ad quam porrò vitam postridiè, vt signanter prædixerat, fuit euocatus. Pergebat diluculante die Lunæ, qui decimus erat Nouembris, vt incruentam hostiam

intemeratus offerret; obuiumque habuit Præpositum Domus: Cui anxiè percontanti; vt se per noctem ab assuetis languoribus habuisset; concidente vultu respondit; subdebilitatum: Hoc ille audito; ingeminauit preces, vt eum à sacrificando detineret, quoad saltem tantillo tempore viribus roborandis vacaret: sed frustrà; id enim nec rogatu valuit impetrare; nec iussione voluit, ob viri reuerentiam, imperare. Sacrarum ergo vestium ornatu pręfulgens Andreas, Altare petiuit quod à sinistra maioris erat, D. Iosepho Sanctissimo illibatę Virginis Sponso dicatum, Sanctorumque lipsanis venerabile. Tertiùm claudicante gressu, illisus proculdubiò fuisset ad solum; nisi vehementissimum celebrandi desiderium, fortiori impetu animum ipsius roborasset. Itaq; ad Aram peruentum: Ibi socius in aurem ipsius anheli, viribusq; fessi & laxati, suasoria verba insusurrauit, ambiguum exitus, tanto periculo subductura: quę auersatus Andreas, vniq; Deo fisus; vires, vt sperabat, sibi suffecturo, in sacra verba *Introibo ad Altare Dei*, vocē laxauit, eamq; satis tenuē: Cōticuit socius; vt vel silentio; standi fandiq; impotē reuocaret: At repetito ille versiculo, obmutescentē prouocabat: Neutri tamen vacauit, alterna pietate prolixiùs iurgari: quandoquidē Andreas subita apoplexia correptus fuit, qua sinistra omnia ipsius emarcuêre; quaue in terrā quantus quantus erat, fuisset casurus, ni socius cadētē excepisset, ac fouisset. Statim circa correptū conuenit concurrentiū cętus, acerbo casu cōterritorū; à quibus in Sacrū Vestiariū deductus, se conātibus haustu meri, & frigidę affusu, abeuntis animā remorari. Cùm ille interim, obtutum in interrogantes quo premeretur malo, attentè fixisset, nullumque daret responsum; liquidò compertum fuit, morbi atrocitate, loquendi etiam facultatem sibi ademptam. Deferebant eum in cellam; sed inuitum: nutibus enim, & renutibus significabat, non in cellam se velle deduci, sed ad maius Altare; vt suauissimo Eucharistico epulo, quod ibi asseruabatur, in extrema

illa

illa hora posset refici. Respondit Præpositus; commodius tunc esse cubiculum, siue medicinæ, siue quieti: nec defutura tantisper recreato, extrema illa animæ solatia, & munimenta. Reuersus in cellam, ac in stramentitio suo lectulo, vt Superiori obtemperatum veniret, collocatus; cùm modicæ quieti vix aliquantulùm indulsisset, impatientior omnis moræ in Ecclesiam adspirabat. Tunc Medici, quos accersitũ procucurrerant, aduenere: Pulsu ii tacto; spem omnem vitæ iam esse prorsus euanidam affirmarunt; eiusque ne pauxillum quidem superesse. Nihil itaque cunctati Patres, decedenti Sacrosanctum Viaticum ministrauere, in genua se submittere conanti, sed virium imbecillitate prohibito; qua velut obice irritata deuotio, acriùs exardescebat. Posteà sacro quoque Oleo ritè fuit munitus. Quod superfuit diei, placidè traductum; corpusculo quidem doloribus presso, sed animo ad tranquillitatem composito; vti beatam æternitatem mox initurum par erat; immò delibantem iam immortalitatis gaudium. Accurrebant lacrimantes Nostri, & sæculares innumeri; ac vtrisque optatam benedictionem flexa dextera, quam velut filiorum solamini apoplectica malignitas non læserat, impertiebatur.

Intrante Vespera; ipse quoque agonem mortis intrauit. Nostri omnes in cellam ipsius publico campanulæ signo, vti moris est, aduocati; exeuntem animam sacra hymnodia comitabatur. Cùm repentè intumescere visus est Andreæ vultus, ac tetro colore nigrescere: Et ingenti proinde consternatione adstantes quoque omnes impleri: Collatis quippè sententiis, ex indice animi vultu affirmare omnes, tremendũ aliquod illum subire certamen cum hoste generis humani: & quisque tunc reminisci, vt ipse olim supremam hanc concertationem præuidisset, sæpiùsque fratribus suis, quorum opem ardenter expetebat, etiam prædixisset. Habebat in Cella Deiparæ Virginis imaginem: in hanc fixit obtutum, suppetias sibi certanti laturam: Fuerat verò ea Imago, ipso teste, multo-

multorum mirabilium patratrix; inque eam, dùm eius narraret miracula, ſpem ſe omnem in extremo conflictu fidenter collocaſſe, pluries affeuerauerat. Cur nigruiſſet, curue timeret, ſciebat nemo: patuit verò poſtmodùm ipſo ad cęlites tranſlato; cùm teſtimonio dæmonis, hunc eumdem triumphum cogente Deo faſſi, & Victori Epinicion canentis; tùm relatu Iacobi Torni admirandæ ſanctitatis viri.

Decembri ſiquidem inſequenti, in Templo D. Antonini, quod Noſtri in Ciuitate Surrentina incolunt; Noſter Thomas Pelliccionius; induſtriam nauabat operam, Nobilis cuiuſdam menti denubilandæ, atque ad bonam frugem conuertendæ, quem malus dęmon obſidens, ſuiſque ſicophantijs deceptum, ad turpium conſenſum exſtimulauerat, & perpulerat. Hic Sacerdos inaudijt per obſeſſi vocem, illum vniuerſi boni noſtri inuidentem, acerba ſibi minitantem: quę ipſe terriculamenta deridens, compeſcere non ceſſabat ſceleſtum, ne ſe ab incepto deturbaret. Ad quem is, *An putas*, inquit, *illi fieri ſimilis Andreutio* (ſic per ludibrium eum appellitabat) *nuper Neapoli in D. Pauli vita functo? Verùm inani id conatu moliris: nec enim huius animam è meis vnquam manibus eripies; facturi inſuper, vt te facti dolenter pœniteat*. Ille conteſtatus; non ſui, ſed Chriſti meritis, ex orci faucibus eripiendam Nobilis animam; increpabat iniurioſa verba in Andream effutientem, ad cęli gaudia euectum. Cachinnans diabolus, velutque per iocum; de Andrea ſe locutum reſpondit, cui defuncto, auris inciſio, & ſanguinis emanatio, famam conciliauerat & venerationem. Sacris poſteà adiurationibus ad obmuteſcentiam compulſus; horribili primùm eiulatu præmiſſo; *Cogor*, inquit, *quamquam diù reluctatus, vera tibi ac citò fateri. Coractus* (hoc ille ſibi nomen fecerat) *vnus ex infelici hac noſtra ſodalitate, Andreucij morti interfuit; viſus & cuidam ex eius fratribus propediem ex hac vita migraturo; interfuit, & vapulauit diriſſimè*. Excitarunt iſta, veſtigatricem exorciſtæ ſedulitatē; datisq; ſtatim ad Noſtrum

ſtrũ Benedictum Mandinã Neapoli degentẽ literis, fieri narratorum certior expoſtulauit. Lectæ fuere literæ in multorum præſentia, qui hęc pro teſtimonio in Canonizationis proceſſu dixerunt; Iacobum Tornum in lectulo ægrè decũbentem inuiſentium; Hic verò, ſcripta, palam, & apertè ſuo teſtimonio roborauit.

Erat Iacobus (vt curſim aliqua de ipſo delibem) ſupremi faſtigij Religioſus: Perfectionis enim ſemitam præuio Marinonio ingreſſus, eam quinquagintannali greſſu ita calcauerat, vt nemo illo creditus fuiſſet humilitate deiectior, obedientia promptior, paupertate abiectior, aut in regula ſeruanda tenacior. Effinxerat illum natura ad rabiem, formauerat ad furorem; ſed charitatis ſtimuli, adeo pectus ſuũ tranquillauerant, vt nunquam viſus fuiſſet irę obnoxius. Linguam verò perpetuò cöercuit, quam conſtante fama, nunquam fuit auditus ad otioſa laxaſſe. Patientia etiam fuit admirabili: Iſchiadis enim morbo, quo diutiſſimè laborauit, minimè quati potuit; neque fœdo vlcere concuti, vnde putris ſanies aſſiduè profluebat, renes ipſius annum totũ excedente: quin & ipſum inconcuſſo animo tulit, nullique mortalium, Deo tantùm inſpectore contentus, patefactum voluit. Multarum item palmarum cum dęmonibus celebratus fuit athleta; qui imperturbatam ipſius mentem, ſexcentis dolis & artibus nitebantur labefactare; dormientemque ipſo noctis concubio aggrediebantur; ſed ipſe in aſylum ſe recipiebat Altaris ſuperuenerandę Euchariſtiæ; vbi fugã ij pręcipitare cogebantur. Viſitur eius corpus etiam poſt ſextumdecimum annum feliciſſimi eius è mundanis fęcibus tranſitus, flexile adhuc, & incorruptum, in pręmium illibatę puritatis; confluentibus vndique fama ſanctitatis eius illectis, ad illud ſanctiſſimę animę conceptaculum venerandum. Hic itaque auditis literis; narrauit, vidiſſe ſe ibi hominem quendam aſpectu formidabili, vultuque teterrimo; lacero tamen ſordidoque habitu indutum; è regione morientis,

genubus

genubus in ipſius lectulum procumbentem; totoque niſu viam illi ad cęlum intercludentem. Viſu immanis beſtię, nil ſe territum, ſed ſuſpicatum inſidiatorem eſſe generis noſtri, ac pręcipuè Sanctorum virorum, audacter ad illum, & cum imperio, *Quid tu*, dixiſſe, *ò malorum omnium artifex hic agis? Quid hinc petis callide veterator?* Et illum, *Animam acceſſi miſerandi iſtius ſenis è ſuo corpore diuulſurus, mei certè iuris prædam. Cæterùm tu qui auſu tam magnifico poteſtatem in me exercere affectas; ne perperàm tibi adblanditor; quin te quoque in imum inferorum antrum me vrgente, ſcito quàm primùm eſſe detrudendum.* Et cùm verba ipſe pararet profligandę inſolentis hoſtis temeritati, extemplò vidiſſe ſuperiorem quandam poteſtatem (ſic humilitatis amator, Angelorum nomen contegebat) oris venuſtate niteſcentem, cęruleoque habitu effulgentem; tentatoris collum, ceu moloſſi cuiuſpiam collari cinxiſſe, cuius claui non quà capitati, ſed quà acuminati, introrſum ad cruciatum & fodicationē erant inuerſi; illumque ad cellę parietem adegiſſe, qui vltro findi viſus eſt, vt deturbando ſceleſto viam ſterneret; ac tandem in clauſtri viridario fuſtigatum compreſſiſſe, indeque pręcipiti fuga in tartara ablegaſſe.

Ergo ſimulac tutelaris Andreę Angelus, Iacobo, vt diximus, viſus, ſpectrum illud horrendum exterminaturus intrauit; detumuit eius facies, ſuoque colori rubicundo reſtituta fuit; qui in candidiorem poſteà ſe tenuauit: Ipſe vero immortalitatis ſtatum iam è propinquo proſpiciens, cęleſti voluptate permulceri viſus eſt: ac paulò poſt oculis in Deiparā propugnatricem ſuam intētis, è graui pręſentis vitę ergaſtulo euaſit, pedicisque corporis excuſſis, ad Conditorem profectus eſt ſuum, Anno reparati orbis ſexcenteſimo octauo ſupra milleſimum; cùm illi flueret octauus ſupra octogeſimum. Corpus ex religioſo more lotum, ſacrisque veſtibus ſupra communes indutum; iacuit noctem totam in eadem Cella; vbi multi ex Noſtris preces pro defuncto effundentes

proli-

prolixiùs circumſteterunt: Vnus inter cęteros venerationis illectu pernox ibi perſeuerauit, quòd internitentem & radiantem vidiſſet eius faciem, ac idcirco illum crederet inter cęli accolas iam aſcriptum, beata iam frui Dei præſentia.

ADMIRANDA EIVS SEPVLTVRAM conſecuta; ſanguinis præſertim è cadauere promanatio.

CAPVT XXVIII.

QVo prorſus momento è caſtiſſimo corporis ſui templo in auguſtiſſima cęli templa immigrauit Andreas; ære ſacro pulſato commonefactus populus, ad fundendas pro ipſo preces fuit inuitatus. Erupit tunc omnium vna vox; *Sanctum deceſſiſſe*. Dimanente fama trãſitus ipſius, cùm priuatim, tùm publicè fuſæ pro ipſius anima preces. Sed arcano quodam impetu multis haud poſſibile fuit in ea verba vocem laxare; quæ iucundiſſimo Dei aſpectu fruentẽ dedecerent: Velut enim occultis retinaculis impediebatur eorum lingua ad Requiem illi æternam in fine Pſalmorum apprecandam; ſoluebatur ad Hymnum gloriæ, Triadi ſanctiſſimæ pronunciandum. Contigit etiam tunc, Virginem Magdalenam Baronam recluſam Monaſterij S. Marię de Sapientia; ſub hora noctis ſecunda, ad Chorũ, vnde proſpectus ad Altare Sanctiſſimi Sacramenti patebat, ſolitariam ſeceſſiſſe; vt Veſperas Defunctorum pro tot certaminum athleta, coram rectè factorum remuneratore Deo recitaret: ſtatimque apiculam ſacris chartis ad quarum præſcriptũ orabat, inſediſſe; aures interim ipſius ſuaui bombilatione, mentem ineffabili dulcedine permulcentem; demiratæ vndenã, & quo illicio in ſacrum illud Odæum eo tempore id animalculum ſeſe intruſiſſet, ſibique minimè, vt aliâs faſtidioſum,

& formidolosum. Verùm, cùm recitatis posteà precibus; & à sacro libello, & ab ipso etiam Odæo se apis subtraxisset; coniectaneo indicio suspicata fuit Magdalena; exemplar id fuisse Andreæ, florilegulæ dum hic viueret apis, è vitæ huius agro in cęleste iam aluearé collecti, laudes tunc Deo sempiternas concinentis. Incruento quoque sacrificio pro ipso litatum fuit. Quibusdam tamen è Nostris Sacerdotibus summa vi enitendum fuit, vt Missam defunctorum possent celebrare: indecens enim putabant, si ad ipsum expiatricibus flammis soluendum, sacrificium offerrent, quem, interno quodam afflatu existimabant inter cęlites morari.

Prouecto mane, beatum pignus Nostrorum humeris sublatum, in Ecclesiam delatum fuit: quò ingens populi numerus pręcucurrerat, veneratum Dei familiarem & amicum: sed & statim subsecutus innumerus; ita vt angusta esset tantę multitudini Ecclesia; certatimque omnes, manus & pedes illius exosculari; frustula vestis decerpere; barbæ & capitis pilos præcidere; substitutoque altero clericalem ipsius pileum pio furto surripere; Nostris incassum, & frustra obnitentibus; perque omnium ora certissima fama de eius sanctitate peruagari. Cadauer magna omnium admiratione adhuc non riguerat; sed erat flexile; multique deuotionis ergo dextera ipsius, frontem sibi, pectusque, viuifico crucis signo muniebant. Vultus insuper illi erat, haudquaquam decolor; sed alabastri instar candescens. Cùm peractis sacrificijs fuisset illi parentatum; in subterraneum cęmeterium deductum fuit; ibi tunc terræ mādandum; nisi Isabella Caracciola Ducissa Aquarij, multa prece à cępto sepeliendi reuocasset Patres, anteuersuros religiosa modestia ingruētem populi frequentiam; donec nurus sua Maria Caracciola Marchionissa Vici, quam accitum procucurrerant, è Leucopetra aduentaret. Isabella quoque Gonzaga Aragonia Hostiliani Principissa, remorandam sepulturam suadebat; vt diutiùs daretur venerari mortuum, quem viginti ferè annorum spa-

tio

tio suspexerat Patrem. In Vesperas itaque eius fuit dilata sepultura: non tamen sine Dei nutu, molientis celebriorem Andreæ sanctitatis famam, per ipsa etiam nimiùm vocalia puerorum ora.

Par etenim fratrum, filiorum Fabritij Guindatij, rude fraudum dolique nescium ipsi miro modo subseruijt. Horum alter qui ad mortuorum conspectum suapte natura exhorrescebat; & in intima etiam domus penetralia, si fortè per plateas contigisset eos efferri, sese abditabat; ad hunc non modò non expauit, verùm & exhilaratus quoque mirificè fuit; nec vnquam potuit manibus suis ab eius vultu diuelli, puellaria eiusmodi in eum exhibens blandimenta; quod eius domestici, non absque secreto Numinis impulsu fieri, liquidò affirmarunt. Alter verò comitatus matrem Hippolitam de Afflicto domum reuertentem, lamentabundus dolebat, forficularum inopia, capillorum eius thesauro se fuisse priuatum. Et, *Vtinam*, dicebat, *ò mater, hoc essem saltem solatio recreatus, vt precarios calculos è manu ipsius potuissem suffurari:* Ad quem mater; *Age fili, ecce illas, & quando tam ardenter id concupiscis, cura vt audacter exequare*. Ille ergo per populi tumultus viam sibi ad feretrum ægrè molitus; ex eius manibus coronam proripuit, inspectante populo & acclamante; *Iam ex infantium ore perfectam Andreæ laudem*; obtulitque matri lętissimus lætissimæ: Hac postea perpetrati furti pœna mulctatus; quòd è sæculi cæno, antequam eo posset fędari ereptus, in terrestre hoc Religionis cęlum Andrea è cęlo vocante fuit translatus; vbi mutato nomine in Caietanum, viuens etiam nunc, ad vlteriora contendit.

Dilata itaque sepultura, vt diximus, ad Vesperam. Interim redijt Hostiliana, rursumque coram tot annorum Magistro in lacrimas effusa, vestigatrice oculo lustrare cœpit; num, eius quem eximia charitate dilexerat viuum, aliquid apud se habere daretur mortui: inque coronam

præcipuè illius aſpirans, vt inaudijt iam ab alio præreptam, nullum non mouit lapidem, vt vel partita poſſet ditari, quæ non potuerat integra: Dimidia verò potita, illam ſcirrho ſuperpoſuit, quo ſiniſtra eius mamma turgebat, breuique in cancrum abiturum timebatur: eius interceſſione, à quo viuo, ſpiritualis vitæ monita diu hauſerat, corporeæ quoque ſalutis, certiſſima fidentia expectans medicinam. Vt domum reuertit; aduertit, inſpectante quoque nuru ſua Helena Aldobrandina Duciſſa Montis Draconis, ac ipſo etiam Principe viro ſuo, molluiſſe duritiem, euanuiſſe malum: obſtupeſcentibus Medicis; quorum iam penè exhauſta fuerant remedia.

Sed cùm videretur iam Principibus iſtis factum ſatis; Noſtri pro ſua modeſtia, compeſcendo frequentiſſimo populo, ſepulturam maturabant. Inſtauratis itaque precibus, loculus adduci iubetur; vbi, vt à cæteris internoſceretur; recludendus erat. Nulla autem arte fieri potuit, vt eum capſa caperet; ne compreſſis quidem brachijs, aut inflexis pedibus: eam verò faber lignarius iuratus horum teſtis, compoſitò fecerat porrectiorem, & alteri poſtea ex Noſtris ibidem defuncto, procerioris ſtaturæ viro ſubſtituit. Tunc elata adſtantium voce; perſenſerunt Noſtri, abditam eam eſſe ſupremi Numinis prouidentiam, nolentis præpropera illa ſepultura, admiranda ipſius offundi, quę per cunctationem forent propalanda.

Pietas etenim accurrentium ad Andreæ corpus venerandum; plurimos illi capillos euulſerat, multumque cruoris ex capite effluxerat: Id verò nullus aduerterat; niſi cùm linteum poſtea ſepulchrale ſtillatim viſum fuit purpuraſcere. Itaque Noſtris rei nouitate perculſis, inque incerto conſilij, procraſtinanda fuit ſepultura. Illuceſcente craſtino, aduocatur Iulius Iaſolinus celeberrimus Medicus, famaq; apud exteros quoſcumq; notiſsimus. Sed pręueniens Hieronymus Thomaſius inſignis quoque Medicus, & Comes Palatinus; admi-

admiratus sub frigidissimo tecto, ex nonagenarij ferè senis corpore, cuius attactu adhuc calentis, sindon, & ipsa quoque puluinaria calebant; flante licet rigidissimo Aquilone, tantum prorupisse sanguinis; exploraturus an fuisset naturę vi dimanans; venam rectam in medio fronte incidit, quæ sanguinem minimè reddidit. Iterum autem ne quid periculi omitteret, alterum ei vulnus inflixit in pericranio suturæ coronalis, quod multarum venarum concursu sanguine scatere solet; tunc tamen prorsus exangue repertum fuit. Ipsam itaque pelliculam, cui aliquid carnis coniunctum erat, cùm sibi comparasset, abijt lætus; ac statim infantis ori lac nequaquam sugentis admouit; & statim vitalem ille alimoniam suxit: Ea posteà, aurea theca inclusa, viuidum colorem nunquam amisit, perseuerans incorrupta, & hoc anno quo Beatorum fastis ascriptus fuit Andreas, plùs solito purpurascens. Iasolinus, non integra hora serior; in hoc mirabilium theatrum sese contulit; partemque incidit suapte natura exanguem; pelliculam scilicet dextræ auris, quæ guttatim paululum sanguinis misit. Vix tertia elapsa erat hora, postquam Iasolinus, incisione sanguinem prouocauerat; cùm denuò aduentantes Ducissa Aquarij, & Marchionissa Vici nobilium fœminarum stipatæ multitudine; perennem fluxum ex eadem aure perspexerunt; suppositisque vitreis vasculis sanguinem collegerunt, publicaque fide cuncta roborari rogauerunt. Ergò, quod toties Andreas prædixerat, cùm de se pro Sanctarum Virginum tutela ter crudeliter fauciato sermonem haberet; sibi mortuo tria quoque vulnera infligenda; nunc opere comprobatum est; trino, frontis, cranij, & auris vulnere: paritate quidem numeri, attamen glorię sublimitate & excellentia, longè maiori.

Intereà nulla viarum ad Domum nostram ducentium satis erat explicata, ob ingentem populi multitudinem, quę coibat, & ipsas Cœmeterij fores quasi effringebat, vt videndi ve-

di venerandique Patris fieret copia. Tunc per posticum egressi, collocarunt Nostri eius corpus in Ecclesia ponè Cappellam Principis Apostolorum; tùmque primùm, ex cranio pridie inciso cæpit sanguis manare, nec vltra ex aure profluere. Porrò, quę in sanguine isto vel colliquefiendo, vel ab impuritate seruando, mirabilia patrauerit Deus, eiusque attactu quàm multa sanitatum dona fuerit elargitus, proprio loco dicetur aliâs. Cygneus item Andreę color cum quo decesserat, in rubentem cępit inflammari, quod ipse quoque olim prędixerat: Cùm enim viuo dicerent sępius Nostri admirabundi, siue congratulabundi, senectutis incommodis haud illum premi, qui vultu penè ignesceret: *Sinite*, respondebat, *Ne de viuo miremini, qui etiam triduò mortuum, rubescentem admirabimini*. His peractis, rediјt iteratò Iasolinus, voluitque oculos ipsius aperire; quos nequaquam contaminatos aduertit: & nisi à puluere eis timuisset, quem concurrentium turba excitabat vehementissimum, eos ad piorum solatium sic reseratos reliquisset.

Ad noctem vsque eius visendi, cunctis facta fuit facultas; fletum prę cordis teneritudine ac deuotione integrantibus; eumque tertio etiam hoc die, flexilem, calentem, ac morbidum contuentibus. Secunda noctis hora, ampliori loculo cadauer inclusum, terrę tandem mandatum fuit, ac secus Altare Cęmeterij tumulatum. Vertente verò Anno, cùm Neapolitanam Prouinciam lustraret Ioannes Antonius Angrisanus Prępositus Noster Generalis, nunc Archiepiscopus Surrentinus; effosso apertoque loculo, nullus grauis odor efflauit, nullaque tabes reperta fuit. Anno dein sequente, increbrescente fama sanctitatis eius; è Cęmeterio in Ecclesiam translatum fuit, atque in eadem Sancti Ioseph Cappella, quò ipse vltimum sacrum celebraturus accesserat, collocatum; magna ibi populi frequentia veneratur, pretiosisque donarijs locupletatur, multa eaque

magni-

magnifica operante Deo ad Viri sanctitatem illustrandam; quorum narrationi alium huius operis librum dicamus.

ANDREAE FACIES EXTERIOR.

CAPVT XXIX.

CLaudam totam de Andreæ vitæ cursu narrationem, vbi velut in tabula eius effigiem proposuero. Fuit itaque is, statura eminentior mediocribus. Caput ipsius niueo capillitio conuestiebatur, sinciput tantummodò paululùm denudante. Oculi erant orbiculares, ac viuido semper lumine radiantes; vnde primùm velut ex arce, potentissimis iaculis petitæ, quæcumque speciem ipsius auersa cupidine appetiêre: verùm seni ob frequentissimum fletum perpetuò madentes cernebantur. Malæ prominentes. Nasus in latum potiùs patulus, quàm in longum inflexus. Labia subtilia. Barba candida. Grata frontis hilaritas. Vultus serenitatem, ignescens quidam rubor suffundebat. Facies domicilium honestatis & pudicitiæ, internique affectus præmonstratrix: ac silente licet lingua, adhuc percontatrix & interrogans: Ex eius manibus, multi venerationis ergo illas sæpiùs exosculati, halantem odoris suauitatem, minimèque dubiam sentiebant: qua perfusi, dulci, sed valido illicio ad pietatem se adigi aduertebant. Corpus totum succipleno & gracili medium; quod languoribus ac senio fessum, baculo innitebatur. Vox minitabunda; & antequam dentibus exarmaretur, & asthmate corriperetur, clarior. Gressus demum illi concitatior; qualis eum decebat, cui nulla pars diei vel minima per otium exibat; quiue in proximorum salutem anhelus properabat. Effigiem ipsius ter expresſêre pictores: bis à viuo, semel quidem furtim ab inscio, in gratiam Comitis Prosperi Tedeschi Placentini.

Iterum

Iterum paucis ante eius obitum annis, à conſcio, ſed Superioris precepto ad id adacto; vt votis Raynutij Farneſij Ducis Parmenſis, fieret ſatis, quem is perenni ſalutarium monitorum diſciplina, ab ipſis ferè cunabulis enutrierat. Tertiùm verò à iam defuncto.

DE VITA B. ANDREAE AVELLINI CLERICI REGVLARIS,

Liber Secundus.

QVI EST DE EIVS VIRTVTIBVS.
B. Andreæ Prudentia.

CAPVT I.

EXTREMO superioris libri capite, simulacrum vultus B. Andreę finximus, sed imbecille, ac mortale. Proprioribus nunc lineis eum designabimus, forma mentis æterna; per virtutes scilicet; quę ipsius animam condecorauerunt, & ornauerunt. Ordiemur autem ab ea, quæ præcipua est humanę imbecillitatis adiutrix, Prudentia. Huius namque ope suis quisq; & aliorum etiam rebus prospicit, atq; ad subita quęq; nouorum consiliorum, rationes accommodat: Cui quotiescunque cęleste lumen (quo Dei amici non destituuntur) copulatur, à scopo nunquam aberrat; neq; ancipitem inter incerta euentum reformidat. Hunc prudentiæ apicem, in Dei familiari Andrea, admirari licet; Andrea inquam; non sene tantùm, & cui senescentibus membris, necessariò sapientiam virescere deberet; verùm & adolescentulo. Adolescentia quippè illi vernabat, quando Catechistam in patria agere cępit; vt conciuibus suis, cęlestis viæ fieret præmonstrator, ac saltem germinantes puerorum surculos diuini timoris pedamine substentaret. Id rudi illo sęculo, pietatisque penè

experte, nullo adhuc exemplo viderat; accursu tamen & interuentu prudentiæ suæ, felici euentu perfecit; caterua tim ad ipsum ex conterminis oppidis confluentibus pueris; quos futuros cæterorum magistros, varijs præceptis imbuebat, varijs illicijs detinebat.

Cùm vir posteà & sacerdos, actas in deuia Sancti Michaëlis Moniales, Marinonij suasu, & Rebibę iussu, coactus fuit in salutis calles redigere; quæ non prompsit è prudentiæ penu remedia? maximè, cùm ferè venabulis essent interceptæ feræ & per honestatem subuentionis ipsarum, sperarent aliqui ad labem peruenire sacrilegij. Erant enim nonnullę ex inclusis omni humano auxilio destitutæ; quas, si desciuissent, minùs culpabiles ipsa pauperies fecisset: Ipse se illis à manu, ipse se à pedibus dicauit, vt posset eas à noxijs reuocare. Sed quale illud machinamentum exædificandæ nouæ Ecclesiæ; nisi feriæ, & in omnem partem intentę excubationis? vt nimirum, contemplaturę in augustiori Templo Maiestatem Numinis, eiusdem reuerentia sacratiùs tenerentur. Quòd si contendat quis, Andreæ industriam minimè fuisse fructuosam; non inficiabitur tamen, fuisse laborem pertinacem. Morbus certè aliquarum ex ipsis, potissima quæque depastus fuerat; & principes insederat partes: nulla idcirco medendi peritia sanari potuit. Ibidem quoque contra arietantia diaboli tela, non castitatis modò, sed etiam prudentię vallo opus illi fuit se munire; cùm, eodem Rebiba iubente, intra Monasterij septa fuit illi degendum. Earum etenim aliquę pellaces diaboli administrę, mentitæ purgandę conscientię necessitatem, expapillatę, prima illum nocte adibant; obscęna illius auribus instillabant; eiusdem voluntatem delectamento pertentantes euocare, corpus flagitio temerare. Quid illi sumendum consilij? standum? sed suo periculo: abeundum? verùm hoc, vt sibi cautius, ita Deo fuisset displicentius. Itaque cùm prudenter aduertisset, hoc Monialibus, seu

turpi-

turpitudinum mancipijs futurum gratissimum; idcircò procaciter eum titillantibus; vt nisi cadere vellet, celeri fuga sibi consuleret, ne semper implacida cogeretur audire; id, inquam, cùm aduertisset; inter illas adhuc diu elegit demorari: At, quàm suspenso vestigio inter lubrica? sed nullo, vt diximus, fructu: non ideo tamen ipse extra prudentię laudem cum charitate sociatę, pro ipsarum tutela etiam crudeliter, vt aliâs diximus, sauciatus.

Postquam autem, Deo se in Religione dicauit, Nouitijsque instituendis præfectus fuit; mirandum in modum eius enituit prudentia. Et quidem, solemne illi fuit, neminem subito delectu admittere; sed solerti disquisitione quemquam probare: nec animi solùm, sed & corporis habitudines diligenter examinare. Religionem quippè, valetudinarium dicebat animarum, non corporum: Vbi scilicet, prauarum consuetudinum inueterati languores, omni charitate curandi sint; solidiùsque roborandus spiritus, & contra aduersa durandus: at nequaquam, sub ipso maximè tyrocinij ingressu, inutili & noxia occupatione tuenda valetudo, & à noxijs tutanda. Admissos, primùm eiurare omnem sęculi amicitiam cogebat; tum euellebat quidquid fuisset senticosum. Calescente verò spiritu, ad susceptæ vitæ rationem illos instituebat; auersatus tamen pręcoces quosdam spiritus; eos enim optabat maturè florere, non citò. Cuiusque imbecillitati opportunè prouidebat: acumine pensans omnia & dispensans; nullo errore distinguebat, quid quisque ferre posset, non posset; suscipere deberet, non deberet. Erumpebat hinc, tenuiores fulcire; ęrumnosis solatia porrigere; pusillos surrigere; ac nutricum imitamento, gradum eorum ceu puellulorum sensim explicare; vocemque etiam cum ijs tenuare. Clementia tamen & seueritate egregiè concordibus; illa etenim nullam seruandi occasionem amittebat; ista nullam puniendi causam omittebat. Obiurgationum is erat modus: vt nunc

tanquam cum pueris ęgris agens, valetudinem & medicamina fastidientibus, domare videretur mitibus succis, vina acerbi saporis; aut prę̨mijs inuitare ad salutem: nunc circũducere, sese indeprehensos existimantes, per suauissimas ambages; vt etiam eos delectaret sub incertis nominibus accusari: nunc etiam aspero questu, veluti reos illos citare ad tribunal. Turbulentorum quidem peruicaciam, disciplinę virga domabat, rigida, animosa, indeflexa; vesanos eorum spiritus grauiter frangebat, comprimebat, & retundebat; ne perniciosa conniuentia, ipsorum contumacię indulgere videretur. Et occurrere morbo solitus erat, ne dilato remedio, sensim ęger sensu priuaretur: singulorum porrò ingenia prospiciebat, vt in morbi medelam, in quam deberet intendi, euigilaret. Videre hoc licuit in Nicolao illo Zechio sexagenario ferè sene, ac legũ Doctore, earumdemq; publico interprete; cui idcirco tumebant prę̨cordia. Sed ipsum posteà sic molliuit, vt redeunte quasi infantia, factus videretur morum simplicitate tanquam puerulus; oblitusq; honorarios illos titulos, turgidus quondam ille, humilitatis affectu grata tunc vocum paronomasia, haud se Nicolaum appellari vellet, sed Nihilaum.

Neminem quoque puniebat ob erratum, quem priùs non errare non docuisset: sed errantes ipso monstrante, odio culpæ paulatim inquietos mores dediscebant: Indicium autem in melius translati animi, tunc ipse desumebat, cùm vitia sua, quę priùs illi ignorabant, viderent. Nonnisi autem extremis malis, extremum expulsionis remedium afferebat; nec, ipso Nouitiorum rectore, quisquam è Religione abiuit, nisi quem abire abeuntis etiam interfuisset. Quotidianis item periclitationibus explorabat, & inuitabat eos ad virtutum actus; proinde quotidiana discussione pensum cuiusque ac profectum exagitabat; meditationum etiam capita tyronibus accommodata ea de causa conscripsit. Studebat verò impensè,

pensè, vt Nouitij non vmbratilem quandam & euanidam virtutum speciem consectarentur, sed solidam & medullitùs inhærentem, opereque practico expressam: sępiusculè illud Apostoli Ioannis vsurpabat: *Filioli mei non diligamus verbo neque lingua, sed opere, & veritate*. Eorum autem incrementum, non ex sensibili quadam deuotione metiebatur, aut acri corporis vexatione (quam tamen ad cōercendos animi impetus adhibendam ducebat) sed ex sui ipsius gloriosa victoria. Omnes præterea intendit artus, nequis eorum abalienato ab ipso esset animo, seu cordis profunditate occlusus: Et felici quidem successu assecutus fuit, vt maxima facilitate aperiret sibi quisq; quidquid in imo sui cordis penetrali latitaret, quidquid experiretur solatiorum seu tentationum. Contigit aliquando nouitium malo dæmone suadente, graue aliquod in eum fuisse meditatum, & hoc ipsum cum lacrimis veniam deprecatum, ei palam aperuisse: eo fructu, vt aflictatum eousque sæuis tentationibus eius animum, lacessere deinceps non fuerit ausus inimicus; & Andreas paternè illum amplexatus, teneriùs postea dilexerit; apud quem & Patrem, satis excusationis fuit, doluisse. Nec cessabat ad hanc interiorum manifestationem eos allicere aditu apud se, nunquam imperuio aut intercluso; ne ipso quidem intempestæ noctis conticinio. Compertum autem erat, serenitate vultus illius, ipsum adeuntibus spem accendi, mœstitiæ nubila dispergi, tentationum æstum sedari: nec adeuntibus modò, sed vix cubiculi ipsius limen terentibus: imò quod est mirabilius, decernentibus tantùm illum adire. Huic itaque tyrocinij stabiliendo fundamento, quod moli superextruendæ par esset, diu satisque insudauit: ac tanti id fecit, vt coactus postea Domus Paulinæ Præpositum agere, nequaquam passus sit eam à se curam diuelli, sed ipsi, ac si nihil aliud esset acturus, sedulò ac solidè non destiterit vacare. Aliorum quoque instructioni methodum eos iuuandi conscripsit insignem.

Haud ſegniùs variante induſtria, eorum quoque profe-ctum prudenter quærebat, quibus poſito iam tyrocinio ad vlteriora protendentibus, vel domeſtica munia obeunda, vel externa negotia procuranda erant, & pręcipuè ſalus animarum. Arrecto enim mentis oculo vigilabat, ne qui eorum infelici decurſu à ſpiritualibus ad ſæcularia prolaberentur, cordibuſque de mundano puluere ſordeſcentibus, à feruido primæuę vocationis ſtudio miſerabiliter abducerentur; ſed vt potiùs enutrirent ſe ſolido virtutum cibo, vt altricem ſubſtantiam in cæteros tanquam lactaneos infantes poſſent cum incremento transfundere. Et piaculo tunc erat ſignata tacendi tempora colloquio temerare; regulæ aſperitatem lenire; à publica chori pſalmodia vel minimùm abeſſe; ſtatis orandi ſpatijs cum cęteris non intereſſe.

Ex hoc ingenuò prudentiæ fonte, hauriebatur quoque mira quædam ars puſillorum conſolatrix, deiectorum erectrix. Cùm quidam animo fractus ac debilitatus, & in deſperationis barathrum miſerè dilapſus; effundere ſeſe omni iam probitate calcata, in omne genus nequitiæ pararet; in eo cõplorato rerum ſtatu, ante poſtremum & irreparabile ſui exitium, ſtatuit Beatum adire; præcipitemque viam qua ſibi eundum, illi commonſtrare. Commiſeratus Andreas hominem ſuæ ſaluti infenſiſſimũ, iubet eum per Sacramentalẽ cõfeſſionem conſcientiæ labes purgare: In ea ſuaſit illi fidentem eſſe animi, audentem in omnes caſus: Orant poſteà pauliſper; ſurgunt, ſed hic alter, erectus ſcilicet & infractus; ac vero intuitu quæ in Religione putauerat terribilia & ſuſpecta; cognoſcens blanda eſſe, fauſta, propitiaque. Ad hæc, vt muneri ſuo faceret ſatis; trina ſaltem in ſingulas hebdomadas publica exhortatione ſubditos ſuos ad perfectionem excire ſolebat. Nec vlla vnquam Martyrum ſolemnitas illi pręteribat, in cuius peruigilio non ille cœtum cogeret, ac de ipſorum tormentis, & cum inuidia, ſermonem haberet; quem eo ſemper epiphonęmate claudebat, *Imitari non pigeat, quod celebrare delectat.* Scho-

Scholaſticis item quàm maximè fauit, & ardenter ſtudia fouit; ſemper tamen vigil,ne cum ſpiritus iactura promouerentur. Volebat itaq; Scholaſticos tutelaribus primùm ſpiritualium exercitiorum armis,ac orationis pręſertim,ſe præmunire; tunc demùm,inquiens, imbuendum ſcientia intellectum,cùm pectus bonitate,mens diſciplina priùs fuerit ad abundantiam referta: Idq; ex Pſalmographi oratione,Bonitatem priùs & diſciplinam, tum ſcientiam ab ipſo ſcientiarum fonte ſe doceri precantis. Quod monitum illuſtri prudentiæ actu decorauit. Obuium namque habuit aliquandò Hieronymum Toraltum,viuaci adoleſcentem ingenio; qui tunc ſub Logices facultate cęperat ſudare: Hic multimodis prodibat ingentem addiſcendi voluntatem;gratioſo & plauſibili errore ſibi ſuppalpatus; capeſſendæ ſcientiæ gratia, haud eſſe nefas à tenaci illo ſpiritus fouendi rigore aliquantulùm decedere.Compertum id Andreæ: quare,vt obuium conſpexit: *Demitte*,inquit,*tete in genua,& peccata tua confitere.* Hęſitauit ille ſubito iuſſu; & imparatum ſe faſſus,temporis aliquantulum efflagitauit.Tunc ille: *Ah fili,ita ne? ad confeſſionem imparatus? ſemper oportebat te; hoc eſt religioſum,& ad perfectionem tendentem,eſſe paratum;peccata tua ſedulò momentis ſingulis reuoluentem, recogitantem.Huic ſcientiæ quantus quantus es,incumbito: alienam omnem,præter hanc curam exiſtimato: ac ſeriò caueto;ne tranſituræ ſapientiæ nimio deſiderio,tibi in æternorum acquiſitione deſipias.* Sic eius exultantem licentioſitatem, & cum fructu,retudit. His itaq; frequentibus prudentiæ monumentis;quoàd præfuit,ſemper profuit.

Verùm fons iſte perennis prudētię,vnde hauſtum veniebant quotquot res ſuas confuſioni ereptas, in optabili ſtatu collocare ſatagebant; vni ſibi perpetuò aruit.Quale etenim quantumue fuiſſet,quod ipſe tutò ac pręclarè gerere potuiſſet; id ſubuerebatur probare;alieno geſtiēs conſilio,ſua dirigere; alieno arbitratu ſe regere; ſuiq; ſecuritatem in alieno

tantùm

tantùm gubernaculo ſeponens.Narratum eſt nobis aliás, vt in incerto conſilij ſui, ſanctam illam monialem Baptiſtam Vernaciam conſuluerit,& obaudierit: vt veteranus ſub Solario tyro militauerit: vtque ex millenis,quas dedit literis,ne vnam quidem miſerit,aliquo Theologorum noſtrorum eam non lectitante & probante.Iuſtorum certè eſt proprium, vereri opera ſua;inque ſuis oculis ſtulteſcere, ac minimè prudentes eſſe.

SPIRITVVM DISCRETIO.

CAPVT II.

PRoles eſt prudentiæ,& conſumatæ ſapientiæ germen, ſpirituum diſcretio: ad eam quippè ſpectat,ſingula introſpicere,ponderare;vera cognoſcere;falſa intelligere; inania ſecernere à ſolidis;fucata à pulchris; atq; ex intuitu externorum,ſagaciter interna odorari;deq;ijs certò coniectari. In rectore porrò animarum,nihil eſt pręclarum quod ab ipſa non defluat: Huic enim vni transfigurati dęmonis ſpectra non illudunt. Ex hac mentis ſerenitate, binos illos ſcopulos;nimiæ ſcilicet in corpus ſęuitatis,& luctuoſæ cuiuſdam mœſtitiæ,ad quos incipientes ſępiſſimè illidunt & pereunt,ſic Andreas detexit; vt neutrius timore potuerit quiuis,ipſo monſtrante,perfectionis Oceanum ſecurus prænauigare. Non enim ignorabat, in incipientium præcordijs,ſimul ac virtutis amor ea inſederit, implacabile exoriri bellum aduerſus proprium corpus,rigida quadam,animoſa, & indeflexa ſeueritate excitantium ad ipſius coercitionem flagella & cilicia: omnique in eis miſerationis ſenſu frigeſcente,hanc tantummodo piam feritatem efferueſcere:Specioſo nimirum prętextu, vt calcitronem ſcilicet valeant capiſtrare: ſed pernicioſo interdum caſu; hoc enim pręſidio putantes vitam ſpiritualem obfirmare, ſuperuenit incautis blan-

blandimentum,& interitus. Placebat itaque ipsi,non hinc metiendum spiritus incrementum; & seueritatem hanc, pedissequam esse virtutum, non anteambulam: hoc est, voluntariam sui carnificinam,superinijci cordi amore Dei sauciato. Laudabat eius manus in suæ carnis supplicium duratas, cuius antea pectus fuisset charitate liquatum, probabat ieiunia,sed subsequa pietatis.Præclarum in hac re monitum legitur Isabellæ Villaniç ab ipso traditum;dolenti, quod inualetudine sua cogeretur erga inimicum corpus esse indulgentior. *Aduerte filia,spiritualem vitam si seriò ipsam calcare deliberauerimus; non in eo positam,vt in ipsius primordijs effusiores simus in corporis macerationibus, puta ieiunijs, flagris,cilicijs,vigilijs,oratione prolixiore;sed vt fortes simus in aduersis;abiecti in nostrûm æstimatione;recta de omnibus cogitantes;proba de singulis loquentes; nostrorum defectuum incusatores;alienorum excusatores;nulli obloquentes; de nullo sinistra iudicantes. Iacto huiuscemodi virtutum, & nostri præcipuè contemptus,fundamento;adeptique per eas,diuinorum beneficiorum capedinem; tunc nobis arripiendæ eiusmodi carnis asperitates,& corporeæ afflictiones: potentes quippe erimus,diuina accepta gratia,ad multa perficienda,sine ipsa alioqui nobis impossibilia.*

Non isto minùs periculosior alter scopulus luctuosç cuiusdam mçstitiç. Persçpè enim spiritualium nonnulli,peccata sua lacrimarum imbre diluere satagentes; inserere se doloribus amant: nihilque solatij admittentes, longo se luctu macerant; nec cessant ex imo pectore gemitus euocare, suspiria petere. Serpente interea mœrore, çgrescit animus ad vsque corporis tabem. Errat quandoque vulgus; & ipso iudice,eorum anima purior ac Deo gratior, quorum fletus vberior,os lacrimis fœdius,vultus mœrore concidentior. Nihil horum arridebat Beato; sed famulantium Deo animas; omni explosa tristitia hilarescere volebat,& iucundari: Ac perbellè huc trahebat,quod à Sapiente dictum fuit. *Spiri-*

tum tristem exsiccare ossa: Quòd scilicet, virtutum robur, mœstitia illud excedente, elanguidum reddatur & eneruetur: quantacumq; ergo quempiam audisset virtute cumulatum, si ipsum vidisset mœrore confectum; vehementer illi timebat: nec iniuria; eius quippe sententia, mœror lectum diabolo sternere putabatur; ianua esse consensus tentationum; ac suspiciosarum cogitationum fotor; nec alterius parentis venerator, quàm propriæ voluntatis; cui quã obsecundatur, eâdem statim mœstitia intruditur. Apud perspicacem itaque internorum secretorem, nulla certior veri spiritus nota, quàm hilaritas. *Quicumque* (dixit aliquando ad Isabellam Sanseucrinam Marchionissam Arenæ) *seriò Deum diligit, huic inter consolationum abundantiam lætanter est vita transigenda: margarita enim est possessor, sibi inuito nũquam auferenda. Et bonorum quidem, ac famæ, & valetudinis iacturam passi sunt plurimi: Dei nemo, nisi volens. Martyres intueamur, & inter hos virgunculas; ignium, rotarum, ferarum, & ipsorum etiam Tyrannorum triumphatrices, Christum sibi frustraneo labore auferre molientium.*

Ad hæc; præcoces quosdam spiritus & immaturorum fructuum præcerptores, semper fuit auersatus. Mediolani dum degeret, quidam Sacerdotij dignitate conspicuus; putauerat audaculus; minimè emenso stadio, metam attingere; atque sub ipso vitæ spiritualis tyrocinio, statuerat nulla se vel leui peccati macula sordidare; quod vix veteranis, ac multo sudore datur. Nitebatur in id, quantus quantus erat, & enitebatur, & cùm suopte ingenio loquax esset; ne rigidi propositi fieret temerarius violator; vltrò sibi silentium indixerat, linguæ retinaculis ęgrè ad necessaria tantùm laxatis. Iam corpore languescere, añimo cęperat æstuare: Gemebat lamentabundus sub pertinaci vitæ instituto; & cùm per hos calles ad ruinam, & casum sibi strueret viam; nulla arte reuocari poterat eius error. Vltimis tamen consilijs, amico cuidam susceptæ prouincię tenax propositum aperire cępit:

pit:

pit: Hic prudentissimè censens, desperato morbo non vulgarem medicum adhibendum; languentem ad Andream exploratę prudentiæ virum demandauit. Is verò susceptum suum voluit confessione conscientiam suam perpurgare. Hac audita cępit rationum ipsius momenta excutere: admiratusque quòd non in peiora fuisset prolapsus; seriò cõegit illum intempestiuam eam properantiam eiurare; ac Sanctorum exemplo deinceps virtutum semitam terere; hoc est, diuturno sudore, diuturna precatione. Visus est medicus infirmo solertissimè dicere; cui promptissimè obaudiens, desperationi subductus, lętitiæ ac ipsi penè mẽti restitutus fuit.

Sed diuinum quasi fuit illud, quod exhibuit in monstro illo hyppocrisis, quo non aliud versipellius; non Ciuitas modò nostra, sed ne ipse quidẽ Orbis vnquam vidit. Muliercula enim nescio quæ, impurissimæ libidinis ęstu percita; docta pectus suum cónceptaculũ omnis prauitatis, abscondere sub simulatis pietatis colloquijs, quamplurimos vtriusq; sexus inescauerat blandè, vt inuncaret flagitiosè. Verbis enim pudicis incipiebatur, non aliud quàm secretissimos cum Deo recessus eructantibus; terminabatur factis libidinosis, quò tãtùm ipsa per eruditam quandam simulatiõnẽ, ostentatitiæ suæ virtutis iacula collimabat. Vulgauerat fama eius sanctitatem: huic enim inflandæ, ipsa internæ probitatis perfuga, intenta erat. Hanc conciliabat par hominum, fraudum ipsius conscium & Venerum consors. Maiestas præterea artis, & tanquam ex abdito formulæ quædam spiritus audientibus ignotę, venerationem illi addiderant. Iam domicilium ipsius, schola virtutum dicebatur, & contubernium castitatis. Iam sibi magisterij ius in quemquam vsurpabat, & numerare discipulos cęperat; audiebatque Mater, & tantùm non, interpres inter Deum & homines. Honores huic tam excelsæ sanctitati ab omnibus habebantur: & ipsa etiam summa fastigia virorum fasces illi submittebant. Vnum Andream non potuit sycophantijs suis decipere: Introspexe-

rat enim hic,ſub ouillo lanitio,lupam latitare; ac ſuſpicioſi illi fuerant frequentes ij congreſſus & agmina diſcipulorum. Itaque malens cauere conſilijs,quàm accepto vulnere in eius medicina laborare; cautè ſuis inhibuerat, ne qua cum ipſa conſuetudine necterentur. Conficiebant hæc, falſiloquētiæ concinnatricem,ſuperbè indignatā, à notæ ſanctitatis viro deſpectui haberi ſe,hoc eſt,perfectionis columē, cuius nutibus,renutibus, ſemitæ ſpiritus probabantur, improbabantur. Ac rata theatrum gloriæ ſuę, ſeu ſuſpectū ſeu anguſtius reddi,Andrea ibi non perſonante; ipſum cępit cōtemptim proterere; vt ſic,laudem ſui nequaquam ab indigno videretur expectare. Is è contra, vitia, quę illa tegere laborabat,conabatur perſona detracta producere: ſed non potuit: haud enim multò poſt ex hac vita migrauit. Andrea è viuis erepto,nimiùm exhilaratus fuit fœculentiſſimus hominum ternio; ſublato ſcilicet ſpurciſſimarum ſuarum libidinum impedimento. Ac ſtatim mulier tanquam ad vindictam,cępit in leonem mortuum ſęuire, ipſius famam venenatis morſibus lacerans: obſtrepentique dicacitate, dicteria & ſcommata in ipſum effutiens, ac in Noſtrorum cœtum, præcipuèque Patres Domus Paulinæ; vtpote improbiſſimis artibus Andreę pſeudoſanctitatem molientes; falſorum miraculorum, ſeducendæ plebeculę confictores; & argentea etiam donaria, ſiue anathemata proprio ęre coëmpta, ad ſepulchrum ipſius appendentes. Sed Andreas inter cęlites relatus, apud Deum, præſens cauſam ſui agebat,immò ipſiuſmet Dei, cuius intererat in crine virtutum adoptitio ſpecioſam decaluari. Ibi, tribus ſuæ Paulinę Domus Patribus, robur illud pectoris obtinuit, vt contra incurſantia potentiſſimorum patrocinia,laruam peſſimę fęminę poſſent eripere; & egregium opus quod ipſe intentarat optimus ſpirituum diſcretor,perficere, atque ſuum perſonatę fęminę vultum reſtituere. Ergò apud ſummos Fidei Quęſitores examinata mulier; faſſa fuit caſta, ſępius ſe

ſubagitatam;viç ſpiritualis dux, virginum atram luem ; magiſtra virtutum , portentoſorum dogmatum adinuentricem . Itaque famam,quam ſanctitate quçſierat,inuênit abiurationis publicitate,inuênit ſupplicio ; perpetuo carceri mancipata.Et Andreç tunc ab omnibus acclamatum; ſpirituum intimo diſcretori, ſecretori.

ABSTINENTIA.

CAPVT III.

SOrdidum alioqui membrorum ſuorum carcerem , reddidit Andreas hoſpitium mundum dignum hoſpite Deo. Spurcam quippe curam ſaginandi ventrem improbum multa colluuione ciborum , prorſus à ſe ablegauit : Nam & corpus tenuauit ne ſuperbia tumeſceret ; & mentem defçcauit,vt totum ſe puritati & contemplationi poſſet aſſerere . Fuit verò in eo , cibatus parcitas admirabilior ; quòd corporis ipſius temperatio igneſcens eſſet, pabuli vorax , & perpetuò indiga . Aſſiduitate prçterea inceſſus terentis aliorum domos , vt ſpiritualia ijs impertiret ; ſoluebantur eius vires , & collabeſcebant . Accedebat rarior ſomnus , & vigilia protractior , ſuccum omnem emedullans ; morborumque variorum cruciamentum , vigorem omnem exedens ; & ipſa tandem çtas quaſſata receptaculum omnium dolorum,angorum, miſeriarum . Hçc tamen omnia , vnus Dei amor fortiter eluctabatur : nec alius vnquam Andreç fuit ſtimulus , negandi corpori ſuo neceſſaria ciborum ſubſidia , quàm ingens ardor configendç carnis ſuç , vt ea via poſſet in Chriſti cenſum aſcribi,non alios percenſentis,quàm , qui carnem ſuam cum vitijs crucifixerunt & concupiſcentijs ; inter quas, palati vitium minimè poſtremum eſſe ſciebat,& expugnatu quoque difficillimum .

Orſus

Orsus itaque blandum hostem aggredi; cùm Ecclesiastica lege indicta ieiunia ritè ac perpetuò seruaret; illud etiã audax bellator adiungere solebat; producta scilicet in Vesperam cęna, interdiù nihil gustare; vt carnis viribus plùs ita dilabentibus, promptior ac paratior posset ad spiritualia reuocari. At quoniam hostem sic decreuerat oppugnare, vt posset etiam expugnare; victu itidem seueriore vtebatur, ijs quoque diebus, quos peculiari lege sua, ieiunio sacrauit Religio; quales sunt; sexta quæque feria; bini qui Cinerum dies antecedunt, quando pro debacchante populo, Deum per ieiunium satagimus placare; Aduentus Domini; ac permulta solemnitatum peruigilia. Præcepra verò, & Regularis obseruantiæ ieiunia, non erat facile discriminare; quòd æquo ipse & inflexili rigore vtraque seruaret; tunc maximè, quando, vt mox dicemus, omni carnium esu sibi interdixit. Panem recenter coctum nunquam gustauit; quamquã deuexa ætate, cùm iam esset edetulus; duriusculi micas aqua maceraret, eo tantùm solatio recreatus.

Cùm Præfectum Domorum egit, vigili cura incubuit, ne quod delicium in reficiendis subditis sua socordia induceretur voluptati cupediarum inseruiens: censuitque consultius regulari obseruantiæ; maiori dispendio cibos comparari, naturæ tantùm esuriem pellecturos; quàm minori, gulam irritaturos. Quotiescunque priscæ Nostrorum consuetudinis meminisset; qua ieiunij tempore ad serotinam cęnulam tres tantùm lupinorum vnciç seu castanearum apponi fuerant, absque vllo alio obsonij adminiculo; indolebat maximè, quòd ijs sublatis, totidem panis essent substitutæ: licet probè nosset, prudenter temperatam rigidam consuetudinem, & piè subuentum collabentium virium reparationi. Eorumdem etiam lupinorum oblectamine se reficiebat; ijs ferculis recreabatur; ijsque palpamentis gulam sollicitabat; cùm ad Moniales multo sudore esset illi persępiùs concionandum. Peregrè alicundè aduentans, lautiores cibos,

religio-

religiosæ munificentiæ & mutuę charitatis testamina, reparandis itineris incommodis; modestè respuebat.

Labente anno superioris sęculi septuagesimo quinto; procuratione Ioannis Cardinalis Moronij apud Genuensiũ Rempublicam ciuilium factionum tumultis discissam, Gregorij XIII. Pontificis Maximi Legatum agentis; Nostri in ea Ciuitate, è D.Mariæ Magdalenę, ad D. Syri translati fuerunt: vbi cępêre illicò tanquam opportuniore loco collocati, malè natas herbas generoso conatu radicitùs vellere; vt superiniectu melioris seminis, ex Genuensium pectoribus colligi posset quidpiam Dominico horreo dignum. Speratę tamen segetis pręuisu cruciatus Sathanas; inuidę mentis suę molitiones statim effudit: eductis scilicet & excitis emissarijs suis, in apertum odium contra Nostros irrumpẽtibus. Hi è contrà, cùm se viderent captiosis & subdolis inimici artibus circumuentos; rati propitijs auspicijs nouę Domus interijci fundamenta; indurauerant se aduersus omnia quę accidere possent infelicissimis: Nec longùm, & voti iam compotes, extrema omnium inopia circumsepti fuêre: Exulauerant enim vltroneę oblationes: certique census exortibus, modico cibo victitandum fuit, quo ęgrè refocillari possent lassę vires; hoc est, furfuraceo pane, non alterius cibi comite quàm facilis & parabilis, castanearum. Diuturnior fuit hic deliciarum commeatus: quòusque fracta tandem diaboli potentia, medullitùs peruasit Genuensium pectora, Religionis nostrę amor, mirabundè aspectantium, venerabundè eam suspectantium, & ausu magnifico pręclara pietatis suę monumenta cursu nunquam intermisso ad hunc vsque diem erga eam ostentantium. Adijt intereà Domum illam Visitator Andreas: ac statim delicatis iis eduliis cępit eius abstinentia titillari. Cùmque aliò officii sui causa auocaretur; nonnulla eiuscemodi panis frustula secum Venetias, Mediolanum, Placentiam circumduxit: ad eorum quidem laudem, qui animosam illam & constantem operam debellando ma-

lorum

lorum omnium sat ori nauabant infracti; sed ad sui quoque solatium; vt intuitu eius, quod illis sub immensi laboris fasce erat subeundum; fieret sibi ciborum desideriũ odiosius, abstinendi constantia fortior.

Inter has ergo suauissimas epulas, totus illi vitę cursus diffluxit: Verùm septuagenium ingresso, quando delicatiùs fuisset fouenda; cępit arctiùs institui. Fuêre enim exinde escę ipsius herbę vulgares: imò rogitabat ipse sępiùs socium suũ, vt ciborum analecta sibi apponere vellet in gallinarum pastum reiecta: vnde herbarum folia visus est quandoque legere, & socio coquenda tradere. Tùm, omnem carnium, ouorum, & piscium vsum à se abdicauit; leguminum tantùm retento, ac ne omnium quidem, sed fabarum solummodò: hę intritę, semel in triduum coquebantur; quotidie posteà aquę infusu macerabantur. Non istę epulę mutabantur intercursu honestæ remissionis, ex binis in menses singulos; ad integranda sobrietatis officia, non ad soluendos animos; religiosè apud nos institutis: non celebritate solemnitatis, ac ne ipsius quidem Dominicæ Resurrectionis: non si cum Procerum primis esset illi comedendum. Marchionissa quippè Vici, quæ apud Leucopetram morabatur, nulla precum vehementia obtinere potuit, vt quid aliud secum ibi aliquãdo prandens præter paucula oluscula comederet. Aliâs etiã Principissa Hostiliani commiserata senem & languentem; comminuti pulli gallinacei frustula, fabarum edulijs pio dolo immiscuit: detexit ille insidias; ac pullo & fabis statim sibi interdixit.

Ex eo quoque tempore, extra communem refectionis locum in conualescentium triclinio refici cępit. Vbi frequenti obseruatione compertum fuit, inter parcissimas corporales, spiritualibus atque adeò lautioribus epulis ipsum abundè pastum. Inundantibus enim delicijs, desistere à comestione cernebatur; oculoq; in cælũ erecto, & in lacrimas effuso, inq; supplicis modum manibus iunctis, sui propemodũ obliuisci.

Credu-

Credulitatem verò omnem superat, quòd ne in languoribus quidem, quibus prosternebatur & atterebatur, is rigor lentescebat. Veneratio & amor multa amicis suggerebant rationum pondera, commonefaciendo homini perapta: Hic afferebat, arcto viuendi instituto pabulum bili subministrari; ille vitæ terminum acciri: cæteri cętera: Suadebat quisque, nemo persuadebat: *Nondum enim* dicebat, *voluntatem diuinam, quamuis se explicantem capitis; Explicat porrò sese dilucidè, me inter sæuam istam, vt appellatis, carnificinam, incolumi seruato*. Inculcanti ad medicinæ canones effętæ ætatis seni viuendum; è confidentiæ suæ penu illud prompsit responsum; *Medicinæ quis auctor? nonne Deus? ab hoc ego medicorum supremo sanitatem expecto: abite ergò inferiores medici, abite medicamina*. Iocabundè etiam cum nimium anxijs vitæ producendæ ludebat; *O vos*, inquiens, *stultos, vitam seruare satagentes, sed mortuorum animalium carnibus, quàm præpostera curandi methodo!* Aduersus quæcunque tandem suasionum tela, aureis D. Ambrosij verbis vtebatur, ex sermone in Psalmum centesimum decimum octauum ab Eusebio Papa C. contraria de consecrat. Dist. 5. relatis, sollicitiorem fouendi corporis curam obiurgantibus. *Contraria studiosè sunt diuinæ cognitioni præcepta medicinæ. A ieiunio reuocant, lucubrare non sinunt, ab omni intentione meditationis abducunt. Itaque qui se medicinis dederit, seipsum sibi abnegat*.

Cùm anno sæculari sacro octogenarius iam esset; rursus nonnullorum pietas excita fuit, arctissimum illum victitandi modum auersantium, & remissionis aliquid, ingeminatis precibus excutere sperantium. Verùm ipse, quamuis ad extremum vsque spiritum deliberasset instituti sui esse tenax; cautè tamen trepidus, ne, dum hostem diabolum ferire statueret, se ipsum aduerso telo transuerberaret, virtute in obdurationis vitiũ degenerante; renuit sui arbiter fieri; sed Ioannem Scorcouillum consuluit Religionis vniuersę tũc habe-

nas moderantem: Ei quid posset, quid vellet, aperuit syncerè; obsequenti animo paratus duritiē illam mollire, atq; edacitati etiā, quando illi ita visum fuisset, se totum contradere. Ille quamquā maxima senis commiseratione teneretur; arcano tamen quodam mentis impulsu, paulatim in eius sententiā concessit. Acri enim cùm esset prçditus iudicio, & eximia in dignoscendis spiritibus prudentia polleret; persensit; effuso in patiendi cursum, non suffectura quantalibet macerandi corporis inuenta; & arbitrio suo relinquendū, cui memorata longa experimentorum serie, Deus ipse præsenti ope sēper adesse cernebatur. Propitio itaq; Numine, ac per Superiorē interpellato, quod superfuit vitç, eodē tenore trāsegit.

Intereà, cùm aliquando solito languidiùs debilitatus esset, Superioris iussa exequutus, par sorbuit recētium ouorū; sed inter lacrimas & singultus. Serpēte languore, gallinaceo pullo pastus fuit; sed prçcepti quoq; adactu: ac tunc ludibūdè ad quendā, *Heus*, inquit, *asinus gallinaceū vorauit adusq; ossa: iamq; inhiabat ad alterum; sed me inhibente sat illi consueta fabarum edulia*. Vnde liquidò datur intelligi; opus fuisse masculæ virtutis, vitam sic abstinenter instituisse hominem alioqui cibi appetentissimum, complexionisq; vt notauimus ad ingluuiem effictç. Respondebant Dei effectus sūmis Andreæ conatibus, in desperatis morbis toties illi per salubria remedia salutem remorantis: eandemq; per insalubria, nocitura, ac penè mortifera, celeriter adducentis; ipso quoque omnium vero prædictore, vt aliâs narrauimus.

Acutissimos tandem spiritus stimulos, quibus Andreas ad prçclara quç hucusq; narrauimus abstinentiç facinora adigebatur; ex ijs rimari licebit, quç ipse ad Franciscū Caracciolū Aerolæ Ducē, quinto ante obitū suū anno, cùm tertius sibi supra octogesimū fluxisset; ex abiectissimç humilitatis profundo, conscripsit. *Etsi*, inquit, *octoginta trium annorū ætas, & laborū multitudo, qui mihi necessariò subeundi; solutū me ieiunij legibus dimittat; scelera tamen animo versans, quæ iugiter in*

Deum

Deũ meum patro, cui multo neglectu, nulla seruio reuerẽtia; & ieiunare cogor; & alia pœnitentiæ opera exercére, placãdæ ira Dei, quã iure in me accendit, tam fœdo seruitio illi famulantẽ; & in filios quoq; meos; facto, heu! nimiùm comperto, docentes, propensiore voluntatis proposito, mũdo se, quàm Deo mãcipatos.

PATIENTIA.

CAPVT IV.

FRequentiore sermone de ijs verba faciens, qui ingruentibus calamitatibus intoleranter cruciantur; nullũ admirandi finẽ faciebat; adesse homines, eosq; mẽtis sanæ; gaudiorũ iubila in hoc mundo præstolantes, quò cęlestis patriæ extorres, tanquam in ærumnarum locum & exilij inquietam sedem ablegati sumus; omnium experturi coniurationem in nostri perniciem & tormentum; ac velut temporario quodã inferno torquendi. Se quidem, aiebat, mundi incolam negare non posse; & idcircò etiam constante mente statuisse; quãquam angoribus circumuẽtum, nihil hic expectare subsidij, nullam sperare salutem: doctum inter multiplicem animarum tractationem, experimentorum subsequa serie; ne vnum quidem quantauis vestigatrice cura reperiri, sub immani miseriarum pondere non fatiscentem. Omnibus ergò mundi indigenis, æquè sub calamitatibus esse sudandum: sed patientia, vel impatientia, bonos, à malis discriminari: se profectò à bonis stare, & calamitates Christi prodromos, & Paradysi arrham existimare. Inuitari nos ad Christi sequelam; sed eius præambula vestigia premere, aliud non esse, quàm fido comitatu nulla ab ipso tribulatione secerni. Fidum porrò Christi comitem, illum tantùm asserendũ; qui mauult cum ipso inter tormenta perire; quàm iucundam hic vitam inter delicias transigere. Datam itaq; cuicumq; optionem; vel, vt tanquã excors, Dei filiationi nunciũ mittat; vel, vt sub

duro miseriarum iugo ceruicem lætus inflectat.

His cogitationibus generosè solidatus; vt cæteri consolationum; sic ipse auidissimus erat afflictionum. Quotidianis & antelucanis precibus, hoc à Deo expostulabat; vt se faceret ea luce mali alicuius perpessorem: manifestario eo beneficio cumulatum se ipsius benignitate asserturum. Ter dum iter faceret ab equo sternace fuit excussus; semel Neapoli ad durum silicem, quo strata erat via extra portam Ciuitatis adactus: iterum in Lombardia: vtrobiq; per aliquod viæ spatium pendulè è subsellari stapede raptatus: tertiùm apud Beneuentum, equo super ipsum in lutum deiectum incubante ac premente. Ac toties aduoluentibus se ad collapsi iacentisque auxilium, nõ magis membra, quàm animum ipsius erigere satagentibus, *Facessat*, ait, *hæc vestra suasio; non enim absque Dei irrisione casu isto mœrerem: hunc porrò enixè soleo quotidiè rogare, & rogaui hodie sedulò; vt alicuius ærumnæ me faceret patientem; fecit; ergonè iocabundè videbor id dixisse; & leuicula perpessus, in mœstitiæ me ac doloris compedes inijciam?* Votis verò suis abundè à Deo factum satis, calamitatum nimbos in ipsum effundente. De læsa ipsius fama alibi, nunc corporis tantùm languores nobis narrandi.

Vix cępit virilem ętatem superare; cùm nullis non cępit morbis conflictari. Intumuit illi dextrum genu, flexionis ac decubitus impos: huius ipse sectionem, tanta firmitate tolerauit; vt ne vultum quidem, obstupescente Chirurgo, contraheret. Dentes, qui ad pręcipuum oris decus obtigerant; doloris in materiam, nutantes ac trementes, versi sunt; & vigēte adhuc ęuo, repetijt sibi natura sua dona; ijsque exarmatũ, in maximum coniecit pręmolendi cibi laborem. Accessit asthmatis dolor; creber anhelitus; spiritusque impedimentum, quem sępiùs, nisi recta ceruice, trahere non valebat: & quindecim aliquãdo noctiũ insomniã, contra imminēs suffocationis periculum fuit sollicitè cautus. Ad hęc, Dysuria,

stoma-

ſtomachi faſtidium,& nauſea, cibique egeries: vt profectò vniuerſa malorum genera eluctatus videretur. Sed victrice malorum omnium patientia ijs flecti vel deijci neſcia, nullis vnquam ærumnis contriſtatus.

Verùm omnem prorſus languorum acerbitatem exceſſit herniæ morbus, quo, inteſtina loco emota in ſcrotum dilabebantur; quæ vt aliquando intromitteret, Iulius Iaſolinus celeberrimus archiater, ipſi pendulè ſuſpenſo, capiteque deorſum verſo, inſignem opem ſuam præſtitit. Nullo autem adeo lędebatur, ac pedeſtri itinere: attamen compeſcendo homini pro animarum ſalute aduerſus omnem dolorem obfirmato, nemo fuit potis. Qui rhedæ vſum compaſſionis ergo ſuadebant, hoc piæ ſuaſionis pretium reportabant: *Neſcitis quantùm charitati debeatur, glorioſiùs triumphanti, cùm laborioſiùs exercetur*. Ad longiora quidem itinera adactus neceſſitate, equo vehebatur, ſed maximo ſui incommodo, altero tantùm crure ſuper ſtapedem innixo.

Diffluebant inteſtina in Choro pſalmodo; ſed interrito, & immobili; ne ſe pſallendi dulcedine priuaret. Diſfluxêre etiam aliâs per Ciuitatem incedenti; ac tanto dolore, vt pedem vltra promouere non poſſet. Caſu occurrit illi tunc Ioannes Vincentius Capycius Piſcicellus: qui ſenem octoginta duorum annorum, inter ſæuiſſimos dolores languentē, rogauit, vt in vicinam domum ſuam diuertere vellet, & quieti vacare: ſed noluit: Diuerterunt ergò ambo in contermінam Principis Montis Mileti: Ibi Andreas ſtabulo petito, tandiù ſuper palearum ſtramenta iacuit, quandiù inteſtina regrederentur. Nactus Piſcicellus preſentario languentis intuitu, hortamenti occaſionem; verba intulit temperando rigori pedeſtris inceſſus, aptiſſima, corporiſque neceſſariæ curæ; cui, vt neganda ſeruitus videretur; ſic non deneganda indulgentia. Ad quem Andreas; *Falleris, fili, falleris: imò biſce palpis, & biſcę blandimentis inuiſum mihi corpus & refractarium, mulcere debeo & volo*: reſumptoque impetu ſpiritus

ritus, exclamauit validè *Assilite dolores, & contra me sæuite; atque insanite arbitratu vestro.* Ad ea etiam intestina comprimenda, cingulo vtebatur ferreo, cui artificiosa crudelitate, ligneola intexuit, ipsum constrictura, sed intensura dolores; totidem enim vlceribus caro eius sauciata fuit, & latus fodicatum.

Quinquagesimus annus effluxit in hoc ineluctabilis patientiæ stadio exercito. Porrò tam atrociter languentis hęc erant lamenta; dolores benedicere; charitatis opus illis debere; ac visitationis pretium. Dicebat enim; *Benedictus dolor, qui charitatem erga me exercet, quem sæpius inuisere dignatur.* Hæc verò subsidia. Medicum tardiore aduocatione expectare: mentalis & vocalis orationis consueta pensa persoluere, doloribus nunquam animi officia sequestrantibus: cibatus delicias non addere: lectuli rigorem non mollire: exteriore tantùm veste detracta, cętera indutum iacere: aurem peccata confitentibus non denegare: à crebra literarum scriptione minimè feriari: &, si Superioris iussu socius in eius cella noctu recumberet, ab ipso etiam sputo & excreatione sibi temperare, ne qua illum molestia afficeret. Sed in eo languore, quo anno sexcentesimo secundo supra millesimum penè confectus fuit; ad sedandum febris æstum præcordia ipsius torrentis, duracini Persici demensis, multoties se refrigerauit: cuius postea nucleum toties manu sua contrectati, terræ occulit, qua cellę suæ herbariolum replebatur; qui in arborem excrescens, fuit, vt dicetur, admirabilis.

Verùm tot acerba perpessus, pari cernebatur vultu, quo qui prospera & læta excipiunt. Omni etenim imbecillitate explosa, volutatus inter dolores, cōtinuo suspectu in cęlum, Dei iussa minimè detrectabat; sed è corporis ęgritudine, ad roborandam animi valetudinem traducebatur. Sic è lectulo ad Principem Parmensem scripsit: *Benedico Deum, qui me exaudit tot meorum peccatorum & negligentiarum, in hac*

in hac vita pœnas ſumens : Diuinam eius potentiam rogo, ne vlla me hic quiete donec; non ſpirituali; non corporali; modò immunem ſeruet à quauis eius offenſa . Et ad Principiſſam Hoſtiliani de eius ſanitate ſollicitam: *Si, vt valeam, ſcire percupias, reſpondebo, ſatis benè; quodcumque enim Deo; hoc & mihi quoque adlubet ; ſed illi profectò nihil prater meam ſalutem arridet; quodcumque igitur mihi accidat , id mei proculdubio bono famulaturum ſcio. Non eſt iuſtus*, dixit cuidam alteri, *qui mala patitur; ſed qui perpeſſus aliqua, Deo benedicit; inque neminem lamenta coaceruat.*

Præcipuè autem recreabatur inter hęc, Sanctorum recordatione , & afflictionũ quas in corpus illi ſuum incrudeſcẽtes, ſubiere; quarum comparatione, perpeſſa à ſe mala ; muſcarum eſſe percuſſiones & calces aſſerebat . Omnes tandem acerbitates condiebat, Chriſti patientis memoria: Hinc diſcebat ærumnis non confici ; nulla morborum atrocitate quati ; nullis caſibus interpellari ; ſed placidè ac ſedatè inter angores perpetua frui æquabilitate: Verè affirmans, ideo paucos reperiri qui crucem impoſitam libenter & cum lucro portent; quòd pauci quoque ſint; qui grauẽ, quam Chriſtus pro nobis pertulit, iugi meditatione contemplentur. A morbo, nondum adoleſcentibus viribus, quaſi malè feriatus, ad labores redibat: nondum, inquam, obfirmata valetudine : adeo vt pluries neceſſe fuerit ad confeſſiones in Eccleſia ſedenti, ampullam vitream in manibus geſtare, & hauſtu aquę, abeuntes ſpiritus reuocare. Ipſa tandem valetudine non ob aliud recreabatur; niſi quòd potuiſſet protractiore cruciatu adhuc alia perpeti. Generoſos iuuenum imitatus ſpiritus ; quibus optatior quandoque eſt, diuturnior in ſtadio curſus; quàm ſubita poſt metam palma.

CO-

COMITAS ET MANSVETVDO.

CAPVT V.

SObolescens Andreæ patientia, cor ipsius omnimoda mansuetudine conuestiuerat, quacumque irę vmbra lōgè propulsata. Vita ipsius, quouis sui tempore aculeatis lacerantium morsibus fuit laniata; & potuisset ipse, si non vindicem contra nocentes agere, saltem contra ruituros in peiora se munire: sed noluit: Adolescens audiuit violator honestæ cuiusdam virginis : inhiantibus puellæ consanguineis in eius cædem innoxij, ipse innocentiæ suę telo contutatus; nihil in eos, præcipiti iudicio ipsum damnantes, moliebatur : ratusque inuidia id factum diaboli; extra patrium solum prodijt; vt in apertiore campo hostē prosterneret gloriosiùs. Sacerdotio etiam insignitum, & Monialium cęnobio pręfectum; minimè latuit, cuiusnam iussu inflicta sibi vulnera fuissent; at sui compos, obliuiosa charitate id nemini voluit aperire, quamquam suspiciosa credulitate, pluribus certus quidam sceleris auctor putaretur; qui & pœnas iusto iudici dedisse visus fuit, ad eiusdem Ecclesiæ Paulinæ gradus, vbi iam se Deo dicarat Andreas, interfectus.

Nec solùm sui offensores persequi renuebat; sed imò satagebat etiam, illos ad sui amorem sollicitiùs reuocare. Mediolani cùm degeret, diluculante die, nobilis matronę palatium illam inuisurus adijt: Intempesto mane, neminē nacto cuius intromissu illam alloqueretur, & interiora cubiculi nullius ductu penetranti, superuenit Pręfectus domus, ac probris audaciam ipsius cępit obiurgare; verbisque acerbioribus per palatij etiam fenestras illum se proiecturum minitari. Lacessita virtus, multum sibi adiecit: Non se matronę confessarium astruere, non se illi charissimum asserere; sed ad probra caput aperire, & honorarijs titulis exprobrantem decorare. Comperiens postea Pręfectus, quis ille, & quanta

vene-

veneratione à Domina fuiſſet exceptus; valido errati ſui timore concuſſus, ad ipſiuſmet pedes, iuſſu eiuſdem Dominę concidit. Verùm Andream iniuriæ non fregerant, aut exarcebauerant; imò ad beneſaciendum acuerant: ideo non aliam ab offenſore ipſe pœnam ſumpſit, quàm vt ſtrictim eum amplexaretur, & ingenti benedictionum cumulo repleret.

Contigit etiam, ipſum inter æſtiuos calores nobilem fęminam in ſuburbio Neapolitanę Ciuitatis habitantem viſitaſſe: vbi volens nolens, coactus fuit, longiuſculi itineris fateri ſe fractum moleſtijs, ac dolenter laſſatum: inaudijt hoc illa; ſeniſque & imbecillis commiſerata; reuertenti geſtatoriam ſellam aptandam curauit. Hac ipſe inſpecta exclamare ſtatim iteratò, & cum nauſea: *Ego ne ſella perueher?* & in fęminam iratus, verba ſubdere, quorum hæc vehementia, vultum operuit; vt quo poſſet modo latitaret. Lecticarij, lucelli ſui ſpe fruſtrati, ſequace ira manſuetudinem ipſius exagitabant, ad multum viæ plurima in ipſum ludibria ſtrepero clangore effutientes. Ipſe ſurdo ſimilis, pſalmos iuxta receptum morem dum iter faceret non ceſſabat recitare; inturbatuſque ad comitem ſuum probris ſtomachatum; & contendentem ſatius fuiſſe oblata commoditate frui, quàm contumelioſa verba perpeti, *Sile*, inquit, *frater, ac ſine illos; ad nos enim quæ illi dicunt pertinent nihil.* Vtique familiare illi erat obtrectationibus non debilitari; mordentes non remordere; & iniurias non ſolùm adgnitas ignoſcere; ſed etiam omninò non agnoſcere.

Rogauerant quoque ipſum, perditi cuiuſdam adoleſcentis conſanguinei, vt actum illum in deuia, ſuaſionibus ſuis reducem faceret ad calles honeſtatis; quod ipſe curauit ardenter, pro ſua in eiuſmodi comploratę ſortis homines charitate. Verùm, æger erat ad honeſtatem recurſus huic, qui iam gradum ex nequitia protulerat. Ideoque ſalutis monita odium monenti peperère, quem ſcilicet, monitus

acerbissimis contumelijs cępit insectari. Per eiusmodi verò iniurias, nibil Andreæ firmitatis suæ, aut pristini roboris ademptum: Et cùm factus fuisset illi obuius coram frequenti populo, efficaciter, sed duce ac monitrice mansuetudine, miserandam sui conditionem rursùs illi graphicè descripsit. Occlusæ misero aures: reclusum os putidum, virulenta contra monitorem loquacitāti: sed tandem desperata ipsius salute, *Dabis*, inquit, *pœnas neglecto Numini, quas deberes mihi. Vt ego baculum istum cui subnitor* (& vehementissimè illo terram percutiebat) *in manibus gesto; sic animam tuam faciet diabolus sui iuris, æterno tormento cruciandam.* Quid perdito adolescente fuerit factum, occulto Dei iudicio relinquendum: Nos testamur quæ scimus; ipsum scilicet inter vitia sordescentem, inimico interfectum gladio, sordium suarum nullo confessionis lauacro purgatum.

Non semel etiam, facto opprobria sustinuit, ne mussitans quidem. Cùm ad Principissam Hostiliani diuertisset, renuissetque temporali aulicorum eius bono cum illa colloqui, fassus operam suam se pro æterna tantùm salute procuranda locasse; illi delusi, & vltionis cupidine proritati, in cubiculo illum collocant noctu quieturum, qno non aliud incommodius, & lectulo lineis carente. Apud ipsum tamen bene compositum, omnia erant composita: quin etiam vbicumque & inter quoscumque placidus ac mitis, socium compescuit iniuriæ stimulos adhuc plenè non retundentem, ijs tantummodo verbis satis sibi familiaribus; *Dei filium cogitemus in cruce pendentem.* Et hos ille fructus suauissimos ex eiusmodi persecutionibus decerpebat, quamquam non ea fini ab alijs intentatis. Quare perbellè huc trahebat, quod à Christo sui crucifixorum condonationem apud Patrem patrocinante, de ijs dictum fuerat, *Nesciunt quid faciunt. Esto enim*, dicebat, *lædere nos putent inimici nostri ac perdere; proficuo tamen famulatu, animæ nostræ bono, inscij,*

inſcij, ancillantur . Nam ſi ſapimus, quieta tolerantia efferos iræ motus diſcimus calcare; iniurijs non incuruari; atq; auerſi olim à Deo, ad ipſum feſtino gradu reuerti; malis quibus premimur ad ipſum nos ire cogentibus. Ideoque cùm literas ad aliquos daret ſub calamitatum faſce gementes ; hoc erat ipſarum argumentum . Nequaquam ijs in hunc aut illum cęco furore fremendum , ceu in ſatores malorum & auctores; eſſet enim hoc, exigua vulnera, alta & inſanabilia lacerando efficere; ſed in peccatum armandum, diabolum procaciter accerſens , cui aduocato acceptum ferendum truculentum calamitatum ſatellitium, quo homines circumquaque conſtipat & acutiſſimis fodicat aculeis: Incaſſum ergò quoſcumq; laboraturos euerruncandæ miſeriæ; niſi omni prius ope, eliminando peccato fuerint enixi.

Sed illuſtre fuit Chriſtianæ manſuetudinis ſpecimē, quod in Nepotis ſui cęde præbuit. Peculiari hunc proſequebatur amore; quippe qui nutibus ac renutibus ſuis obſecundans, ſuo ſe fingi arbitratu fineret; quòdque præterea nihil in præterita vita haberet excuſandum. Suis hic bonis à potentiore occupatis, qui nobilem originem occaſionem fecerat rapinarum; coactus fuit Neapolim petere . Andreæ ſuaſu , Nobilem alloquutus fuit, vt animum illius flecteret in auaritiam præcipitem : ſed illi aurum aures occluſerat : Quare, cùm is menti aſſuetæ vaneſcentibus cauillationibus addidiſſet manus flagitioſas ; aſcito ſicario, iuuenem ſuæ ſecuritate conſcientię intutum , inflicto in humeros vulnere prodiſtoriè fauciauit , & crudeliter trucidauit . Cùm ipſius affectus non longè euagarentur, nec eum facerent à ratione ſegregem ; accepto infauſto nuntio , nullum turbati aut vacillantis animi motum prodidit ; in genua prouolutus Deum benedixit , & ipſum quoque ſicarium ingenti benedictionum cumulo repleuit. Occiſi item germano ſtatim diuinam vltionem interminatus fuit, niſi abſq; mora , publico ſcripto offenſam lædenti remiſiſſet . Illud

tantummodò Beati pectus lancinabat; quòd ſcilicet in Deum fuiſſet flagitium perpetratum. Sic ipſe Dianæ Spinellæ, quæ per literas eum fuerat conſolata, palam edixit. *Doleo, inquit, vehemẽter pro interfectoris anima; ipſi tñ ex corde parco; nam ex corde ipſum amo, vt charitatis legem ſeruem, ſic iubente Domino, quem ſpero fore, vt ex tanto malo nonnihil eliciat boni, ſicut diuinæ ipſius bonitati eſt familiare.* Non defuère qui Andream adirent, parati innocentis cædem apud Proregem vlciſci; ſed obfirmato id animo reſpuentem: veritum, ne, quà nefarium homicidam punitum irent; cãdem, in propriam perniciem venirẽt; & ex chriſtiana charitate pleno ore fauſta omnia offenſori apprecantem; infandique homicidij auctorem occulentem.

Ex hac comitate & manſuetudine, animoque ad ſuauitatem efficto; quos ipſe ad pietatẽ efformabat, nequaquã volebat rigida, duraq; iuſſione inuulnerabili eſſe animo, ſenſuq; doloris experte; ſed permittebat eos ærumnarum faſce grauatos, condoleſcere, affectus ſentire, & moueri quoque ijs; licet permoueri nequaquam. Statim enim ad ſalutarem Dei voluntatem eos contrahebat; rationiſque cöercitione velut frænis quibuſdam, affectus temperabat; ne mentem obnubilarent vllo errore, aut labe ſubuerterent. Marino Caracciolo Atripaldenſium Duci, de filij ſui Comitis Torellani morte, luctuosè mœrenti; *Dolorem*, inquit, *ſentiſcere noſtri eſt proprietas ſenſus; Deum vero benedicere, peculiare eſt hoc, in cenſum filiorum Dei verè adſcriptorum. Dolore ſi minimè afficeremur; & homines quoque minimè diceremur: gratias Deo ſi nequaquam ageremus; reprobatos nos conteſtari poſſemus.*

Præcipuè autem hæc animi ſui tranquillitas, multum illi contulit audaciæ ad impetranda diuinæ munificentiæ dona: nihil enim tã arduũ aut imperuiũ potuiſſet accurrere, quod nõ eà & ſuperare ipſe ſperaſſet, & penetrare; oſtia quęcũq; reſeratura, & valuas effractura. Inter arma minitabundè reſonantia, ac terrorem incutientia; inter ſæuientem quaquã

cœleſtis

cœleſtis iræ ſeueritatem, interritus exultabat; & flectendæ votis ſuis diuinę voluntati, aſſerebat, ſat illi eſſe ad orationẽ proſterni poſt effuſa dilectionis ſuæ viſcera erga ſui oſores & inimicos: telum nanquę eſſe iſtud aſſerebat longo iam certoque vſu, nunquam ictu irrito pectus Dei iaculatum.

Non defuêre tamen (vt in rebus humanis euenire ſolet) qui hanc eius comitatem ſugillarent; vitioque illi verterent, nimiam ipſius in reprehendendo libertatem, ſeu acerbitatẽ. Fuit quidam è ſodalibus ſuis, virtutum eius apprimè conſcius, ac diutinarum quas à dęmone patiebatur vexationũ; qui pietatis ſpecie illi dixit; *O quàm conſultius faceres Pater, ſi ſubagreſtes mores tuos, aliquantilla dulcedine inſpergeres*: Cui ipſe, penè gemebundus; *Futuræ, frater, opus eſt vitæ, id luculenter agnoſcere; ibi te ſiſto; hic enim inſania æſtimatur vita noſtra.* Eius item aſperitatis remittendæ, vbi opus erat, nulla cura diſtendebatur: nullum namque animi incorrupti promptius argumentum habebat; quàm, nudam ſimplicitatem loquendi, ac medici inſtar, non palpare, aut blandiri; ſed penetrare, pungere, radere. Subruſticè itaque non verebatur aliquando loqui, modò ſalutariter diceret. Hac libertate ſibi vni morigera; nulli obſequebatur; non potentiori; non digniori: malebat enim ęgrotos ſuos per ignem & ferrum conualeſcere, quàm inter placentia & lenia perire. Cùm dictum illi fuiſſet; Principem quemdam virum ac prędiuitem, ſed immiſericordem, famulorum ſuorum ſtipendia retardaſſe: ipſe indocilis ſuppalpari, neque inter Principem & fortunam eius diſtinguens, vltro illum adijt, & hoc ſuaueloquentiæ blandimento ſalutauit, *Hem! damnate & æternis flammis addicte, mercedis tibi inſeruientium iniuſte, & impie detentor.* Subruſtica locutio, ſed flexanima: ſæuijſſe enim profuit: Nam ſterile ſolum Principis, ſeueritatis flamma fœcundauit; qui inſumpta pecuniæ ſumma; ſtatim faciendum cuique ſatis mandauit; & conſcientiam illicò ſuam ante Beati pedes per confeſſionem purgauit.

HV-

HVMILITAS.

CAPVT VI.

SVſpiciendi faſtigij fundamentum, niſi profunda petat; ſuperſtructæ molis intolerans, ponderi cedit: ipſoque cedente, ingenti ruina omnia concidunt. Sic porrò, à quo abit ſui contemptus; huic nullæ virtutes attribuendæ; ſed earum ſimulacra tantùm, obuio quoque obiectu vaneſcentia. Huius rei optimè callens Andreas; per hunc ſolum deſcenſum, ire contendit ad eum aſcenſum qui eum duxit ad celſiſſima; cumulatiſſimè illi reddente Deo, quod ſibi ipſe detrahebat: meritò, inde ſemper ipſe prouectus, vnde proiectus. Compertum eſt, ipſi nihil externum reliquiſſe maiores ſuos, quod poſſet oſtentare: genus enim ab illis trahebat indecorum: ſed laude non vacat, hoc illum aſpexiſſe, nunquã à primæuis principijs ſuis oculos deflectentem; & inter apices licet venerationis, & ſuſpectus; adhuc ſortis ſuę deſpicaciſſimę obſcurique ſtemmatis reminiſcentem. Terebat Principum limina, ſed vilitatem ſuam ſecum circumferens, non ſemel famulis, Dominorum ſuorum iuſſu, inuito ſibi ac reluctanti quippiam obſequij præſtantibus; edicebat liberè; religioſo id indumento acceptum ferendum, quo niſi eſſet circumamictus, ſorte commutata, à quibus tunc recipiebat, exhibiturus fuiſſet famulatum ignoti ſanguinis homo, & nulla ſubnixus commendatione maiorum. Dum parciſſimo cibo corpus reficeret, erumpebat ſępiùs in huiuſcemodi voces. *Heu me! Quot ſanguine illuſtres ac bonitate perſpicui, panem hunc percupiunt, quo vilis ego homuncio ſcelèribuſque circumquaque ſordeſcens ad abundantiam ſuſtentor?*

Ne ipſa quidem obliuioſa ſenectus, eius rei potuit obliuionem indere; altè quippè radices fixerat, & hæſerat. Terras etenim propediem relicturum, adijt Nouitius quidam, ex ijs quos Domus miniſterio mancipatos, Laicos appellamus; aduerſus

aduersus Magistrum suum querulis vocibus loquacitans; quòd non ita blandè secum, atque cum Nouitijs Clericis actum fuisset; iudicioque suspicaci, natalium diuersitate se interstinctos indolescens: illius propterea charitatem & prudentiam non cessabat lacerare, & lamenta conduplicare. Tumidum & elatum, redegit Andreas exploso iam supercilio ad tranquillitatem; ac adegit ad credendum secretionem aliunde quàm à genere obortam: sed refricuit illi confestim originis suę memoriam; nactusque feliciter occasionem, proprię quoque obscurissimę promendę; *Quàm verè*, inquit, *frater; vtrique nostrum, nisi ad Religionem confugissemus, sudãte vultu enitendũ fuisset ad cibum! cur ergo, nescio qua leuicula discriminatione cõturbabimur, & sordidi obliuiscemur, vnde emersimus luti?* Laudauit posteà magistrum, quòd insanè superbientem repressisset: monuitque vt si penetrantiore remedio eiuscemodi ęgrotis consulendum optaret; non ipse qui auito sanguine primarię Neapolitanę nobilitatis explẽdescebat, pharmaca adhiberet; sed ad se quantòcyus transmitteret; veritate obscuritatis suę, stolidę ambitionis cornua fortiùs proculcaturum. Hac natalium suorum recordatione, sibi ipse quodammodo aures vellebat: per ciuitatem enim inambulans, mero licet meridie, aut mordente sidere; aperto incedebat capite; veritus ne propter hebetatam aciẽ visus, obuios minimè distinguens, elaberentur salutato salutantes, contra fas inurbano.

Abiectissimorum etiam quorumcunque auidissimè fuit appetens: Calceos ac vestes, quòad per visum licuit, ipse sibi reficiebat & sarciebat: lapides & cęmenta in ædificia, humeris suis, etiam cùm Superior esset comportabat: Lutea ipse vasa purgabat: itinera licet iniurio cęlo, pedester conficiebat; equester perraro & non nisi longiora: equo tamen vectus subibat multoties agasonis vices, cogente nemine, sed humilitatis tantùm affectu; cùmque se à sociorum conspectu clam colligeret; instabat stabulo, equoue nutriendo polien-

poliendoque vacabat. Ad maritima itinera, aptiora & chariora visa sunt ea nauigia, quæ abiectiora. Onerariam aliquando Vicum Equensem petiturus conscendit: reluctabat nauicularius; quòd virgultorum ea fascibus, non viatoribus transportandis inseruiret: cui ipse, *Stipitem profectò me ac truncum existimato; sum etenim: fascem itaque fasci colligato, trunco truncum; ac transuehito.*

Sicubi de cælestibus differenti, alius quispiam Religiosus superuenisset, religiosior ipse, loco mouebatur; primas illi concedebat etiam iuniori; oblitusque magisterij; pertinaci silentio dicturum inuitabat, dicentem, attentè, ac si sub eius probaretur tyrocinio audiebat. Iteratis etiam suspirijs, hęc ipsius vota audita fuere. *O si quis daret; vt opprobrijs quantus quantus sum patescerem: appeterer iniurijs: contumelijs dehonestarer: & luculentam hanc frontem, lutulentus quisque sordidaret! Calcando quippè mihi, nihil posset fieri gratius, prosternendo nihil honoratius accidere.*

Cęterùm, ne in faciem solùm quæsita eius humilitas videretur, ac verbotenus tantùm demissus crederetur; despicientiam sui, propalatis quoque interiorum defectibus, apud alios cura sedula procurabat. Aiebat enim; verè ac seriò sese intimè excusso, nihil reperisse, nisi per quæ rubore suffundi deberet: hęrentem scilicet primo spiritualis vitæ vestibulo, vlteriùs gradum non promouisse: diuinis beneficijs circumquaque vallatum, quanti ea fuissent, adhuc non pensitasse: ac ne semel quidem, incruentum sacrificium ea cordis affectione, qua par fuisset, obtulisse; aut officij diuini pensum recitasse, siue mentali orationi vacasse, omni deuotione viduatum: & adspergi solùm aliquantillo desiderio Deo placendi, ac deprauatos mores suos corrigendi. Quare similem se dicebat lapidi indici viæ; cuius beneficio cęteri iter capessunt ac dirigunt; sed immobilis & immoti; sic, hortamentis suis præire se alijs ad salutem, cuius vestigia nesciret calcare. Fusiùs verò ad quendam. *Me miserum!*

inquit, *hæc me iugis afflictio pungit, & vrit; quòd cognitione gratiæ diuinæ ad sui me amorem exstimulantis, ex parte video me Angelorum supparem: executionis verò promptitudine, brutorum. Languidiorem experior amoris, quàm scientiæ gustatum. Cordis affectu minimè sentio, quod illustrato fidei intellectu cerno. Non erubesco indeuotionem imperfectumque meum cæteris scribere: plura ad id me propellunt; ac in primis merita confusio. Sciant, sciant, inquam, qui me spiritualē existimant, se falli ac brutis me veriùs esse propiorem; nec decoro illo nomine honestandum, cuius prorsus effectu careo. Ad hæc; vt ex corde me diligentibus meæque salutis percupientibus, impensior præbeatur summum numen pro me deprecandi occasio. Denique ne qui iisdem languoribus premuntur, vllo penitùs tempore desperationi succumbant. Me certè, etiam si longiùs à Deo, quàm nunc, abessem; nulla vnquam desperatio posset circumsistere immensæ bonitatis diuinæ satis conscium. Fui quondam expedita in eius offensionem voluntate; & expectabat me tunc ipse ad pœnitentiam: ergòne abiget nunc idem, omni conatu malorum meorum pœnitentem, & quo possum modo comploratam meam vitam emendare satagentē?* His incubans cogitationibus, inter ingentia Dei beneficia numerabat prouectā ętatē, in quā per tot annorū spatia feliciter deuenerat; expectāte illū patiētia Dei: Quasi, dicebat, vt senectūti reseruatus; vel tunc inciperet excutere impedimenta inertiæ suę, passionum retinacula abrumpere, dissipatas animi vires recolligere; idque vnum velle, quod iamdudùm velle debuerat.

Credat modò quis, hominē tā abiectè de se ipso sentientē, potuisse vnquā gloriolę vel minimū ab alijs nundinari: huius enim ipse fugitans, conabatur & fontes obstruere vnde posset emanare; vt si quid in ipso suspiceretur boni; statim & palā euilesceret. Pręicebat sępiùs dispares languentiū exitus; sed tanquā experientia doctus, non tanquā superno lumine ductus, cuius tamē dilucidissimi radij elucebāt in subse

quis prędictionum effectibus. Si qui, verbo scriptoue ipsius profecissent; profectū, proficientiū pietati ascribendū contendebat. Congeminabat ieiunio dies; verùm tegendis virtutibus suis solertissimus, cùm de inimicorū dilectione incideret sermo; *Vtinam*, dicebat, *sic possem abstinētia corpus macerare, vt in cuiusq; amorem qui me fortassis offenderit sum procliuis.* Diuina è contra solatia prorsus cōtegebat; sępiùsque illud prophetę iterabat, *Secretum meum mihi.*

Frequenter quoq; asserebat, collatas laudes acceptātē, furem esse, ac latronē censeri; furisque pœnas meritò daturum; gloriam vni Deo condebitam, arroganter sibi vendicantem, fraudulenter vsurpantem. Hanc furacis ingenij labem auersatus, coram laudatus, afflictim dolebat, soluebatur in lacrimas; inque laudationis verba tanquam aduersus otiosa armabatur; & si quid aliud non potuisset; concidente vultu statim terga laudantibus vertebat, & abibat. Dixit ei aliquando Diana Spinella Principissa Sancti Boni, percupidam se illius cum Deo colloquentis visendi: Inhorruit ipse ad mentionem dignissimę rei; ac ratus ad amicum illam & familiare colloquium respexisse, furenti similis; *Quid*, ait, *abs te audio? potes ne in caput meum sic iniuriosa ludere, vt arbitrere talem me esse cui debeant cælites fauere ad sui colloquium admisso? an ignoras vilissimum me esse ac teterrimum? quod si nolis rescire; faxo cogaris, & mei quoque conspectum desiderare nunquam tibi deinceps videndum, tam alta & sublimia de me falsò opinanti.* Sensit Princeps minacia irati verba; quibus vt extra discrimen se posset subducere; simulauit se de precum & orationum colloquio loquutam; & paulatim in amicitiæ spem restituta, perrexit placidè audire de humilitatis virtute differentem.

Excidit aliâs incogitanti, se iniurię fuisse facilè patientem: ac statim, tanquam venenato iaculo confossus; non quòd extra verum exerrasset, sed quòd gloriam mercari visus fuisset; cępit aperire ludibrijs conditionem suam obsitam infamia; & con-

& conceptam fortè de se opinionem abolere.

Constat etiam, humillimum Andream, honorũ decora & honorarios titulos constanter respuisse. Domitiũ Caracciolum Atripaldensiũ Ducẽ, Mariã Principem Parmensẽ, & Cõstantiam Piccolomineam Aragoniam Amalphiæ Ducem, compescuit seuerè à literarum subscriptionibus, quibus se illius seruos appellabant. Obtemperauit ille iubenti: sed harum neutra: perspicaciori enim intuitus acie, arcanum, ac cęleste quod in ipso abscondebatur, veneraturæ; abiectissimam subscriptionem adhuc affectauere. Religionis autem Prçfecturç, ingemiscenti, eiulanti, & contra eas enitenti collatę fuere, & excutiendę sarcinę, per ipsam etiam iuris suffragij abdicationem irrequieto molimine tanquam impetraturo vacãti; eius enim pluries in Generalibus Comitijs fassus fuit se indignum; quamquam integra Patrum sententia, voti sui nunquam compos factus fuisset.

Fortiori conatu obsistendum illi fuit; vt opima Sacerdotia offerentes & dignissimas cathedras, posset eludere; quod sępiùs ipsum perpetrasse, constans est fama: quoto enim cuiq; Purpuratorum, seu Magnatum, perspecta eius probitas fuisset, hunc statim experiebatur, Episcopatus negotium vrgentẽ acerrimè. Cùm, Augustino Cardinali Cusano visa essent omnia confecta, opinanti iam illum, multis licet ambagibus recusantẽ, & intra proprię humilitatis septa studiosè latitantẽ, leniter in suisententiã flexum; misit Cardinalis qui dignitatis insignia & pretiosa indumenta deferrent, mox ijs honestando. Andreas, hilaritate vultus, qua splendida donaria recepit, creditus fuit in Cardinalis sententiã, & cũ gaudio concessisse: verùm donarijs postridiè diuenditis, eorũ pretiũ in Altaris ornamenta dicauit: probante sapientissimũ despectũ Cardinali. Qui longa iã experientia doctus, ad fractas se fides canere; Episcopatus vice, amplissimę illi facultatis à Sede Apostolica concedendę auctor fuit: omniũ scilicet Christi fideliũ confessiones, quocumq; terrarum se conferret, audiendi,

dicendi,locorũ Ordinarijs irrequifitis.Sed,ne ipfa quidẽ Gregorij XIV.Põtificis Maximi maieftate flecti potuit,vt ad celfiffimum Epifcopatus faftigium,ex humili in quo iacebat loco, pateretur eleuari: quod Pontifex ob Andreæ cum Sigifmunda Eftenfi Cognata fua fecundum carnem, neceffitudinem; perfpectamque ipfius fanctitatem, vehementer optabat. Sed ipfi ratum firmumque erat, caput fuum carnifici potiùs præcidendum fubmittere, quàm infula ornandum permittere.

Cùm verò pro animarum falute, perenni labore fudaret, contra humanæ gloriæ fucum frequens huius dicti vfurpator erat. *Deturpare nos, & commaculare Dei opera:* Cuius non aliud interpretamentum, quàm quod ipfe adijciebat, apponendum. Hoc eft: à fummè bono, non nifi bona in nos dimanare, nefcio, ac nolente aliter operari: at nos ea bona fœdare; obduratione, eius imperio refractarios; negligentia,in exequendo focordes; inuerecũda fuperbia,alieno iactabundos,ex his quę per nos Deus ad fui honorẽ proximorumq; falutẽ operatur, nobis ipfis gloriã quęritãtes. Quocirca, ftrenuo cuidã operario, horũ verfuum nexũ mirificè cõmendauit. *Non nobis Domine non nobis;fed nomini tuo da gloriam,*&, *Dimitte nobis debita noftra:* In altero bonorum omnium datorem reuerituro; per alterum afperfæ fœditatis maculas abfterfuro.

Roborando etiam Aretio fuo nauiter pro Ecclefia laboranti, addidit. Multùm nos fuperni luminis effe indigos, vt noftrũ nihil poffimus agnofcere; ac,ne fub lucidiffimo Sole cęcutiẽtes,ipfimet nobis ad damnationis barathrũ iter fternamus. Quòd fi bono cupiã boni videamur; fufpenfo veftigio cautè nobis effe incedẽdũ:faciliimè enim piæ menti improba fufpicari nefcię,bonũ videri, quod reuera tale nõ eft: cùmq; fcateat mundus quaquàuerfum fuperbia,& malorum exẽplis,opera idcirco vtcũq; bona,vel minùs mala; caliganti vulgo appellari bona: vnde hunc nominant optimum,illum

fanctum.

ſanctum.Quiſquis autem ita audit;huic ſi ſapit, dolendum potiùs ea laude,quàm lætandum;iure ambigenti, vtrumne in pij alicuius deſiderij mercedem, ea præconia ſint aſcribenda;potiùſque hinc aduerſus tepiditatem ſuam indignandum: ſi enim tanti vitrum,quanti margaritum? ſi fucatis & apparentibus ſic mundani compunguntur; ſolidis & veris, quid eſſent facturi? Et omnino; verendum nobis eſſe, Dei non hominum iudicio librandis, ipſo etiam propheta trepidante,& orante,Non intres in iudicium cum ſeruo tuo Domine,quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.Ad hæc,ſi boni aliquid præuio Deo & comite perpetrauerimus,cùm robur omne ab ipſo acceperimus; ipſi dādam gloriam.Ac,ne quid hic tandem ſit circuitionis: Omnia cùm fecerimus;vix ſeruorum, & inutilium titulo decorandos permitti: Omnia,inquam: quis ergò ſtulteſcat, minimèque humilietur,cui maxima pars factorum, minima eſt patrandorum? Hæc ille contra humanæ gloriæ faſtum. Et certè,cùm plurimi adeſſent, qui pietatis intuitu temperandum ſibi à laboribuc,decrepito iam,ſuaderent,& ſub immani morborum cruciatu ingemiſcenti;reſpondebat ipſe. *Nihil adhuc boni egi miſerrimus ego ſenex.* Scripſit etiam *De Chriſtiana humilitate* tractatum inſignem in gratiam Raynutij Ducis Parmenſis.

Nulli tamen mirandum, in abiecta ſui cognitione adeo profeciſſe Andream:compertum enim fuit, eum in ſui contemptum nunquam ſibi ad ſatietatem ſatisfeciſſe; & fatigato quotidie diuinæ bonitatis fonte, hanc ab eo virtutem,integra prima petitionis parte in oratione ardenter efflagitaſſe.

Adhuc tamen creditus fuit nonnemini; non adeo gloriæ fugitans,qualem hucuſque deſcripſimus; eo ſolùm indicio, quòd ſe ipſum alijs nonnunquam præberet exemplum.Cęterùm;credendum potius mendacij oſori acerrimo, & apud rigidiſſimos ſpiritus ſui cenſores hanc cauſam tuenti, ſeque atteſtan-

attestanti nullo gloriæ pruritu titillatum id asseueraffe; sed ad proximorum tantùm salutem; quibus desperatè aliquando conterritis; exemplo sui suadebat, paupertatis, verbi causa, & abstinentiæ iter facillimum esse; nec ita arduum, senticosum, & inaccessum, vt plerisque videbatur; sed spatiosum, & suaue, ac innumeris penè, interque cęteros, & sibi, hoc est, seni & vndique languoribus obsito; diuturno calcatu fortiter protritum, quod omni prorsus gloriæ suspicione carere certissimum est.

P A V O R.

CAPVT VII.

DEmissionis ac metus tanta est cognatio, atque ad eandem collimandi metam conspiratio; vt quà quisquam abiectus; eâdem sit & sui quoque pauitans. Itaque Andreas in Deum versus, & ex Deo in se reuersus; propriarum inspectione culparum, extremique iudicii districtione, venturo torquebatur & præterito. Iam audaciam sibi præfidẽtis animi posuerat, cùm spiritualis vitæ semitas, vbi multi sunt anfractus, absque Duce ingredi noluit, quem nactus fuit optimum; quodque satis est dixisse, Marinonium. Iam ab aliorum ducatu se subducturus fuisset, vt occupatum sui cultura animum, aliena non detineret; nisi celebris illa sanctitatis fama Baptista Vernacia latitandi studiosum, fecisset publici iuris & fructus; ad solatium tamen in publicum prodire coacti, relicto illi Solario vitæ suæ arbitro. Præter tamen ista: pendentis animi & futuri expectatione perpetuò solliciti, manifesta hæc fuere indicia: Ad castitatis tutamen, licet in ætate omnis voluptatis experte, adhuc pectus constantia armatum: indictum contra otiosa verba bellum: & assidua vigilia, ne tenuissimis succumberet pręcipiti sępè gradu ad ingentia & teterrima protrahentibus.

Exci-

Exciderat sibi inaduertenti,aduersus Prępositum suum occultiore Dei permissu asperius illum tractantem, verbulũ vix primo imperfectionis gradu ab obsequentis animi subiectione aberrans: quo statim ipse perculsus fuit tanquam horrendi sceleris reus;ac velut indignus Patris obtutu,latebras quęrebat: impigrè interea vestigans veniam pro facinoroso postulaturum.Verùm, quòd hęc sibi viderentur erroris integumenta,prosiliit ipse in medium,ac in Patris genua gemebundè demissus,*Perij*, inquit, *nisi offensam remittas.* Attonito ille similis,prorsusque nescius, quonam, vel quando,sui fuisset ab ipso violata reuerentia, tanti supplicis inopinos timoris affectus non cessauit admirari.

Quæ olim perpetrauerat mala, quamquam leuia; nulla vnquam,ne senex quidem, & in vltimo metæ flexu obliterauit obliuione.In patrocinio quondam causarum,accersito fuco veritatem interuerterat, senseratque statim minitãtem Deum per obuia Scripturę verba: *Os quod mentitur, occidit animam.* Huius facti memoria,intima eius adhuc cõuellebat pręcordia.

Accidit aliquando;vt aliquibus occurreret legum laurea donatis,& legum aliquot commentaria in Bibliopolio peruolutantibus. In horum ipse binos fixit obtutum; velut ex alta specula contemplatus, quanto animarum lucro à forensibus ęstubus & astubus, ad meliora illi studia possent transferri: statimque Aduocatorum pericula cępit exaggerare,& captiosa mendacia detestari, quibus ij crebrò abundant,vt victores euadant; & se quoque iis aliquando tricis irretitum,diuina comminatione terrente,ab illis effugisse. Hoc autem,tanto impetu spiritus,tanto dolentis affectu dicebat;ac si tunc facinus quod ipsi videbatur horrendum, fuisset perpetratum; & sentiret à tergo vindicem Deum: tanto etiam audientium fructu, vt paulò post ambo forum auersati muudique transfugę,ad Christi se castra in hac Religione conuerterint. Militat adhuc eorum alter: Alter,

hoc

hoc eſt Andreas Molpheſius, Beati tutela cumulatè protectus; cęleſtem iam patriam (vt piè credendum) emeritus petiit.

Patrabat item Andreas plurima in Dei laudem; ſed ſui obſcuritate tutus, quantùm elationi remotior, tantùm timori fiebat propior; quem fouebat illa de operum Dei fęda commaculatione iugis ſuſpicio, vti proximo capite tradidimus. Et lacrimas quoque potuit ea cogitatio excire: nam cùm quidam illum inuiſeret, reperiit vbertim in lacrimas effuſum, animo, laceſſentibus iis curis reſerato, quòd illuſtria Dei opera fœdus ipſe conſpurcaret.

Nullum tamen perſenſit penetrantiorem gladium, quàm æterię ſalutis anxiam ſollicitudinem. Hic intima eius omnia peruaſit; perpetuaque eademque luctuoſa carnificina lancinauit. Adacti ſacramento plerique ex eius confeſſariis fatentur, nullam in eius confeſſionibus veram abſolutionis materiam ſubſtitiſſe; attamen ipſe; maximo ſe Dei miſerantis beneficio aſcripturum aſſerebat; ſi ad extremum vſque iudicii diem expiatricibus flammis detineretur purgandus; tunc demum ad Dei conſpectum traducendus. Toto vitæ ſuæ tempore, ſemel duntaxat in dies ſingulos conſueuerat conſcientiam ſuam Pœnitentiæ ſacramento purgare: ſed ea iam decliui; inſtaurati metus cauſa, ſemel, & iterum, ac ter, & quater, inter lacrimarum imbres & ſingultuum frequentiã: tanta diſtricti iudicij formidine; tanta peccatorum ſuorum deteſtatione; vt confeſſarij eo audito, ad pedes confeſſariorum ſuorum tremebundi ipſi quoq; caderent, præſentario tanti pauentis metu conterriti.

Aliquoties etiam precabundè in cęlum erectus audiebatur ſolitariè ſecum colloqui. *Annè Beatorum iſta ſedes patebit mihi homuncioni vіliſſimo, & atrociſſimis ſceleribus vndequaque ſcatenti?* Iteratis autem interrogationibus id à confeſſario ſuo ſciſcitatus, cùm audiſſet, multum ſanè ſibi ad id ſupereſſe ſpei; illi, arcto complexu blanditus, *Recreaſti me*,

inquit,

inquit,*Pater,& inter ima trepidationum iacentem, erexisti.* Sed quòd nulla in terris consolatio subesset; è cęlo accersendi fuere consolatores: eaque fini futurum conciuem suũ, salutatũ aduenere duo Ecclesiæ lumina Augustinus & Thomas; ac medelam animo potiùs quàm corpori ęgrescenti allatum; & impigrè laborantem,ad laborum perseuerantiam roboratum,quibus inter naufragia vitæ huius semper intutę, & periculosæ, velut fidissima anchora se posset munire; vt suo narratum est loco . Extat ipsius tractatus *De timore, varijsque timendi stimulis.*

PAVPERTAS.

CAPVT VIII.

VIx adolescentiæ limina salutauerat Andreas, quando hianti & anhelo pectore cępit cogitare,quonam pacto rem suam familiarem potuisset auctitare.Opum quippe insatiabilis famescentia, (quamquam semper per exploratos calles probitatis) & ipsum paulò post patrio pepulit solo , & cöegit angulatim rimari, quidquid ad lucellum aliquod sibi parandum conduceret.Marinonij tamen suasu , expleuit hanc voraginem, dum adhuc sæculi teneretur compedibus,perque Dei benignitatem ab ijs vitiorum flexibus,errorumque ambagibus ereptus fuit , in quibus innumeros cernimus ob adcrescentis opulentiæ illicia proruere.Excussa itaque sarcina,vt esset expeditior, & vacuo animo libertatem faceret cęlestis commercij, paupertatem perpetuitatis accessione,solemni ritu in hoc Religiosorum cœtu vouit , qui nullo certo censu victitantes,petitoriæ quoque artis nescij,solum Dei misericordiam expectant. Porro si hanc ipse semitam ingressus;huic vni tantùm curæ,vigili oculo excubasset,nempe,ne terrenorum decipulis irretiretur , neu ipsorum amore titillaretur; ingenti profectò laude censeri de-

buiſſet dignus: tanquam qui prudenter ſapuiſſet, perituris nequaquam adhæreſcens;quibus occupari,non detineri,potuiſſet eius animus:quæq; ſibi inuito potuiſſent auferri. Attamen ipſi magno hæc non fuere viſa magna: Quare altiſſimos paupertatis gradus conſcendere toto mentis conamine fuit auſus; obuia quæque disijciens, ac ſuperans quidquid videretur inexſuperabile. Corpus ſiquidem ſuum adeo perdomuit,vt in victu & amictu vix illi concederet tantillum, quo vtcumque vita ſuſtentari potuiſſet, vt aliâs diximus.

Quod reliquum erat familiaris ſuppellectilis, non diſpari pretioſitate reſplendebat, ipſo inter cæteros Octauio Parmenſi Duce inſpectore & admiratore, imparatum adorſo, cùm falſiloquia ſua euomuiſſent calumniatores,vt apud ipſum maculare ſenis exiſtimationem poſſent, claritudinem obſcurare,magnitudinem protererere. Ipſoſque cellæ parietes,nequid adeſſet cultius,albario,Religioſorum ſcilicet aulęis, nunquam paſſus fuit illiniri; & fluxit aliquando viginti quinque annorum ſpatium, intra quod nulla fuere fidelia dealbati. Sed Mediolani,ne aranearum quidem telas,quibus circumquaque çubiculum obtrudebatur, & is præcipuè eius angulus vbi lectus ſternebatur, paſſus fuit abigi. Ventitabat ad ipſum ſpiritus ſui ducem, Ioannes Maria Talliaferrus Sancti Caroli familiaris. Huic enixè ſuadenti,vt ab iis animalculis ſollicitè ſibi caueret,vt plurimùm venenatis; reſpondit; ſecurum ſe inter ea degere; tantumque ab vno peccato ſibi eſſe timentem. Ille de magiſtri incolumitate adhuc anxius; ſumpto iis abigendis euerriculo; *Apage*,audiuit,*huiuſcemodi munditias & delicias: Impetum tui non probo,ignari quantos animo meo ignes excitet Chriſtus in cruce pendens,ad cuius ego inſtar (me miſerum!) vitam viuo iucundiſſimam.*

Veſtiendi item corporis non fuit abſimilis ratio: ſcimus quippe ipſum nouis nunquam veſtibus indutum, eaque diſſu-

diſſuta & lacera, ſuis ipſummet quòad per viſus aciem licuit, manibus ſarciuiſſe, lectulo interim, quòd duplicatis careret, alligatum. Calceis iiſdem, ad decennium vſque vſus fuit: Tibialibus, ad quartumdecimum: Talari tunica, ad vigeſimum: Fęmoralibus, etiam ad vigeſimum ſextum annum. Et hæc nequaquam vltra potuiſſet quis dignoſcere ex quanam fuiſſent materia initio confecta. Si quis in extrema veſtimentorũ neceſſitate, nouorum vſum illi ſuaſiſſet; tanquam ſubito ipſe timore aliquo inhorreſcens; *Cui* (dicebat) *hæc ſuadetis? morituro? Ah! dedecet futurum mox vermium eſcam, nouis circumamictum veſtibus incedere*. Addidere nonnulli ad flectendum eius animum; inſueto illo rigore amiciendi corporis ſenio iam exſucci; iniurium ſe videri in Matrem Religionem: quaſi minimè ipſa, viſcera ſua parata eſſet effundere, & effunderet quotidiè pro filiorum ſuorum indigentiis; ſeque hoc fortè ratum, temperandum ſibi ſtatuiſſe à ſumptu, quamquam perneceſſario. Ad hæc ille. *Rectè quidem cæteros ac iure ſuo vendicare ſibi, quæ ſubſtentando corpori commodè ſufficerent; ſtrenuos ſcilicet operarios, forti conatu in proximorum ſalutem incumbentes; Religionis bono multifariam famulantes. Se verò leuiſſimis curis imparem, non pluris eſſe, quàm, quanti eſt viliſſima appendix rei familiaris: ſemſimque fieri intelligentiorem, inutile Religionis pondus inambulare: conſultoque ſubtractione victus & amictus, eripere ſe ijs ſupplicijs, quæ manere ſolent, bonorum Religionis dilapidatores*.

Ad hanc amuſſim complanabat quotquot in tyrocinio probabat; ſcrupos omnes amolitus ituris ad præclariſſima: Eo fructu, vt dicerentur tunc in probris numerare, ſi cui omnia fuiſſent ſuppeditata; & paſſim recenſerentur, qui euerriculo etiam parcè conterendo dum ſolum verreretur, ſtudioſè vigilarent; & ellychnii goſſopina fila numerarent, ne ſuperflui olei voracitate lumen excipe-

rent. In tantulis verò rigidi, sacrilegii loco ducebant; aliunde sordescere: Quòd si quis vel minimùm hinc deflexisset, audisset statim, *Diaboli operarius*. Si detrimentum aliquod rei familiaris passi fuissent, nemini præ angustia animus infirmabatur, cuique erigebatur: Andreas verò tunc immensa lætitia efferebatur; vix quidem sui compos, ad solatium afflictorum frequenter illud inculcans, *Nomine-tenus pauperes sunt; qui quod cupiunt, capiunt.*

Idem in paruo opulentissimus; quò plùs ditescebat, plùs ægrescebat. Miserat aliquando Chrysostoma Carafa Atripaldensium Ducissa, in Nostrorum vsum, lineas aliquot subuculas; vtque tantam largitricem decebat, delicatiusculas. Hæc indusia, in fluctuantium cogitationum salo illum demersere: Collatis quippe cum Paulo Aretio votis, quid de ijs facerent, prorsus incerti, nesciebant: an vterentur in corporis amictum; an libera largitione exteris ea donarent; sed alterum, pauperiei erat aduersum; alterum, largienti ingratum. Decernunt itaque seruare donaria arcæ occlusa, paupertatis tentamenta, monumenta pietatis Ducissæ. Cui postea benè precati, & insigniter grati; supplices adstitere, vt à proposito consimilia pretiosiora deinceps largiendi, illam omnino diuellerent. Cùm annonæ caritas Neapolim vexaret; de quotidiano eoque satis tenui cuiusque demenso, quotidie seponendum aliquod iussit; non quidem eorumdemmet subsidio, mox alimonia defectura; sed subleuandis pauperum turmis, quibus tunc opus erat adiutrice manu ac tempestiua benignitate.

Horum quippe ipse maxima commiseratione mouebatur; & cùm temporale illis subsidium conferre non valeret, spirituale precationum non negabat, & pro quoquam obuio, semel saltem Dominicam orationem, & Angelicam salutationem recitabat. Sed ipsorum etiam inuidia confi-

cieba-

ciebatur. Cùm in centunculatum aliquando pauperem incidisset, ex intimo cordis affectu prorupit ad socium. *Hem pauperem verum! ô me infelicem, qui huius intuitu diuitem me fateri, & cogor, & erubesco!* Obuius aliâs, pauperculo nudè intra paleas sub frigidissimo cęlo rigenti; cohibere lacrimas non potuit, inuidentia paupertatis illius, & odio sui, qui vestibus ad commoditatem calefieret: nec priùs quieti indulsit; quàm collata stipe, illius inopiæ subuenisset. Denique paupertatem sic visus est colere, vt eam velut amasiam suã diligere crederetur: non semel eam virtutum semitam appellans; earumque seruatricem, & altricem; & primam Christi sponsam: ac voluntariam, cęli dominam nuncupans. Præ impetu etiam auditus exclamasse. *O munera nondum intellecta Dei! ô minus cognitam paupertatem! heu! quàm paucis places, tàm multis licet honorum decoris à Dei filio cumulata!*

Ex huius porrò amoris ardore, ingens fuit illud facinus, quod extremo vitæ suæ tempore fuit ausus, nec alio stimulo, quàm ne opportunitatem relinqueret solemniùs paupertati litandi. Cingebatur etenim ad intestina comprimenda, quæ illi diffluebant, ferreo cingulo; quod deuigescentibus ob senium carnibus, factum erat latius; erat tamen strictionis patiens, sed cum aliqua paupertatis iactura, & pauculorum obolorum impendio: at istam ingeniosa ipse carnificina anteuenit, Ligneos namque aliquot cuneos, feliciter nactus, cingulo & lumbis internexuit, & cum incredibili deinceps sui cruciatu perpetuò gestitauit. Silentium dolentis, & paupertatis affectus, gratissima fuere Deo: qui quãti fecerit illud cuneorum inuentum; celebri testamine declarauit; dum post eius obitum, ad eorumdem contactum, plurima sanitatum dona contulisse laudatur; vt suo loco nobis est narrandum.

CASTI-

CASTIMONIA.

CAPVT IX.

INter tantarum culmina virtutum; ſuum ſibi quoque ac non infimum vendicauit locum, Caſtitas. Vt nempè cõſpicuè conſurgentia animæ decora, celſiùs ipſa extolleret. Eius ignicula puero adhuc iniecerat Deus; ſępiùsque ea laceſſita, ſemperque victrix; ipſi cęleſtis vitę in terris degendę ab omni corporis contagione ſeiunctæ, fuit pręmonſtratrix, falsò cęteras virtutes Deo ſe oblaturum exiſtimanti; niſi huic egregiè litaret. Decorum domicilium integerrimo illi ac præſtantiſſimo animo, cęleſtis faber ędificauerat: ſed idem Deus, qui formam dederat ſpecioſiſſimam; normam indederat collata dona fortiter propugnantem. Oris quippè illa venuſtas, omnium facilè illectrix fęminarum, oculorum ſpecies ignitorum ſpiculorum iaculatrix, multorum corda penetranter inuadebant: ſed horum iacturam ſe libenter facturum, petulanti cuidam mulieri dicendum iuſſit; tantùm ne in Deum, vel exigua corrogaretur iniuria.

Intendebatur ętas, & volaticę voluptatis odium acriùs inualeſcebat. Nullus illi in ſæculo tutus à Dæmonis inſidijs locus. A domeſtico etiam lare, ignes exiliere ipſi decinerãdo: propria nempè altrice, per verba factaque improba, deteſtabilis cupiditatis flammas euomente. Quocumque etiam habitandi cauſa pedem intuliſſet, ibi Sathanæ ſe circumuentum videbat inſidijs: ijs & deprehendendus quoq; niſi interna quadã vi, ſuæ dignitatis ipſum admonente, aucatus fuiſſet à quauis turpitudine flagitij: vt idcirco opus fuerit aliquo temporis ſpatio incertarum ſedium vagatu, multarum erga ſe faces extinguere. Cùm verò, cęnobio illi mulierum inuigilaret, ac Propræſulis Neapolitani iuſſu, intra ipſa cęnobij ſepta degeret; quanta in illum illicitę cupiditatis flabella per aliquas diaboli emiſſarias excitata fuêre? At

ipſe

ipſe acer & vindex cuſtos pudicitiæ, nullam carnis tyrannidem ſenſit, nullum innocentiæ nęuum induxit; Meritò non homo ab illis,ſed lapſus è beata Hieruſalem Angelus appellatus; inter cęnum & ignes,nulla fędiore labe infectus, nullo ardentiore calore ſufflatus. Conſtans eſt fama,ipſum in ſęculo illibatum conſeruaſſe Virginitatis decus, floremq; corporis integrè aduerſùs luxum fuiſſe tutatum.

Nuncupauit porrò hunc ſolemniùs Deo, cùm illi ſe in Religione mancipauit. Et nouum tunc addidit robur ea cogitatio; domicilium,ſcilicet, vſurpaturi vocabula ſanctiſſima, diſpenſaturi ea quæ Deus voluit perpetua eſſe ſuæ in homines bonitatis pignora; debere eſſe contubernium caſtitatis. Exinde pro ſuo more, aduerſarius, robuſtiore inſultu hunc hoſtem ſuum laceſſiuit; & mulierem ſubmiſit aliquãdo,muliebribus artibus labefactando homini pollentem: Aduertit ipſe hanc impuris ignibus conflagrantem; & anteuerſurus malum,præprouida cura à ſe & ipſo etiam Noſtrorum Templo,meritò pepulit. Quale diaboli inſtrumentum pepuliſſet, alterius docuit caſus, quem breui illicijs ſuis delinitum ac blandimentis irretitum,fratris ſui gladio dedit hoſtiam.

Sed mirari deſinet,quiſquis Andream contemplatur nullo ſauciatum impudico obtutu,nulloque expugnatum amore veſano; intactam ſeruantem corporis puritatem; ſi illum intueatur, attentiore cura peruigilem contra natales peccati,& contra prima voluptatis germina ſudãtem; vultus alieni proſtibula deuitantem; viſitationibus mulierum, extra grauioris ægritudinis aut anguſtiarum cauſas, abſtinentem; durantem corpus laboribus,inſomnia, fame; non mollientẽ vita enerui; vimque animi irritantem oratione, ac cęterarũ aculeis virtutum; &, quod caput eſt,circumducentem caſtitati vallum timoris.

Templo quidem corporis ſui,timorem fecerat æditum & antiſtitem, qui nihil immundum ac profanum inferri ſineret; ne Deus illud inhabitans, inquinatam ſedem,offenſus dere-

derelinqueret. Verè itaq; dicendum; illum semper stetisse; sed ideo quòd semper metuisset casum. In extremo etenim senio, corpore iam exeso & marcido; postque tot annorum consepulta libidinis funera, laureatus impudicitiæ Triumphator, vehementi adhuc timore concutiebatur; ne pudicitiæ ratem ad insidiosa diaboli vada incautus allideret: Contestatus etiam potentissimum sibi contra lapsum fuisse remedium; scire se posse labi.

Addebat quoque perpetem otij fugam: Non enim erat ignarus, illud rubiginem esse virtutum, totiusque turpitudinis conceptaculum: ac bello infractos, inerti sæpè otio fuisse expugnatos: & interdum remissas excubias à callido insidiatore feliciter irruptas. Quapropter succedaneo laborũ nexu, nulla quiete interposita continenter agitabatur. *Tria*, dixit Barbaræ Estensi, *summo odio auersatur Deus, cordis tepiditatem, animi vagationem, corporis desidiam*. Ipsorum etiam momentorum temporis erat auarè comparcus: hæc afflictim dolebat, nolenti sibi & inuito abripi, aliquantillum eorum, corpori curando, cui coactam istam debebat seruitutem, insumpturo. Æstuabat proinde cum inuidentia ad Beatorum sortem corporis expertium, ideoque & in Dei contemplationem expeditiorum. Ad Nobiles quosdam aliquando diuertens, honestè colludentes, acriore obiurgatione reprehendit. Illi sincera responsione; non vitiose ludere; sed tantùm ne cessatione torperent, asseruere. Ingemuit Beatus hoc audito, & exclamauit. *Heu me miserum! cui vni, cùm cæteris supersint, fugiunt ac præteruolant temporis momenta*. Exciti illi verborum sensu, illicò excussa ignaua occupatione, ad vtilia conuersi; languidum sui animum ac diffluentem roborauere.

OBE-

OBEDIENTIA.

CAPVT X.

Portenti loco futurum fuiſſet; hominem in ſui deſpicacia abiectiſſimum, Superiori poſteà ſuo refractarium videri, contentioſa deflexione imperantem in eo Deum minimè reuerentem. Stabat huic Beato ſententia, Vnam propriam voluntatem Deo bellum infligere, & ſuperbè contra illum obuertere cornua. Item, hanc eandem in ſui ſequaces ſæuientem, miſerrimo exitio perdituram, quoſcunq; ſui libertate vtentes. Addebatque; cùm nos à malo in oratione Dominica liberari efflagitamus, contra philautiã tutamẽ implorare, malorum omnium ſeminium; cui quoties voluntatem inflectimus, toties hanc à Deo deflectimus. His itaque conſiderationum illicijs conſuetudini parendi animum aptauerat. Ab ipſo enim tyrocinij ſui initio, quando integro ferè biennio curationi incubuit fratris phreneſi laborantis, pretium operæ conſecutus alapas & pugna; ad vſque vltimam ſenectam, in tutiſſima obſequentis conditione conſtitutus, plurima & feliciter prompſit obedientiæ exempla: & hac virtute virtutes omnes inſeruit, inſertasque cuſtodiuit. Nam ſanciuerat ſolemniter; ſemper ſe voluntati propriæ refragaturum. Cùm aliquando excuſſum videri potuiſſet parendi iugum; nempè cùm Superioris partes ei fuere demandatæ; moleſtiarum ipſe tunc anxietate iactatus, ſeque ſalutis ſuæ prodigum arbitratus, vltronea ſubiectione, alterius, hoc eſt Solarij, ſe obedientiæ ſacrauit: & expers imperij, imperium ſpontè, cui ſe ſubderet, quæſiuit. Vt cæteros quoque ad obtemperandi facilitatem ſuauiter alliceret; explodendę in obediendo cunctationi, hoc ſalutare monitum vſurpabat. *Bonitatem Dei, quamquam ſæpiùs ſe in actionum noſtrarum primordijs occulat; explicare ſe poſteà in earum fine: & quod initio ſui à Dei voluntate videbatur*

auersum, nostraque saluti aduersum; ipso exitu cognosci, illi fuisse gratissimum, huic vtilissimum. Idcirco, non esse anteuertenda, præprouida industria, diuinæ prouidentiæ decreta. Quinimò, si extra omnem nostri sollicitudinem reddi cupimus, & internæ tranquillitati vacare, in vnam Dei voluntatem nobis esse excubandum. Familiaris erat illi hæc oratio, qua omnem à se abdicabat voluntatem, inque Deum, eiusque interpretes Superiores, eam transferebat: *Tuus sum ego Domine, ac tuus esse volo semper.* Experimento quoq; edoctus; ipsius efficacitate sępiùs sui iussu repetitę, obduratum nescio cuius pectus, in extrema vitę linea pœnitentiam auersantis, fuisse mollitum.

ORATIONIS STVDIVM, ET EFFICACIA.

CAPVT XI.

INter Andreæ gnomas, illa celebratur, Sanctorum quoq; vallata testimonijs: *Ementito vocabulo appellari quempiã Religiosum, qui sit orationis negligens*: futurum enim, vt nunquã is in spiritus feruorem adolescat; sed eius robore infeliciter destitutus, euigoratus contabescat. Idcirco, sub ipso conuersionis suę initio, quando Marinonij ductu cępit à caducis mundi curis auelli, ad sextã vsq; horã, quotidianũ orationis demensũ protendebat, cęlestiũ iã, inter deliciarum ea pręgustata pabula, famescens. Quãtis verò incrementis sese extulerit, Deo per sacra vota mancipatus, nemo veriùs explicauit, quã noster Paulus Tolosa, primũ Bouinensis Episcopus, posteà Archiepiscopus Theatinus, diuini verbi pręco celeberrimus. Is enim, ipsũ verissimo testamine, *perpetuũ* appellauit *orationis miraculũ*: perẽni enim orationis studio, captabat vbiq; orãdi ansas, venabatur vndiq; precãdi materiẽ; nihilq; illi pręterlabebatur, vnde ex se posset in Deũ reuerti. Nequid verò obesset perpetuũ oraturo, fauẽte Numine, ius in sui cogitationes

gitationes obtinuerat,ne quòquã raperẽt inuitũ, aut nolẽtẽ auocarent. In diuinę etenim bonitatis oceanũ iã immersus; aliò per mentis euagationem emergendi,penè impos erat.

Quæcunq; ex Religionis pręscripto stata sunt orandi spatia,bis in dies singulos;nunquã illi toto vitę suę tẽpore,ne itinerũ quidẽ molestijs, aut languorũ ęgritudinibus exagitato,inania pręterfluxere.Sed incitabula hęc tantũ erant,& irritamẽta insatiabilis ipsius cũ Deo loquẽdi cupiditatis.Pręuẽtu itaq;Matutinorũ,per binas ternasuè horas,è delicatulo illo suo strato super nudã humũ prostratus, occupabat prior cãpum, vbi hostẽ manu valida prosterneret. Impetus pręterea orandi,quieto illo noctis conticinio acuebatur; sperabat enim, & chariorẽ se Deo futurũ, qui largiendi dona sua percupiens,scire tũc posset exceptorẽ aduenisse;& mendicimoniã suam largiore benignitate subleuãdam. Quod enim mẽdicis vsu venit, primo occursu promptiorem domo prodeũtium experientibus manum,id sibi fidenter sperãdum à Deo antelucanis illis precibus, inter cęterorum soporẽ sollicitiùs interpellato; ac proinde, nihil tunc negaturo petenti. Quod supererat tẽporis,inter nocturnam hanc orationẽ, & matutinas preces,literarum scriptioni dicabat:opus enim erat,vt in oratione ignescerent spicula illa, nunquã irrito ictu ab eo vibrata.Apparabat se quoq; ad sacram litationẽ, integra quotidie hora:ac tantundem posteà spatij insumebat,sacris operatus; ingentis beneficij, & diuinorum quæ expertus fuerat solatiorum memoriam,accurata meditatione refricans.

Ex his armamentarijs prodibat ad terrorem armatus, ad spiritualia negotia obeunda, cõtra intercursantia, dolisq;inimici sępiùs intersita pericula instructissimus. Negotijs tamen haudquaquã abrũpebatur,aut disiũgebatur perpetua ipsius cũ Deo iunctio. Ipsa certè eius colloquia,conceptos in oratione fętus edebant; exundante nimirũ, quę ibi abũdantiore repositione cõgesta erat,dulcedine:cũ tanto audiẽtiũ fructu, ac dictis veneratione,vt obseruatũ fuerit,ipso pręsente,ve-

luti ſtatera,cunctos verba ſua appendiſſe; ne quid infructuoſum,aut inutile excideret incautis: nam ſi quid eiuſmodi caſu fuiſſet intermixtum ; ſtatim ipſe exclamabat. *Hem otioſa verba! hem otioſa verba!* baculo ad loquentium formidinẽ terram percutiens: & in lacrimas etiam quandoq; effuſus, mœſtiſſimo abſceſſu,interni doloris pandebat indicia.

Itans prætereà per domum,aut Ciuitatis plateas, ſemper aliquid piũ muſſitabat;ac velut iaculis quibuſdam cęlum petebat. Ne verò,aut occurſantium ſalutationibus auocaretur; aut per inaduertentiã,inurbanus audiret; ſuetũ illi fuit,aperto capite inambulare,ſiue algẽti,ſiue ęſtuãti. Noctes etiã totas aliqu ãdo inſomnis traducebat; peruigilijs nempè ſolẽnitatũ,& cùm ad ſæculariũ domos diuerteret.Parabãt illi tanto hoſpiti ornatiſſimos lectulos, nequaquã in ijs ſomnũ capturo: etenim,ne conſuetum ſtrati ſui rigorem quantauis occaſione leniret;internoctu, cũ ſopori ſe cæteri tradidiſſent; clã ipſe lecto exiliens,cũ maximo ſui gaudio,nacta ſeceſſus orãdi cõmoditate fruebatur; donec cadenti naturę,poſt lõgam inſomniam, in vicina ſede raptim decerpto ſomno,ſuccurrendũ eſſet.Domũ prętereà reuerſus; quamquã moleſto itinere feſſus; non priùs ſe quieti tradidiſſet; quàm Templũ petijſſet ſupplex ibi Auguſtiſſimũ Euchariſtię Sacramentum veneraturus, & prolixiori meditatione Dei beneficia cõtẽplaturus.

Ne ipsũ quidem refectionis tẽpus,hoc ſtudio vacabat.Tenui cibo corpus eius reficiebatur;robuſtiſſimo animus.In illo etenim ſexdecim annorũ ſpatio, cũ ob ſui auſteritatẽ ieiunij, ſecretus ab alijs reficeretur; ſępiſſimè,obtutu in cęlũ defixo, ſupereffluentẽ cęleſtẽ ſuauitatem indicabat; madẽtibus apprimè genis ob iugem lacrimarum imbrem. Nihil item ſeriò fuiſſet aggreſſus,ſuperno Numine per orationẽ inconſulto,& inflexo: adeo,vt ſubitario aliquando tabellarii diſceſſu morę impatiẽtis exſtimulatus, literas ad Aretium ſuũ in aula Philippi Catholici pro Neapolitano Regno agentẽ, negauerit dare; quòd improuiſis occupationibus diſtẽto, nõ ſibi vacaſſet

vacasset orationi priùs incũbere. Vt nihil idcirco admirandum fuerit,eum tot ingentia ausum; insuperanda superasse; tricis implexa enodasse;dissitorum animos conciliasse; languentibus fugitantem salutem adduxisse; nec vnquam domum re infecta reuersum: conuertebatur enim ad ista, vegetus,ac fortissimus,post suauem orationis quietem. Verè itaque dici potuit,*perpetuum orationis miraculum*.

Complectebarur autẽ vniuersos charitatis suæ brachijs; neminemque linquebat,cuius non apud Deum causam patrocinaretur: Signãter autem, pro singulis Ecclesiæ ordinũ gradibus quotidie preces fundebat. Et aliquando opem eius imploranti Tolosæ Archiepiscopo, respondit; trina interpellatione quotidie se pro ipso Deum rogare; semel pro Episcopo,& animarum pastore: iterum pro eximio verbi Dei præcone: tertiùm pro Religionis suæ fratre. Etsi enim staret illi sententia,commiserandum esse maximè ijs, qui è religiosæ solitudinis dulcedine, ad sæculi turbas rursus euocantur: ac item,si quis fortè,conatibus suis viam sibi ad ea titulotenùs speciosa munia sterneret; huius tanquam vesani,in vincula, pedes conijciendos; attamen Tolosam etiamnum Episcopum vnicè dilexit: quòd nosset illum dum conferendi muneris torqueretur metu; sollicitè & anxiè in respuendo laborasse; & dignitatem nolenti ingestam,& vi exstimulato,ac tantùm non Clementis Papæ VIII. expresso præcepto adacto. Decreuerat enim Pontifex Legatum illum Apostolicæ Sedis apud Sabaudiæ Ducem, vti fecit, cõstituere. Intuebatur etiam illum impigrè pro animarum sibi creditarum salute sudantem.Mortui etiam Andreæ ac inter cœlites translati, nequaquam in clientem suum imminutus fuit affectus: earumdem enim manuum visum, quas hic illi viuo solitus fuerat summa osculari veneratione; concessit mortuus: & negauit,ad sui emendationem,aliqua imperfectione obsito.

Complectebatur quoque peculiari memoria benefacto-

res

res quoſcumque : impium enim dicebat eſſe religioſæ familiæ, quæ præſidium omne temporalium, beneficientium ſubſidio debet; accepta beneficia, obliuioſa integere ingratitudine: Quamquam quis gratuitò in illum beneficia cumulare potuiſſet? certabat vt paria faceret, magnus etiam minimorum cenſor: nihilque intentatum relinquebat, vt quã habere ſatagebat, poſſet referre gratiam: referebat autem vberem & fœneratam, precibus ſcilicet apud Deum, eorum beneficia cöequans. Ne qui benefactores oraturum effugerent; neu in beneficentiæ arena ſuccumberet; eorum catalogum apud ſe conſcriptum habebat; vel aduerſum aſſiduo intuitu conſpectum; vel intra pectus, aut ſacrarum precum librum, occluſum. Eorum quoque nomina, qui externarum domorum anguſtias, ac præcipuè nouarum, erogationibus ſuis adiuuarent, ab illorum Superioribus expectabat, frequentique acceptorum narratione, quaſi validiſſimo prouocamento, cęterorum in illos excitabat affectum, in preces ſeſe; grati nempè animi teſtamen, explicaturum.

Aequa ipſius in frequentia vocalis orationis, conſtantia: Nam (vt cętera ſileam, quæ quotidiana recitatione pendebat) quadraginta quinque annorum ſpatio, ſemel tantùm, extra infirmitatis cauſam, à nocturno Matutinorum ſacrificio abfuit: perque binas ferè annorum decades, vt in omnium eſſet pſallentium cordibus ac vocibus, cęteros ipſe à ſomni quiete excitauit. Tãtus autem erat pſallendi ardor; vt, ne acerbiſſimę quidem febris æſtus, maiori ſancti Spiritus igne æſtuantem, lectulo potuiſſent, abſque Superioris præcepto alligare, & pſallendi dulcedine priuare. Non ſemel, concinenti effluxere inteſtina; ſtridore dentium, vehementiſſimi doloris manifeſtario: attamen ineſcatus ille cęleſti ſuauitate omnem permulcente cruciatum; vegetoq; inter angores animo, differebat afflictato corpuſculo medelam; non priùs, quàm peractis ſacris, in cubiculum ſeceſſurus ad quietem. Porrò exteriori quoque cultu, pietatis ſenſum

ſum ac locatum quem in Deo habebat animum exprimebat. Nam ſi diurnis occupationibus detentus,ſeorſim à cęteris,extra Odęum,reliquas Canonicas horas fuiſſet recitaturus;non alio corporis habitu orabat, quàm in genua demiſſi,aut ſaltem ſtantis,aperto tamen ſemper capite.

Romæ protuberans genu ferro obtulit; infractus ad ſectionis dolorem; lætus ad effectum: quippe qui ſperaret, poſſe deinceps ſe,ſupplicem in genua cadere, cùm allocutũ accederet ſupernam Maieſtatem. Erat autem illi ſumma religio,præfixa orandi ſpatia, ne minimo quidem interuallo præterire: ad ſummi enim boni aſſecutionem perpetuò excubanti,ipſa quoque minutiſſima temporis momenta, nequaquam per incuriam excidebant,aut ſegnitiem præterlabebantur. Iucundum certè erat, ipſum intueri, inter ſeria occupatum; ſacro tamen ære ad præſtitutam horã conuocãte,perculſum;flagrãti ſtudio ſubducentem ſe ſermonibus, maturaque properantia ad recitandum componentem: inambulantem verò per Ciuitatis calles, illicò ſiſtentem gradum; & clancularium angulum petentem, vbi precibus inſiſteret.

Quàm verò eſſet in orando attentiſſimus; illud de quo ſuprà diximus,in ſui cogitationes imperium,declarabat, per quod mentem,ne quà efflueret,pro ſuo arbitratu cõercebat & continebat: adeo vt,ex quocumque negotio ad orationẽ traductus,nullum rei geſtæ veſtigium intueretur animo inſedens. Inſigne eiuſce attentionis exemplum prompſit,Aerolam petiturus,vt Oppidi Duci, ſalutare pœnitentiæ Sacramentum impertiret. Inſcẽſo enim curru progreſſus aliquantulùm extra Neapolitanæ Ciuitatis portam. *Anteuertamus*, inquit ad ſocium,*orandi impedimenta, tuque id curato, vt quiete tua oraturum iuues*: ſtatimque ſe ad precantis effigiẽ compoſuit:Sub quo habitu,cùm per ternas fere horas perſeueraſſet immotus;velut è dulci poſtea ſomno experrectus; *Quot*, inquit,*confecta ſunt nobis milliaria? quantumque reſ-*

tat via? Parùm,ait socius,*& Oppidum quo tendimus, habemus iam conterminum.* Interfatus ipse respondentem;dubię, vt iudicabat,fidei; *Et quonam*, subdit, *modo, tantum itineris nobis est emensum,qui Argentio interuio adhuc pedem non immisimus?* (erat id oppidum quintodecimo lapide,Neapoli,vnde digressi erant,dissitum) *Imò*,ait ille, *& vidimus,& non breui mora pertransiuimus: quod si suspectæ videor fidei, en rhedarium; hunc interroga,& verè audies,altero tantùm milliari,Aerola nos elonges.* Nimirùm, orationi ipsius cùm solitudo debita fuisset;exerrauerat ipse à sensibus, peregrinatusque inter cęlestia,intersitum oculis Oppidum, longiore pertransitu calcauerat,nec aduerterat: quod celsissimum orationis fastigium existimatur.

Huiusmodi ergo sæpissimè expertus solatia, ingentesque fructus libans ex oratione prosilientes; vigili quoque cura incitabat cęteros; vt quo possent maiore studio,illi incumberent,mercaturi ipsius ope cęlestem quandam sapientiam, qua res omnes,momentis suis haud mentita æstimatione possent metiri,& nouam gustus suauitatem,cui omnia interna desiperent,& vnum illud interminum arrideret bonum: Multos idcirco,ne cui deesse videretur,edidit piarum meditationum libellos,quibus orandi praxim reddidit faciliorē. Addebat etiam, multum cuique prodesse,vt se quisque suismet precibus iuuet.Et qui alienam tantùm opem,quamquā demissus implorat;hunc ignauissimum fucum appellabat, alienorum laborum mellificia absumentem. Alienasque dicebat,tunc demum cuique profuturas preces, cùm sibi quisque inertia sua nō obsit,sed opere precantem adiuuet. Hoc itaque glutine firmaque compagine; ita cum Deo vinculis arctissimis coaluit;vt,è Dei postea fuerit benignitate, & magnificentia, illum nequaquam se ad fugacium & peritur orum amorem vili deiectu demittentem; non solùm supercęlesti,vt diximus,lætitia,& voluptate demulcere; sed ad ipsius quoq; orantis nutum seu renutum,submittere fasces

imperij

imperij sui in sublunaria quęcumque. Et illum quidem, ventos quantęcumque iussionis exortes, velut fręno, aliquoties cõercuisse; & quòcumq; sibi libitum, orationis potentia circumduxisse; obseruauimus aliâs.

Hic tantùm narrandum; cęli quoque faciem mutasse. Cũ enim; hanc semper incudem tunderet; vt è vitiorum cęno cunctos posset eripere; eo maximè tempore vrebatur, quando, superinducta hominum abusione, effręni libertate in vitia quisque profunditur. Id verò Neapoli solemne est, ipso Magni Antonij Abbatis festo; cùm plurimus populus ob Dionysiorum initia bacchatur; vicinæque quadragesimalis pœnitentiæ cogitatu, in licentiam velut cogitur, ac in perniciosissimos propellitur casus. Dabat Andreas tam altæ, & miserandæ pietatis memoria, vberes lacrimas; ac deturbandis subducendisque casu hominibus, hoc præcipuè tempore sudabat eius industria. Desperati prorsus morbi remedium in vna cadente pluuia collocari poterat; quæ domui suæ quemque alligatura, ereptura quoque esset animas periculo. Itaque socium summo mane in sui cellam aduentantem interrogat anxiè, quænam sit cęli facies? Ille, sudum, ait, rutilescere. *Ah! quanta*, subinfert, *mali dæmonis exultantia! exarsuri hodie in omnium perniciem, perque eam serenitatem ad scelera cunctos sollicitaturi. Ast ego fatigabo precibus Numen, & cunctantes nubes vrgebo, & prouocabo ad pluuiam.* Dictum, factum: nam statim demissis aquarum imbribus, factum fuit cęlum perenniter pluuium: quare tristem diem nulli licuit lusitando transigere, callidi hostis vafricie sic delusa. Idem ab ipso factum, sacro die Luciæ Virginis & Martyris, quem temerandum dolebat, compitalibus deambulationibus, nimioq; mulierum accursu in Diuę Templo, quod in littore erat maris. Hæc ipsum cura momordit ad Ecclesiã, vt sacris operaretur, pergentem: deductis enim imo ex corde suspirijs, oculisq; madentibus. *Viden?* inquit ad socium, *vt serenus illuxerit hic dies? Cerno*, ait ille, *& grates benefico*

Deo reddendas decerno: Heu? subdidit Andreas,*ipsum mihi pectus lancinat,hæc ipsa beneficiorum Dei abusio. Quot hodie infrequentissimo virorum ac mulierũ occursu,oculos suos emittent,admittent alienos? ac virulento iaculo sauciati, miserrimè cadent?* sic stetit aliquantulùm,manu mentum excipiente,in baculum reclinis: Tum, *Lacessam*,ait,*oratione mea beneficum datorem,vt sua sibi repetat dona.* Dum incruentam hostiam litaret; obuolui nubibus cęlum, & guttatim cępit stillare:tùm copiosiore ac perpetuo imbrium descensu,securam deambulandi potestatem negare.Sacris operatus, non cessabat maxima circumfusus lętitia illud iterare,*Quanti faciendum rogantis imperium!*

Idem autem Deus,qui ad eius nutum aquas effudit; easdem ab ipso orante prohibuit.Casu,dùm Aerolam peteret, confracta currus rota;animo ipse pendulo, ne rhedarius intolerantia casus in maledicta prolaberetur; è curru descendit,conciliaturus illi per horarias preces,patientiæ bonum. Dum tantisper vacaretur ligneę axi, rotę interfigendę, & solueret ipse sacrarum horarum pensum; leui primùm pluuia tellus irrorauit;tùm subito eius incremento auctuq; penè inundauit: Ipse verò obfirmatus animo, nulla cęli facie se ab orando cessaturum,stetit immotus & infractus contra cadentes imbres,inturbatusque sacram adhuc prosequebatur hymnodiam. Id fuisse Deo periucundum,manifestissimo euentu compertũ fuit. Sacrę enim pagellæ ad quarum præscriptũ recitabat,quãquam aperto cęlo patẽtes,eius tñ iniurias non sensẽre, & pluuię ne guttulam quidem excepẽre.

Sed suauioribus illũ epulis scimus in oratione pastum, & in amoris cellas introductum,potentiori vino inebriatum. Constat enim Angelorum pręsentia,dum preces funderet, sępiùs consolatum.Quamquam enim ambiens intra secreti sui tenebras obtegi;latebras semper quęreret,ac iterato sermone illud vsurparet,*Secretum meum mihi*;excidebãt tamen interdum nolenti,sed non absque interno Numinis impul-

su,

ſu,compluſcula,intimam eius cum cęleſtibus familiaritatem propalantia. Ad ſorores quippe ſcribens Pœnitentiæ, Placentinæ Ciuitatis,quas ex orci faucibus ereptas,Chriſto ipſe copularat;vt eas in orationis ſtudium incenderet; expertum ſe eiuſmodi ſolamina fatetur; ſępiùſque corporeo etiã intuitu inſpexiſſe Angelorum exultantiã; qua lætanter geſtiunt cum deuotè recitantibus,ſeu feruidè orantibus; ijs libenter intermixti.Eius epiſtolę autographum,velut ingẽtis theſauri pretioſitatem,aſſeruat Petrus Maria Cãpus Placentinæ Eccleſię Canonicus,eiuſdemque Sacrorum Monumẽtorum veſtigator & concinnator.

Prætereo aliâs nobis narrata; hoc eſt,de gemino Eccleſię ſidere Auguſtino,& Thoma,de ſui ſalute irrequieto & mœrenti,benignè affulgente;ac iacentẽ erigente,roborante pauitantem.Ac item,de ſuperûm Domino,obiectu humanitatis ſuę illum abundè recreante. Nihil enim planè mirandũ, effætę iã virtutis,ſupremiq; faſtigij virũ,his delicijs abundaſſe;quem in ipſa penè ſpiritus infantia, ſceleſtorum etiã teſtimonio,ijs nouimus repletum. Paſtorem namque agẽs exerrantium ouium;cùm,auſu magnanimo,lupo reſtitiſſet,ad laniatum ipſarum circumeunti; ad necem aliquando huius odio quęſitus,à nece mirabiliter fuit ereptus. Oris etenim ſpeciem,in Eccleſia D.Agrippini orantis intuitus,qui immiſſus ad facinus immane fuerat ſicarius; interna veneratione conterritus fuit, ne ſacrilegum in illum ſtringeret gladium,cuius faciem videbat ſuſpiciendã,& Angelicis vultibus quã ſimillimã: vt potuerit non eſſe à veritate alienum, fulgoribus radiantem tunc apparuiſſe, ad terrorem impię crudelitatis;quibus cęcutientis ſacrilegi acies, fuerit illuſtrata: & omnino,ipſius tunc animã totius boni fontẽ reguſtantẽ, eiq;cõtinentiùs inhęrẽtẽ,deliciis beatę vitę ſaginatã,in mortale quoq; vaſculũ,vbi cõtinebatur, aliquid effudiſſe; per quod à machinatę cędis ſcelere, validiſſimè ſicarius retraheretur.

Cumulauerat etiã Deus,hac,orationes eius prærogatiua;

quòd,ex eius ad orandum propensione, efflagitandorũ natura, luculenta cõiectatione deprehendebatur;salubriũ,ipso ad orandum alacri;morofo,insalubrium. Mulier quædã erat diuitiarum copia & sanguinis nobilitate illustris;sed improbis. Hęc futurorum ignara,impetum desiderij liberorum domitare nequiens,quotidianis precibus caput ipsius obtrudebat,quò fieret mater. Non valebant eiusmodi preces,renitẽtem Andreæ animum adigere; ęgrè sibi persuadentis, illius cupiditati faciendum satis:repetitis tamen precibus lacessita intercessio,liberos impetrauit: fuere tamen femellę,quæ postea adultę,fętum edidere impurissimum,mentis deprauatæ; pudoris enim oblitę,indelebili famę labe,stẽma suũ commaculauẽre. Aperiebat se etiã ipsius oratio,ad defunctorũ sortem coniectandam;felicem, infelicem;ex sui tranquillitate, intranquillitate. Siquidem ; cùm pro ijs hoc precum sacrificio litaret,qui in tartara essent deturbati; sentiebat se velut robusto obnitentis conatu propelli : at pro translatis ad Beatorum sedes,excipi blandè,benignè,suauiter.

Verùm,tot delicijs exundantem,in hoc ipso precandi studio dereliquit aliquando diuinus fauor; spiritusque recessu arentem, in mœstissimas coniecit amaritudinis angustias. Augebatq; inquietę mẽtis ęstum,commemorata temporum exactorum felicitas: sed acriùs percellebat, subductæ dulcedinis occasio. Quamquam enim plurimæ ipsius,non vana coniectatione subirent causæ;ac eæ præsertim, quæ spiritualis vitę moderatoribus passim sunt coaceruatę, & in liberam Dei donantis voluntatem reijciuntur,seu in lydium spiritus lapidem; maluit tamen se reum agnoscere meritumq; talia perpeti: & vestigatrice seueritate rimatus intimiora sui penetralia remotioresque recessus; præ sui demissione arbitratus est ob nescio quã leuẽ animi sui elatiunculã,ea se dulcedine priuatũ. Contingere ista quinquagenario: interea tamen tenaciter decernenti; primùm; nihil se fore in amãdo Deo segniorem,subirato;quàm fuisset in propitio. Itẽ,virtutis

tutis tantùm illectu suasum, calcaturũ se ipsius præambula vestigia; nulla ardoris; nulla algoris discretione. Et, cùm, imperfectionum suarum colluuione, negatam videret spiritus vbertatem; in ipsas pia sæuitia extemplò fore animaduersurum. Nullum autem occurrere promptius, ac sæuius incrudescendi genus; quàm, si lapsum suum cunctis ediceret, non attenuatum, aut coloribus concinnatum; sed seueriore nota ceu auersandum scelus propalatum. Extat ipsius de huiuscemodi re confessio. *Expertus aliàs spiritualia dona, quibus tunc inundabar; & verbo & scripto de ijs agebam. Fatebor nunc miseriam meam: peccatis meis, elatæque meæ præsumptioni debeo, quòd in syrtes sim abactus; dona Dei per humilitatem minimè cautus custodire: loquuturus nunc ego de ijs, essem porrò psytaco quàm simillimus; verborum quidem recto pronunciatori; at sensuum, probè ignaro.* Fidentiam inter hæc, & diffidentiam mutuo nexu copulabat: hanc à se eliciebat; illam à Deo per aliorum intercessiones propitiato expectabat; vnde & subdebat. *Haud quidem animum despondeo; quippè qui meminerim Sanctam Virginem Claram, ob exiguam complacentiam quindenis annis in spiritu arescentem. Suppetiatum vos rogo accurratis, irato Deo, mihi conciliando; ne præsumptionem meam velit aspicere; sed vt largiatur priùs humilitatis donum, bonorum omnium artificiosæ seruatricis, absque cuius interuentu præcipitanter sit casura quæcunque gratia; tum spiritum restituat principalem, & interiorem lætitiam: vt ex diuinæ suauitatis dulcedine, qua pinguescunt animæ, lingua & manu cunctis ad ipsius gloriam valeam prodesse.* Hæc ab illo dicta fuêre, deliberante tandiù sibi silendum; quandiù, redeunte consolationum abundantia, posset absque fuco mendacij; verbo, seu scripto promere, quæcunque per veros animi motus priùs internè sentiret.

PROPHETIAE DONVM.

CAPVT XII.

MAxima inter Deum & Andream in oratione coiuerat necessitudo: & familiare illi erat, in orationis excessu, ex Dei reuelatione, cui cuncta sunt præsentia, multa præcognoscere. Diximus aliâs, ipsum Mediolani degentem, penitissimè introspecto S. Carolo, palam edixisse eum in Sanctorum album Sacrosancto Canonismo esse conscribendum. Ac Neapolitanam lustrantem Prouinciam, semel Neapoli, iterum Licij, disparem tyronum quorundam nostrorum profectum, reclamante præsentium statu, contraq; receptam omnium sententiam; certissimo tamen euentu prædixisse. Nunc alia narrabimus.

In Ecclesia aliquando contemplationi intendens, hominem intuitus binis filijs cōmitatum, vltrò illum adijt: sciscitatusque cuinam exercitio vacaret ipse, cui filij; vt inaudijt, pari omnes arte vitam transigere, & sibi victum parare. *Age*, inquit, *abiecta veteri occupatione, literariæ deinceps fac filios tuos vacare: ipsorum enim alter, sedulo famulatu Christo se in Religiosorum quodam cœtu adiunget; alter verò, quamquam regularis vitæ legibus minimè implexus, Sacerdotio tamen ipse quoque erit insignitus*. Nondum nata erat, quando hæc prædicebat Beatus, Clericorum Ministrantium infirmis Religio; quam tanto decedentium fructu, Sanctus ille senex, ac Deo plenus, Camillus Lellius instituit. Ea cum posteà adoleuisset; ibi se is, quem diximus, adolescens, per sacra vota mancipauit. At frater deridiculo habere cæpit prædicentis verba; & maritali se iugo quamprimùm submisit. Varijs posteà fortunæ ludibrijs ad vsque carceris diuturnitatem iactatus; nil minùs, quàm Sacerdotium cogitabat. Verùm detumescentibus fortunæ fluctibus, & maritali lege ob comparis mortem exsolutus; tunc demum Sacerdotij stimulis

cępit

cępit agitari: nec antea quieti indulſit, niſi cùm ipſo fuit exornatus.

Cùm Placentia Neapolim eſſet petiturus, recluſorium pœnitentium mulierum inuiſit, ſui certè ſudoris fructum; ſupremùm illas benedictionibus ac monitis cumulaturus. Aderat ibi Iuſtina ſeu Paula Lampugnana, inſigne illud humilitatis exemplum: nobilium etenim conſanguineorum eluctata lamenta; ibi ſeſe, Chriſti improperium libenter amplexata, lubenter incluſerat. Non magis hæ lacrimis parcebant, quàm præceptis Andreas. Verùm hic, ſeuocatum Ioannem Coruium Cathedralis Placentinæ Præbendarium, qui tunc recluſis erat à confeſſionibus; accuratè monet; vt in Lampugnanæ morte, officij ſui memor, ſit porrò diligentiſſimus: futurum enim, vt in vitæ termino ipſa conſtituta, inſania egregiè; ſed Dei miſericordia menti reſtitutam, ſumma illā animi tranquillitate ex hac vita euocandam. Ante decennium iſta dicta, ſic prorſus euenēre; nulla interim ſodaliū, ob diuturnam Lampugnanæ inſaniam mœrente, ſed vnaquaque Andreæ verbis fidente. Quæ tandem ſui compos, in ea verba expirauit, quibus orat Eccleſia in votiua Miſſa Paſſionis: *Domine Ieſu Chriſte, qui de cælis ad terram de ſinu Patris deſcendiſti* &c.

Quibus autem; quotieſque aduentantem ſalutem prædixerit; id profectò ſcripto proſequi, longius eſſet. De Victoria Lagni, Iulia Carafa, Hyppolita de Summa, Beatrice Buc de Aragonia, Hyppolita Capycia Piſcicella, Beatrice Tolfia, Iſabella Genuenſi, Hieronymo noſtro Pignatello, innumeriſque alijs; iurati teſtes affirmant. Et, quod magis mirandū; ipſis quoque medicis animo concidentibus. Sed Andreas, vulgaribus non mouebatur indicijs; & quàcunque rem perplexam aſpexiſſet, periculiuè plenam audiſſet; eàdem impauidus in ſpem effundebatur, & in hanc cęteros quoque erigebat. Si quos autem aduertiſſet trepidos, aut dilabentes; in hoſce inuehebatur acerrimè. Vtque ſororio nexu, humilita-

tem

tem cum prophetiæ dono copularet, percontantibus anxièque ſciſcitantibus ijs quorum intererat; vt ſibi contra omniũ ſententiam futura ea ſanitas eſſet comperta; tecto diuino fauore; nequaquam id ſe ſcire cęlitus monitum, reſpondebat, ſed experientia tantùm curatorum infirmorum edoctum. Occulebat etiam quandoque id egregium Dei donum, profundiore diuinæ naturæ contemplatione: huic enim, non prævisioni, aut reuelationi, acceptum ferebat; ſi, quod ab ipſo prædictum erat, euenifſet. Lucretiæ Arcellæ, filij ſui apud Belgas militantis, ſoſpitem in patriam reditum certò prædixerat; ſed, eo poſteà aduentante, celebrem de ſe futurorum coniectore opinionem amoliturus; *Iam*, ad Matrem, *recolis, ſcripſiſſe me tibi, adſuturam indubiè Dei conſolationem: id porrò dixi, non quaſi Propheta eſſem aut ſanctus, cui reuelaſſet Deus, quod poſteà factum eſt; ſed quòd Dei naturam perſpexiſſem, haudquaquam ei, quem elegit, plus acerbitatum ſeu tribulationum immittentis; quàm, quibus par eſſe poſſit ſufferendis: ne moleſtiarum, ſeu multitudine, ſeu cruciatu grauatus, à ſpe deficiat ac fiducia amoreque diuino.*

In huiuſcemodi autem infirmorum curationibus; illuſtre præbuit auctoritatis ſpecimen, quam homines Deo pleni ſibi vendicant, in Franciſco Indello. Ad illum enim accitus deſperatè languentem, inter circumſtantem plorantemq; turbam conſanguineorum, vt inaudijt, illum pœnitentiæ iam Sacramento expiatum; cum imperio; *Apage*, inquit, *tot remedia; apage tot pharmaca; ſtude bonitati, & ſanus eris*: paulò namque poſt, priſtinæ is fuit reſtitutus ſanitati. Itidem multòque libentius, non vnum aut alterum, detinendæ abeuntis vitæ ſpe ſubmouit. Franciſcum Buc de Aragonia, Io. Baptiſtam Rauaſcherium, Portiam Adornam, Fabritium Spinellum Ducem Aquarij; ſic ſcimus vt pleroſque alios, ad mortem ſeſe apparaſſe. In Ducis porrò languore, medicorum placita obſtabant Andreæ ſalutem deſperanti. Iſabella quoque Caracciola vxor, tetro vaſi ſubirata, in contraria

animum

animum rapiebat ; satisq; sibi spei & iucunditatis putabat, quòd medicis fidere posset; quorum sententia ad incolumitatem redacto,quem tantopere diligebat viro,se extra calamitatem positam lætabatur. Sed ne diuturniora essent gaudia,sequuta mox acerba charissimi viri mors effecit: ipsa idcirco coacta, cum tanquã certissimum vatem celebrare, cui tantisper,vxorio affectu peruersa,fuerat indignanter auersa.

Aliquando etiã ęgrotãte Chrysostoma Carafa Abellinẽsiũ Principe;putabat ternio primariorũ medicorũ, asthmatis esse languorẽ,& sũpto pharmaco,optimè illi esse consultum: nihil propterea artis esse reliquũ; ipsaq; benè valente, ac postridiè è lectulo consurrectura,se quoq; valituros. Aduesperascẽte eodẽ die,quo ista decreuêre medici; ęgrotã (medicorũ sententia non ęgrotam) inuisit Andreas. Huic intranti obuia fuit promiscua turba domesticorum,sanitatem Dominę nunciantium. Ipse cubiculo ęgrescentis approximans,vt circumfusam lectulo nobilium matronarum vidit multitudinem; in eius angulum secessit;& ad ægram. *Quàm*, inquit,*fuerim æternæ tuæ salutis studiosissimus,non aliam,quàm te ipsam compello testem, ò Princeps; & ipsum pro te meis sæpè precibus fatigatum supercæleste Numen. Cur te filia, tui proditor, in extremo isto periculo deseram? Medicorum verbis ne crede; consanguinearum lætitiæ ne fide: facessat hæc vitæ spes floccida & euanida. Breui, crede hoc Patri animę tuæ amantissimo; breui exuuias carnis exuens, nos & cuncta mundana derelinques. Tu gnara,hic summam esse Christianæ palestræ,animæ tuæ prudens consulito.* Non illa quasi inexpectato nuncio perterrita (erat enim longo vsu ad virtutem exculta) & verbis Sancti senis auscultans,sacramentali voluit confessione purgari: post quam,domestica quędã negotia curauit. Discessurus Andreas,filias allocutus fuit Portiam & Ioannam; illam Montis Mileti;istã Aricię nunc Principem;& mortis mox à matre subeundę admonuit.Non hoc patientes istę audiêre; inimicę propè factę infausta prędi-

centi, hilarique ac iuuenili animo cęperunt etiam familiariter de eius ineptiis ridere: Sed in contemplationem postea venerabilis hominis versæ, illum rogarunt, vt parentis potiùs salutem, hanc enim constans medicorum sententia prorsus desperauerat, Deo commendaret. Tunc ipse quoque subridens. *Cùm*, inquit, *vestro accitu maturare cogar reditum, deprehendetur vter nostrûm, & quas pœnas sit daturus; incredulitatisne vos; an ego insaniæ. Ne verò infaustum vatem auersemini; parenti vestro nolo metuatis: plusculum illi vitæ spondeo*. Et huius quidem vita longiùs protracta est. Sed Chrysostoma, licet sūpta hilariter cęna, composita esset ad quietem; inopino tamen angore paulò post cruciata, & in mortis sese angustias sensim dilabi persentiscens; statim Andreā accersiri iussit; atque extrema animę solatia & munimēta parari; quā animā vix exorto crastino, reddidit creatori.

Quando, infando homicidio, Beati nepos sublatus fuit; non fuit suspicatu difficile, quis eius fuisset auctor. Innocentis oppressionem probè multi nouerant. Fama crebro rumore per Ciuitatem vagata, ipsum quoque sontem, seu facti iā pœnitentem, seu vindictæ metuentem, ita perculit; vt Andream adire voluisset, purum ab omni scelere pectus ostensurus, & falsiloquentiam famæ redarguturus. Andreas, ad ipsum, vultu ad seueritatem composito. *Me*, inquit, *in Christianorum & Religiosorum iam censum, Dei benignitate relatum, non aliud decuit facere, quàm quod feci. Peperci, &, quod dedit iussio diuina præceptum, peregi. Tibi, si innoxium sanguinem fudisti, cælestis illa vindicta pauitanda, iniquorum factorum non vltrix tantùm, sed paribus quoque supplicijs pensatrix. Debes illi pœnam, & vix effugies; quin; innoxij sanguinis profusor, tuum quoque doleas effusum*. Videbantur ista in longum tempus prædicta; sed lenta Dei vindicta corripuit gradum. Vix paucorum dierum interlapsu, è domo illum sua egressum, valida nonnulli aggressi manu; scelere ipsius, quo vnius ex ipsis consanguineam violauerat, incitati ad scelus;

iuxta Beati prophetiam, crudeliter peremerunt.

Helenæ Aldobrandinæ Ducissæ Montis Draconis, non minus desiderij fecerat filius nasciturus, quàm gaudij, natus. Superuenit Andreas, ab eius puerperio, peristromata & aulęa in parietum ornatum apparantibus, ad lętitię testamẽ; & lętitiam omnem tristi vaticinio funestauit. Inanem quippè operam reprehendit filio mox morituro impensam. Nec diù, & vita puellulus, quam vix hauserat, cum omnium mœrore fuit orbatus.

Addamus & insignem prędictionem Vincẽtio Tufio Episcopo Vritano factam. Hunc ipse olim, Religioni per sacra vota aggregauerat; & cum primis illis robusti spiritus Patribus, Mediolanũ duxerat, atq; cũ ingenti cordis sui gaudio videbat nunc, cõmissum sibi gregẽ, verbo & exemplo pascentem. Huic literas dedit; quę traditę fuerunt Sacerdoti cuidã ex Nostris Liciũ petenti, quod Neapoli octo dierũ interuallo distat: Ibi quoq; aliquantulũ Sacerdos cõmoratus, Vritanã posteà Ciuitatẽ, sedatè petijt, trigesimo milliari inde dissitã. Inuenit verò Episcopũ in ipso vitæ ac mortis confinio constitutũ: ac propterea, ipsiusmet Episcopi nepoti, qui ibidem versabatur, prudenter visũ, nequaquã illi tradendas literas; sed tantùm, scribentis fortè necessitati, referandas: quod seuocatis Archidiacono, ac Thesaurario Cathedralis Ecclesię, eodẽq; qui eas attulerat Sacerdote, factũ fuit. Literarũ initium hoc erat. *Fili recordare, quòd breues sunt dies tui*. Obstupescere tunc omnes, & probè intueri, supernè fuisse illustratum sanctum, qui id conscripserat, virum; ac languorem illum penè subitum, quo breui confectus fuerat Episcopus, Deo tantùm reuelante, potuisse pernoscere; opportunèq; ac tempestiuè illam morituro pręnunciasse; si Sacerdos ille nequitiam cunctationis fuisset amolitus: atq; inter publica scripta Episcopalis Archiuij, hunc multæ venerationis thesaurum, Episcopo mox defuncto, reponendum curarunt.

Franciscę quoque Maramontię vterum gerenti, prędem

se cõstituit masculeæ prolis exoptatissimę post septimam fœmiñeam. Virginiam autem Buc de Aragonia, eo destituit solatio;cui multas fémellas, ne vno quidem masculo ascripto, numerandas affirmauit; nihilque pręter id, quod ipse futurum prędixerat,factum.

In Ludouico Thomasio sacrę Theologiæ Professore, & insigni verbi Dei pręcone, vide quid fecerit. Designatus fuerat is,Domus Neapolitanę S.Pauli cõcionator.Collato aliarũ Italię Ciuitatũ fructu,quem, diuagata fama, quisq; nouerat,& ibi quoq; maximus expectabatur. Erat enim illi locutio,specie quidẽ exilis,sed cõplexione rerũ vberrima;ac ponderosior,quã numerosior. Non enim pompa verborum, sed robore argumẽtorũ,auditores quòcunq; volebat, flectebat. Petebat enim,& extorquebat;suadebat,& persuadebat; pugnabat,& expugnabat;rogabat,& impetrabat;impetrabat au tẽ,quasi imperaret. Dignus profectò, quem Paulus V.Pont. Max.Apostolici Palatij meritò statuisset cõcionatorẽ;in quo munere,dũ vix annũ magno Romanę aulę plausu exercetur; vita defunctus est. Auspicatissimum ergo ex eius concione, eo anno quisque sibi promittebat animarum lucrum. Vnus, & humani generis infensissimus hostis, inuidia rumpebatur. Huius fortè subdolis artibus, cępit Ludouicus febri incommodùm ęstuare, sub ipso Cineralium dierum initio: ac sęquente languore,& quatriduo toto ipsum corripiente,nullus de prędicatione sermo: imminenti propterea damno, mœrebant omnes; deq; futuro sollicitiores magis angebantur. Sed ecce Beatus,exeunte Sabbatho,languentẽ inuisit: enerui & fracto,subq; febris ardore gementi, iubet postridiè pulpitũ ascendere. Veritus ille morbi atrocitatẽ, ac desperans vnius tãtùm noctis interiectu,tãti roboris adauctionẽ,quod prędicando esset satis; se concionaturum contentiosè negabat.Verùm Andreas: *Non hic*,ait,*multa; vires tuas incerta consultatione non libro;edico tamen te crastino concionaturum; cuius rei curabo,prima nocte per sacra æra fieri populum admonitum.*

monitum.Concionator,prædicentis reuerentia captus, suggestum conscendit;vbi iuxta Beati prędictionem, prompsit ingētem animum;tanto impetu viuidæ mentis; vt nunquam postea toto eo quadragesimali tempore, à concionando, inutili mora detentus fuerit.

Par quoque Illustrissimarum fęminarū, scimus inter multas,ab ipso longè antea futurorum admonitas. Fuit ipsarum altera,Isabella Carafa Cercię maioris Ducissa. Vinxerat ista, formæ,& pudicitiæ pulcherrimam concordiam; eratque illa eminentior,nam ipsi erat hæc obsequentior.Fuēre tamen adhibendæ ad ipsam ab omni terrena aspergine detergendam,virtutes aliquæ purgatrices,nequid apud ipsam subsideret fœculenti.Ventitabat ad illam crebriusculè Andreas; hortatum,ne iugum Dei impatienter excuteret, sed ferret modestè: certoque certius illi promisit;per aduersa, quibus tūc premebatur,futuram se opificem suæ felicitatis: & apertiùs,maritali adhuc iugo pressę, prædixit per sacra vota Deo vinculis perpetuis fœderandam; se tamen è viuis sublato, &, quę ipsum enutrierat,auia:Quod ita prorsus euenit; vniuersa Neapolitana nobilitate stupēte;ac Ducissę ingressum, in sacram Domum Sanctę Marię de Sapientia,quę sub nostra est tutela,demirante.

Altera fuit ex eadem Carafarum stirpe, Catharina, Camillo de Curtis apud Philippum III. in supremo Italię Cōsilio Regenti,posteaque Neapolitani Cōsilij Pręsidi iuncta. Huic inter apices potentię & aceruos opum; hoc est, inter vehicula voluptatum & pabula deliciarum; sensim omnis terrenorum amor abibat. Andrea enim excultore, facta erat integerrimarū virtutū cultrix;nec aliūs rei satagentior, quā,vt arctiora cū Deo fœdera iniret. Spopondit verò hoc illi Beatus,antequā Hispanias peteret;& pdixit: Excurso aliquot annorū spacio,ex Hispanijs redit, cōpareq; suo viduatur Catharina, ac in idē Virginum Monasterium & pietatis officinam,cœlestibus tantùm operatura,includitur.

Illud

Illud quoque haud silentio obtegendum: Quòd, quadriennio ante obitum suum, è domo Camillæ Carafę Ducis Aerolæ discedens, Io. Antonium Foliam artium ac medicinæ Doctorem, cuius brachio innittebatur, sic fuit affatus. *Perge fili, & studio, vt facis, naua operam sedulam; postquam enim ex hac vita decesserit Fabius hic Apicella, cuius charitatem in nostrorum infirmorum cura, gratabundi experimur; omnem mouebo lapidem, vt tu pro mortuo substituare.* Promissio cum risu à Folia excepta est. Qui, *Serione*, inquit, *an per iocum, ô Pater, Apicellæ superstes esse speras vix quadragenarium ingresso, tu octogenario maior?* Et ille: *Ita profectò futurum est: & tu ipse liquidò videbis*. Et vidit. Vix enim annus elapsus, postquam isthæc dicta, cùm, & Apicella vitæ metam attigit, & Foliæ vicariam pro ipso opem experti fuere Nostri. Sed, ne qui aliorũ bono lynceis videbatur prędítus oculis, suo cęcutiret; supremum illum diem suum, & præuidit ipse, & alijs indigitauit. Vti & infligenda sibi vita functo trina vulnera, & flammeũ viuidæ frontis colorem, etiam tertio à decessu die: vt suo loco narranimus.

ABSENTIVM, ET ARCANORVM CORDIS introspectio.

CAPVT XIII.

QVamquam verò, haud omnia fierent Andreæ, per eos, quorum intererat, nota, calamitatum suarum siue ignaros, siue insensiles; aut verò etiam inutili silẽtio sufferentes: aperiente tamen Deo, innotescebant illi, velutque sub oculorum aspectu posita, certissimo intuitu patebãt: Quare afflictis inexpectato plerumque, minimèque accito accursu, vltrò fiebat obuius: solaturus eos ac roboraturus inter procellosos mundi fluctus, edacesque animi angustias. Lucretiæ Suardæ, vnicum, quo recreabatur, trucidauerant

filium

filium. Iniuriæ ista quamquam sæuissimę, Andrea suasore, facta erat generosa contemptrix: tolerantia iam illam elise-rat; mox publico scripto noxam condonatura; scelestumq; interfectorem omni pœna, quòd in ipsa erat, liberatura. Id vbi olfecere cōsanguinei; acti cupidine vltionis, hominisque perdendi desiderio furentes; statim intempestiuam ignosc ē-tiam matri exprobrant; suggeruntque lētiore indulgentia, extorqueri ab homicida saltem superstitum reuerentiam: & omnino; ferendum ipsam inultam viuere; non ferendum, contemptam. His nimirum occultis dilatæ veniæ stimulis, animum illius ad vindictam acuebant, siue præparabant. Cū ecce, nullo monitore aduocāte, occurrit insperatò Andreas: rem omnem, ac si in sua præsentia narrata esset, repetit: subdolas inimici artes euoluit: malè sana consilia ipsam perditura, euertit; nutantemq; fęminæ animum firmat ad misericordiam, & obfirmat.

Alius etiam, impetu iuuenili, per occulta machinamenta ad sororis cędem conspirabat insontis, ideoque tuta fidentia incautæ: Internecionem tacita deliberatione, secreto suo satiatus, in certiora tempora differebat. In cautam necique deuotam, pia Beatus solicitudine monuit, roborauitque ad constantiam, & Virginis clientelam, subducturę furenti fratri insaniam. Et subductam, felici postea euentu innotuit.

Dum Neapolitanæ Domui præesset; quidam patrui sui visendi titillatus desiderio, non id candidè aperuit; sed ipsi flectendo ad visitationis facultatem, prompta mentis fallacia veritatem interuertit, & fucata concinnauit mendacia; indubius nunquam ea in apertum prosilitura: ac patruum morbo mancipatum acerbiùs ægrescere confinxit. Sed nulla fraus illicere Andream potuit: Quare illicò superinductum mendacium retegens, diaboli id esse inuentum exclamauit, eiusque tentamentum: de patrui enim salute liquidò sibi constare, & confecto languore: vtque obtruderet, sese in cubiculum,

biculum, petiturus ibi errati sui à Deo veniam, quem subdolo mendacio læserat. Obstupuit ille, credidítque nõ nisi immissu Dei, hoc illi reseratum, quem inter & confictum languentem, nulla coiuerat necessitudo. Nec multò post, conscientiæ stimulis adactus, ipsius cellam petijt, vt labem qua sorduerat, per confessionem purgaret. Vix eius limen salutauerat: fandi nullum adhuc fuerat initium; & Beatus velut certus qua ille fini accessisset; seriò monuit ipsum, non nisi simplicia & candida pectora eligi in domicilium bonitatis, callida consilia detestantis.

Anno item sęculari sacro, par filiorum Aloysij Henriquez equestris, ac pedestris militiæ Regni Neapolitani Præfecti, ad mortem vsque ægrotauerat; perque Andreæ preces, reddita illis fuerat sanitatis. Reuiuiscente tamen morbo, paulò post sæuiùs æstuare cœperunt. Misit Catharina Luxania mater, qui ardenter Andream rogaret, vt instaurata prece, rursus eos incolumitati restitueret. Is verò, cùm, longiore indagatione, tandem illum reperisset; minimè se cohibuit, quin subimpatienter, vestigatricem sui sedulitatem laboriosè inuento narraret. At ille, non alia adhuc promenti: *Cur*, inquit, *adueneris, probè noui. Catharinæ dicito, de filiorum incolumitate nihil illam anxia cura debere esse sollicitam, Numine etiamnum in ipsam propitio.* Distulit ille responsum; ratus, in desperato morbo spem illam futuram euanidam; atque per euanescentia promissa, & promittentis auctoritatem elidi, & penetrãtiore vulnere discindi interiora dolentis. Contra tamen factum: feliciq; successu, vtroque conualescente, palam euulgata fuere, quæ ab Andrea gesta, dictaq; fuerunt, futurorum vate, & absentium inspectore.

Haud verò dispari exitu, per scripta quoq; ista patrabantur: Centies enim auditi fuere, qui ea recipiebant, auidaque lectione vorabant, adstante ipsorum latore, admirabundos exclamasse; data sibi à Sancto sene aduersus præsentissima mala, incommunicata licet, præsentissima remedia.

Exce-

Excedit verò humanę sapientię metam, quòd (diuino certè ductu) imperuia humani cordis latibula, intimosque recessus peragrare valuerit; & quidquid illic inesset odij, amoris, cupiditatum, propensionum percurrere. Præpositum namque agebat; cùm, declini iam quadragesima, ad quendã audiendę concionis facultatem demissè petentem; *Sat*, inquit, *tibi concionem audituri enti, hodierna quam in Breuiario habes Homilia: hanc legito, perlegito: multum inde, si sapis, vtilitatis hausturus.* Expauit ille, & infremuit ea sibi facultate negata, nullius eousque concionis auditori; ingentiumque laborum (quorum & ipsi memoriam refricuerat) in languentium cura perfuncto; si quod pretium operę sperari licuisset. Itaque deliberat, nullam se deinceps foras prodeundi facultatem expostulaturum, quę nunquam certè iniquiùs denegari posset. His cogitationũ fluctibus iactabatur, ac penè mergebatur; cùm, ad sui conspectum in seueri speciẽ erupit Andreas: Et, *Heus*, ait, *vt quid ad solatium inconcessæ facultatis, præpropera deliberatione statuisti abstinere posthàc à licentia petenda improuido rigidouè? Ast ego id tui bono feci: curiositatis enim illectus quo abripiebaris, nihil sinceræ vtilitatis colligi siuisset: nunc pergito, quando scilicet, tepente per mortificationẽ curiositate, decerpendo fructui factus es aptior.* Perrexit, & vberem fructum reuexit. Sic erronem cuius semel atque iterum abditas peruaserat mentis cogitationes, in viam reduxit.

Bononia sępiusculè transitans, secedebat lubens apud nobilem virum Augustinum Lucatellium; quòd nondum ibi Religionis domus extructa esset; isque frater fuisset Vincentio Lucatellio, qui ex publico legum interprete, ac Pontificis Referendario; Christo se in nostra Religione mancipauerat; nullo amplius metu vultus Aulæ fugitiui, aut periclitantis dignitatis. Hospitem inclytæ famę, audiebant omnes auidè, virtutis felicitatem quamquam mortalium oculis ereptam, seriò commendantem.

Interea Augustini filiam Camillam, curiosiùs aliquando obseruans, seuocatam & arbitris vacantem alloquitur: educitque subsidentia ipsius in imo pectore desideria; sponsum, qui tunc nubili quęrebatur, extra Patrię lares inueniri & acciri: Quę paterna virgo reuerentia, vt nulli adhuc mortalium ausa fuerat propalare; sic ingenuo candore fucum omnem abominante, minimè negauit.

Agneti etiam Capycię Minutulę, exprobrauit obsequendi diuinis vocibus tarditatem, quibus ad eius famulatum vocabatur, pertinacemque silendi obfirmatione obmutescentiam. Cohorruit Agnes deprehensa, & vocationem eatenus vtcumque pressam, eò fructuosiùs soluere cœpit, quò diutiùs vires dissimulatione collegerat, ac virginitatem suam Neapoli in eo Monasterio, quod sub D. Andreæ tutela est, Deo dicauit.

In eadem etiam Ciuitate, cùm pergeret aliquando ad ęgrescentem, vt eum Christo per confessionem conciliaret; ante fores interuij Templi, quod D. Marię Maiori sacrum est; substitit aliquantulùm, & in aurem eius cuius rogatu ęgrotum inuisebat. *Tui*, inquit, *suasu hunc modò sordibus perpurgabo, cùm te nō valeam ijs obsitum & lutulentum. Scelus patrasti* (quod omni circumstantia sua conuestitum illi reuelauit) *sed scelere scelus cumulasti, dum stolidè putas, subducere te conspectui cuncta peruadentis & peruidentis. Habeto tibi secretum tuum, vt cunctantem Dei iustitiam, validiùs possis vrgere*. Ille rubore suffusus, fatetur scelus cæteris tectū, vni Andrẹę cęlitùs retectum: & pœnitentiam spondet. Accedensq; ad ipsius pedes ex infirmi domo reuersi, dolore perniciosum tacendi consilium emendāte, confessionis lauacro abluitur, ac postea iuratus hęc omnia testis aperuit.

Per hanc etiam diuinitùs traditam, secreta internoscendi facultatem, proficuo euētu à virginum quodam Parthenone lupum abegit sub ouilla pelle latitantem. Erat hic illis à confessionibus; falsisque virtutibus, multum famę apud

Prę-

Præfectam maxime Parthenonis mercatus fuerat: cuius tamē nepti, acri fœminę iudicij, extimus ille amictus nihil imposuerat. Quæ nonnullorum conscia; cępit adigente conscientia, multis apud auunculam agere, ipsi loco dimouendo. Surdę tamen fabula narrabatur. Sed cùm illa sacerdotē lędere non posset publicè immeritum, imò solertissimi animarum administri opinione celeberrimum; rem totam Deo in oratione commendauit. Nec diu, & inopinato aduentu ad Parthenonem Andreas. Ibi seuocatam cum nepte Pręfectā alloquitur, suadetque validè, loco statim mouendum confessarium, qui ijs sit vitijs inspersus, per quæ Christi ouiculas à Christo possit facere segreges; quęue vni tantùm nepti cognita, & ab ea nulli mortalium reserata, nōn nisi diuinæ lucis radio, ipsi potuerant patescere.

Claudat hoc agmen, id quod ipsi antequam vitę suę cursum clauderet, contigisse fertur. Cùm enim orbata quędam confessario suo, alienum hunc, sibi pro ea tantùm vice selegisset; vix ad pedes eius ceciderat, cùm decreuit præter ea quæ incogitanti pręterlapsa fuerant peccata; cętera non huic, seni scilicet, & deuexa iam ætate, audiendi pollentia destituto; sed assueto confessario suo, cuius postridie copiam erat habitura, fateri. Prouocabat ipse confessuram, ac delicta silentem. Abnuebat illa aliquid sibi superesse peccatorum. Tunc ipse. *Iam dimidiatæ confessionis ream ante Christi tribunal te sisto. Sunt quidem (nec enim istud me latet) & aliæ quoque tibi labes emaculandæ; prudenti tamen scelere, renuis te mihi credere, sensuum acumine, vt credis, hebetato.* Quod illa, facti pœnitens, ingenuè tunc ipsi fassa est; ac cęteris postea confessa.

REGVLARIS DISCIPLINAE ZELVS.

CAPVT XIV.

PRęferuido item affectu,in eam,ad quam , vocante Numine,ascitus fuerat Familiam,secundùm Deum, fuit incensus. Publicas namque eius curas, sic fuit auspicatus , vt priuatam sui commodi sollicitudinem deposuisse videretur . Multa fuêre illi vada transuadanda,multi labores exantlandi, ne inuitus à dilectę matris complexu abriperetur , vt fusiore narratione aliâs diximus. Hanc incudem perpetuò tundens;affirmabat;istam constantis animi firmitudinem , qua nūquam se è Religione recessurum decreuerat,nullatenus deroborandam;nec aduersorum sęuitia,spiritus sępè cōtumaciam exsuscitantium;nec secundorum afflatu, acrioribus stimulis animum explorantium.Quod autem ipse priuata sponsione Deo tantùm teste contentus, pollicitatus creditur;id optasset in vniuerso quoque Ordine, publica promissi religione sanciri. Nec destitit , ipsum etiam Pontificem Maximum Gregorium XIV. obnixiùs interpellare,ne quem Nostrûm Episcopalibus Cathedris pręficeret;neù Catholicū Regem,ad patronatus sui Ecclesias Nostros pręsentantē audiret.Vtrumque renuit Pontifex: imò velut apud iudicem causam agens;longiore sermone contendit: Quandoquidē,si ex cętero Religiosorum cœtu,decens esset Ecclesiarum regimini destinare;futuros nimirum , virtutum promos , quarum in claustro fuissent condi; ex hoc profectò esse quàm decentissimum.Quippe qui , licentiosiore illo sæcularium Clericorum sęculo natus,in eius reformationem,industriam operam primus nauarat : ac scire se optimè , quos , & quanam ex schola educeret,futuros cæterorum magistros . Visus est autem Deus , multos ad Andreæ solatium excitasse,valida contentione imponendam sarcinam excutientes: Alios verò , nequicquam eluctatos , imposita mœrentes,

inuaria-

inuariato regulari viuendi tenore, opus illud formidabile adorsos. Inter hos, principe loco censebat charissimum suum Saluatorem Caracciolum, iam ante, impetu Alphonsi Cardinalis Gesualdi auunculi sui, ad Compsanum Archiepiscopatum euectum. Quem mortalibus posteà compedibus exsolutum, absque verborum inuolucris, sed palam ac liberè, Sanctum appellauit, & in beata dixit cęlorum sede collocatum.

Manabat ex hoc Religionis affectu, operariorũ reuerẽtia, quibus sedulo famulatu inseruire, dicebat nobilissimũ. Verbi diuini pręcones, cum fructu animarũ saluti incũbentes, optabat non alio cibatu vires suas resumpturos, quàm carnis suæ frustillatim concisę. Sic enim ille excitabat affectum, etiam cùm occasio non suppeteret: & cogitationes aduocabat, quę pabulum essent bonę suę voluntatis. Adolescentiorũ quoq; spem herbescentem, suorum irrigabat sudore laborum, vicariam opem suam in subeundis ab ipsis corporalibus oneribus substituens, vt robore virium, temporisque compendio, alacriores ad studia redderentur.

Disciplinæ verò custodiam, assiduo molimine procurauit. Cùm Superior fuisset renunciatus, statim Administrũ se dixit gloriæ Dei, & pręstaturum semet seriem obseruantiæ indefatigabilem: nec vnquam, erratorum impunitate, vitia prouocaturum, aut proseminaturum. Vigil fuit procubitor, nequid aliunde ingrueret, quod religiosam quietem proturbaret: ac, ne qua nouitate, Instituti nostri puritas labefactaretur. Idcirco non cessabat dolenter meminisse, sublatum lupinorum demensum in serotina refectiuncula ieiunij tempore; quamquam non dubitaret, prudenter à Religionis moderatoribus, pro humanę imbecillitate salutis, suffectas ternas illas panis vncias vsque hodie pręstitutas, ac pręterea nihil. In alimonia, nulla ei erat pecuniæ ratio, modò cibus esset vulgarior: delicatiorem enim respuebat, etsi, minore sumptu parabiliorem. De reliqua familiari suppellectile,

hos

hos ſtatuerat modos. Primum, habere quod neceſſe eſſet: proximum, quod ſatis eſſet: interq; maxima Dei beneficia, ſummam omnium indigentiam numerabat. Præceptis verò præeuntibus, addebat exempla; virtutisque igniculos eo modo in alijs augebat.

Cùm primum Religionem eſſet ingreſſus, recenti B. Caietani Parentis noſtri memoria, ad cęlos translati, permulcebâtur cuncti ad ardua quęque ſubeunda. Erat verò frequens recordatio; vt ille nunquam ſuper laneam, ſemper ſuper ſtramentitiam culcitram cubaſſet: Hæc Parentis ſui anteambula veſtigia calcare decernens Andreas; ex eo die, non alio tomento farciri culcitras ſuas fuit paſſus, quàm paleis; quãquam intereà, in frigidiſſimis Galliæ Ciſalpinæ regionibus, ſibi fuiſſet viuendum: decrepitaque poſteà ætate, omni vitali calore deſtitutus, frigeſceret: ac valetudinis cauſa, conniuente Religione, ſtramentitiæ vſus obſoleuiſſet. Eæ porrò delicatioris culcitrę deliciæ, cùm ſpiritualibus eius filiabus innotuiſſent; vna ipſarum, Beatrix Moccia nuncupata, ſingulis quibuſque trituræ temporibus, palearum nonnullos faſces miſſitabat: vt renouato ſaltem farcimine, molliorem culcitram ſeni ſubſterneret ac infirmo: fruſtraneo tamen effectu. Auerſatus enim vndecunq; commodi aliquid poſſet hauriri, nō ante quintum annum eas mutari patiebatur, & aliquoties earum mutationem ad ſeptimum vſque annum protendit, & ad decimum quoque; neque tunc abſque Superioris iuſſu. Cùm poſtremùm fuēre ſtramenta renouata, trium Præpoſitorum Neapolitanarum Domorum acceſsēre preces. Paruit ipſe monentibus; ſed cùm fidem illi priùs obligaſſent ſuam, vbertim lacrimas effundenti, ſuper nudam humum facturos, vt is creatori ſuum ſpiritum redderet. Renouato autem farcimine, ludibundus dictitabat, *En? vt hilareſcit aſinus nouis paleis?* Sic enim Seraphici Franciſci exemplo corpus ſuum appellabat. Extremè languenti, laneam culcitram ſuadens medicus audiuit. *Perperam hæc ſuades*

intuenti

intuenti Dei filium super Crucem reclinatum. Hoc enim scuto se propugnabat aduersus quæcunque suasionum tela, *Asperiùs, quàm ego, cubabat Christus meus:* sororio nexu mortificationis amorem vinciens, cum diuinæ charitatis affectu.

Hic itaque ipse cubabat, & externa tantùm veste exutus, somno indulgebat. Mali autem genij artibus, frequenter oberrantia somnia horroris simulacra, deturbabant quietis illam imaginem. Frequentiùs verò, noctis integræ spatio ab insomni consumpto, cùm tempus appropinquaret Matutinarum laudum, languida vigilis membra sopiebantur, cadebantque oculi longa vigilia fatigati: Inde flexili tamen rigore ad preces euigilabat, ac tanquam ex potestate quadam in corpus suum iocabatur. *Dormire*, inquiens, *cùm licuit, non libuit, patere vicissim, vt non libeat, cùm non licet: age igitur, ac velis nolis, odæum pete, ibique te ante futurum iudicem tuum siste*.

Quinquaginta annorum perennitate, hoc vigiliarum exēplum prębuit, quoad ob visus aciem hebetiorem, interdictus illi fuit ad Chorum accessus. Sed tunc euigilabat etiam, eodemque quo cęteri tempore, eas laudes persoluebat: & ipsum etiam, qui postremus ipsi illuxit dies, antelucanis hisce precibus sacrauit. Tanta autem erat apud ipsum hæc nocturni sacrificij obseruantia, vt per annorum fere binas decades, cæteros ipse voluerit excire. Et cùm aliquando languoribus pressus lectulo teneretur affixus; auditus fuit diluculante die, validè clamans. Accurrentibus statim, qui cubiculo eius erant propiores; &, quonam improuiso teneretur malo, anxiè quæritantibus; nequaquam se, respondit, doloribus cruciari, sed oscitantia ijs acerbiore, quam in excitatore deprehendebat, præterlapso iam constituto tempore adhuc stertente: & acutissimis hisce tunc eum angoribus pungi; neglecti scilicet, vel per inuoluntariam socordiam, diuini cultus.

Adhæc;

Adhæc; quotidiana etiam flagellatione ad vſque ſanguinis miſſionem, carnem ſuam domitabat. Huic verò ſępiùs ijs verbis amicè conſultum venit. *Caue ne delicijs vnquam inbies, ò mea caro; quin eſto neceſſarijs tantùm, ijsque extremis contenta. Age hic pœnitentiam, nec te vnquam pigeat diligenter Deo inſeruire, ni malis damnari, ęternisque ignibus cum anima cruciari.* Cuidam, quem ad hanc rigidam ſui amuſſim effingebat, ex animi ſententia ſcripſit. *Iacturam te feciſſe puta, cuiuſcunque, quod in gratiam tui corporis delicatus impenderis.* Vnde nec ſeſſitantem eum in cubiculo vnquam aliquis vidit extra ſcriptionis ſtudium; in genua etenim ſemper demiſſus cernebatur. Quin vt mentem à ſuauibus & perituris auocaret, atque ad duriora & diuina prouocaret; voto ſe obſtrinxerat, quotidie aliquid ſe patraturum; quò, vlteriore gradu ad perfectionem progrederetur.

Cùm itaque ſolerti, vt diximus, cura, veſtigaret vndecunque poſſet, non de luxo ſolùm, ſed de commodo etiam triũphare; neceſſaria conſecutione afflictim dolere cernebatur, prærepta ſibi ac ſuis, aliquid perpetiendi occaſione. Id Placentiæ palam obſeruatum, vbi Præpoſitum agebat, cùm primùm eam Ciuitatem incoluēre Noſtri, aduocante Aretio Epiſcopo. Fortè enim Domo aberat, cùm eam inuiſit Alexander Borlius Epiſcopalis Palatij Præfectus: Qui refectionis locum ingreſſus, conflugem ibi reperit aquarum: ratusque in minùs ſalubri loco, periclitari recumbentium ſalutem, ſtatim multos aſſeres cõemi iuſſit, & ſubſterni. Reuertens Andreas, laudat Pręfecti liberalitatem; dolet elabi ſuis, egregię mortificationis officium, intimèque cruciatus exclamat, *Quantas delicias video fratribus meis miniſtrari! quibus iure pertimeſcere poſſum, elangueſcentem virtutis affectum, exercitatione ſubtracta.*

Videbatur nõnnemini cęleſtia terreno iudicio metienti, acrius eiuſmodi imperium, quo infractum à cęteris obſeruantię tenorem expetebat: ſeuerior item illa carnificina,

quam

quam in se assiduo cruciatu exercebat: & omninò, ea Sanctorum tantùm fuisse peculiaria, qui quòd Sancti essent, tam rigidè in semet animaduertebant. Verùm hæc ipse redarguebat audacter: ac salutari monito docebat; illos, quòd satagerent Sancti esse, idcirco laxis habenis in semet pia crudelitate insæuisse, auidos pereundi, ne æternùm perirent: ideoque prolapsurum alioqui inter lubrica vestigium, regularum tenaci obseruantia firmasse.

Otium verò, finibus suis eliminauerat, nunquam ad negligentiæ torporem conniuens. Otiosis autem confabulationibus, implacabile indixerat bellum: quare cùm Nostri constituto tempore genio indulgerent; secedebat ipse, cadebatque supplex ante Deum, ne qua ipsi ociosorum fœditate inspergerentur.

Silentij item eximia fuit in eo cura; cuius si vidisset aliquem transgredientem, desperassetque cito se posse medicamine serpentem morbum restinguere, in lacrimas effundebatur, & in suspiria soluebatur. Compertum autem erat, magnam ipsius, in silentij obseruantia fuisse auctoritatem; non apud Nostros tantùm; verùm & sæculares, quamquam magnates, ac summi fastigij viros. Narrabat Marchio Ioannes Franciscus de Ponte; se, antequam Religioni nomē dedisset; inuisentem aliquando Nostros Domus Paulinæ, perseuerasse adhuc sermone protracto, post Angelicæ salutationis vespertinæ signum, quod sacrum nobis est, nocturnī silentij principio, ac mentalis orationis initio. Audito verò sonitu baculi quo Andreas innitebatur, latibula & clancularia loca petijsse, vultum prodeuntis contra violati silentij reos, ferre non sustinentem. Asserebatque liquidò, dum Religiosus admirabundè ista recogitaret: supercælesti prorsus viri veneratione factum, vt Regij tunc Collateralis Consilij Decanus, & à Prorege primus, ac tantùm non, terror cunctorum; seniculum trepidus pertimesceret.

Porrò vt accuratiùs hisce intenderet, nihil intentatum

relinquebat, quò cæteris prodesse posset : expectabat idcirco patienter singulorum profectum . Intermiscebantur etiã spiritualibus exhortationibus, scripto tradita pia exercitia . Quin & ipsum quoque supremum Religionis moderatorẽ, per literas, eorum, quorum esset procuranda renouatio faciebat monitum . Cùmque iam se morti proximum sciret, rogauit enixiùs,tantum vitæ, Numinis liberalitate sibi concedi , quanto opus erat ad Præpositi Generalis aduentum, quem propediem opperiebantur. Ac ferè visus fuit,in illius tantùm allocutionem vitæ reseruatus : vix enim , cum ipso, ex Vrbe appulso collocutus; dum hic viæ se tradit, Neapolitanam Prouinciam lustraturus; cęlum ipse petijt, efficaciore inde suppetiatu,Religioni suæ præstò adfuturus .

POTESTAS IN DAEMONES.

CAPVT XV.

PErpetuum B. Andreas bellum, cum diabolo indixerat : cùmque in aciem assiduè descenderetur; pro cęlestibus gloriosè præliatus, victor semper salutabatur : Deprimebat enim,ac detegebat teterrimi hostis,siue conatus aperto Marte certantis, siue obtectas insidias occulto machinamento decipientis . Profligando autem feliciter hosti, ipsa de eius calliditate suspicio, mirificè ipsum adiuuit ; cui sciebat mille nocendi artes nunquam defuturas: eius itaque doli, nunquã superueniebant incauto, sed satagenti potiùs occupare consilia hostis,eiusque vires infringere . Nihil item sibi fidebat, ac licet victor,victoriæ tamen minimè fisus,adhuc tanquam integro bello,manebat in castris erectus ad pugnam . Experiri verò in se pugnam istam, quam proculdubio sciebat esse perpetuam,vtilius asserebat esse, quàm perniciosa quiete inutilique pace,ad illam factum esse insensilem : eique cui, vel per sui oscitantiam,vel per aduersarij fraudem, non obiecta-

retur

retur inimicus, deſperandam prorſus eſſe victoriam. *Præliandi finem* (dixit aliquando ad Auguſtinum Cardinalem Cuſanum) *nunquam efferati iſti inimici facient, niſi victoria potiantur. Victus autem, heu! ille cenſendus eſt, cuius pectus pugnæ non eſt ſentiens; ipſum enim in pace poſſidet aduerſarius. Veh miſero! veh ſauciato, vulnera non ſentienti! hic enim profectò mortuus eſt.*

Fęderabat quoque ſibi Andreas, ſubſidiarias cęterorum copias: inque hoc præcipuè multorum preces coibant, ſupplicesque ad Deum tendebantur manus; vt eneruato perfido generis noſtri hoſte, redderetur robur eius elanguidum: ac tunc maximè, quando exerebat ille vires ſuas in genus humanum; ante, ſcilicet, pœnitentiæ Quadrageſimalis tempora. Sapienter etiam docuit; ipſum deſpectui habendum, & contemptim proterendum: & minimè, cordato homini, illius conſilijs eſſe acquieſcendum; qui ſibimet feliciter cõſulere neſciuiſſet, conſilij ſui præcipitantia, è ſuperna cęlorũ ſede, caſu miſerabili in inferna tartara detruſo. Nonnullos ſub immani trucis inimici perſecutione trepidantes, hac via viribus & animo reſtituit. Non eſſe, ſcilicet, mirum, ſi, quò nos viderit malorum ille architectus in Dei amore feruētiores, ac in noſtri æſtimatione abiectiores; eò in Deum excandeſcat efferatiùs; in nos æſtuet inuidentiùs. Intuetur enim Deum roborantem nos; & dolet: perſpicit nos ab ipſo dilectos, idque facit ſui ſupplicium. Deum verò (addebat) multoties valentiorem contra nos aduerſarium conſultò erigere: nimirum, vt ipſo depreſſo, victoribus glorioſiùs plaudatur, eluctatis eius tela, quamuis exertis viribus ac ſumma calliditate bellati.

His ergo artibus Beati, excitata fuère dira in ipſum diaboli odia, ſatellitio quotidie ſuo per ipſum ſpoliati; ideoque virulento fremitu, cędem quoque ipſius, non ſemel pertentantis. Compeſcuit aliquando Andreas furorem animi turbidi, in quodam, qui diu iniuriæ perſequens, per inimici ſan-

guinem,iræ ſuæ parentare decreuerat: mercedis loco, inter-noctu in ipſum dæmon excanduit, pluriesque illi anhelitu præcluſo, in necem ipſius conſpirauit; vt aliàs relatu Epiſcopi Sorani diximus.

Placentiæ item,cùm per crebra ipſius alloquia, impreſſiſſet virtus characteres ſuos in nobilis cuiuſdam matronę pectus, formæ cultum ac cętera amoris illicia deteſtatæ. Sublato viſcato calamo mœrebat dęmon aucupio inhians;ideoque nulla cunctatione in furem cępit furere, noctuque illum perempturus inuaſit. Sed is, tutelaris Angeli cuſtodia munitus,terricula eius facilè deluſit,morſibusq; lædetis nequaquam patuit. Tunc ille,ceu canis,obiecta detrita ſcruta dentibus lacerans, cellulæ ipſius ſuppellectilem, & ipſum quoq; vbi recumbebat lectulum,ſùſq; dèq; commouere non ceſſauit; vt Noſter Gregorius Sanctius, publico teſtimonio dixit, cùm Epiſcopus eſſet Belcaſtrenſis.Harum gloria victoriarũ, bona ſuperbia tumidior Andreas, excitare etiã audebat hoſtẽ,ac prouocare languentem: &, quando aliud non poſſet, aliorum certamina in ſe recipere & illa ſubire.

Poſtquã Hieronyma Guazzaluta, ipſo verorũ falſorumq; diſcriminatore, à ſcrupulorum aculeis quibus miſerè fodicabatur, liberata fuit; in facti certitudinem, futurorum prędictione ab ipſo etiam fuit roborata; ac ſeriò monita; auſu temerario conaturum ſe dęmonem quantulumcunque id fuiſſet quietis, quod in ſuis pręcordijs germinaſſet, extirpare: mirisque fallacijs, ipſam circumducturum; verſutè in ipſius animum offundendo, hominem ſenio iam confectum, audiendique pollentia hebetatum, ſui confeſſionem haudquaquam, vt oportuiſſet, inaudijſſe; & imbecillia propterea fuiſſe & inania,quæcunque adhibuiſſet remedia:certo itaq; certius,ijsdem quibus antea,ſe tunc verè implicitam nexibus. Verùm, ſi vellet ipſa ſapere, conſultò fallacis machinas, dolos, & ipſum certamen detrectaret, & certandi cupidum, ad ſe horum prędictorem, confeſtim demanda-

mandaret. Noctu Hieronyma, circumactum scrupulis caput, sopore volens componere; in illo vigilandi dormiendique confinio, internis stimulis agitari cępit, iisdemque tentamẽtis, quæ mox retulimus, concuti. Subitum bellum fuit: cùmque ipsa pertimesceret cruento exitu in acie cadere, lacessentem hostem pridiani moniti haud immemor, ad Magistrum illicò misit. Missionis fructus fuit, à noxijs cogitationibus liberatio. Insigne aliquid ea nocte ab Andrea cum inimico in nocturna illa concertatione factum, oportuit: Nã, illucescente die, Hieronymam adijt: qua visa. *Heus*, inquit, *vt benè mecum egisti, & noctu tentatorem ad me demandasti?* Et illa, *Quid ni, Pater? num iussis tuis obniterer? &, ò quàm feliciter! Quæ timebam facilè casura, prolato nomine tuo, instititi victrix, & victoriam cumulaui, ignominioso ludibrio fugientis.*

Sed rem satis per se exploratam, ipsorum etiam aduersariorum confessione comprobabimus. Mediolani cùm Præpositum ageret, & in sacra Nostrorum æde cacodæmonem vrgeret, vt obsessam relinqueret, quam miserè infestabat; horribili ille eiulatu, vri se ipsius præsentia fassus fuit & ad fugam compelli. Omnem item cum ipso pacem, omne amicitiæ fœdus, mali illi Genij eiurauerant.

Placentiæ, vbi egregia olim pro animarum salute patrauerat, vertente anno obitus eius, compellebatur infernus hic hospes, habitaculum quod iniustè obsederat relinquere, & aliena mox possessione cedere. Inter cęteras sacras adiurationes, ipsius etiam nomen inuocatum fuit: eo audito, infremuit diabolus, palamque testari coactus fuit, exarsisse Andream, feruenti in Deum amore, ardenti in proximum charitate: magnæ humilitatis virum fuisse, magnæ fidei: eisq; virtutibus meritnm sui omnium inuidiam, odium, perpetuumque dissidium.

Idem quoque fassus fuit, angi se & cruciari, præuisu nominis Andreæ, quod à paritura quadam matre, proli imponẽdum

dum foret, si masculea esset; Adrianę si fęminea: ac memoratum tantùm nomen ipsius, esse sui tormentum. Cæterùm, quid in energumenis liberandis exercuerit ipse potestatis, alio loco narrabitur: Satis nunc fuerit, aliqua tantùm libasse, imperij quod ipse viuus in dęmones exercuit.

RELIGIO.

CAPVT XVI.

EX his spiritualium donorum gazis, quibus anima ipsius intimè ditescebat; in corpus etiam illi agnatum, extima quædam dimanabat ad sanctitatem formata oris imago: vt vidisse illum, par fuisset, ac probitatis insigne domicilium. Id semper, sed tunc maximè explendescebat, cùm diuini pẽsum officii venerabundus exsolueret: Non enim sessitans illud recitabat, aut inambulans; sed neque in partem aliquã reclinis; verùm summo Religionis obsequio, in genua procumbens, aut erecto corpore, vt Numini cultum, sibi afflictionem pararet. Stabat autem illi indubia sententia; non alio, præter illud, corporis schemate, cum Deo esse loquendum. Quam, diuina pendentis, figuram, cùm S. Carolus Mediolanensium Archiepiscopus à suo familiari Talliaferro, cui Andreas erat à confessionibus, audisset narratam; & imitari studuit, & ad ipsam, cęteros quoque suæ Prouinciæ Ecclesiasticos, publico scripto inuitare; vt compertum nobis est, ex eodem Talliaferro, qui pro testimonio dixit.

Inundari autem se supercęlestibus deliciis dum oraret; vbere lacrima, qua plerumque solum madebat, declarabatur; & firma constantia, nec per summi doloris atrocitatem, à psallendo desistendi; interno nimirùm gaudio, quod exinde eliciebat, dolorem omnem superante. Adstabant etiam sępius, oranti, cælitum copiæ, quos ille clarissimo oculorum obtutu cernebat exultantes, & externa quoque specie ad

carmina ſacra geſtientes.Tot in ſenio expertus, macerabatur immanè,memoria eius quod olim ſibi antequam ſpiritus dulcedinem guſtaſſet, in ſęculo non ſemel obtigerat, diurni ſcilicet officii penſo,oſcitanter aliquoties perſuncto: nec aliud offerebatur męrenti ſolatium, quàm ſępiuſculè eodem die, iteratò diuinas illas preces recitare, ſicque veterem noxam recenti ſatisfactione delere.

Non minore animi reuerentia erga Dei verbi auditionē afficiebatur: Erat quippe illius audiendi auidiſſimus; nec vlla dicentis imperitia, ab eius auſcultatione intepeſcebat: cùm tamen interea cęteri ſeſſitantes,dicentem audirent,ſtabat ipſe,ac pulpito propior,capiteque vt plurimùm aperto, ſcipioni tantùm innitebatur,extremo ſolùm vitæ ſuæ tempore,ſcamno adhęreſcens.Incredibili autem gaudio exultabat,cùm concionatores vidiſſet;nequaquam blandiloquenti orationi,& ad mulcendas tantùm aures idoneæ,ſollicitiùs vacantes;ſed potiùs,per eloquentiam natam,auctam, & roboratam in orationis feruore,tanquam per admotas faces, auditorum oculos, ad agnoſcenda conſcientiæ vulnera & irati numinis minas,vtiliter illuſtrantes. Pridie concionum, concionaturos adibat; ſciſcitaturus ab eis, quidnam poſtridie populo Dei eſſent cęleſtis panis appoſituri: &, ſi eloquentiam proſpexiſſet,non robuſtam, ſed ſui tantùm oſtentatricem,& pompaticè ſolùm dicturam; illos compeſcebat, & ad concionis mutationem adigebat. *Credite*, dicebat, *Patres, ſpiritu opus eſt, qui non palpet, ſed premat; non leniat, ſed pungat; & ita luctetur, vt etiam eluctetur.* Huius ſpiritus homines optabat ipſe vires ſuas reſumpturos, non alio epulo, quàm ſuimet carnibus in cibum aptatis: ipſe, inquam, qui ſuas,olim eodem labore fatigatas, ſuauiſſimo lupinorum deliciо ſolitus erat recreare.

Ad hæc,eximius fuit Sanctorum cultor, quorum nonnúllos,ſuffragia ipſorum ambiens,in Patronos ſibi ſelegerat ac Tutelares,eorum natalitia ſolemni peruigilio per ieiunia,

car-

carnisque macerationes præueniens. Principe tamen studio, misericordiæ Matrem ac cœli terręque reginam venerabatur: Ad ipsius quippe vel nominis memoriam, totus colliquescebat: eius etiam vestigijs decreuerat, quantum humanæ licuisset imbecillitati, insistere sedulò: &, quòd otij esset insectator acerrimus, Virginis, dixit, imitamento; nunquam desidiosè dùm inter mortales viueret, feriatæ. Statuerat prætereà, nihil se petenti negaturum, quod Mariæ nomine flagitaretur. Pendebat ei quotidie, præter eius horarias preces, Rosarij calculos; tanta firmitate, vt ratum illi & indubium fuisset, inter temporis angustias coarctato, refectionis potiùs, quàm recitandarum precum perpeti iacturam. Dignus profectò cui Beata Parens, grati obsequij testamen daret, in admirabili illa duracini Persici arbore, ipsius manu plantata; decerptis, indecerptis pomis, semper quindena referente, vt alias dicemus.

Intendebatur autem hic deuotionis feruor, intercurrentibus eius solemnitatibus: Vidisses enim tunc hominem cõgeminandis pietatis exercitijs actuosiùs vacantem, cunctosque ad Virginis cultum feruentiùs allicientem. Quadriennio antequam è viuis excederet, exeunte Augusto, à Constantia Caracciola Marchionissa Casæ Arboris, ad Oppidum Padulæ, sexagesimo lapide dissitum, accitus fuit; ęger ab ægra, & exceptus. Aliquantulùm ibi commorato, reditumque iam adornanti labente Septembri, obstitêre medici; ac febrili calore æstuanti, & pridiano sanguinis ex ore profluuio, debilitato; certum, si abiret, exitium prædixêre: Sed flectendo ipsius proposito nihil isthæc omnia fuêre; oblatę etiam lecticę beneficium respuenti. Suspicati propterea cuncti, diuinum aliquid in ea contentiosa periculique plena discessione latêre: & liquidò compertum fuit postea; exstimulatum se ad reditum, ob imminens Natiuitatis Deiparæ festum, vt Neapoli opem suam omnibus posset impertiri, & Virginis cultum numerosiùs promouere; & idcirco deridiculo habuisse quas-

se quascumque corpusculi sui afflictationes: sciebat enim illas dæmonis astu tunc immissas, ad præuisa mortalium spiritualia incrementa inuidè ringentis: Quod reapse ita fuisse, non vana coniectatione arbitrari licuit, intuitu alacritatis & roboris, quibus ille reuersus statim se laboribus impigrè tradidit, nullo ægritudinis periculo.

In hanc etiam humani generis tutelam, omnem spem suam collocauerat. Ipsam speciali nomine, quòd vna cœli terrçque negotia verset, Negotiatricem appellitabat: à quocumque enim ad opem diuinam efflagitandam interpellatus fuisset, *Pergamus*, dicebat, *ad Negotiatricem*. Collato verò studio, eiusdem ac Filij librans fauores, plus se à Matre, quàm à Filio dilectum, exultabundus asserebat: quòd hic quidem ceu iudex, cōtineat se aliquoties intra seuerioris iustitiæ fines; illa verò nullo tempore sui dissimilis, semper appareat, patrocinantis benignitate propitia. Fassus est etiam, nunquam se quidpiam ab ea petentem, inconcesso, mœstum abscessisse.

Habebat in vili ac tenui illa cellæ suæ suppellectili, Deiparæ imaginem, Natum inter brachia complectentis; huic illustria facta, & ingentia miracula ferebat accepta: sed cùm cętera conticeret, ne quam sui videretur gloriolam aucupari, hoc non potuit silentio contegere. Nam repentino aliquando intestinorum diffluxu crudeliter enecatus, cùm minimè prompta essent Medicorum auxilia, summa enim nocte difficilior erat ipsorum accersitus; ipse ad Virginis imaginem conuersus, acerbi doloris illicò factus fuit expers. Tunc audaci fidentia ad quendam ex adstantibus. *Viden?* inquit, *vt è re sit Virginis esse clientem ac deuotum?* Dicebat quoque huius se imaginis ope, in vitæ limine constitutum, fore adiuuandum: ac minimè quidem euanida spe: in extremo namque illo conflictu cum humani generis hoste, oculos ab ipsa nunquam deflexisse visus fuit: inque eius attentissimo intuitu, spiritum reddidisse creatori.

Sed erga auguſtiſſimum Euchariſtię Sacramentum,incredibili rapiebatur affectu. Sexaginta annorum ſpatio, qui sacerdoti effluxerunt,extremùm tantùm vacillante ſalute,à celebrando feriatus fuit. Cùm aliquando à morbo eſſet inuaſus,celebrandi ei facultas interdicta fuit. Tunc de ablato ille cordis ſui gaudio,dolenter mœrere: manare vbertim lacrimæ,pro vnico doloris ſui leuamento: & oſtiatim interceſſores mendicare,vt cętera conſolatione deſtituto,illa, qua ſolùm conualeſcere poſſet,reſtitueretur: quæ cùm primùm conceſſa fuit,velut iuuenili quodam ardore exilire præ gaudio & geſtire; cùm etiam interea dum à celebrando fuiſſet feriatus, quotidie ſummo mane Euchariſtico ſe epulo per Sacerdotis manus recreaſſet. Morę impatiens,ob huius cibi fameſcentiam; primo ſemper mane celebrabat. Ipſo etiam cubiculo vbi degebat,Templo cęteris propior erat. Vicenû annorum ſpatio ibi demorato, cùm aliorſum ob fabricę neceſſitatem eſſet immigrandum,cellam enixè impetrauit, vnde proſpectus in Eccleſiæ feneſtras pateret;exinde,amãtium ritu,oculos nunquam deflectens.

In eo verò præpotenti Miſſæ ſacrificio,tantum ſpei repoſuerat,vt inacceſſa quęque & deſperata audacter ſubiret,imperterritus penetraret. Impulſus vehementia, vnà cum impetrandi fiducia,hæc illi verba in arduis quibuſque eliciebat: *Sinite vt celebrem, tunc porrò quid facturus ſim, certo euentu intuebimini.* Tritum eſt,& ſæpiùs nobis narratum; ipſo incruentam hoſtiam offerente, eiſdem prorſus pręmiſſis verbis,de quibus ſupra,ſudum cœlum ac ſerenum, factum eſſe pluuium,deturbandæ mortalium periculoſę licentię.Quamquam verò quotidie celebraret, ſpiritus tamen nouitate ad ſacrificium ſemper recens accedebat. Solemne autem illi erat,ad ſacram hanc litationem, nunquam inexpiata conſcientia accedere: ad eam integræ horæ ſpatio ſe apparare: expleta,tantundem inſiſtere precibus.

Cùm ſacris operaturus,Templum peteret; hymnum altiuſcu-

tiuſcula voce recitabat,memoriale redemptionis noſtræ, in Dominica Aſcenſione ab Eccleſia præſcriptum, *Ieſu noſtra redemptio*; cuius cùm in ſecundam ſtropham deueniret,*Quæ te vicit clementia,Vt ferres noſtra crimina,Crudelem mortem patiens,Vt nos à morte tolleres*,in ea verba, & baculo terram percutere,& quantus quantus erat, contremiſcere, eiuſque ceruix circumacta, quati ac loco dimoueri cernebatur, ob amoris impetum, quo internè corripiebatur & abripiebatur.Coiuit propterea multorum conſenſus,vt idcirco ſacrã eam cantilenam,hymnum ſancti ſenis appellarent; cuius inuocatione recitata,mirabilium erat effectrix.Liceat occaſionem nactis,narrationem hanc anteuertere.

Surrenti,quę Ciuitas eſt in ſinu Neapolitano,in Eccleſia, quam Noſtri incolũt,quòd ibi requies ſit ſanctis oſſibus Antonini Abbatis,in dæmones potentis,pollentis,& inuicti; ſacris adiurationibus cogebant malum hoſpitem, domiciliũ relinquere nobilis cuiuſdam Virginis, quod iniuſtè occuparat.Viſum Sacerdoti,poſt cęteras adiurationes,in hymnum, *Ieſu noſtra redemptio*,expreſsè memorato Andreæ nomine; hymnũ ſcilicet ſancti ſenis illum appellando,ſupplex accumbere. Cùm extẽplò eiulare hoſpes, diriſque lamẽtis deprecari ſui tormẽtũ;&,*Apage*,exclamare,*apage ſenex;ut quid huiuſcemodi etiã te cura tenet*?Exagitatus poſtea ſacerdotis imperio,faſſus fuit,grauibus ſe ſupplicijs tortum ; ſenis nempè Neapoli ad D.Pauli quieſcentis,& percuſsum baculo,atque ad fugam compulſum.

Sed,vt cępta proſequamur,diffluebat ex ea ſuperuenerãdi Sacramenti reuerentia, par in ſacratiſſimam Chriſti paſſionem affectus;myſteria,vt dicebat, nunquam diſſociando nexu copulata.Non eo ſolùm tempore,quo Eccleſia eius recolit memoriã;in lacrimas effluebat;ſed diuturniore dolore, quoties patientis Chriſti,vel intueretur imaginẽ, vel audiret,ſeu narraret cruciatus: & cùm narraret,perinde ac ſi tũc gererẽtur,affectu ſuo illos ac ſpiritu animabat. Extremo vi-

tæ ſuæ tempore, quicumq; ſalutaria ſpiritus monita hauſtũ ab eo veniebant,intermiſcẽdo de Chriſti paſſione ſermone, conſultò abſtinebant,ne manantes lacrimę fandi facultatẽ magiſtro interdicerent.Iugi contemplatione intuitus mundi inſidias & illecebras,ſollicitabat cũctos ad defectionẽ ab ipſo:Aſſerebat autem ſatis ad id eſſe,meminiſſe,quo in Dei Filium,odio efferbuerit; quæuè in illum rapido furore fuerit molitus: quantauis enim dilectione aliunde dignus eſſet;hoc vno tamen, perpetuo quiſq; in ipſum odio conflagrare deberet.Quidquid item,ſeu verbo tradidiſſet,ſeu ſcripto ; hoc adſpergebat ſale.Eius refricata memoria feliciter aggrediebatur quaſuis mentiũ ærumnas pellere,quoſuis flectere contumaces.Vt importunas à ſe diuelleret preces,quæ leniendo vitę ſuę rigori porrigebantur,id vnũ reſpondebat;*Quãta Filius Dei pertulit?&,quando,vt paria poſſim facere,transfixas mihi ſentiã manus,conterebratos pedes,tranſuerberatũ latus?* Ac ſanctę huius inuidiæ perennitate, æſtuabat pectus eius & anhelabat ad Martyrũ tormenta;interq; eluctantes gemitus, & ſingultientis animæ lamenta,loquendi facultatẽ ægrè inueniens, audiebatur ſuſpirare, *Ah martyres! ah martyres!* Chriſti enim inter cruciatus inſpectu,non alia eius erant vota,quàm vt poſſent corpus ſuũ vngulæ fodere, cruces ſuſpẽdere,ignes lãbere,gladij detruncare,beſtiæ vorare. Exardeſcebat in humani generis malitioſam ferocitatem,qua vultũ, Angelorũ deſiderium & futuri ſęculi delicias, per alapas & ſputa fędè conſpurcarat.Et aliquando conſortem doloris ſui recreauit Chriſtus, ſuas oranti genas obijciendo ; non vt olim,tabe ſua languidas, ſed auguſtiſſima ſpecie nitentes, immortalique circumfuſas ſplendore.

Ante ipſam etiã Crucifixi imaginem auditus fuit quãdoque ſolitariè colloqui,& prę doloris ęſtu inſanire, & amãter quęrere: *Cùm te videam ſic crudeliter afflictum,dicito mihi, Bone Ieſu,quid mali feciſti?* Denique hanc patientis Chriſti meditationẽ,beatę ęternitatis ſemitã eſſe ac metã,probè cognoſce-

gnoſcebat: nec aliud profitebatur ſe noſſe & capere, prҫter hunc flagris conciſum, clauis confixũ, lancea perfoſſum. Ne quid autem deeſſet, cunctos vndeunde ad Paſſionis deuotionẽ per dulcem ſenſum pietatis illicienti; piè docuit, eos, qui dum vixerint, Chriſto aſſueti fuerint patienti conſociari, ſuffixo affigi, moriẽti commori; obire ſuauiter, doloris exortes, & nullis confectos anguſtijs, quibus abeuntium ſpiritus vndique circumſtipantur & anguntur; Deiparæ Virginis exemplo, Apoſtoliq; Ioãnis, in Cruce adſtantiũ; quorũ neutri, permiſſa fuit mors ferales nuncios ſuos explicare; ſed ambo velut per dulciſſimũ ſomnũ, naturҫ tantũ famulati, cõ quieuere.

ZELVS SALVTIS ANIMARVM, ET Charitas in proximos.

CAPVT XVII.

ADmirabilis planè in ipſo proficiendi ſollicitudo, ad ſanctitatem cunctos magis magiſq; prouehere ſatagebat: Is namq; zelus prҫcordia illius depaſcebatur; ne vlla Chriſti ſanguine redemptarum animarum, per ipſius periret incuriam. Primæ cogitationum ipſius; Dei cultui & venerationi dabantur: ab his proximæ, ſaluti animarum. In Epiſtola quadam ad Principem Mariam Parmenſem. *Quonam*, inquit, *modo, in ſeruorum Dei cenſum aſcribendus eſſem, ſi minimè ex toto percuperem corde, & ipſum etiam ſanguinẽ pro animarum æterna incolumitate effundere? At, quando, meorum grauitate peccatorum, id, auidè mihi ſitienti, iniurioſè negatur; dabo operam, vt ingenti perennique labore, præſto illis ſim, ac ſemper opitulatum adueniam.* Et ad alium quendam. *Etſi afflictato meo corpuſculo à nonnullis filiorũ meorũ abſum; dolenti tamen animo, ex corde ſemper illis adſum; trepidus ne fameſcens ille infernus leo, circũquaq; cuius fiat deuorator quæritãs; charorum meorũ pignorũ aliquod rapiat. Et matres quidẽ filiorũ corpora ſpiritu deſtituta plorãt amarè; at ego æquiùs, animã*

defleo

defleo, ex qua Christus abscessit ipsa vera vita. Heu quot in mundo naturalem viuunt vitam, Deo interim emortui, & gratiæ quæ vera est vita, passi iacturam! Cruciabatur propterea, quod non vnus ipse, omnibus vbique terrarum dispersis posset prodesse.

Prouocabat sæpius diuinam contra se iram, & inuitabat ad flagella; modò peccatrix & præuaricatrix aliorum anima, illa promerita, eorum fieret immunis. Nihil propterea deiectam sui mentem erigebat, nisi concepta spes proficui laboris: hoc ipse palam edicebat ijs verbis. *Inter vitæ meæ frequentes ærumnas, non aliud quidpiam adinuenio solatij, quam, vt, Deo meo primùm super omnia dilecto, animabus tùm valeam esse iuuamini: animabus, inquam, quarum redemptioni Filius ille Patri coæqualis, nullius præterea indigens; tormentorum multitudinem & opprobriorum, ac ipsam denique vitam, libenti animo sacrauit.* Inde conijciebat quisque cùm mœrentem eum cerneret beata miseria alieno peccato tristatum; non valuisse erronem fortè aliquem in viam reuocare: sicuti è contra, ex ipsius lætitia, ad meliorem frugẽ aliquem à via reductum, Christoque adactum. Inassueta enim exultantis species, in ipsos etiam intuentes sese diffundens; lætitiæ pabulum manifestabat; ad saniora scilicet cõsilia aliquem reuocatum, priscum vitæ tenorem eiurasse. Integro triennio, prima quaque vespera, tyronum magistrum solitauit adire; sciscitatum ex eo, de quotidiano illorum profectu; hac tantùm esca saginandus; hoc solùm cibo nutriendus. Inde quoque alacri impulsu adigebatur, ad summa demissione venerandos, quoscunque pro Deo strenuè laborantes. Cùm sęculi nostri Sol, & Ecclesiæ decus Carolus Borromæus occidisset; perpetuo ipse fletu, interiorem, quo premebatur, dolorem aperiebat, & cęteros ad complorationem excitabat. Dixit aliquando. *Cùm diligam ego Deum, eiusq; gloriam quæram; cogor & illos diligere, quorum studio augetur Dei cognitio, & animarum salus procuratur.* Nec fuisset

vnquam

vnquam illaudatos abire insignes verbi Dei præcones; quorum industriæ secundùm Deum, acceptam ferebat cōpiosā segetem virtutum.

Hæc illum charitas vrgebat, vt laborum molestias nequaquam sentiret. Dies aliquando totos, & impransus, perenni confessionum auditioni dicauit. Familiare quoque illi erat, nequaquam sibi pluuio cœlo ab itinere temperare; & ad vsque genua inter aquarum confluges immergi; inutile putanti, temporis dispendium pati, quod in proximorum salutem posset impendi. Cùm cauendum sibi ab æstuante Sole, nonnulli consulerent; iocabundo responso; *Non ego*, inquit, *cereus sum, qui à Sole timeam colliquefieri*. Aliquoties etiam respondere solebat. *Illius gloriæ labores meos dico; qui supra Solem est, & supra pluuiam; valetque amborum damnis nullo me negotio subducere.*

Cùm ad ęgrotum pergeret, tanto impetu spiritus fuit abreptus, vt miserabili casu, sub carpenti rotis frangendus fuisset, nisi subita solertique socij opera inde fuisset ereptus: Qui cùm ad illum postea diceret; *Quis te, Pater, in hasce redigit angustias? & cur tam pessimè tibi, vitæque tuæ consulis?* audiuit, *Memor esto fili, quanta pro animabus pertulerit Filius Dei.* Hoc namque sępissimè responsum constituebat, vltra quod nulli intercessioni fas erat progredi. Animo enim præditus difficultatibus quibuscùmque obluctaturo; interritus in periculis, & in aduersis ridens; Christi proritatus exemplo, animam suam pro alijs optabat ponere. Quoties illi in fętidis ac tetro odore redolentibus locis, erant pœnitentium confessiones excipiendæ? subirato si quem audisset fœditatem exprobrantem: quòd scilicet Dei naribus sciret, peccata graueolentiùs offundi; & suis fateretur fœtorem illum esse quouis Arabico odore suauiorem, qui in proximorum tantummodò salutem inhiabat.

Dictum illi aliquando, nobilem fęminam ad ipsius colloquium exardescere, suis culpis expiandam, & contra incur-

ſantem fraternę irę malitiam roborandam. Inquies illum habere cępit; donec opis indigę, opem poſſet pręberé. Secretò oportebat illam adire, nam Beati acceſſus peſſimam fratris de ſorore coniectationem ſuſpicioſiùs fouiſſet. Verùm progredi ſenex vel paululùm abſque ſcipionis fultura, non valebat; quantominus ſcalarum tentare ſcanſionem? Et illo ſolum percutiente, patuiſſet occulentis ſe aduentus. Itaque cùm æternę illius ſalutis cura vreretur; ſuæ negligens, abiecto fulcro & pedibus nequaquam valens inſiſtere; cępit brutorum more manibus reptare; & ita ſe ad afflictam detulit, ſiue traxit. Hæc lacrimis è cordis intimo ſalientibus; ſuſpirijs igne diuino calentibus; & inter confragoſos ſingultus tanquam à valido vento excuſſis, factorum pœnitudine Deo fuit conciliata; & Beati ductu, fraternæ ſuſpicioni & gladio erepta.

Bellatorem prętereà ipſius animum pro animarum lucro; non ætas effęta eneruauit; non languens valetudo. Multiplicibus infirmitatibus laborabat, cùm tamen, vt diximus, vix viueret feriatus, qui occupatus deficere neſciebat. Non ſemel præſtolatus medicum, qui ægroto ſibi ferret opem; ſui oblitus, domo prodibat, pręterlapſuram occaſionem proximi adiuuandi veritus; ni ſollicitior eſſet; magis quàm, incolumitatis ſuę amore illectus. Diffluebant inteſtina inter vias ciuitatis ad charitatis officia properanti, & in ijs adhuc perſeueranti, & vix in aliquo obuio ſtabulo ſeſe curanti.

Porrò hunc charitatis ſuę ſinũ indiſcriminatim omnibus explicabat: cùmq; matronarum domos inuiſeret; ex infima familia, fęminas accerſebat, quibus ſacramentalis beneficium abſolutionis; non minore quàm illis promptitudine impertiret. Quamquam pręclarum operę compendium exiſtimaret, quoties illa apud pręcelſos viros collocaretur: grande momentum ratus, ſi hi Deo cernerentur conuerſi, aut auerſi: nimirum, quòd ex eorum imitamento, multorum exoriretur virtus, & profectu, irriti redderentur dęmonis conatus, ad eo-

rum perniciem sese studiosiùs enitentis. Votis autem ipsius abundè à Deo factum satis, adiūcta semper Nobiliumq caterua, quæ ipsum in spiritu ductorem ac doctorem sequebatur. Constans quippe fama est; Neapoli pręcipuè, vbi diuturniore mora, illi degendum fuit; neminem fuisse Nobiliū, ex quouis sexu, cui non ipse aliquo saltem tempore, à confessionibus fuisset, siue spiritualis vitę institutor, siue adepti spiritus roborator ac fotor. Horum bono, tunc præcipuè sudabat eius industria; cùm tempora appropinquarent, quę nimiùm recepto plausibili errore, debacchantium furor fœdare solet. Tunc enim artes diaboli excutiebat, & in eas armabat probitatem: vel ea, quę pœnitentiæ sunt consacrata: nam confestim fercula apponebat meditationum in hebdomadas singulas. Solemnitatū etiam celebritates anteuertebat, nihilque intentatum relinquebat; quo se illi patrem experirentur; diabolus hostem. In futuros quoque morbos, firmis corporibus medicamenta infundebat, & sollicitabat sopitas ægritudinis causas. Erant autem verba omnia & scripta, nō emedullata & mortua; sed spiritu fulta & vita; vt potiùs se amentem optarit aliquando; quā rerum inopem, verborum tantùm diuitem. Mariā certè Parmensem insigne illud probitatis exemplum, aliquoties enixiùs interpellauit; vt suis apud Deum precibus instaret; reddi potius se amentem, manusque suas arescentes; quàm ea scribentem, seu cogitantē, quę facto nunquam expressisset, seu tenaci mentis deliberatione, exequi nequaquam decreuisset.

Manabat ex hoc cunctos adiuuandi desiderio; velut cęlestis quędam harmonia, per quam quotidianarum actionum penso, stata quęque tempora designabantur: tanta enim negotiorum mole non obruendum, oportebat momentorum quoque temporis esse comparcum. Disponebantur autē sic. Binis siue ternis horis ante Matutinorum Officia, è molli illo strato consurgens, ad longiorem orationem procubebat. Quod supererat temporis, literarum scriptioni dicabat: Tum

Matutinis laudibus in choro intererat: vel priuatim eo tempore eas tunc recitabat;quotiescumq; scilicet recrudescentibus morbis,aut visus acie ob senium hebetata, Superioris iussu,in cella sibi esset sistendum. Inde semihorã in cõmuni mentali oratione insumebat.Post hãc,integra,ad Missam se apparabat: Tantumdẽ sacris operatus orationi impendebat. Aegrotos postea,qui propiores essent,raptim inuisebat:Tum confessionibus in Ecclesia audiendis vacabat; tam pertinaci constantia,vt obseruare quis potuerit, octo annorum spatio nunquã intermisso,ne vno quidem die (ni lectulo esset alligatus) ab Ecclesia illũ abfuisse,& à confessionũ auditione. A prandio identidem ægrotos & afflictos inuisebat. Cùm autẽ hos adiret,metiebatur dicendi spatia puluerea mẽsura, quæ ei ex cingulo pendebat;ne apud vnum mora protractior,fieret alterius dispendium. Cęlestium itaq; orbium imitatione semper irrequieto,nunquã vacabat subsistere aut desidere. Contulerat autem illi Deus gratiã, vt quòcumq; pedem inferret,non sine fructu referret;largitus illi viuidum robur iudicij quo singulorũ ingenia pertentabat, sensusq; introspiciebat; &, quod cuique futurum incitamentum,& quibus euerti posset machinis,admouebat.

Sed excelluit peccantium miseratione; quos pansis charitatis brachijs strictim complectebatur, intraq; viscera abscondebat. Audiebat Nobilis cuiusdam confessionẽ,& acerbo statim fletu in lacrimas effusus fuit. Ille ratus auditorum scelerum horrorem,in causa esse ploratus; loquendi iam impos,non vltra confessionem protendebat. Sed Andreas apud Deum causam illius tunc agebat,perque lacrimas suas, iratũ illi Numen conciliabat. Cùmq; ipsius diffidentiã aduertisset; mixtis fletu vocibus,ad illũ, *Pergito*,inquit,*fili,nec formidato.* Verba Nobilem,sed plùs dicentis affectus ita promouêre,vt subita is cõpũctione velut potenti iaculo petitus, omnẽ sui vitã afflictim & vbere lacrima cęperit detestari; ac nõ cogitata tãtũ,sed pręteritę quoq;vitę acta quęcũq;cõfiteri ac detestari,

teſtari,nouâq; ab Andreę hoc tyrocinio feliciter inſtituere.

Aliâs etiam,par iuuenum,moribus tamen diſſimile,ad ipſum acceſſit. Horum alter in omnem prauitatē induratus, effronti dicacitate, Religionis inſtitutum ludificare pergebat,ſcommata accerſens in illud contumelioſa. Beati quoq; virtutum,omni exhauſto rubore,palam erat deriſor,eiuſque ſimplicitatis exprobrator,vndecumq; illum velut bonitatis laruā ſubſannans.Verū,quia ęgra corpora, ſummi medicamenti conatu percelli,exitiale interdū eſſe ſolet,Andreas ad omnia tacitus,quaſi ſubridens ac tanquam per iocum, leui manu aurē vellicauit,tā fœda locuti, & abeuntem dimiſit. Non orationi interea parcebatur;non precationi: nā & cōciliare ſibi iuuenem quærebat,& offenſę atrocitatem,offendentis pœnitudine delere.Et certè,victoriarum victrix & iniuriarū domitrix clementia;ipſum quoq: adoleſcentis pectus peruicit,ac domitauit.Perendiè enim,non amicitiā modò,verùm & tutelam Patris,anxius viſus fuit optare & quærere; ſed immeritum ſe ac reijciendum veritus,ſodalem ſubmiſit,cuius interceſſu ſenem adiit.Venientem Andreas iuuenem tanquam certiſſimā prędam aſpiciens;dulce colloquiū, quæſitiſſima comitate internexuit.Adoleſcens perditus, inuiſum ſibi olim ac deriſum,elegit ſtatim animę ſuę ducem. Tertio ad ipſum acceſſu,Religionis amore ſe potenter captū faſſus,cuius famā paulò ante collutulauerat, in eius cętum propitio Deo,famulatu feliciter perſeuerante fuit aſcriptus.

Eminùs quoq; non cominùs tantùm laborabat eius cura. Crebra enim literarum ſcriptitatione,fouebat abſens,quos non poterat pręſens.Labor proculdubio;cui par tantū vna, perfectaq; ipſius charitas: nō enim abſq; huius interuentu, tot curis diſtrictus,tot morbis confectus,de abſentiū ſalute, ſic potuiſſet eſſe ſollicitus,eamq; tā laborioſo facinore procurare.Cùm enim,vt diximus,quęcumq; diei particulæ ſuię eſſent actionibus deſtinatæ;ne ordo inuerteretur,cogebatur ex nocturna quiete neceſſaria diurnis actionibus fatigato,id

temporis surripere: vt proinde creditu facillimũ fuerit, quod ipse ingenuè aliquando Atripaldensiũ Duci fassus fuit: *Opto*, inquiens, *vel vna tantùm nocte, somni beneficio ad satietatem potiri, nec vnquã datur.* Aestuabat multoties febri, sequentibusq; doloribus emacerabatur, sed tabellarij opportunitatẽ nactus, siue stimulis imminentis proximo necessitatis adactus; à scribẽdo minimè tẽperabat: ipso etiam morbi tremore confundente characteres, quos alioqui etiam in deuexa ætate, solidos atque concinnos ducere solebat. Geminabatur labor, quòd nihil vnquam ad quempiã dabat literarum, cuius non exscriptũ manu quoq; sua exemplũ apud se retinuisset: occulto sed superno impulsu; vt superessent venerãdæ. Porrò contẽptim de se sentiens; alieno Doctorũ Theologorũ iudicio eas submittebat. Decurrerunt eas extremo vitę suæ quadriẽnio, Andreas Piscara Castaldus, Religionis postea Prępositus Generalis: & ante ipsum, Ludouicus Thomasius Theologicæ tunc facultatis Professor, ac demum Apostolici Palatij concionator: ac inoffenso vterque pede.

Excerptus ex huiuscemodi literis fructus, diuina cooperãte gratia, fuit profectò vberrimus. Splẽdescit enim in ijs præcipuè ordo, ac series tradendorum, Doctori animarũ pernecessaria; & ei maximè, cui cum sęcularibus & humana celsitudine pręfulgidis, est agendum; ne ij supra captũ offundãtur; infra indigentiam destituantur. Sermo pręterea ipsarum, purus putus cęlestis: consultò etiam, vt penetrantiùs monitorum tela posset eiaculari, abstinuit perpetuò à quauis quæritandi arte, siue consanguineorum, siue Religionis bono, qua posset eorùm acies obtundi. Cùm opem ipsius implorassent consanguinei, eamq; ipse negasset, respondit, *Bonis, Bonus quoque Deus, imò & optimus, præsto erit adiutor: malis autem, absit vt vnquam ego*. Scriptionem præcedebat oratio: hic prius exacuebantur iacula. Distulit aliquando literas dare ad Aretium suum in Aula Regis Catholici pro Neapolitana Ciuitate agentẽ: sed prima sequẽti Epistola, silẽtij sui causas red-

reddidit: inter quas illa primaria, quòd extraordinarijs curis distento, non licuisset sub improuiso tabellarii discessu, tantisper orando, ea prius mente concipere, quę fructuoso postea calamo potuisset exarare. Literę ipsę loquacissimo silentio palam edicunt, non aliter se quàm in orationis excessu ac dictante Deo, esse conscriptas: & ipsemet sincerè multoties ac sine fuco asserebat; ignorantem se eorum quę scriberet; factum velut alterius amanuensem; ac tanquam puero, dirigi sibi ab altero manum, & in characteres ac lineas duci.

Monstrante Deo, angustias eorum quibus scribebat, aperiebat, ac remedia statim indigitabat: ijsdem prę admirationis impetu succlamantibus, incomperta, sed quibus indigebant, tunc sibi scripta. Diximus, aliâs, Mariã Principem Parmensem, Regij Lusitani sanguinis prosapia, sed magis morũ sanctitate celebrem, ardẽter eas expetijsse, de earum solummodò breuitate conquestam, & sagaci industria, meditationum puncta inde sibi excerpsisse: earumque auxilio fortiter calcasse, cùm cęteros, tùm nimium quo aliquando erga Raynutium filium premebatur affectum. Maternę huius pietatis imitator ipse Raynutius Catholicę Fidei apud Belgas propugnator, binas in menses singulos, inita pactione recepit, ad Dei amorem mundiq; contemptũ exstimulatrices; ac reddidit, ex ipsis etiam castris vndecumque illa fuisset metatus. Chrysostoma item Carafa (quã ipse Camillę Carafę Acrolę Ducissę scribens, nulla dicentis trepidatione sanctã fœminam appellauit) earum quam postremò receperat, pia veneratione velut sacrum quodã amuletum, semper apud se gestitare solebat. Ioanna etiam Castriota Nuceriæ Ducissa, & si non longiùs Neapoli dissita, quàm vigesimò lapide, ideoque frequentissimis eius colloquijs ad pietatem roborata; ipsas tamen literas auidissimè expetebat atque expectabat; vniq; ipsarum acceptum refert corporeæ ægritudinis leuamen, qua, cùm illam recepisset, angebatur.

De huiuscemodi literis, Princeps Hostiliani sacramento adactus,

adactus,non ſemel ab ipſo audiſſe teſtatur;ſe mortuo,magna religione aſſeruandas. Verè : non enim Noſtri tantùm, apud quos in Domo Paulina bis centum ferè ſupra millenas numerantur;ſed exteri etiam quicumq; literarum,immo ſchediaſmatum ipſius,religioſiſſimi fuere cuſtodes . Potuiſſet dicere etiam;Se viuo.Nam de literis pręnuncijs mortis Vritani Epiſcopi inter inſigniora illius Cathedralis aſſeruatis, diximus cum de prophetandi dono, quo emicuit : Scimuſque cæteros,theſauri loco cęteras habuiſſe.

Sed non Epiſtolis modò ad proximorum ſalutem ſudabat eius cura; verùm & alijs quoque lucubrationibus.Scripſit enim *in Pſal.45.& 118.In orationem Dominicam. In ſalutationem Angelicam.In illud Lucæ, Deſcendens Ieſus de mõte.In illud:Diliges Dominum Deum tuum.In Epiſtolā ad Romanos.In Epiſtolam Iacobi.In ſecūdum librum Magiſtri Sentētiarum.Scholia in Summam D.Thomæ.Item De auguſtiſſimo Eucbariſtiæ Sacramento.De diuina clementia. De ſpe ac timore.De ſeptem donis Spiritus ſancti.De Chriſtiana humilitate. Directorium Magiſtri Nouitiorum . Ac multa de meditandi arte & materia.Atque Concionum plura volumina.*

Verùm , laborum cumulus hactenus narratus, quos pro animarum lucro ſubibat Andreas,non alia experiebatur refrigeria,ſeu delicias; præter lectuli duritiem , perpetuum ieiunium,vigilias,corporis flagra ; & in inſigniori aliquo patrato facinore,diaboli etiam verbera, inque ſui interitum conatus & tentamina.

De

DE VITA B. ANDREAE AVELLINI CLERICI REGVLARIS,

Liber Tertius.

QVI EST DE EIVS MIRACVLIS, & Apparitionibus.

IRTVTIBVS Andreæ, Miracula ſubtexenda, & Apparitiones. Hoc eſt, internæ probitati & gratiæ; teſſera & ſignum admirandæ ipſius potentiæ & gloriæ. Anathematum numerus penè innumerus; ſed magis ritè iurati teſtes; admirabilium patratorem inclamant Andream: & multa quoque haud ignari ſumus excidiſſe, quæ aliquorum ſimplicitas contenta præſenti & ſuo fructu, publicis tabulis minimè conſignauit. Omnium, ea tantùm deſcribemus; quæ inſigniora: paritatem item fugientes, atque ex ea tædium. Ab ijs, quæ viuus patrauit ordiemur. Et pluuiæ quidem ſemel atque iterum inductionem, atque ab eius iniurijs tutamen, dum diuini ipſe penſum officij perſolueret, conſultò omittemus; narrata nobis aliâs, dum de orationum ipſius efficacia eſſet ſermo.

LAN-

LANGVOR VARIVS IN PRINCIPE fœmina curatus.

CAPVT I.

DIana Spinella Principiſſa Sancti Boni, ferè biennium ſtomachi vitio, labefactata grauiter valetudine; immani etiam capitis ac dentium doloribus afflictabatur. Non curæ, non ſumptibus parcebatur: humanæ tamen imbecillitas medelæ, diuina ſupplenda erat; fuitque egregiè ſuppleta. Nam, vt ad ſe viſendam accurrit Beatus, efflagitatur, vt viuifico Redemptionis noſtræ ſigno, caput languentis, & ſtomachum, manu ſua velit munire. Negat ille humilitatis antiſtes, imò indignatur; quòd opinatione ſua, è cœtu credatur eſſe Sanctorum, quibus hæc à Deo ſolet eſſe facultas impertita. Obſecundata illa in ſui deſpicacia abiectiſſimo; nequaquam, ſubdit, ſe tunc ipſius merita ad libram vocare, ſed manibus tantum benedici incruentæ hoſtiæ tactu venerandis, expetere; certam non elapſuram illi, zelo incolumi, proximi iuuandi occaſionem. Hiſce ſtimulis proritatus, affectas partes Cruce ſignauit, & confeſtim ægra doloribus omnibus defungi viſa fuit, quibus antea angebatur, cunctis effusè admiratis.

AB OCVLO LABORANS, DOLORIS fit expers.

CAPVT II.

ANno ſæculari ſacro, Catharina Luxania Aloyſij Henriquez vxor, equeſtris, ac pedeſtris militiæ in Neapolitano Regno Præfecti; diuturno implicita dexteri oculi dolore; Andreæ manum caſu ſibi obuij exoſculata, illa oculum contigit; ſenſitque ſtatim ſe dolore leuatam. Sed occupata

nobilium

nobilium matronarum colloquijs, Beati id factum virtute; nequaquam aduerterat. Vellicandæ itaque eius auri, dirior cruciatus affectam partem vexare cœpit; qui interquiescere fœminam non sinebat. Ac tunc demum ipsa excita fuit: cùmque memoria teneret B. Ludouici Bertrami, seu manuum, seu vestium attactu, plurima collata sanitatum dona; spem suam roborauit, & Andream quoque eadem gratia pollentem. Rogat itaque, iterata ab ipso benedictione ditari; & callidè tunc, apprehensa ipsius dextera, oculum perfricuit; & facta fuit cuncti doloris expers. In sanitatis verò certitudinem, aliquantisper sub sole; &, præcipiti postea die, ac prima nocte sub dio morata; noctu etiam consueta vitta caput non operiens; ab vtrisque inoffensa fuit; quorum alterutro solebat olim pertinacia doloris augescere. Obsignatas literas huiusce rei testes post Andreæ mortem referandas, Confessario suo tradidit: in quibus verissimè coniectata fuit, plurima eiusmodi eo mortuo ad Dei gloriam vulganda.

SVCCVRRIT PATRIAE INCENDIO penè extinctæ.

CAPVT III.

ANdream impigrè Neapoli laborantem, Patriæ non occupauit obliuio. Fuit quidem ea sub ipso perpetuæ obliuionis periculo; ipsius tamen tutela, sarta ac tecta seruata. Rem sic habe. Oppidum illud Castri noui muro cinctum; fossa quoque, vt moris est, eaque profunda muniebatur: quæ congestitia tunc palearum congerie, aliorumque quibus flamma alitur, erat repleta. Siue casu, siue incuria; labente Augusto, quando ardentissimo quoque æstu cuncta feruebant; cœpit ea materies accendi, & illicò emicare feralis flamma, ac victrix in apertum erumpere, impetuque vio-

lento peruagari;ac validiſſimo Fauonio cita, in tecta domorum,quæ pro regionis more erant lignea,populabunda graſſari. Accurrunt omnes: non virorum modò,ſed pauentium quoque fęminarum manus adiunguntur auxiliares: Irrito tamen labore: non enim reſtingui poterat ignis violentia: quin potiùs,aquæ affuſu vigeſcere videbatur & augeſcere. Ciues terrenorum inopia remediorum, cœleſtia petunt. Aderat ibi,qui cęteros ad opem diuinam implorandam adhortabatur,Fridericus Auellinus,Beati ex fratre nepos, Eccleſiæ illius Cantor.Hic Victoriam cognatam ſuam interrogat,num aliquid habeat à communi patruo ſibi miſſum, earum rerum,quæ velut ſacra amuleta,contra crebra huius vitæ pericula deuotionis ergo ſolent aſſeruari? Negat illa ſe habere aliud,præter paruum numiſma (vulgò medaleam) indulgentijs pretioſum,& ipſum oſtendit collum ſuum tunc religiosè cingens.Petit Cantor,icunculam ſibi protinus tradi: atque innumero inſpectante populo,in voracem illam flammam proijcit,ex ipſa,vt erat, ſerica vitta pendentem: ſed deprecatus anteà ſummum elementorum rectorem Deũ,vt deſtitutos proprio,reſpiceret alieno prædiuites merito.Andreæ nempe illud natale ſolum fuiſſe.Robuſtarum hominem virtutum,pleniſſimo obſequio ſibi famulantem, non certè meritum, vt patria miſerabili incendio pereat. Poſteà ad ipſum Andream conuerſa prece: *Interpellatum*, inquit,*à te orationibus tuis millies,tu cæteris propitium reddidiſti Deum: aduerſum fortè illum tu nobis redde nunc conuerſum: atque inuocatu nominis tui ſtatim populatrix hæc flamma deſæuiat.Opem enim tuam conciues tui & conſanguinei imploramus.*Hac breui completa oratione,fidenter in ignem proiecit numiſma.Eius proiectu ſtatim flamma deuigeſcere, decreſcere,vaneſcere viſa fuit; velut ſi cadentibus imbribus fuiſſet extincta.Exhilarati miraculo; inſignis beneficij memoriam tanta tribuentis facilitate,tanta accipientium vtilitate,ſtatuerunt non improba diſſimulatione, aut ingrata

obliuio-

obliuione oblimare; ſed in perpetuas ęternitates fateri, & Andream deinceps velut patriæ liberatorem venerari. Poſtera die cateruatim omnes ad Oppidi mœnia prodiere; vt ſecuro intuitu, periculum quo erepti fuerant, cernerent. Ibi curioſulus quidam in foſſam deſcendit, perſcrutaturus inter cineres icunculam illam; & deridiculo cęteris eſſe cępit. Sed cùm eam inueniſſet herbæ, quæ vulgò ſpina marina dicitur, inſedentem, ab eadem vitta pendentem, & cum ea illæſam; ſubleuatis in cęlum vocibus, mirabilium patratori Deo, potentique Andreæ interceſſioni, ab omnibus fuit acclamatum. Numiſma à Victoria ad ſuum hæredem ſupremis tabulis fuit translatum.

APOPLECTICAE, ET SEPTVAGENARIAE, reſtituitur ſalus, protenditur vita.

CAPVT IV.

FVit Victoria Albertina apoplexia correpta: & meritò quiſquam ſeptuagenariæ penè timebat. Cōcors etiam medicorum ſententia, paucula illi vitæ momenta concedebat. Ad eam acceſſit Andreas, morbi atrocitate impotem fandi, impotem noſcendi. Orat aliquantulùm ante ſacram imaginem. Tùm ad filium Fabritium Guindatium, *Bono*, inquit, *eſto animo; habeto tibi matrem tuā ex morbo incolumem, & in plura adhuc tempora ſuperſtitem.* Subridere hic; & longas moras, biduum interpretari. At Sanctus ſenex: *Seriò, iterum dico, vltra quinquennium, vitæ illi lineam protendendam: Et prædico, huiuſce poſteà morbi genere, quo nunc afflictatur, perituram.* Vtrumque factum: & reuixit; medicis oppido admirantibus: &, cùm ſecundus illi à quinquennio flueret menſis; iterum apoplexia correpta fuit, & abrepta.

FEROCIENTEM, AC FVGIENTEM equum, suo baculo compescit. Ventorum vim, elusis nautis suo arbitratu dirigit.

CAPVT V.

REuertenti Beato ex quadam decumbentis domo, transeundum fuit, quâ equorum pulli domituræ subigebantur. Eorum quidam oppidò effrænis, ferociente natura, dificiꝯctum sessorem dorso excusserat suo, & in cursum sese effuderat. Nitebatur quisque adstantium & occurrentium, gladiorum etiam euaginatione contra renitentem equulum & calcitronem: nemo tamen effrænis cursum poterat detinere. Casu affuit Beatus: & ferocissimi terricula despiciens, nô alijs demulsionibus aut palpis, fræni illum insigniter reddidit patientem; quàm baculi, quo substentabatur obiectu. Adstantes qui sibi metuebant, hoc viso, domitricem Dei potentiam per ipsius baculum compertò agnouerunt. Hoc in solo: aliud pariter mirandum in salo.

A Principe Conchensi qui apud Vicum Equensem agebat, inuitatus; onerarium nauigium in littore Neapolitano conscendit; Surrentum tamen petiturum; quod ipse incuriosus, non priùs resciuit, quàm portu relicto, pansisque velis, eius comes aduertisset. Tunc rogare ambo nauclerum, ac flagitare; vt celeri cursu demitterentur ad Equense littus; ipso postea, Surrento commodùm appulsuro. Negat ille; obstinatumque eius animum, nullæ artes, nullæ mollire potuerût preces. Exclusus à nauiculario Beatus, ad potentiora auxilia promerenda excitus fuit. In ipso itaque medio nauigio ingenua lapsus, sacram precem, qua ad Apostolorum opem implorandam, orare consueuit Ecclesia; *Petrus Apostolus, & Paulus Doctor gentiû*, &c. cû sua collecta, in qua, de altero calce vndas terête, de altero ter merso ter liberato agitur; erectus in cęlû recitat. Surrêtum felicissimus vêtus nautis dabat:

sed

sed cũ vix cõplesset orationẽ Beatus;suspectũ reddi cęlũ cæpit,ingentique fragore allisorum fluctuum,tristiora minari; atque aduersorum flatuum subito exortu, Surrento nauigium pelli,Vicum propelli. Decretis nautarum consilijs peruersis,ipsi corrigere cursum nequeuntes, aut intuta mora sistere nauigium,ferri cęperunt quò ventus iubebat. Fracti ergo labore & nolentes,detulerunt Andream ad Equense littus;compertim illi falsi,inaniter se contra cęleste auxilium obluctatos;quo ipse fultus,vẽtos pro suo arbitratu promperat.Nauigio Surrentum postea petente; ardor ventorum intepuit,& mare quod minacibus vndis intumuerat, sponte sua detumuit: vt Andreæ tantùm imperio se fateretur obsecundatum.Vix autem prima vestigia Equensi solo impresserat,& ad comitem suum,salutari eum monito roboraturus, *Vidistin?* inquit, *vt sub Fidei lege, exleges venti subacti sint,& quoquò voluerimus circumacti? Tu itaque si sapis, Fide satage cor tuum solidare;Fide pectus tuum firmare.*

PLVVIO COELO MINIME IRRORATVR; & superno tunc fulgore illustratur.

CAPVT VI.

INter innumeras, quæ Andream in spiritu ductorem sequebantur;vna fuit Catharina Carafa,Friderico Comite Policastri ac Iulia Ruffa prognata; & Camillo de Curtis Neapolitani Cõsilij Pręsidi copulata.Hãc aliquandò sæuissimè decumbentem,assiduis monitis ad imbecillitatem omnem explodendam roborabat: & cùm,deuexo iam die,inuiseret, productus fuit ea vice sermo præter consuetum à prima vespera ad tertiam vsque noctis horam; obstupescentibus interim cunctis, qui cęlum fragoribus tetrisque nubibus minitatum procellam aduertebant;imò & sæuissimam iam effusis aquarum imbribus præcipitans. Indignatis quoque

que & obmurmurantibus famulis, dulcedine inertiæ suę, qua priuandi erant, instruendo currui occupandi: & ipsum laborioso famulatu per lubrica viarum pluuio cęlo comitaturi. Per hæc eadem verò, Deus occulto molimine struebat Beato illustriorem gloriæ triumphum: Vt scilicet, qui nomen ipsius temeraria impudentia ausi fuerant lacerare; eiusdem fierent posteà vocalissimi præcones. Inde enim discedens nullisque precibus inductus, vt curru, qui apparatus erat vteretur, pedibus viæ se commisit multis periculis obnoxiæ; quà decidentibus imbribus; quà intercurrẽtibus aquis. Id cùm vidisset sacerdos, cui nomen Ioanni Paulo Orlandio, qui Præsidi erat à sacris, & à legum studijs: commiseratus senem octoginta quatuor annorum, iubet vnum ex illismet famulis, qui illi prolixiùs apud Dominam protendenti sermonem, iniuriosè detraxerant, facem accendere; & ipsa præire subsequẽtibus, Andreæ nempe medio inter socium suum Vbaldum Pelliciarium senem quoq; octoginta sex annorum, ac ipsum Orlandium interno afflatu propulsum ad senem comitandũ; ambos illius brachia suffulcientes. Beatus, pro suo more, inter ambulandum litabat Deo psalmorum sacrificio. Vix pauculum viæ confectum fuerat; cùm validissimo venti impetu fax fuit extincta. Concidere tunc animo socij nocte illuni, cęlo pluuio, & vndique densissimis tenebris obsito. Sed repente emicare visus fuit cęlestis quidam splendor, quo tanquam de cęlo lapso omnes exhilarati fuere. Is lucidissimus, corpus Andreæ circumquàque cinxit; cum progrediente progressus, & ambulanti anteambulo: nec priùs ab eo seiunctus, quàm ostia Domus Paulinæ quam petebant, fuissent reserata.

Dum ista demirantur socij, & illum cuius certè meritis credebant facta, interna reuerentia venerantur; ecce noua suboritur illum magis magisque suspiciendi occasio. Ipsum enim circumspectantes; obseruant, validissimorũ licet imbrium casu, vestibus tamen haud madefactũ,

imò

imò ne calceis quidẽ quamquã aquarũ cõflugibus immersũ: putantque beatis iam ſpiritibus fœderatum, eorum quoque patrocinio contra eas tempeſtatis iniurias meritò tutatum: quod non niſi impudenti audacia de ſe poſſent opinari, mundanis fœcibus ſordidatis. Vident tamen, & admirabundi, ſecus eueniſſe. Quotquot enim ipſum comitati fuerant, veſtes apparuere nequaquam pluuiali aqua madefactę: ſed neque calcei collutulati; tanquam ſi ſub maiori cęli clementia & ſereniſſima tranquillitate expatiati fuiſſent. Domum reuertentes; Deo abundè remunerante Andreę pręſtitum obſequium; ſimiliter ab aqua intacti omnes fuerunt, & illęſi.

Fuiſſent autem iſta, iniurioſa obliuione tumulata, niſi fuiſſent nouis poſteà miraculis cumulata; quę hic nobis ordinẽ anteuertentibus ſunt narranda, ne coniuncta ſeiungamus. Nam Vbaldus, penè centenarius, antequam exquiſitiore cura à Reuerendiſſimis Epiſcopis Sanctę Sedis Apoſtolicę Subdelegatis, Andreę geſta ad examen vocarentur, diem clauſerat ſuum. Cuius funus, quòd Beati perpetuus fuiſſet comes, frequenti hominũ turba cohoneſtatum fuerat; nõ futili opinatione coniectantium; coaluiſſe iam in Beatorum ſedibus, eorum animas, quorum corpora aſſiduo hic fuerant ſodalitio ſociata. Sed vide Dei prouidentiam.

Orlandius, Pręſide è viuis ſublato, & Catharina in Monaſterium D. Marię de Sapientia recluſa, Pręfectũ agebat Hoſpitalium ędium Sanctę Marię de Patientia, à Fundatore, Cęſareę nomen ſortitę. Illuc aliquando ad decumbentem, Andreę biretum delatum fuit, propellendis morbis potentiſſimum pharmacum. Eius occaſione obortus eſt ſermo de Andreę virtutibus, Orlandio cęleſte hoc lumen ſupernumq; à pluuia tutamen celebrante. Non defuêre ex adſtantibus, qui audita, ad Noſtros deferrent. Interea Orlandius domeſticis curis exſtimulatus, Squillacium, quę eius erat patria, cogitat. Conſtituto profectionis die, currum quęrit, quo poſtri-

poſtridiè in Salernitanum littus pręteruehatur, vnde poſteà vela nauigationi pandenda erant: curru autem minimè reperto, Neapoli adhuc detinetur. Eo verò prorſus die, quo vnico, pręter votum hic illi morandum fuit, acceſsêre ad ipſum Noſtri; rogatum, vt quæ de ſuperno illo lumine ſciret, ſincerè & pro vna Dei gloria apud Epiſcopos vellet teſtificari. Multorum, ait ille, ſe conſcium; ſed maturata in poſterum diem profectione, præpediri ſe ab ipſorum legitima atteſtatione: breui reuerſurum: & cuncta publico teſtamine vulgaturum. Illuceſcente craſtina, conſcenſo curru Salernũ petit, incertus tamen animi, & occultis ſtimulis fodicatus: fortè an comperendinatio illa, Andreæ ſanctitati quantocyus prouehendæ, eſſet nocitura. Rogat itaque Deum, vt profectionem, ſi ſit offenſura, ipſe deturbet. Se quidem paratum, cruciatus quoſcunque & languores ſubire; modò ijs ſit illa impedienda: quin & illos vehementer optare; diuinæ tunc voluntatis manifeſtarios. Ad veſperum, Salernũ peruenitur: quò, nauigium quod propridie è Neapolitano portu ſoluerat, adhuc non appulerat; quare noctem ibi degere cogitur. In ea animi tempeſtate, inquieto ſtrato negligenter iactatus; concepto nauigationis pauore conterritur ad vſque animi deliquium: tum laterum dolore opprimitur; quem ſubſequa febris immaniùs vrgebat. Videt prætereà, proturbantibus procellis coortam tempeſtatem, diſcedendi negare facultatem. Comperta itaque Dei voluntate, Neapolim cogitat; quod vt primùm decernit, ſtatim reſumpto ſpiritu, febris aſtu ac laterum dolore liberatur; & poſtridiè, Epiſcopis, quæ hactenus diximus, iuratus teſtis narrauit.

MEDICI CASVM VERBO MEDICATVR.
In periculoso itinere, socius cuius subijt tergum, eius sarcinam non sentit.

CAPVT VII.

HErculanum petebat cum Iosepho Galdio Chirurgices Doctore. Sibi, & comiti nobiles parauerat equos, rhedarios nimirum, atque adeo succussarios. Galdio seruabatur conductitius, eorum qui ad Ciuitatis portas itinerantium commodo prostabant. Eo tamen minimè ibi reperto; iubet Galdium, equo, quem ipse conscenderat insilire. At secundum hunc sessorem, clunibus suis excussit equus insulturæ impatiens; eiusque caput in silicem quo strata erat via, fortiter adegit. Ad casum ipsius ictu valido penè exanimis, indoluit acerbissimè Andreas; sed in eo sauciæ mentis æstu, Deum interpellat: tùm iacentem verbo attollit, nihil esse mali, à quo sibi timere debeat, contestatur; iubetque iterum, equum ascendere. Substitit Galdius aliquantulùm, tam subita Dei beneficia adhuc non capiens; & nouum casum reformidans. Perspecta tamen imperantis sanctitate, intepescente metu, eius iussa exequitûr. Ac videt admirabundus, tantillo temporis momento salutem aduocatam: id enim ipse aliorum sanitati assiduam & doctam nauans operam, indubio iudicio de se potuit agnoscere, ac verissimo postea testamine affirmare; doloribus paulò ante confecto, ijs statim defuncto; in languorem exarsuro, & tantùm non morti deuoto, perfectę tamen incolumitati, nullo pharmaco, ac ne vena quidem laxata, omnimodè restituto. Quàm miro, tàm certo iudicio, potentissimis Beati precibus id obtentum.

Cùm aliâs ad eundem locum lembo veheretur; nauta contemplatus hominem perpetim cęlestia meditatum, veluteque extra se raptum; putauit se feliciter nactum, cui

callidè poſſet imponere, quidquid ad nauiculariam extemplò inſtaurandam conduceret; non diſſenſuro, nec obſtituro. Ementita itaque Herculani vicinia; demittit eum cum ſocio ſuo, in proximum littus, quod vno, aut altero etiam milliari ab Herculano diſtabat: conuerſaque prora, cito curſu Neapolim petijt. Iter aggreſsi, in deſtinatam ſe viam flectere nequibant: diuturna quippe fluctuum alliſione, inſtabilis aquæ moles viam omnem occluſerat. Præmiſit ſocium exploraturum, quà poſſent tranſire: Refert hic, eſſe cuncta aquis obſita, & viam per confragoſa eſſe quærendam. Non aliud offerri conſultius, quàm, vt expertes viæ, Neapolim redirent ac pedites; iam enim nauigiolum ſe inde proripuerat. Andreas, fluxam nauicularij fidem non accuſans; effuſa vi ſpiritus, qui intra præcordia ad orationem incaluerat, mandat ſocio, vt ſe in humeros ſublato, in deſtinatum locum concedat. Renuebat is aliquantulùm, cauſatus virium imbecillitatem; quòdue, qui ſolus nihil in acerrimos fluctus & inſtabile fundum potuerat, quidpiam valere deſperaret, ſub alieno pondere ingemiſcens. Pro imperio tamen, loquentem reueritus; ſuſtulit eum in humeros ſuos. Mirabile fuit, per ea loca, quæ priùs auia videbantur, tanquam per plana & peruia, felici greſſu inceſſiſſe. Mirabilius, debilem & valetudinarium, Andreæ pondere in ſe collabentis, non oppreſſum; eius ſuperiniectu non fatigatum; ſarcina illa minimè grauatum; expedito gradu bina ferè confeciſſe milliaria; penè ambigentem, hominis-ne terrea adhuc compage circumamicti, eſſet gerulus; an alicuius, beatitudinis iam dotibus donati.

IN PARTV, ET A PARTV LIBERATAE; alijsque languoribus, aliæ.

CAPVT VIII.

HYppolitæ Capyciæ Piſcicellæ, feſtino gradu mors propinquauerat, in partu implicitæ, ad eiuſque nixum, per multos dolores ſe conanti. Varijs medicorum ſuppetijs, quæ vndique arceſſebantur, nihil proficientibus; aduocatur Andréas: & cumulatiora præſentiæ ſuæ merita exhibet. Incolumitatem namque Matris deſpondet, & maſculeam ſobolem: quam illa ſtatim edidit: viditque ſaluа, ſaluam.

Victoria Lagni, à puerperio quo maſculum enixa fuerat; vehementi cępit capitis dolore diſcruciari: vt non ſomno quieſcere, non ad loquelam poſſet vocem aliquo modo promere. Certa interitus; & ſupremis tabulis hæredem ſuum inſtituerat; & faſſa noxas ſuas, extremis animæ ſubſidijs mox erat munienda. Vir eius Io. Baptiſta Rota, principe ſtudio venerabatur Andream: Imaginem quippe eius, quamquam mortalibus adhuc exuuijs intertexti, apud ſe habebat, interque cęteras ſacras, religiosè colebat. Quod & Beatrix quoque Tolfia, & Iulius Cæſar Caracciolus Celentiæ Dux factitabant. Hunc rogat enixiùs, vt penè morienti vxori, opem diuinam, quæ vnica quærebatur (humanæ ſiquidem puerpera erat impatiens) velit adprecari. Adeſt Beatus; in orationem procumbit: tùm ſalutari crucis ſigno ægræ frontem ſignat; ac ſtatim illi dolor omnis euaneſcit; & paulò poſt integra ſanitas redit; cuius ſe vadem afflicto marito conſtituerat.

Diù quoque ſub apoplexiæ languore ingemuerat Lucretia Suardia; eius malignitate, ſiniſtra ſui parte vndequaque ſtupente ac rigeſcente. Naturæ ſubſidia fructuoſiùs pedi applicata; ipſum fecerant motionis & greſſus pa-

tientem ; at brachio prorsus inutiliter : & iam octauus mensis numerabatur, ex quo valere iussa fuerant. Cancro insuper illud excedente, non solùm inutilis functioni suę manus reddita fuerat, sed timebatur etiam, illud abscindi, & amitti; aut vitam debere. Superuenit aliquando tabescenti Beatus, & contra desidiam suam indignatæ; ipsam increpans, & obiurgans: quasi non morbi necessitate, sed inertiæ dulcedine, desidiosa iaceret; ac manum interea ipsius apprehendit, & valdè perfricuit. Sensit illa statim, exsuccam manum sanguine impleri; & paulò post perfectè se sanatam agnouit.

Trino mense antequam è viuis excederet Beatus; in vltimum vitæ discrimen prolapsa Isabella Genuensi octenni puella vnicoque parentum solatio; ingemiscentes hi, tanquam ad supremam opem, ad ipsum procurrunt; rogatum, vt eam inuisat digneturque mœstissimis sibi largiri. At ipse, *Deus est*, inquit, *qui hanc, & suam sibi vindicat, & ad se reuocat. Vos verò, qui nam estis, qui ausu temerario, voluntati eius obnitimini?* *Flectere*, inquiunt, *irati Dei furorem, eiusque promeritam in nos sententiæ duritiem mollire, in tua scimus esse potestate; ac deprecabundi expetimus. Heu me!* inquit ipse; *Non sum sanctus, qui hæc possim*. Post alterna vtrinque iurgia, decernit, morientis labeculas se per confessionem auditurum; nihil obstitura morbi vi, quæ mētem illius aggressa, omnem eius vsum interceperat, & enixè diuinam bonitatem ad misericordiam inflexurum. Sed prius, parentem ad pietatem exciuit, meliore consilio vitam deinceps se traducturum, pollicitatum. Audit, rogat: statimque salus ad desperatam rediit.

MIRA-

MIRACVLA POST MORTEM.

SEd ea iam, quæ Beato Numinis aſpectu feliciſſimus; clientum ſuorum beneficio patrauit; veriſſimo ſtylo narremus: Multò certè dictis plura. Sed hoc ipſe olim, cum noſtro Paulo Mola, familiariter collocutus, Placentiæ prædixerat: ingentiorem nempe miraculorum numerum ſibi mortuo reſeruatum, quàm fuiſſent viuo perpetrata.

NAVFRAGIO EREPTI.

CAPVT IX.

ROma Neapolim appulſurus Frater Bernardus à Summa, Theologus, & Concionator ordinis S. Franciſci de Obſeruantia; iam tenebat medium freti; cùm non per gradus, vt ſolet, tempeſtas inſequijt; ſed obortus ſubitò ventus; extulit maria; abſtulit, inductis nubibus, cęlum. Remiges, nihil profuturo labore conabantur eluctari rabiem ſali; ſed nequidquam in acerrimos fluctus nitebantur: & nihil ſalutis reliquum arbitrati, ferri cęperunt quà ventus impellebat, circumſtantis mortis intuitu pauidi trepidique. Iam percreſcebat miraculorum fama, quibus Andreas inclareſcebat. Horum memoria excitus Bernardus, Beati patrocinium ingeminat; vouetque illi votiuam tabellam. Quo voto nuncupato; ardor tempeſtatis intepuit, ſtatimque mare detumuit: & mox ille Neapoli appulſus, vitam ſe Beato debere, appenſa tabella, quæ prima omnium ibi ſuſpenſa, conteſtatus fuit.

E citeriori Calabria ſoluerat Franciſcus Artalles de Luna, vt Neapolim peteret (paria enim coniungemus, quamuis tempore, quo euenerunt, ſeiuncta) propitioq; cęlo proceſſerat in altum. Inſana ſtatim tempeſtas exercere maria cępit;

cępit;ventiſque inter ſe pugnantibus iactabatur infelix in auerſos contrarios curſus: nec inter noctis horrorem quæ ſuperuenerat,plagam gubernator valebat agnoſcere. Obſtantibus fluctibus,par cymba deſperabatur: imbribus quoque cadentibus, deſcendentem illam,mare penè contegebat. Semianimes cuncti,& emorientium facie; maximè cùm nauclerum intuiti fuêre,amictu ſe nudantem, vt minùs periculosè vndis ſe committeret. Tunc Franciſcus, burſam demittit in mare ex aurea catenula pendulam,vbi lintei particula ſeruabatur,quo ſepeliendus Andreas,fuerat inuolutus. Ac ſtatim miteſcentibus ventis, tranquillatum ſalum;nubibuſque diſiectis horridæ illæ tenebræ diſpulſæ;vt,quò deberent appellere,viderent. Vbi portum tenuêre, ſeruatorem Andream venerati ſunt. Tuncque rurſus tempeſtas cępit inſęuire: vt illius precibus,illorumque tantùm bono ſedatam, omnes liquidò cognoſcerent.

BIENNIS PVER AD VITAM reuocatur.

CAPVT X.

EST Neapoli, Petrus Paulus Colellius; quem olim bimulum violaceæ variolæ,exanthimata,ipſa denique apoplexia,expertem vitæ fecerant; non parentum modò, ſed Dominici etiam Gomeſij Doctoris medici decreto. Decolor quippe,exſenſis,immotus, immobilis, quatefacientium experimento cernebatur. Mater circumſtabat in cunis iacentem,veſtigans anhelitum, & materna exhibens officia neſcienti à quo tam dolenter amaretur. Alter parens, præſentium miſerationem prouocabat & abſentium. Nam edita ipſius lamenta,Franciſcum Salernium probum Sacerdotem aliquantò diſſitum exciuêre, vt quidnam rei eſſet in vicinia percontaretur. Audit infeſtum & infauſtum caſum:

accur-

accurrit: vtque patri penè à se aberranti aliquid leuamenti afferret;effugium à tristi spectaculo suasit,& persuasit. Petijt hic D.Pauli Templum, vt de corpusculo ibi sepeliendo exploraret. Sed prius Andreæ sepulchrum venerari voluit, & illic mixtas lacrimis preces pro filiolo fundere. Aderat ibi Sacerdos quidam ex Nostris; qui dolorem ipsius commiseratus, bono illum esse animo iussit: centunculum præterea vestis Beati illi elargitus,quam infanti admoueret. Intereà Salernius,cohibita flentium turba, *Non*,inquit, *questibus,sed precibus ad vitam hic puellus restituendus. Andream inuocemus,magnum huius aui miraculorum patratorem; magnum huius Ciuitatis Patronum: en eius imaginem quam colitis. Tu mater aliquid mente concipe,& effare, quod filio tuo rediuiuo voti rea exsoluas: Nos preces easque calidas offeremus.* Iubet itaque ante Beati imaginem lampadem accendi; inque ijsdem cunis puerum ante illam collocat, & cum cęteris in genua prolapsis,illius opem implorant. Et ecce infans olim rigidus, & multas horas mortuus; statim vitam recipit;oscitat;pandiculatur;nutricem inclamat;cibum quęrit: dixisses è somno illum euigilem, non è mortis faucibus ereptum.Pater in spem à nostro illo sacerdote erectus; alacer domum petebat, certa fidentia centunculo vitam filio restituendam. Sed sollicitior Andreas,iam pręcucurrerat,& cuncta perfecerat.Vespera,transibat illac Medicus; nec domum inscendebat defuncto puello sui non indigam:à parentibus tamen aduocatus fuit;compari dolorum,felicitatis suę partem largituris. Redintegrata posteà filio per vestis contactum valetudine,prolem ad Beati corpus sistunt Religionis nostrę habitu indutam,& cum ea denas cerę libras, ac stipem pro totidem sacrificijs, & loculum appendunt designatum mortui domicilium.Sic voto exempti, non gratijs æternùm reddendis.

MI-

MIRVS, ET VARIVS MORBVS IN Virgine Religiosa abducitur, & inducitur.

CAPVT XI.

BIennium totum fęui dolores Mariam Franciſcam Piſcaram Caſtaldam Monialem ſancti Andreæ Ordinis D. Auguſtini lecto alligauerant, imò affixerant, motionis totius expertem: adeo vt ad ſacram ſinaxim deſcenſuræ, aliena eſſent brachia expectanda. Multa conſilia ad frangendam morbi pertinaciam adhibita fuerant, & abdicata. Dono tūc Beatricis Tuſiæ matris ſuæ, baculum acceperant Moniales, cui in extrema ſenecta ſæpius Andreas fuerat innixus. Hūc ſibi ęgra vnicum leuamen expetit, & noctem totam artubus ſuperpoſitum ſtrictim complectitur. Senſit verò internoctu, non cupidinem ſolùm, ſed impetum ſurgendi; tentatque in ſpem arrecta, num valeat; & exploratò videt, ſe poſſe. Albeſcente die, nulla alleuante, nulla adiuuante, ſed ea tantùm nixa fultura, qua Beatus olim; inſpectricibus omnibus, viſa fuit odæum petere, ambulare, ſtare. Scandere, ingeniculari; idque toto etiam labente die. Verùm trepido gaudio, metuque ſalutari perculſa, an fortè pro ſuæ animæ bono eſſet ea incolumitas; ſanitatem Andreæ ſuffragio precata, eiuſdem quoque precibus deprecatur; ſi non ſit ſibi profutura. Et ecce nouum miraculum. Dum orat in Templo; extemplò immobilis redditur, irritoque conatu in greſſum cōtendit; nec moueri, niſi alijs adiuuantibus, quiuit. Dolet cętera ſodalium familia, morbi recurſu; non ipſa, quæ pro voto & fructu ſuo id contigiſſe propalauit.

Huic poſtea cùm ab ingenti, & inſolenti dolore ſiniſter oculus eſſet inuaſus, vt nequaquam eum quaquà liberet, poſſet circumflectere; quid conſilij ſupereſſe poterat, niſi eodem illo baculo, trino crucis ſigno oculum impertire? Impertiuit, & eliminando penitus dolori id fuit ſatis.

At

At dexterum,non dolor solùm;verùm & sanguis quo immodicè rubescebat,diuexabat,Porrò cereus Agniculus,quē Andreas gestitare solebat collo appensum , ipsi adhibitus ; & illum statim abegit;& istum confestim exsiccauit.

Grauia item & insolita aliquando passa fuit. Herculaneo morbo seu caduco ipsam conteri , nonnemo autumabat . Capitis allisio ; præcordiorum palpitatio ; oculorum inuersio;oris contortio;mentis vertigo, vnde fractio virium;cerebri debilitas;& omnium congeries ærumnarum; illo peiora suspicari cogebant. Nec semel tantùm aut iterum;sed quindecies vel sub vnius horæ spatio portentum non fęminam istam,illa inuadebant.Quaterno sodales auxilio,vicariam illi opem exhibebant: & comprimendę,vix totidem erant satis.Mensem integrum transegerat hoc mortis satellitio circumstipata.Nostrum Benedictum Mandinam, qui tunc Monialibus erat à confessionibus, sodalium cura coquebat ardenter,penè sub onere fatiscentium;& in ipso iam limine infirmitatum.Itaque ęgram monet; vt enixius Beatum pro sui incolumitate interpellet;& ligneum cuneum promittit, quo ferreum ille cingulum suum constringere solitus erat . Adhibetur cuneus cordi ; adhibetur & capiti: statimque ipsa iam altera,cruciatu exiliente & abeunte. Virginei olim flammei,caput eius erat impatiens;sed ligneolo tunc,extra doloris discrimen contegebatur.Interea Monialis altera,cui nomen Elenæ Macedoniæ,illud sibi vsurpante,rursus Maria fit morbi ludibrium . Restituitur, & audit Beatum ter cum imperio languorem his verbis comprimentem,*Quiescito*,eorumque potestate afflictam clientem in libertatem asserentem. XIV.Kal.Septembris,ipso peruigilio D. Bernardi Abbatis,in Passionis Christi meditationem immersa,diuinęque voluntati obsequentior; anhelo pectore ex Dei afflatu animato,neglectu voluntatis suæ,ipsi & soli deinceps viuere suspirabat. Tunc audiuit Beati vocem sibi dicentis, compotem se voti factam,& cęlesti placito ad infirmitates addici

& languores. Cuneum itaque illum quo interquiescebat, nil morata abijceret, ne quid obicis illi obstrueret. Animo illa aliquantulùm suspenso, iteratis verbis eadem repetentem inaudijt. Adhuc verò suspicaci, ne sic sibi voluisset dæmon illudere; tertiùm illam allocutus, iussit rem omnem confessario aperire, illiusque mandata exequi alacriter. Perendie hic ad ægram aduenit, iniunxitque sacro cibo refectæ, sic Deum precari: Vt, qua vellet se infirmitatum sarcina grauare, grauaret; modò sui leuaret onere sodales in sui cura penè laxatas. Annuit supplici Deus, & cumulatam ægritudinum, ope tamen sororum, haud amplius fecit indigam.

Varius exinde & acer morbus eam probauit, sæuis hisce flagellis sed salubribus flagellatam. Sæpiusculè enim triduo toto immobilis iacebat, impransa, impota, impos sui, & exsensis. Sibi posteà redditæ, impeditum os audiebatur & balbum loquens: & vix nutibus, post vnum etiam aut alterum mensem, aliena flagitans auxilia, & suas culpas incusans. Pridiè quàm Reuerendissimi Antistites, Sanctę Sedis Apostolicę Subdelegati, sacrum illud Cœnobium peterent; ipsa intestem admittenda his cruciamentis quati cępit & concuti. Quis ab ea vitam tunc viuente morti consentaneam, testimonium sperare potuisset? Dixit tamen, quia iusserat Andreas. Nam ter visus illi dicere penè morienti, & cum imperio, *Exurge, potes, examine subijcienda.* Solebat illa, vt diximus, sibi reddita, balbucinari: verùm distincta tunc voce, prolocuta fuit, *Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram*: Subdiditque insuetum sibi versiculum, *Os meum loquetur laudem tuam:* rata, Beati impulsu, illum sibi suggestum. Sessitauit, ambulauit, stetit, collocuta fuit, & omnia pro sana fecit. Tum ipsos Antistites adiuit: adactaque sacramento testimonium dixit, nullo morbi signo notata. Abiêre illi, velutq; ad testamen tantùm suspensi fuissent dolores, rediêre rursus, & ingrauescẽtes illã afflixêre; sed lætãtẽ, & poscentẽ per has corporis angustias, ostia sibi claustraq; immensi amoris reserari. *CLAV-*

CLAVDICANS CORRIGITVR. LATERIS *costæ suo loco restituuntur.*

CAPVT XII.

IN eodem Diui Andreæ Cœnobio, Eugeniæ Molignanæ tibia & dextrum femur decennium vehementi dolore cruciata; satis negotij facessebant; & plerisque yschiadis morbus videbatur. Gressus item illi difficilis & claudicans. Nec medicina subuenerat, quarum postrema, octo annorum decursum spatium excedebat. Allata eo fuerunt, cum icunculis Pontificia benedictione munitis, & Agni cerei frustula, cuius Andreas fuerat pius venerator & gestitator. Hanc sacram theculam, ipsius patrocinio inuocato, semelq; Dominica oratione recitata, & qua Virginem Angelus consalutauit; tibiæ superponit & femori: subitoque omni se angore defunctam exclamat, & veterem ambulandi vsum recipit.

Diues hoc cęlesti amuleto; cùm vtrumque illi genu indoleret; ascensus, descensus, flexionis, & cubitus impatiens; repetito, prorsus & illicò sanuit.

Ac tertiùm, cùm quinque dextri lateris costæ loco emotæ; sextum iam illam annum, desperatis naturæ subsidijs, immanibus doloribus fecissent obnoxiam.

Affectabat hæc, corpus suum rigoribos frangere; & eo pręcipuè tempore, quo quadragintadiali statione, Bethleemitica stabula Christus consacrabat; in quorum obsequiū, totidem se diebus crudeliùs optabat afflictare. Nequiuit tamen, verita animæ suæ ducem id seuerè inhibentem. Sed altero ab Epiphaniæ festo die; sęui illam dolores agmine facto aggressi; motionis fecerunt impotem, & lectuli accolam. Obsequens ipsa voluntati diuinæ; ne hilum quidem ab eius placitis deflectebat. Ipso peruigilio Purificationis B. Mariæ; dum Matutinorum pensum exsolueret, inundari se cęlesti suauitate persensit; ac velut in aurem sibi insusurrari, *Qua-*

dragesimus nunc est dies, eorum quos tu cupiebas præterlabi tibi molesta quæque dolenter perpessæ. Agnosce votis tuis ex parte factum satis; ægrimonia macerata. Crastino stabula relinquet Christus; ac te languor. Postera luce, omnis doloris insania remisit. Fuisse verò Beatum dulcia illęc verba insusurrantem; odor ipse testatus fuit, quo plenè cubiculum, vbi ipsa iacebat, refertum fuit: compar omnino ei, cuius ipsa fragrantiam; Beati pedes in tabella depictos exosculata, & aliâs sępissimè; hauserat affluenter: & quòd plures ad eius sepulchrum, preces pro ipsa, compassionis illectu fudissent; illius aduocaturi subsidia; cuius suasu, religiosum ipsa statum elegerat libentissima.

INFANS CAECVS LVMEN RECIPIT. Auditum surdus.

CAPVT XIII.

ALbertus Ciminellus, vix expleto vndecimo mense, quo in lucem editus fuerat; luce ipsa penè orbatus fuit, acri fluxione vtrumque ocellum vexante ad vsque pustularum eruptionem. Adhibiti medici medicęque, nulla spe salutis. Nisi quòd harum vni visum, & audaciori, manuum pressura stillantem ex oculis sanguinem prouocare. Quod cùm secunda & tertia fieret vice, ac dexteri refrigerio; gliscens fluxio in sinistrum incubuit, & palpebrarum caruncula callum obduxit; quas oculo adhęrescentes ac iunctas, diuellere infans nequibat. Flebat amita; cruorisque exterrita nigredine, qui ex pressura stillabat; prementem inhibuit. Humanæ iam opis inops, ad Beati sepulchrum puerũ defert, & offert; preces fundit & argenteum oculorum simulacrum vouet. Adstat Missæ sacrificio: Cùmque Dominicum corpus eleuaretur, puellulus carneum operculum eluctatus; palpebras diducit & lumen admittit; liuoris tantùm vestigio relicto:

firma amitę fide & multorum qui intererãt; Beati manu plagas detersas, quod illa voti rea confessa fuit. Paulò post nubecula oculus obtegi creditus est: iterum ad sepulchrum: & contactu reliquiæ Beati, illa statim euanescit.

Francisco Mariæ Sifulo septenni puello, recentis morbi malitia vtramque aurem obstruxerat, corruperatque. Industriè fecerant omnia Medici integro dierum quindecim spatio; sed euentu irrito: quare filium ac nepotem, Angela Suardia, & Isabella Concublet, in gestatoria sella ad Paulinam Aedem mittunt, & cum eo Sacerdotem qui puerulo à primis erat literarum rudimentis; venerandi cruoris attactu, qui ex defuncti Andreæ corporè manauerat, aurium vsum recuperaturum. Fortè Domo tunc aberat, qui hierothecæ custodiæ prçfectus erat. Quare alter ex Nostris, qui ad Beati sepulchrum orabat, in surdi aures, sacra eius pignora quibus collum suum ornabat, immisit: quæ nulla mora audiendi operculum excitarunt.

Eodem aliâs malo Catharina Crescia liberata fuit, sed vestis centunculo, qua Beatus olim indutus.

MVLTIPLEX SANITAS ADOLESCENTVLAE varijs morbis ad mortem vsque confectæ.

CAPVT XIV.

PLura continet miracula, quod erga vnam Hieronymam Corsariam gestum fuit, insigne Andreanæ tutelæ monumenrum. Adolescentulam istam octodecennem, acerrimi cruciatus aggressi fuerant & incogniti. Caput quippè suum velut peracuta nouacula iugiter indolescebat rasitari: auditionis facta erat expers: nocturna illi diurnaque inquies: corporis totius tumor: cordis angustia, vnde rabies, per quam, non vestium modò, sed carnium quoque suarum fiebat discerptrix & laniatrix. Sextus iam mensis sub his

deli-

delicijs miſerrimæ diffluxerat. Non vlcus extimè apparebat, non plaga, cui poſſet cataplaſma aptari, & morbus educi. Varia experta, interno quodam inſtinctu impellitur; vt centunculum veſtis Beati, quem in capſula ſeruabat, adhibeat; omnia illa cruciamenta primo ſtatim contactu, vt ſperabat, exanimaturum. Amita, quæ hanc Neptem educauerat, diligebatque vt filiam; adiecit & votum; ſe, recuperata illius ſalute, per annum ſtipem in pauperum ſubſidia coacturam. Vix lacinia ſiniſtram mammam tetigerat, vbi ceu in proximiore cordis loco poſita fuerat; & velut reſerato fonte, purulentæ ſordes ac fœtidæ, ex ipſa, quino dierum ſpatio perenniter effluxerunt: ipſa interim cordis męrore leuata, rabieque pacata, medicorum ſcientia obſtupente. Nondum tamen auri auditus; capiti tranquillitas reddita fuerat: imò à decimo die, inualuêre tormenta; & medici opem ſuam fruſtrà eſſe dixerunt; diuinam tantùm implorandam, & ſacri viatici ſumptione, mortem opperiendam. Facit iſtud ęgra, illud amita. Quæ triſtis ſpectaculi intolerans, domo prodijt, ſecura promiſſo quod ipſi cętera conſanguineorum pietas morienti aſſidens, fuerat pollicitata: ſcilicet, vt primùm Neptis exceſſiſſet, hoc illi ſtatim ferali nuncio ſignificandum. Prodijt; & Beati ſepulchrum adijt. Quæ ibi lacrimæ? quæ preces? & conſcientiam inſuper purgauit, & ſacra Euchariſtia ſe pauit. Tertiæ iam horę prolapſu, nulloque ad eam mortis nuncio aduentante; ipſa ſecum. *Vt me video deluſam! Vt inſuauis mihi illarum benignitas, quas fidas expectabam! Filiolæ mortem cur mihi abſcondunt; quæ porrò prius vitam reliquit, quàm ego domum? Ergo ad funus illius accurram, cuius intueri exitum non ſuſtinebam.* In domum remeanti, occurrit non unus, propero curſu, neptis ſanitatem annuncians. Illa incredula; *Verborum*, inquit, *hæc ſunt ambages: vultus vos fingitis diſpares rerum euentis; & imitatione lætitiæ, hæc ad me fertis, ne ſubitò peream & in via.* Illuc reuerſa, ęgram videt, iam non ægram: miſcentur gaudia: iterantur

tur amplexus. Ipsa etenim ad Beati sepulchrum orante ; ex altera languentis aure, cui nullus inerat dolor;lapis prosilijt fabali magnitndine,teterrimoque colore ; & post eum quædam velut concisi scarabei frustilla. Qua, nisi Beati manu educente? Nam prodire lapidem naturę vi, aurium panniculo illęso,& superstite languente; erat medicorum sententia impossibile. Lapidem curiositas multorum auidè expetebat, nouum humanę calamitatis testimonium: sed maluit bona amita,inclusum argentea theca,sepulchro Beati appendere,potentię ipsius triumphum.

At neque miseriarum hic finis. Adhuc febris eam vexabat, cui extinguendę medicinalis potio propinata fuerat: quę cùm fructum moraretur, addita eodem die altera: imò tertia & quarta: frustraneò semper euentu. Mortem in limine quisque esse iudicabat. Verùm amita assueta tutelarem experiri Andream; septem illi missarum sacrificia vouet, totidemque Sabbathorum arctissima ieiunia: ac statim ægra,pharmaca eiecit quibus infelici pondere tumescebat;ęstuque refrigerascente,sanitati redditur.

Huius itidem os,alio tamen tempore,ob diram quandam inflammationem fœdè sauciatum; obstructis labijs factum erat locutionis, ac potus impos: illa substitutis tantùm nutibus reficiebatur: huic instillati liquoris sorbitiuncula subueniebatur. Amita non dubitauit nunc quoque Andream sibi fore propitium. Sepulchrum ipsius salutatum aduenit; vnde oleum ex argenteo lychno ibi collucente sibi comparauit: quo obstructa labia, illinita; sensim diduci cęperunt; ac tertiùm repetita vnctione, tertio die perfectè reserari.

TIBIAE

TIBIAE FOEDVM VLCVS SANATVR.

CAPVT XV.

DIu Cornelia Caracciola ſiniſtrę tibię doloribus affecta fuerat: & ſerpente malo; triennium, fœdo vlcere conficiebatur: quo nouiſſimùm incrudeſcēte, nullo vnquam remittentis ſeu intermittentis ſolamine recreabatur. Diſcors medicorum chorus; & in ſua quiſque placita obfirmatus: exſiccantia multi, alij lenientia profutura defendebant; acerbiore quidem languentis cruciatu; ſed illuſtriore cęleſtis auxilij oſtenſione terreſtre occupaturi. Sobrinam hāc ſuam cùm ſolatum aduenillet Lucretia Suardia, miſerata dolentis. *Euge*, inquit, *ſoror, quando ſanitatem expetiſcis; crede facillima conſulturæ. Iube valere tot iurgantum medicorum inuenta: Elige quod tibi ſpero ſaluberrimum. Baculū iſtum Beati Andreæ, charum viuentis donum, longèq; mihi pretioſiorem reliquo meo cenſu adhibeto; prætereа nihil.* Multum ſpei miſerrimæ languenti ſubiecerunt ea verba. Noctem totam hoc vlceri malagma apponit, & ſoporata benè quieſcit. Illuceſcente craſtino experrecta, ſenſit ſe doloris immunem. Aduocantur famulæ ad conſueti medicaminis obſequia: perluſtrant omnia diligenter: & claro intuitu vident primùm faſcias nullo pure attaminatas: tum plagam coiuiſſe, & cicatricem accepiſſe. Miraculo omnes attribuunt: meritòque. Nam externo die immobilis & indoleſcens; lecto ſtatim exilijt, ſtetit, ambulauit, abiecit fulcra, ingeniculationis ad vſq; quartam, & quintam horam patiens. Medici adueniunt, & ſe longè ſapientiorem & ſuperiorem Andream acclamant. Suardia è viuis decedens, ſupremis ſuis tabulis hunc baculum ſalutis ſuæ inſtrumentum Caracciolæ legauit, & ſic locupletiorem reddidit, quàm ſi ingenti fuiſſet ditata theſauro.

PVERI PRO MORTVIS REPVTATI, *spiritum, & vitam recipiunt.*

CAPVT XVI.

PAr istud nobilium fœminarum, eodem baculo vitam anniculo puellulo restitutam viderunt. Is erat Carolus Vitus; cui diuturno cruciatu, febris ardor, non pro suo nomine, vitam omnium arbitratu abstulerat. Vitalem namque succum ex materni vberis alimonia, triduò, nulla arte, nulla medela, poterat attrahere. Explorant Parentes si quid adhuc animę insit, & credunt expirasse: colore enim teterrimus erat, glacie frigidior, cęterisque mortis insignijs phaleratus. Iam de corpusculo terrę mandando cogitant. Mater męstissima inter męstas, mulieres nempè vicinia tota concitatas, in extincti, vt rebatur, puelluli aspectu conficiebatur. Eæ nobiles matronę illac transitantes, vt ad hortum secęderent; pietate excitę, accedunt, miserantur, matrem solantur, & erigunt. Altera ipsarum, baculum illum Beati, quo ditescebat, & perpetuo vtebatur membrorum suorum fulcro; infantis ori commodat superponēdum. Vix istud miserrimis labellis admouetur, cùm palpitare puer videtur, vagire, & oblatam mammam libare; editisque vocibus confusa circumstantium turba ingeminare auditur, Miraculum; puelloque in multos annos superstite, Andreę beneficentiam iugi gratiarum actione celebrare.

Iterum tale Panormi in Sicilia in Iosepho Xibechio; sed contactu sacri Andreæ ossiculi.

QVIDAM A COEDIS CONSILIO BINA Beati apparitione liberatur.

CAPVT XVII.

MVlier nescio quæ, pudicitię iacturam passa, alienum vterum gerebat, quem crescentem varia arte cęlauerat. Maturato fœtu, partus doloribus, sub ipso noctis conticinio quę Dominicam Resurrectionem anteibat, angi cępit & cruciari. Anxia consilij, sibique ac proli si deprehenderetur pertimescens; hominem aduocat sub eodem tecto inhabitantem (seu affinitate coniunctum, seu incautę corruptorem; sceleris certè conscium) & suppetias rogat. Hic priùs Andream, qui tam multis quotidie auxilium esset, vt sibi in hoc discrimine, precatur. Puerpera femellam enititur. Misella hęc, ipsa se vagitu suo prodibat; & ignara ferri, mortisque nescia, hominis iam in se iram acuebat: Qui seu consors mali, sceleri obtegendo, seu honestatis impulsu, familiæ decori consulturus, effera barbarie innoxium iugulum petere decreuit; ac fęcunda crudelitate, perempta sobole, matrem quoque de medio tollere. Hęc illo machinante repentino fulgore illustratur domuncula: & ecce Beatus vultu ad seueritatem composito, *Ah*, inquit, *Fili ecquid malo tuo in hosce insanis; & mactare pertentas, pro quorum æterna salute, è cœlo Christus in terras descendit?* His verbis percellitur impia meditatus: mitescit statim eius feritas: & alteram in consilium allegat fęminam, operi quoq; adiuuam. Obligatur fascijs puella proijcienda eadem hora in Hospitales Aedes proiectitiorum: ascisscitur & alia: itur ad locum: & facula euntibus inter obsitas cęlo caligines iter aperitur. Nondum finis: discrimina iterantur, vt remedia crescant, & salutaria auxilia magis inclarescant. Fax extinguitur, ipsa in media via; & integratur barbaro rabies: periculique malo grassante, vltimis consilijs in innocentem furere constituit.

ftituit. Sed prius, O, inquit, *Beate Andrea, nobis succurre*. Dixerat: & ecce inspectabilis Andreas luce vndique circumfusus, & accensam facem manu gestans. *Quid agitis? ait, quo pergitis? An ne lumine indigetis? mutuamini, ecce illud;* & abijt. Recreati improuiso accursu, & in pietatis opus roborati; Diuinę, & Andreę tutelę nō cessabāt grates reddere. Iam Hospitali propiores erant; & se supplicijs, quę in proiectione deprehensis, certa erant, obijcere trepidabant. Tertiùm inclamant Andreæ patrocinium: ac statim circumstipatos se cœlesti lumine intuentur, cuius ductu & comitatu ad locum accedunt, & infantem Genitrici Dei ab Angelo salutatæ, quę in augustissimo illo templo colebatur, vbi proiectitij exponebantur, committunt. Ternione itaque miraculorum, insigne Andreę auxilium declaratum fuit, in eos, qui suę se tutelę fidenter manciparant.

FVRIOSVS MENTI RESTITVITVR.
Casu & ruina quidam liberatur.

CAPVT XVIII.

PRiuatæ sortis homo erat Orpheus Iauanus. Eius res familiaris detrimentum passa, questuum illi causa fuerat & doloris. Pręsentium carentem, & futurorum anxietate sollicitum, ex animi angore febris consecuta fuit; ex ista phręnesis, regula mentis obliquata, rectęque rationis maiestas obliterata. Ingrauescente postea morbo, tanta furiarū intemperies infelix caput agitabat, vt vinculis illum obstringere cogerentur, vndeunde quęrentem, qua se præcipitem daret. Horum ipse non erat ignarus, nam dabatur aliquando componere se in sapientem. In fugaci illo mentis recursu, non cessabat post Deum, eiusque Parentem Virginem, Andream quoque totis conatibus interpellare. Pietate nobilis cuiusdam fęminę, allati fuerunt ad insanientis vxorem flosculi aliquot, qui Beati sepulchrum exornauerant; interq;

eos vnus signatus, cuius ipse olim sua manu sator & excultor. Selectum hęc illius capiti imposuit, applicuitque naribus; quo facto integrari rationis vsus cępit, & æger profutura non aspernari: ac mentis iam compos supremas tabulas conficere; & ad perfectam quoque corporis valetudinē, nullo alio remedio, paulò post redire.

Pridiè solemnitatis D. Frācisci Assisinatis, Cappellam ipsius, vbi & sodalitas cui nomen dederat, peristromate ornaturus Marianus Boniannus, scalam conscenderat, sed breuiusculam: vtque fieret loco propior, fenestrę innixus fuerat, quam marmorei lapidis corona cingebat. Ea verò statim quati cępit, ponderis intolerans. Ipse haud dubius omnem effugiendę mortis spem in pręcipitatione positam, dat se pręcipitem è vicenum palmorum altitudine; sed cùm prius Andream inuocasset. Adfuit hic ruenti, ad solum allis o, sed illæso, & à lapidum imbre deciduo in resupini pectus, inoffenso. Dimanante fama mortis illius; atrocitas casus multos affinium ad luctum cöegerat; sed illam falsiloquentiæ coarguit idem ipse prolapsus, integris sensibus & membris.

PVELLI CLAVDICANTES EXPLICATIS *gressibus erecti.*

CAPVT XIX.

IOanni Iauano tenello puellulo, congenita penè fuerat, membrorum infirmitas, & arctuum debilitas; vt pedibus suis nequaquam valeret insistere, nisi trepidè & lapsabundè: multò minus ambulare, & circumire. Curando, multa tentarant parentes; & exitiosiùs: prę doloris enim incremento, per ea, sessitationis quoque factus fuerat impos. Iam domestica parentis memoria, Beati meritis menti restituti; leui licet notitia, & quæ à puero posset expectari, Andreę nomen audie-

audierat,& miraculorum famam. Internoctu, excitato vtroque parente; *Pergamus*, inquit, *vbi diluxerit ad Beati sepulchrum; ipsum enim dudum teneo fidum sanitatis meæ sponsorem.* Ituros se promittũt & profectò iuerunt. Ibi precati, admouent sepulchro puerum,& statim is moueri cępit; illudq; brachio complectens, circumire: in domum reducunt: explorant quid subalarium lignorum fultura possit; cernunt, illa explicantem eum gressus suos: Perendino die redeunt,& sepulchrum amplexatus, alterum è fulcris puer deposuit, vno contentus. Tertio postea accessu, altero quoque abiecto lætus & alacer iuit, sine vllo innixu,& cereum, ac subalaria ligna appendit monumenta rei.

Carolus Vaccarius longo pressus morbo,& apostemate renes ipsius exedẽte; cruribus ita debilitatus fuit, vt nec stare, nec ambulare posset; sed proserpere tantùm, manuum nixu laborioso; & soror idcirco in humeros sublatum, quò necesse erat transferebat. Pater, curando, totam pecuniolam consumpserat, nec sanitas poterat adduci. Nonnullorum pietas suasit parenti, oleo ex lampade ante Beatum collucẽte, claudi crura & pedes inungẽdos; quod cum factum fuisset, statim hic scipione innixus cępit ambulare, & progredi; & post aliquot dies nullo etiam fulcro.

ANGINA, EXANTHEMATA, ET Cephalalgia curata.

CAPVT XX.

BErnardinum nostrum Grassellium, tumens angina interclusis faucibus, inspirandi äeris,& insumendi cibi fecerat impotem. Ter intra biduum laxata vena, semelq; à scapulis per cucurbitulas sanguis eductus, sanitatem haudquaquam aduexerãt. Spes omnis vitæ in salutari potione reposita erat; sed hanc æger vomitionis experimento edoctus,

con-

constanter respuebat: retinendæ, vouet Beato quotidianam sui sepulchri per annum inuisionem, & eius profesti ieiuniũ. Vota ipsius æquauit benignitas Andreæ: pharmacum quippe placidè ebibit: imò vicit: ingestum etenim postea reijciens, impetu illo, enatas in fauce glandes perrupit, & purulenti sanguis emanatione immunis ipse è morbo fuit.

At sęuior erat, qua Io. Baptista Capycius Galeota Regni Neapolitani Thesaurarius conficiebatur: Ea etenim premebatur, & hic quoque; at ne guttulas quidem aquæ demittere poterat; quomodo pharmacum potuisset, in quo spem omnẽ suæ salutis omnes collocabãt? Verùm demisit, Andrea iuuante, quem inuocauerãt. Et angina quidẽ pharmaco facta mitior. At purpurea febris ipsam consecuta, exanthemata & lethargus, certa erant vicinæ mortis prænuncia. Tunc ille, Beati biretum ad se adduci expostulat. Mirum visu; primo eius contactu, velut cultro scindente, rumpitur apostema quo caput vexabatur, & erumpit inde purulentium sordium trilibris quantitas; fluxuque perenni profluit sanguis ex ore, naribusque; & perfectæ paulò post sanitati æger restituitur.

Faustina Caracciola, & Catharina Ordoñez Ortisia, permolesto capitis dolore vexabantur, quanto perferendo non erant; nam vltra patientiam erat: illas quippe interquiescere non sinebat, atque ad inconditos clamores cogebat; non cibo, non somno recreandas: & phręnesis præterea periculum constanti medicorum sententia dolor minitabatur. At contactum infelix vtriusque caput, Beati bireto, statim dolore leuatur; & ad perfectum paulò post sensum plenè restauratur.

Lucretia quoque Manella, cùm ex capite laboraret, diutiusque se timeret, vti consueuerat, dolori mancipatam, simul ac aurantij flore, quo Beati senis effigies fuerat exornata, illud tetigit; pręsens ac subitum sensit auxilium, dolorisque omnimodum leuamentum.

Neque

Neque verò, ipſa ferreę catenæ fruſtula, qua ilia ſua conſtringere, ac domitare ſolitus; hac curationum gratia fuere deſtituta. Nam Laurę Rotę ex capite laboranti, ingentesq; eiulatus edenti, non aliud fuit doloris leuamen, præter eiuſmodi fruſtuli contactum; quo, ſine humana vlla opera cruciatus omnis euanuit, nunquam poſtea redux.

MALVS GENIVS INIVSTO SVO domicilio exturbatur. Gutturis tumor æquatur.

CAPVT XXI.

PVtabatur Ioanna Ciceria conſtanti omnium ſententia vterum geſtare: erant tamen eę mali dęmonis fallacię; cuius illa adhuc neſcia, erat hoſpes; quibuſue is in eius cędē, ſponſum recens deſponſum ſollicitabat. Mutua inter coniuges odia, adeſſe aliquid infernum ſuadebant. Laborantibus multis, validoque imperio inferos exagitantibus, id liquidò fuit compertum. Tandem Beati biretum Noſtris adducentibus obſeſſę capiti imponitur. Et malus ille genius miſerè ſe tortum confeſſus, fruſtraque illi excutiendo conatus, ſannis inſuper ac ludibrijs in eius adductores iniurius, barbaro etiam clangore aduerſus ſanctum ſenem proclamitans, coactum ſe dixit, poſtera die ob eius reuerentiam ſenis, iniuſta poſſeſſionē cedere. Nec fallere potuit, cętera mendaciſsimus; vrgebant quippe ſuperi. Eodem itaque prorſus momento, fugęque ſigno, quod promiſerat, inde fuit exturbatus. Vertente anno, redijt denuò eiuſdem domus inquilinus: ſed iam deſierat poſſe latitare; eodem quippe bireto denuò arcente, abactus inde fuit, & expulſus.

In Lucaniæ Oppido Cancellaria, Dianora Carillia, graui morbo deiecta fuit; artubus enim impedita, motionis expers, capitis dolore preſſa vehementi, pluſculos dies ita iacuerat.

cuerat. Tumor insuper gutturis accessit non intimus tātùm, sed extimè quoque in oui magnitudinē protuberans: deforme & molestum malum. Frustra medicorum remedijs tentatis; ad Beati huius opem versa, apud quem olim suas labes confessa fuerat, statim eam experitur; capite conualescit, vigorem nouum in corpore sentiscit, ęquatur tumor. Famula quæ eam curabat, quarta noctis hora ad eam accedens, inuenit in genua prolapsam & orantem. Aduocatur cętera familia; omnibus apparet sana. Hyppolita Pappacuda oppidi Domina curante, conuocatur cœtus sacro ęre monitus, in D. Francisci, vulgando miraculo, gratijs agēdis. Exinde oppidani, in suis quisque angustijs, Neapolim itare cæperunt, vbi sacrum Beati corpus asseruatur, noui ac deuoti clientes ad Patronum.

OBIECTO CVIDAM VISO, EDVCIT EX *eo Beatus, scelus quadriennali obliuione consepultum.*

CAPVT XXII.

CRebrò cùm de Beati admirandis institueretur oratio; ipsum, narrabatur, dum inter mortales degeret, cordis secreta, reserante Deo, dilucidè intuitum; & occultum aliquando scelus, quo quis insordescebat, ipsimet pandisse; & sic deprehensum ad meliorem frugem transtulisse. Succendebatur horum narratione Franciscus Damorius, suę salutis sollicitior. Et cùm in Oratorio diuini amoris, in domo nostra Neapolitana D. Pauli, vbi ad virtutes effingebatur, menstrua sortitione, Andreas sibi in patronum obtigisset; non cessabat Beatum votis pulsare, vt peccati vellet fieri detector; si cuius ipse fuisset vnquam contector. Pręterlapsus iam erat decimus dies, huic petitioni enixè incubanti. Nocte, quę illum insecuta fuit, ad quietem composito tale

visum

visum fuit obiectum. Videbatur in templo esse D. Pauli, & expiata conscientia, Oratorium petere: in eius foribus Beatũ adstare, capite radiatum, fulgore circumquaque stipatum, corde igniuomum, vultuque subiratum, brachiorum pansione semel ac iterum ingressu illum prohibentem, tanquam haud integrè confessum: Se verò statim Sacerdotem adijsse, sordibusque purgatum redijsse. Reuersum à Beato monitũ, diligentiùs anteactę vitę facinora sibi excutienda, oblito scilicet sceleris ante quadriennium perpetrati; eius se memoria ictum, accersito confessario illud aperuisse, & mox Oratorium repetentem, nequaquam ibi Beatum inuenisse. Hic experrectus Franciscus, cùm aliquãtulum orationi vacasset, rursus eum somnus occupauit. Denuò videbatur Oratorium petere, & Beatum offerri eodem, vt antea, corporis schemate, benigniore tamen intuitu, ipsum ad ingressum inuitantẽ, sed per ianuæ rimulam: timentem verò sibi à compressione, audisse illum dicentem, per eas tantùm angustias, aditum ad cœlestia patescere: ac deducto postea ostio, salutari pauore perculsum, in Oratorij penetralia introductum: vbi dũ toto animo in ijs quę sibi acciderant esset defixus, & labes elueret suas lacrimarum profluuio; impetus animi membra excitauit. Hęc suæ menti per quietem obuersata, nequaquam fuisse fortuiti soporis deliram speciem; compertum fuit, ex recursante memoria facinoris, quod verè ante quadriennium perpetrauerat, per obliuionem eousque consepulti. Quare sedulò se ad generalem totius vitæ confesśionẽ apparauit, cùmque consuetum quæreret Confessarium, absolutionis sibi beneficium imperititurum, nequaquam istum, sed illum ipsum promptum habuit, quem in somnis viderat obiectum sua scelera excipientem, & expiantem. Sensit exinde Andreæ patrocinio se potenter roboratum; adeo vt offendendi Numinis, vel in minimo esset metuentissimus. A sæculi postea tumultibus in religiosam quietem translatus; nuncupatis Deo solemnibus votis in eodem D. Pauli

Templo, per annos vndecim inter Nostros versatus; primus è Nostris, post Andream in Beatorum censum relatū, in cęlos immigrauit; tutelaris Angeli in tremendo mortis agone insigniter protectus auxilijs.

SERICI ET AVRI ADMIRABILE INCREMENTVM, exornandæ Beati imagini.

CAPVT XXIII.

IN Parthenone ab Aurelia Papara instituto, summo studio colebant Andreæ memoriam, cuius sæpe stimulis, ad pietatem fuerant excitæ. Imaginem pręcipuè ipsius in Odęo inter cęteras Sanctorum venerabantur. Hanc solebat quotannis Iulia Basurta, vna ex ibi reclusis, flosculis argento sericoue intertextis exornare. Redeūte verò anniuersario die, beatę ipsius in cœlum immigrationis, instaurando in crastinum obsequio, ea vespera materiam apparauerat, sed parcam. Quouis enim artificio, vix octenos inde conficiendos, nō ignaua discussione censebat: exiguum vtique numerum circumornandæ vndique imagini. Tunc vna ex sodalibus, operis quoque adiuua, *Quid*, ait, *nimia cura numerum supputamus? Vacemus operi, & instemus; reor enim hunc senem optare circumradiantem vndique flosculis hanc eius imaginem crastino videri.* Vacauerūt, & quadraginta flosculos eiusdem quam designauerant magnitudinis aptauerunt, quantis scilicet ad omnem sui ornatum indigebat imago. Explorant sedulò; num superadiectu creuerit materies: reperiunt; non creuisse: & comperiunt ad Beati gloriam, diuina illam virtute multiplicatam, & cætero sodalium cætui hilarè narrant.

CAR-

CARNEAE GLANDES, ET FLOCCVS oculi auferuntur.

CAPVT XXIV.

POrtia Caracciola Montis Mileti Princeps, annum iam transfegerat,motus,quietis,ac fomni expers, ob enatas in feffionis loco glandulas. Futuri etiam trepidatione immaniùs torquebatur.Nam decretoria Chirurgorum fententia,quòd nullus effet lenientium fructus, incifione tentanda erat fanitas,& fectione. At ipfa, recurrente anniuerfario eius tranfitus die,Beati fepulchrum inuifit. Ibi enixiùs eum pro falute deprecata, & fuauiffimo Euchariftiæ ferculo recreata; certa concipit fidentia; fe Beati meritis, faufto illo die fectioni eripiendam. Propridie eius,famula, quæ medicatum aduenerat;videt glandulas à carne fecretas, filoque tantùm pendulè demiffas: tunc ipfas forcipe incidit, nullo Principis fenfu,nullo in carne glandularum veftigio apparẽte; vt Beati prorfus meritis id factum, ipfi etiam Chirurgi planè agnofcerent & mirarentur.

Angelæ Mariç Columnç caput,in Diui Andreç Monialis, plures carneæ glandulæ ibi enatç acriter vexabant. Doloris ipfa excita cruciatu,bireto quo Beati caput operiri folebat, fuum quoque contexit;ac vehementi cordis ardore illius fe precibus cómmendauit. Ad quietem poftea fe compofuit. Cùmque facro ære pulfante, Virginum cętus ad matutinas preces excitaretur;excita ipfa quoque tentat manu,& complanatum caput videt,fodalium intuitu mirè obftupefcentium nullo tumoris figno relicto.Bis poftea, vertente anno, ibidem glandulç renatæ; bis item Andreæ inuocatu denátç.

Pompilium Tufium Equitem Hierofolymitanum, amicus ictu ioculari (nam panis micas per arundinis cauitatem in oculum eius dextrum iaculatus fuerat) ferio reddiderat cæ-

cum: triennio ſcilicet lucifugam; poſt etiam defluxione vexante; flocco (Arabum cateracta) oculo obtecto, lumine captum, nihilque prorſus illo cernentem. Nihil reliquum erat in arte: niſi vt acicula, cernendi impedimentū ex oculi pupilla in eius angulum reiectaretur. Vt primùm hęc, Iaſolini medicorum anteſignani iuſſu, ægri oculum penetrare cępit; & ipſe quoque dilucidè intueri, vniuerſaque adſtantium turba lętari. Sub Chirurgi tamen manu indolenti, ſuperuenit vomitio; ideoque aciculæ parcendum fuit, & ſplenijs oculus obuoluendus; vt poſt certa temporis ſpatia ijs ſolutis probè videntem omnes viderent. At fefellit euentus: nouo enim ſuperinfluxu, denuò cernendi, vt olim, factus fuit impos. Tentantur alia remedia: ſed nequibat natura mederi. Inuiſit interea ſpe fruſtratum, & iure mœrentem, quidam ex Noſtris, & ſacra cęra, cæteriſque Religionis monumentis, quæ Andreas geſtitare ſolebat, oculum contigit, nō oculum; ſuaſitque illi, vt redeunte mox anniuerſario die eius ad Paradyſum tranſitus, ſepulchrum ipſius adiret, expiataq; conſcientia, ad ſacram menſam accedens, ab vno ipſo viſum præſtolaretur. Fecit omnia, vouitque etiam ſimulacrum capitis argēteum grati animi ſignum. Præterlapſu dierum, Pompilij fides haud elapſa, & ipſo octauo anniuerſarij die iam pręcipite; perfectæ viſioni reſtitutus fuit; medicis palam atteſtantibus, natura & arte ſuperantiorem fuiſſe Beati interceſſionem.

PLVRES DESPERATIS MORBIS EREPTAE.

CAPVT XXV.

IOanni Capyciæ Sconditæ ſeptimus effluxerat annus ſub turpi, & immani vlceris cruciatu. Nō dies modò ac noctes quietis immunes tranſigebat, ſed furebat violenta, & feneſtram petebat quandoque, qua ſe pręcipitem daret, vita

& an-

& angoribus eruenda. Pharmaca multa prębuerant medici & balnea,sed moris ergo ; decretorio enim iudicio insanabilē dixerant : conuulsionem quoq; mussintes detestandum ipsis malum. Adfuit,quę scipionem fortè tūc Andreę apud se habebat ; deque eius vi admirabili in morbis cuiusque generis depellendis,illam edocuit. Concipit ipsa votum , si fiat doloris expers,inuisuram se Beati sepulchrum,ibique purgata conscientia sacro Domini corpori communicaturā, & in tutelam se illi perpetuo famulatu contradituram . Arreptoque reuerenter baculo, *Non ego*,inquit, *baculum istum abijciam,ò Beate,nisi me malum*,& indormijt. Euigilat mane sana , & desperatam valetudinem assecuta : domesticam familiam exsuscitat ad gaudia : votique rea Beati sepulchrum adit.

Ad extremum periculi , amburente febri deuenerat Lucretia Carafa Corleti Marchionissa,& adesse illi supremum diem,ipse quoque vir eius Fuluius Constantius Regij Collateralis Consilij Decanus sentiebat ; temporis enim pręuentu,funus parari mandauerat . Ventitabat bis in dies singulos ad ęgram,Isabella Caracciola Aquarij Ducissa . Hęc, spe omni atque humana ope abeunte, *Quando*,inquit,*Medici non proficiunt,proficiet meus Senex* : Et excitata desperatæ fiducia,ex Beati officulo scobinas & ramenta in gelidam immisit,& salutarem hūc potum,penè mortuę propinauit, quem lubens illa demisit. Haustu pretiosi liquoris , liquidò vidit exsensem sentiscere , maculas quibus vultus purpurascebat,euanescere;& breui valetudinem eius integrascere.

Trigesimum diem,acerbissimi cruciatus Magdalenā Baroniam Monialem Cęnobii S. Marię de Sapientia exercuerant,a ienę charitati perpetuò obnoxiam , quòd se prorsus loco mouere nequiret . Adductus fuit ad illam à Confessario ligneus cuneus,quo ferreo suo cingulo constringendo vtebatur Beatus,certissimum doloris leuamen. Id ęgrę non placebat patiendi auidę; sed nec frustra repugnare sustinuit;

& illico

& illico experta fuit, quantulocumque pretiosi ligneoli attactu, perfundi paulatim membra nouo vigore, ac doloris expertia, ad suum vsum redire. Andrea autem conciliatore isthæc fieri, etiam Hieronyma Tolosa cœnobij Antistita, quæ superuenerat, aduertebat. Nam illa tantùm pars languentis sanabatur, quam cuneus tangebat, cętera, quamuis proxima, indolescēte. Et potuit statim ægra, inexpectato gressu quocumque progredi, leui primum fultura innixa, postea pedibus tantùm suis, & validè insistens.

Camilla de Vito, à puerperio stomachi languoribus appetita, per Beati baculum, salutare pignus recuperandæ salutis, in illius robur restitui non desperauit. Nam illo in affectam partem applicato, ijs recreabatur; ablato, conficiebatur: adeo vt monita tandem, quem esset liberatorem agnitura, producta applicatione, & se doloribus defunctam, & Beatum cęlitus auxiliarem vnà conclamaret.

Sextum iam mensem vterum ferebat Maria Caracciola Vici Marchionissa: & maximo sui ac fętus periculo, sãguinis fluxum patiebatur tricenum iam dierum spatio. Quid agerer, cùm Medici, & obstetrices, suis artibus sistendo sanguini non essent? & ipsa interim ceu canum morsibus lacerareture? nisi, vt aucta in Andream fiducia, eius ossiculum quod argentea theca inclusum socrus sua Aquarij Ducissa venerabunda custodiebat, vtero admoueret? Admouit; stetitque statim profluus sanguis, & prægnantem vitę ambiguam exitio abstulit. Abortiuit postea in masculum; qui sacro fonte ablutus, & christiani iam gregis, vitam semihora tantùm libauit. Gratulatum adueniebat nobilissimę feminę, consanguinearum cohors, pro sufficctis viribus, & partus incolumitate; sed plus pia mater gestiebat, relatu prolis suę in filiorum Dei censum, quod Andreę precibus factum dictitabat, & collaudabat.

In Isabellę de Ponte languore cuncti spem omnem vitę euanidam censebant: & meritò, cui quintus iam supra octo-
gesimum

gesimum annum effluxerat. Vnus Rodericus Salazarius, Matris vitam non in calore natiuo collocabat quo iam destituta erat, sed in Andreæ intercessione. Iubet itaq; lampadem ante illius imaginem accendi; vt hac ipse proritatus veneratione, ægrę, vitę adhuc aliquantulum imploraret. Serum remedium creditum: quin & famula, socordię in lampadis accensione increpata; velut in increpationis vindictā, *O quàm esset*, inquit, *consultius de efferenda cogitare, quàm de inutili hac luce concinnanda*. Sed Isabella tanquam vitalis olei superiniectu; cùm post biduum plenè conualuisset, vixit adhuc superstes in annos binos.

Nunquam ingestum pharmacum reliquo vitę suę tempore potuerat Iulia Barilis retinere, & in eius tantùm retentione, sanitas in periculosa quadam ipsius ægritudine collocata erat. Sed potuit, cùm Beati biretum magna fiducia suo imposuit stomacho.

Hoc item pretioso sancti illius capitis integumento, in maximo discriminis articulo, adiutæ fuerunt nonnullę, egregio adiuuātis beneficio. Ante partum, Hyppolita Caracciola Comitissa Montis Aperti, tertiùm abortā, feliciter postea enixa. In ipso, Fuluia Monfortia, secundas emittere non valens. Ab ipso, Desiderata Piccolea, in mammarum tumore.

ALII A SCELERE PATRANDO REVOCATI.

CAPVT XXVI.

Efferatæ mentis furore aduersus quendam nonnulli excitabantur; sontem, an insontem nescio; sed concitabantur: inque rabiei lenimen, in illius ima, ferro quamprimùm descendere, pręcipiti statuerant consilio. Eius vicem neci destinati sollicita Portia Caracciola Mōtis Mileti Princeps, ipsum Andreę commendat; & votum precibus miscet, argenteam se laminam, si sua seruet ope, quem nulla hu-

mana poterat, appensuram. Voto concepto, statim horribile illud vltionis virus, quod illorum penetrali inditum erat, radicitus fuit euulsum, & cruentum omnes animum deposuerunt.

Iterum tale, sed illustrius. Pergebant vnà ad Sacram Lauretanæ Virginis Aedem nobiles aliquot viri. Rhedarius qui eos vehebat, iniuriosius quippiam in vnum ex ijs patrauit. Feruenti hic acceptę iniurię sensu; ad eam reponendam concitante, furebat violentus; incitatumque animum rapiebat in diuersa. Volubilem ex se in procliue, acriùs cęteri impellebant. Decernunt itaque, vbi primùm ad pręaltum quēdam pontem peruenerint; inde ipsum in instabilem fluminis fundum deturbare, & fugam inde extra Pontificium limen, in Venetum solum adornare. Interim secreto suo satiati, & cogitati sceleris curis incubantes. Erat inter eos, cui extimè tantùm ista placebant, ne audiret eneruis, iniurięque inultor, intimè nequaquam. Hic ad Beatum se conuertit, & preces fundit, efferati pectori refrigerãdo. Audit Beatus: &, cùm eo prorsus loci peruenissent, vbi immane facinus erat perpetrandum, auidus ille vltionis & lymphato similis, subita corripitur apoplexia. Contremiscunt socij. Sibi restituitur: Agnoscunt omnes vindicem Dei manum; ac plus iusto indultum iracundiæ; & mollito pectore omnis vlciscendi detumescit furor.

MVLTA MVLTIS PER BEATI VESTES collata beneficia.

CAPVT XXVII.

Plura attexam Beati vestibus patrata miracula, pręter ea, quę superiùs fuere narrata. Abundantię Stincę pene sexagenarię, in iurgantum cognatorum concordia intentę, alter ipsorum cęco furore dextrum brachium confregit, impetu

impetu non leui;sed quo ossa loco fuerunt emota suo. Confugium miseræ, vetula altera fuit ijs curationibus assueta; sed breue: pauperies quippe ipsius, medicamina abigebat: fuerunt tamen ossa loco suo reposita. Nulla tamen brachij adhuc functione vtebatur: tunc tantùm doloris expers, cùm à collo pendulum gereret. Mensem sic dolenter & otiosè degebat: cùm, increbrescente fama miraculorum, quæ per Beati vestem patrabantur; circumquaque tangit eius lacinia confractum brachium, & confestim solidatur; motum recipit; dolores fugantur; ipsa coràm omnibus in genua procumbit, terram exosculatur, & Beatum vnà veneratur.

Victoriam Lagonissam in partu laborantem, & à puerperio, contumaci sanguinis fluxu languidam & exsensem; huius vestis contactu scimus incolumem, masculum enixam; ac stante sanguine, sensibus redditam, & sanitati.

Et Io. Baptistam Cicinellum quadriennē puerum, à morbo quo tabuerat, contorta altera tibia recuruum; eius postea intensione & laxatione vndique parem & concinnum, vt ante morbum.

Sicut & biennem puellum Petrum Angelum Brunum à morbillorum morbo, qui faciem ipsius desperata iam salute pustulis & papulis oppleuerant, liberatum.

Et Lucretiæ insuper Corletæ, arentes mammas fęcundatas, quibus Marcelli Lanfranchij filium erat lactatura.

Ac Magdalenam Carrotiam nequaquam abortiuisse.

Andream verò à Porta acri quartana pertinaciter concussum, eius factum prorsus immunem.

Et Christinam Carmignanam è Cappucinarum cœtu ad D. Mariæ in Hierusalem, oculo consuluisse cui incisionem fuerant medici minitati, huius vestis contactu detumescenti.

CALCEO BEATI VARII LANGVORES CVRANTVR; & eius ſolea atrociores.

CAPVT XXVIII.

ETiam per viliſſima iſta pedum integumenta, multa patrauit Deus ad Beati gloriam, eaque humanis fruſtra tentatis tentandiſue ſubſidijs. Dianoræ de Bottis, infeſtis acerbiſque interiorum doloribus integro die cruciatæ, & vterum gerenti, nequibat natura mederi; applicato tamen Beati calceo, & victus ſtatim dolor, & fœmina quieti fuit reſtituta.

Eadem, ob contumacem ſanguinis fluxum, abortum timebat; & illum concors medicorum & obſtetricum præſagium minitabatur; imò coniectabatur, fœtum ante lucem extinctum, velut funus viuo tumulo contineri; ac deſudare tunc naturam ſanguini propellendo; ab ipſo poſtea, eiecturã matrem onus infelix, ſui tamen certo periculo. Inter eas curas, non abiecit quam de Beati calceo habebat. Petit illum ſibi applicari; & paulò poſt conſiſtente ſanguine è lecto conſurgit; femellam ſuo poſtea tempore feliciter enixa.

Puellus erat huic ſeptennis, qui premente morbillorum morbo, emota mente inſaniens, ad mortem cito curſu properabat. Ab humanis deluſa, ad cœleſte hoc calcei huius perfugium accurrit; videtque ſtatim, mente illum ac ſanitate, ſe gaudio exultantem.

Hęc integer calceus. Quid pars illius? Apud Deliam ditionis ſuæ oppidum in Sicilia, Hieronyma Homodei, apoplexia ſępius correpta, aliquando non longè ab interitu abfuit. Nam à ſacro Paſchatis die, ad vſque ſecundam ab Aſcenſione feriam, inſtillatum tantummodò lac, & eiuſmodi liquores, nec ſine magno conamine, valuit ſorbere. Incrudeſcente poſtea morbo, horum etiam egeſtrix, cœleſtem ſolùm Sã-

ctiſſimi

ctiſſimi Sacramenti cibum demittebat. Septemdecim dierum ſpatio ſic vitæ ambigua fuit; ingeſtorum ſcilicet quorumcumque regeſtrix. Habebat ipſa fruſtulum ſoleæ calceaminis Beati Patris: eo per Sacerdotem, qui ſibi erat à confeſſionibus, guttur ſibi extimè contigi rogat; ac tentat confeſtim, num aquam poſſit demittere, & videt poſſe. Expertura in adſtantium gratiam, an id naturę vi fieret, ac medicaminum; horum nonnulla curat adhiberi: ſed nequidquam: neque enim ea vlla arte valebat demittere. Itaque certa, pretioſa illa ſolea, talem indi virtutem; ea intima quoq; oris ſui contingi efflagitat; quod cùm fieret; perſenſit guttur ſibi ebullire, & efferueſcere. Veſpere bibit, comedit, ac ſi nunquam ægra fuiſſet, & morti proxima. Poſtridie è lectulo ſurgit, Téplum adit, grates Deo & Beato reddit.

MORBORVM ANIMI MEDELA.

CAPVT XXIX.

PRæſtò etiam fuiſſe Andream animarum lãguoribus curandis, non vno exemplo compertum eſt. Sudabat quidam in continentiæ palęſtra contra turbidas voluptates magnò luendas; nec antagoniſtam fortiùs colluctantem valebat euincere. Excubabat ſeriò, ne quæ prauæ cogitationes, voluptatum eſſent euocatrices; & impurioribus ſemper facibus vrebatur: interque lamenta perpetua, in præcipiti ſe collocatum, & ruinæ vicinia dolebat. Vbi primùm, confeſſarij monitu, corpus ſuum linea faſcia circumcinxit, qua Beatus olim latera ſua obligaſſe, & compreſſiſſe dicebatur, ſtatim diuinæ charitatis igne ſic cępit afflari, vt nullus eſſet iam locus immundæ libidini. Fluxit poſtea illi omne æuum ſumma cum laude, ſine dehoneſtamento, ſine labe.

Sic Hyppolita Carafa, ſcrupulis, & anxietate intima ſua penè depaſtis, cùm diſcutere miſerãdam tabem non poſſet,

precarium calculum è Beati Rosario sibi comparauit: eo sinistrum sibi brachium religauit,& animum exedentibus curis exsoluit;in tranquillitatem,eiusque pedissequam exultãtiam plenè ac statim restituta.

Victoriæ Lagni consanguineus, dysuria penè confectus, dies plusculos iacebat: omnem operam corporis medelæ insumebat,nullam animæ,quam annum iam Pęnitentiæ Sacramento non expiauerat. Hæc Victoriam cura coquebat de illius æterna salute sollicitiorem. Suo, aliorumque suasu è peccati veterno illum excitare non cessabat; procrastinantem adhuc, & quatridui tempus præstolantem, medicorum sententia non sperandum. Quare mittit ipsa aliò spes suas,ac intercessores dimittit. Andream nocte illa implorat, sponsione adiecta cereorum. Illucescente crastino, ægri nepos è nostrorum cœtu, qui iam duodennio auunculi domum non adibat, ipsum inuisit, & post eum alij, aduocante nemine. Horum verba ad confessionem ipsum exstimulantia,illicò suum sortita fuere effectum. Vix autem peracta confessione, expers statim factus fuit mentis,cui nũquam restitutus,vitę metas attigit, vt sperare licuit,purissimus,& à quatridui expectatione cum sui fructu sublatus.

Quid Marco Antonio Morræ acciderit,experto potenter adiutricem manum Beati;certè incertum.At graue aliquid fuisse ac memoratu dignum,nisi aliorum famæ cõsulendum fuisset,ipsa eius verba,quæ pro testimonio dixit nobilis, senex,& Philippo Catholico in Neapolitano Regno Consiliarius,satis dilucidè manifestant;quæ & ipsissima ad Beati gloriam hìc subnectam. *Quod ad me attinet; in extremo quodam casu eoque grauissimo,vbi multum studij & cogitationum impenderam,sed inutiliter, prospectu ingentis damni & irreparandæ molestiæ; prospectu ? ingruentia, eaque ex hora in momentum; desperato remedio, ad huius Sancti intercessionem confugi: In arctissimo illo temporis puncto quo premebar, sepulchrum eius adiui,& omni tentata humana industria adhuc*

auius

auius remedij, rem ipsi commendaui, eumque compellaui calidè, vt aditum sibi vni notum, tempestiuè reseraret. Vidi post horam explicata omnia, & complanata: ac malum ipsum quod imminebat, extinctum, ac si nulla eius vnquam extitisset causa, nullum principium: Et qua facilitate? Deum contestor, me non illius tantummodò, sed multorum dierum spatio, admiratione, ac stupore perculsum, ab eius nunquam consideratione mentem auocasse, admirandi prorsus, & supra naturam operis. Casum & euenta scio: & ipsas flammas subirem huic veritati, & miraculo astruendo. Dicerem, nisi aliorum fama me diuelleret. Sat fuerit Confessario in confessionis secreto rem aperuisse. Porrò grati animi signum, argenteam tabellam Beati sepulchro suspendi.

SALVTARES ALIQVOT BEATI Apparitiones.

CAPVT XXX.

SParsim hucusque multæ Beati Apparitiones nobis sunt narratę: Lubet nunc & alias quoque hic, vnum velut in fascem colligare.

Virgo quędam nubilis, siue nuptijs repulsa, ad quas fortè anhela suspirabat, siue illas refugiens, quibus à parentibus destinabatur; fracta animo, & intimo furore diuexata, odio vitæ qua fruebatur, quęrebat sollicita quomodo malè periret. Ac malorum perfugium in suo collocans exitio, pomeridianis horis superiora domus conscenderat, vnde se præcipitem daret. Iam fenestram tenebat; iam altero crure, ea se excluserat; iam humero pendulo, tellurem concutienda petebat; cùm eccè Andream improuiso aduentu vidit aduersum, manu illum ipsum humerum in se ipsam iniquę tangentem, atque ad quietem illam compellantem. Conuersa vidit etiam alterum parentem affectu sequaci, cursuque con-

concito,ad certissimam natæ perniciem ictum, & afflictum. Huic narrat tentatum & amatum antea casum, mox Beato iuuante vitatum, Ac Beatum vti certum seruatorem, statim ambo fuere venerati.

Haud sanè multò post, eadem mari transuehenda, vt cęlum mutaret, Andreæ prius se patrocinio commendauit. In scensa cymba trepidare statim & stomacho languere cępit. Motu metuque circumactum caput dextera excipiens, ad lęuam cymbæ reclinat, eius puppim habens aduersam. Ibi circumspectat illum in genua flexum, preces pro trepida fundentem & languente: ac blandiloquentia sua muliebrē ab illa pauitationem excutientem, & ipsa in securitatem firmata, abeuntem. Ipsa cùm arenam tetigisset, voluit hęc omnibus esse comperta.

Frater Christophorus Cerratus è cœtu Fratrum Beati Ioannis Dei; cogendę stipi frumentarię diutiusculè sub insalubri cęlo versatus, in febrim incidit, qua se extinctum iri credebat: manum quippe medici admouerant, non remedium; & post eam, octauumque febris accessum, adhùc inquies & cordis palpitatio. Cùm aliquando Dei opem inuocasset, & Sanctorum patrocinia; vigiliæ & sopori medius, senem vidit cano aspectu & rubicundo, circumquaque radiantem, inter quē & vllum ex Nostro Ordine, nihil discōueniebat, apprehensa illius dextera ad sanitatis eum certitudinem erigentem. Cùmque vano Christophorus conatu niteretur ad eius amplexus, excitatis membris, per ingratissimam vigiliam senem amisit. Expergefactus exclamat lætanter, Patris visitatione, qui ad B. Pauli colebatur & miraculis inclarescebat (ad sepulchrum enim eius aliquoties orauerat) se sanatum, ac votum ipsi in gratiarum actionem nuncupat, & in melius processit ad integram vsque ac stabilem sanitatem.

Elato pridem viro Camillo de Curtis Regij Neapolitani Consilij Præside, iacebat in solo, & consolatrices admittebat

bat Catharina Carafa. Huic à sui præceptionibus quoad vixit nunquam deuiæ, in luctu tunc implicitæ, adstitit Beatus, & in sellula prope ipsam assedit; tanta oris viuacitate, vt crederet illa, se cum viuo familiariter colloqui, & imponere sibi existimaret, si mortuum opinaretur. Sermo satis proficuus, pietatis incitamentum & stimulus virtutum, atq; ad quinque præcipuè bona adhortatorius, Confessionem, Eucharistiam, Orationem, Patientiam, Charitatem.

Hæc eadem postea in Monasterium D. Mariæ de Sapientia reclusa, vt sibi olim Beatus prædixerat maritali adhuc iugo præssæ; velut in plausum suscepti status, iterata eius præsentia roborata fuit, vtramque ipsius manum complexati. Cùmque prudenter cauta, & mali dęmonis illusiones verita, potentissimum ista Iesu & Mariæ nomen obtendisset, illud in expauescentis securitatem Andreas quoq; repetijt, ac disparuit. Eo Catharinæ lucro, vt in audaciam erecta, non dubitarit deinceps ardua quæque sub eius inuocatu superare, & sodalium quoque id fructu impetrare.

Fœtum suum propediem enixura Laura Gironda, pręmolestia futuri angoris cruciabatur & perturbabatur. Anceps consilij, an cum fructu centunculum esset gestitatura vestis Andreanę quem religiosè asseruabat; per quietem visus illi Andreas puelluli gerulus, quem ipsa exacto iam octēnij spatio sub eius auspicijs in cęlum pręmiserat, & ad nixum illā sollicitare, piæque lacinię vsū. Narrat hęc ista viro suo Marcello Lanfrāco. Adhibetur sacra vestis, & morę Laura impatiens è cubili exiliens nullius fulcro masculum demittit. Quem Beatus ante cunas in sui tutelam susceptum, perenni beneficiorū serie cumulauit; & interno postea afflatu ad hūc Nostrorum cœtum per sacra vota cöegit, vbi sese antea ternio fratrum suorum sacrauerat.

Ioanni Simoni Moccię, febris & animi deliquium satis negotij facessebant. Eius vicem commiserata Beatrix soror, & visum pręcordis teneritudine auersata, in proximum cubiculum

biculum fecessit,& ante Beati imaginem cũ fletu procubuit. Ibi virium recessu in lectuli spondam reclinis,sensit leui manu sibi humeros tangi,statimque Andream vidit hilari voce his eam verbis compellantem.*Timorem omnem abijcito filia; sanitati enim frater tuus restitutus est*. Cùmque eniteretur ad pedum illius amplexus, mox euanescentem retinere non valuit, quę valuerat ab illo fratris sanitatem impetrare.

Lucretia Cacciuttola febri iam confecta, sacro Viatico refecta,oleoque sacro extremùm vncta,decretoriam horam expectabat inter sodales abituram mox animam sacris precibus comitantes. Beati pileum clericalem, ęgrę admouerant: sed ea nocte,quæ suprema credebatur, eius effigiem, quæ in Parthenonis odęo (illic enim illa degebat) religiosè colebatur, ad se iussit afferri:allatam deprecabundè amplexatur,& sanitatem postulare insistit.Subloquenti interuenit visibili aspectu Andreas sponsor certissimæ salutis. Rem illa narrat adstantibus, febri se liberatam agnoscit, statimque motionis olim inualida, è lectulo nullius adminiculo se corripit,perque cubiculum non leui gressu inambulat.

Ibidem extremè languenti Lucretię Morellę benigniter visus Beatus. Sed cùm neque capitis nutum neq; oculorum nutum exprimeret,incassum ad illa sese ęgra vrgente,inualuit apud omnes, vicinę mortis opinio, & profectò haud multò post ea cum effectu sequuta.

Circumspectu sacrorum anathematum, quę ad Beati sepulchrum appensa erant, fluctuantium cogitationum salo agitari cępit Dianora Claramontia,& ambigere, an tot ipsius apparitionum testamina supra verũ essent elata, quamuis cętera crederet non vanè fuisse allata. In domum reuertit,& septuagenariam matrem pleuritis acutissimo sensu inuadit, redditque impotem fandi. Triduum iam exciderat, vitaque ipsa mox iam petenda timebatur. Matris certa orbitate indolescens filia, ante Beati imaginem, quę alterius cubi-

cubiculi parietem ornabat, calidè orat, adestque illicò ex orantis aduerso Andreas, Ecclesiastico amictu (superpelliceũ vocant) indutus, vultuque satis hilari, spem ipsius extollens. Dum instaurare illa preces decernit, accurrit famula læto nuntio restitutam matri loquelam asseuerans. Ita cumulato beneficio & persanata mater, & hoc Andreę visu tanquam validi fulcri nixu, educta filia è tenaci titubationis luto, in quo miserè defixa hærebat.

Nostris etiam sese videndum sępius præbuit Beatus. Surrenti, quæ Ciuitas est maritima in Neapolitano sinu, inclarescebat miraculorum fama. Hæc publicis tabulis consignãda videbantur. Commodùm ergo, docto cuidam ac probo ex Nostris Sacerdotibus ibidem commmoranti id oneris fuit demandatum, nimiùs tamen præ cautiore trepidatione cunctabundo. Huic in ipso soporis & vigiliæ confinio, obiectus aliquando Beatus subrigidiori ipsum intuitu aspiciens; vt è contra, benigno pacatoque, alterum quem comitem habebat, & suum in illo visu cingentem latus, quique assiduo mo limine pro eius gloria nauabat alibi operam industriam. Ingemuit ille, & interstinctum se Patris benignitate, eiusdẽ quoque Religionis filium, lamentabundus dolebat. Lamentanti, expergefactio modum imposuit. Euigili Chorus pro matutinis laudibus petendus fuit. In orationem postea procumbenti, datum intelligi, cunctationem suam turbatos vultus Patri effinxisse. Quare in audaciam roboratus, trementem illicò mentem composuit, ac statim præuidit cuncta peruia & explicata, & reapse cum ingenti suo gaudio perfectè vidit.

Alter insano hemicraniæ dolore vexatus, & studia valere iusserat, & sacrarum precum pensum quotidianum. Vidit hìc, dum noctu, antequam lectum peteret, diurnas labes suas ad examen vocaret, & se Beato commendaret enixiùs, ipsum circumquaque splendoribus radiantem, & sanitatem sibi hilari vultu pollicitantem: ac tanquam ipsa iam adepta,

ad aliorum efflagitationem ipsum excitantem. Lętus itaque periculo exhausto, dum contra morbos animi, eius imploraret opem, eam quoque obtinuit. Beato scilicet ad orationem paulisper intento, seque his propemodum verbis roborante, *Et hoc etiam habebis*; & his dictis euanescente.

Familiari quoq; occursu eundem habuit is sæpius aspectabilem, siue cùm afflicti amici statum ipsi in oratione patefaceret, & quo in discrimine esset famæ sub tribulantis propè certa victoria; siue cùm suus quidam discipulus publicũ esset subiturus scholasticum certamen; siue cùm alius tristi cœlo maria transfretaret. Aspectabilem, & propitium; felicissimis semper euentibus, vti Beatus ipse disertis verbis promittebat. Sed de alijs alibi.

DE DVRACINO PERSICO BEATI manu plantato.

CAPVT XXXI.

ANno huius sæculi secundo, perniciabili & lethali morbo penè cõfectus fuit Andreas. In eo languoris æstu, duracini persici frustulis aliquoties sese refrigerauit. Huius postea nucleum terræ mandauit, quæ bipalmari profunditate, suæ cellæ herbariolum replebat: perenni manus eius irrigatu in arborem is postea excreuit. Admirati alij in angusto solo augustam plantam, pomorum feracem magnitudinis insuetæ; Nos pomorum potius numerum semper æqualem. Multorum etenim annorum non interrupta serie, semper fuere quindena: siue cùm vento excutiente, siue cùm aliquo decerpente, quodpiam ex ijs debuisset desiderari. Bonis ea testibus numerata, ac totidem quot in ea Domo Paulina erant Patribus, vt fallax aliquod, lusorium & illusorium, nemo nisi calumniator potuerit suspicari. Constans fuit omnium sententia, pro pio in Virginem Matrem obse-

obſequio,& Roſarij meditatione,talia Deum operatum,cuius ille quindenas decades quotidie pendebat, tãta religione,vt inter temporis anguſtias coarctato firmum fuiſſet & ratum, refectionis potius quamquam neceſſariæ ſubire iacturam,quàm ab eius recitatione feriari. Aliqua ex ijs pomis Paulo V.Pontifici Maximo donum miſſa, & Alexandro Peretto Cardinali à Montealto, ac Iſabellæ Infanti Sabaudię,Principi Mutinenſi: & pro ſumma in Beatum reuerentia,pretioſa munera auidè à cunctis ſuſcepta. Porrò ad ſanitatem factos huius arboris fructus,flores,& ipſa etiam folia, quos è pluribus curſim narrabimus euentus, liquidò comprobabunt.

Archangela Maria Pignatella Cęnobij Diui Andreæ Monialis,in capitis diſcrimine, quod ciborum quorumcumque egeſtione,& ardenti febris æſtu ſubierat, ſalutari hoc cibo refecta,extra illud ſtatim poſita fuit.

In Zenobiæ Albanellæ diro apoſtemate, quo ſiniſtra eius manus conficiebatur, trepidantibus medicis inciſione putrem materiem educere,audacior ipſa,cultro deſcendit in ſaniem,& vltrò;ſed cataplaſmate ſiſa quo vulnus erat lenitura,perſici nempe huius demenſo,quod ab Hyppolita Carafa fuerat mutuata. Et profecto leniuit, educta etenim ſanie,& vulnus illicò in cicatricem coiuit, & ad ſuetas ipſa functiones ſuas feſtina rediuit.

Eius verò flores ægro capiti ſuo ſuperinijciens Artemiſia Ianuaria cephalalgia cruciata,eo ſe dolore exemit.

Eorumdem autem hauſtu aqua maceratorum, Agnellus Mareſchius materni vberis alimoniã haud exſugens, ideoq; in mortis limine conſtitutus,vitæ,quam vix libauerat, redditur,lactis factus auidiſſimus.

Et Iſabella Fuluiuſque Berlingerij,exſenſes, & apoplexia correpti;ſibi & ſanitati reſtituti fuere.

At neque folijs ea virtus defuit, Andreas namque Staibanus,ſeptimum iam menſem tertiana febri penè expugna-

tus,eorum adiumento,quæ aqua intrita immisit in os,ac demisit,contra illam victor euasit.

Franciscum quoque Penellium è Teuorlatio Auersanæ Diœcesis oppido validè febrientem,medici iam inter desperatos habebant, ac restitui posse abnegabant; ipsum eius hepar credebant absumptum, & ambustum; nec extimè aliquid cernebatur, & vndique inquies,ac necessarij corporis cibatus recusatio. Visum Hieronymo Gueuaræ Oppidi Dynastæ, inter cętera animę pręsidia vnde tantùm salus expectabatur, excitare languentis in Beatum affectum, narrata miraculorum eius multitudine: & illius opem, præcũre sui fidentia,per folium,quod ex eadem ipse arbore manu sua decerpserat,religiosèque asseruabat,præstolari. Orãt primùm aliquantulum, & cum eis Parochus. Huius posteà manu folium iecori superinijcitur, & æger mox excussum dolorem sensit;ad quietem se componit,expergiscitur,dicit se febri immunem,ac postridiè è lecto consurgit,nullo cruciatus aut ægritudinis vestigio.

Excisa postea ob senium planta,quisque sibi fragmenta & assulas ex ea petiuit,& in Cruces ad veneratum, in vascula, & cochlearia ad cibatum efformauit:ad corporis nempè, & animæ indubiam certamque medelam.

ODOR, SPLENDOR, MOTVS, ET SVDOR in Beati Imaginibus.

CAPVT XXXII.

Coenobij Diui Andreæ Moniales,in Beati obsequium sacram quotannis circuitionem instituerãt,cuius imaginem ante Deiparam supplicis circũducentes,eximio cultu illius venerationem excitabant. Hanc instaurantes Idib u Octobris anno huius sæculi sextodecimo, Maria Magdalena Columna,& Anna Maria Caracciola collocutorio Præfectę & in-

& instantes, perfundi se insolita suauitate persenserunt. Ratę extra religiosa septa fragrantiam inhalari, facti certitudinem ab externo viro & probo, qui cęnobio erat à sacris expectāt. Illo negante; perseuerantis suauitatis admiratæ præstantiā; à circuitione, cætero sodalium cœtui rem aperiunt, & caussam curiosè sciscitantur. Illæ se quoque affluenter ea delibutas dulcedine fassæ sunt. Peruestigatur, si quid odoris incensum aut sparsum, vnde spiritus potuisset afflari; & nullū eius rei inditium. Luculento itaque omnes iudicio, Andreę vberrimam illam, & incognitam suauitatem ascribunt. Eædem item Virgines, & alię quoque eiusdem Imaginis pedem quæ publicè colebatur, post sacras preces exosculatæ & pia deuoti animi exercitia, halantem ex eo odorem perceperūt. Rei frequentia, & exclusum odoris artificium, indubiam cœlestis virtutis opinationem firmiter illarum animo impressit.

Ibidem Anna Maria Grimalda, à cęna cum cæteris sodalibus ad orationem in Odęo conuenerat. Recesserant cæterę, non ipsa, & protensiore adhuc prece cum superis iucundabatur. Prouecta nocte, secessum in cellam adornabat; verùm inutili gressu gradum promouebat: ipsas quippe Odæi fores nullo tentatu valebat inuenire. Horror pręterea tenebrarum, & vicini recursans memoria cœmeterij, obrigescētem & penitus consternatam vexabant. Incerta consilij; videt è Beati imagine, quæ publicè ibi colebatur, effulgentes micantesque splendoris radios, noctis ceu lucidissimo die inducto dispulsores, quibus & patuere statim Odęi fores, & pectus ipsius, placidè fuit tranquillatum.

Panormi in Sicilia, pleuritide, & maligna febri correpta Maria Paladina, post cætera spiritus præsidia, extremum tantùm vngenda erat, in proximo illo certoque mortis agone: nec enim vltra medicina vlla varia expertæ subuentura sperabatur. Interea allata fuit ad ipsam Beati imago; hanc impetu valido & non pro ægra complexata & osculata, cordi, capitique imposuit, atque ex imis præcordijs sanitatēs,

imò

Imò vitam ab ipſo eflagitare non ceſſauit,& cum ea cætera quoque adſtantium turba: Sed hæc ſtatim cubiculo excluſa, faſſa ſcilicet ægra ſe quietis percupidam; at veriùs, vt remotis arbitris,ac ſecretiùs, ante medicū ſuum precibus inſiſteret,& profectò inſtitit,atque ardentiùs. Occluſæ fuere cubiculi fores, & feneſtræ tanquam ad quietis conciliatum. Vidit autem ſtatim & adhuc benè vigil,cubiculum quaquauerſum illuminatum,ac ſi mero meridie ſolaribus radijs patuiſſet. Ex ipſo quoque Beati picto ſimulachro, brachium proſilire, flabello ventulos leniter excitans, & æſtus illos quibus amburebatur refrigerans. Ad ſoporem poſtea ſe compoſuit,& horam totam ſuauiter indormijt. Euigil ſentit ſe febri ac pleuritide penitus leuatam. Aduocantur domeſtici, & hi omnes attoniti, ac præ gaudio vix mentis, aut linguæ compotes.Comedit expers amaritudinis, qua olim ingeſta quæque cogebatur egerere;& potuiſſet eodem prorſus momēto lectulo exilire febri iam & doloribus defuncta, niſi vrgentibus cognatis, virium reparationi à frequentiore venę laxatione flacceſcentibus,fuiſſet conſulendum.

Alibi etiam alia,magna preſſa mole curarum, ac nullum quà emergeret exitum aduertens, ante eius imaginem calidas preces fundens, claro vidit intuitu illum caput inflectētem.In ſpem ipſa tunc erecta: & planè non modicum interceſſit ſpatium,quo omnia illi ex animi ſententia ceſſerunt; ſed nullum,quo non ipſa in agendis Beato gratijs inſigniter occupata.

Sed & Ignicus Daualos Piſcariæ Marchio,eius quoque imaginem venerabundus colebat,& ſæpius ante ipſam ſupplex cadebat,ſuoque imitamento & alij. Obſeruatum autē à quopiam fuit,aliquando compunctim ante ipſam orante humorem ex ea guttatim ſtillare. Is hærens, & ambigens cæteros conuocat, & idem hi circumſpiciunt. Aduocatur demum & ipſe Marchio,ac indubium ſudorem aſpectat; indubium, & cœleſti tantùm vi dimanantem. Neque enim

tectum

tectum humiferum erat quod laqueatum, neque paries qui Belgico periſtromate ornatus; & nihil præterea tale in reliqua ſacelli ſupellectile, ac ne in ipſa quidem iamprìdem imagine, quæ vna inter tot varij generis ornamenta tunc humeſcere ac ſtillare cernebatur. Hoc inſignioribus religioſis ex ijs, qui Vaſti degebant, ipſo curante Marchione, oculatim innotuit. Concors omnium ſententia, grauius aliquid eò ſigno portendi, eius imminentiam Beato fortè in claro Dei intuitu reſeratam: illi auertendo, eum nequaquam fuiſſe deſidem, & emolliendæ Superum iræ; ſui verò conatus fortaſſe fruſtraneos fuiſſe; Id ipsū manifeſtario illo ſudore palam edicere, atque ad Numinis flexionem, Marchionem extimulare & propellere. Haud vanam coniectationem, rei euentus comprobauit. Exibat ſextus à ſudore dies, dumque Marchionis filius decennis in horto ſpatiaretur, & pendulū vuæ racemum optaret ſua manu è vite decerpere, marmorea ſtatua cui ſubnixus fuerat, præcipiti ruina in ipſum concidit, & compreſſum ſtatim vita priuauit, inutili adſtantium ſuppetiatu: quamquam nulla mora interpoſito. Porrò mortem, licet non eius genus, occulta fortaſſis Andreæ aduertentia Carolus (id puero nomen) ſollicitiùs expectabat. Poſtquam enim illius ſacra imago in illum locum fuerat aduecta, pluſculo continuatoque dierum ſpatio, breui ſe vita functurum, & cum omniū admiratione dictitabat. Exinde poſteà aucta imaginis veneratio, & Beati cultus ſolemnior.

BEATI CAPILLIS PRONA, ET PROMPTA beneficia.

CAPVT XXXIIII.

ALia quoque damus miracula; nempe quæ per eius capillos patrata fuere. Velut enim ingenti theſauro futuri prædiuites, multi multos ex eis ſibi compararunt,

runt,& binos Hieronyma Homodei nobilis Panormitana, innuba virgo,& diutino infirmitatum igne ad purum excocta. Et illud in primis mirabile, quòd dum hæc ad focum aliquando assideret, pagellam explicauit, quæ alterum ex ijs contegebat,& mœsta vidit illum abesse. Vestigat solerter, ac plusculum temporis quæsitioni donat: sed minutulus quantacumque cura inueniri non poterat, idque ipsa iam desperãs, religione tacta, chartam, ceu sacram quandam capilli theculam igni addicit,& flammæ. Combusta pagina, insperatò prodidit sese capillus: Nam fœminæ auidentia, cum ipsa igni traditus fuerat; sed inde subsilierat, quod non ipsa; & signum proiectionis ostendebat, alteram sui extremitatem tostam. Hi capilli in aquam immergebantur, inuocatu Sanctissimæ Triadis, inque eius honorem recitata ter Dominica oratione,& qua Deiparam Angelus consalutauit. Aquę haustu, vel inspersione, tanquam potentissimo pharmaco, sæpissimè curati languores varij, ac desperati.

Nam (vt ab eadem Hieronyma ordiamur) cùm ipsa per calceaminis soleam, qua Beati quondam pedes intecti fuerant, apoplectico morbo exempta fuisset; hanc eandem sanitatem deprecata postea fuit, si non pro Numinis gloria, & sui salute futura fuisset. Annuente Deo, exeunte trimestri, primùm in eundem morbum recidit,& exinde, vsque ad id tẽporis, quo hęc pro testimonio dixit, sexagesies. Sextus, ac septimus sub eo illi effluebat dies, & supra hunc etiam præterlapsus quandoque decimus. Non inter illam,& mortuam cùm ita vexaretur vllum discrimen. Excludebatur quicumque cibus, pręter vnicum illum & supercœlestem, quo quotidie recreabatur. Et pertinax malum vincebat artem. Interea hoc illi medicamen fuit; sed cùm extremum tantùm langueret, aliàs enim irritò & inutiliter; pauculas eius aquæ guttulas, ternas nimirum aut quaternas exsorbere. Demissa sorbitiuncula, tanquam copiosè cadente vnda refrigerata statim eius pręcordia,& æstus omnis mitigatus, & valetudo

sic

sic integrata, obuium quemque cibum admittens, ac si nunquam vacillasset. Nota hęc innumeris, & principibus etiam feminis, ea supra captum, supra fidem hominum sæpè intuitis.

His experimentis edocta Hieronyma, in aliorum quoque medelam profusa charitate descendit: & à domestico ei lare fuit incipiendum. Nimpha Messinia dicebatur vna ex ijs quę sibi erant à famulatu. Huic nares exesæ fuerunt, fœdo & detestãdo malo, quod in carcinoma timebatur abiturum: sed pretiosi liquoris inspersione statim correctæ, & pestilens morbus sublatus. Prędicabat illa salutarem Beati manum: at Nimpha medicorum industria, seu cœli mutatione partam sanitatem contendebat, & hac incredulitate sua miraculum à Beato extorquebat. Extorsit; sed suo periculo: iterũ enim nares putrescere & in saniem marcescere. Tunc ipsa excita, enixiùs apud Beatum pro salute institit, & viuifico liquore affectam partem abluit. Internoctu postea quiescens, obiectum habuit senem aspectu venerabili, & qui Andream referret, lectulo assidentem vbi ipsa iacebat, ac de morbo toto percontantem, manuque sua eius nares contingentem, & abeuntem. Experrecta, heram exsuscitat, visa narrat, & se sanatam affirmat, quod mox vtraque verè vidit, & plenè.

Felix Lauria, diuturna duorum mensium febri, & stomachi nausea vexata, in ipso mortis confinio dicebatur constituta; & amissa quino dierũ spatio loquela, mox ipsa quoq; vita amittenda timebatur. Sed vbi primùm eam vndam gustauit, & loqui statim cępit, & doloribus ac febri defungi.

Petrum quoque Carbonettum, & Nostrum Iosephum Albertinum Sacerdotio insignes, per hunc eundem potum metu imminentis mortis excussos scimus, quem illi pestilens febris, huic acuta pleuritis incusserat.

Verùm tędet paria congerere. Vnum tantùm subnectam, & insignius, in Nostro Hieronymo Dentices patratum. Is quidem labente Aprili in eadem Panormitana Ciuitate

apoplexia inuasus, omni subitò sensu destitutus fuit: cui experiendo aut eliciendo, varia tentarunt plures, qui accurrerant medici, toto illo decem horarum spatio à meridie ad secundam vsque noctis, & opem suam frustra consumptam aduerterunt. Vna tantùm diuina subsidium ægro sperabatur impertitura, & hanc Nostri sedula prece aduocabant. Mortuo similis ita iacebat, quem idcirco tanquàm mox abiturum, sacro inunxerunt oleo. Tunc inspetatò dexterum is brachium parietem versus extendit. Nemo non putauit lustralem tunc aquam illum petijsse, qua se aduersus antagonistam suum in periculoso illo agone muniret, & ipsa eum deuotè inspersit. Sed cùm iterata brachij extensione aliud se velle innueret, confusa flagitatione lacessiti circumstantes, Andreæ illi porrexerunt imaginem. Impressa simulacro oscula, summaque erga illum exhibita veneratio, eius se fuisse cupientem liquidò comprobauere. Post hanc, & altera ei tradita, quam sinistra brachij tensione in sinistro cellæ pariete fixam videbatur indigitare, eodem quoque affectu recepta. Pugillarē postea petijt, nescio quid scripturiens; scripsit autem non nisi principem Andreani nominis literam. Tunc solerter quidam ex adstantibus tanquam de re nota cogitans, penetrauit in eius consilium, & aquam Beati capillis intinctam, illum tunc exposcere affirmauit. Nactus opportunitatem medicus, pia fallacia instillandam illi vitalem potionem è margaritis & vnionibus pręttiosam suadet, vasculoque aptat in sorbitionem. At æger vlla arte decipi abnuens, degluțiendæ, ne labia quidem voluit diducere. Itaq; salutarem & cęlestem quam petierat illi dein propinarunt, & eam statim hians demisit. Et ecce plusquam decem horas mortuus reuiuiscit, sensum recipit & vires, vocem promit, effatur dilucidè ac distinctè, *O Beate Andrea.* Circumspicit circumstantem turbam Patrum ac medicorum, & miratur. Audit quid circa se factum; & sibi vngendo quoq; vacatum; ac tunc primùm ea noscit & discit. Nec plura. Non alius rei

se fa-

se fatetur gnarum, quàm sopori indulsisse. In eo obiectum sibi visum, quo, fallente vestigio, præcipiti ruina casurus videbatur in altam & profundam foueam: promptum verò tūc affuisse Beatum baculo suo innixum, à quo ipse in spem erectus, suoque patrocinio, & auxilio, vti quondam eius sobrinus, roboratus. His se animosum verbis experrefactum, totum sanum & valentem, vt nec in omni vita magis, & luculento testamine fateri Beato se vitam debere; & grates habiturum, indefessis laboribus in proximorum salutem. Et certè habuit, industrius vbique animarum operarius.

Hac miraculorum diuagata fama, quisque sibi aliquem ex ijs capillis comparare auidè studebat. Vnde quidā, vt haberet quos petentibus abundè diuideret, alienos quosdam, Andreanis quos possidebat immiscuit. Sed Andreas olim inter viuos promptuarium veritatis, & mendacij osor acerrimus, cœlo iam insertus fucum ocyssimè detexit. Postridiè etenim, fraudis concinnatori curiosiùs intuenti, seorsim interstincti apparuere veri ab ascititijs & adulterinis: Qua secretione ipsum ad erroris sui confessionem adegit, & cöegit.

INSIGNIS ARTHRITICI, ET LORIPEDIS sanatio.

CAPVT XXXIV.

SImon Raus Panormitanus, Apostolicus Prothonotarius, & Abbas S.Luciæ propè Messanam, acribus diu vexatus doloribus fuit, & febri correptus, quæ postea in arthritim transijt; qua demum deiectus fuit, gressus impatiēs & motus. In lectulo quippe iacentem linteo mouebant (nā vel digito ipsum libare sine ipsius ingenti cruciatu & eiulatu non licebat) extra verò illum, si quò esset commeandum, in gestatoria tantùm sellula. Plurimum ita temporis vixerat; capitis insuper, & stomachi languoribus agitatus, ex-

pers & exspes salutis, quæ humana nulla ope adduci potuerat, ne ipsis quidem laudatis & medicatis aquis Thermẽsibus. Ad diuinam itaque ventum fuit. Sub id temporis Hieronyma illa Homodei de qua supra, illud non vrbe solùm Panormitana, sed ipsa penè tota Sicula Insula decantatum remedium, aquam scilicet sacris Andreæ lipsanis intinctam, donum Abbati misit. Haustum ipsius non emendatio consecuta, sed recreatio tantùm aliqua, & quanta, via indagationi sterneretur ad Beati gesta, & miracula curiosius perscrutanda. Eorum Abbas breui compos factus, decernit hũc sibi patronum asciscere; haud dubius facilè per ipsum cęleste sibi Numen propitiari posse. Et primum clientelæ signum, anniuersarij eius diei celebritatem spondet, solemni publicoque ritu. In Templo eam Nostro gestiebat fieri; sed abnuere Nostri; quòd nondum Andreas Apostolico decreto Beatorum fastis esset ascriptus. Itaque sacrã ipse B. Io. Baptistę ædem, in qua & Neapolitanorũ erat sodalitas, sericis aulęis auroq; intextis iussit cõuestiri, Beati effigiem aureis torquibus, margaritis & vnionibus circũcingi, & collucentibus circũquaq; cereis illustrari: adhibitisque nobilissimis canendi artificibus, vespertinas ibi preces magna cęremonia decantari. Mane mysticum sacrum oblatum eadem solemnitate, in quo & Abbas Dominico corpori communicauit, in sua tamen sellula, in qua velut in cippo detinebatur. Coiuit omnium pietas, vt ipsi, Dei benignitatem feruidè conciliarent, cuius laudabant tale in Beatum munificentiæ genus. Nec irritæ preces fuere. Sacris operatus domum suam Abbas reuertit. Ante eius gradus, dum alteram, vti consueuerat, gestatoriam sellam præstolatur, in quam transuehendus, & ad superiora traducendus; interno quodam affatu & iterata iussione visum sibi, ascensum exclusa aliorum fultura seriò imperari. Assurgit ipse primùm, & potest: sentitque per totum corpus velut vitalem quẽdam succum dispergi; pedibus instat, gressum explicat, & gradus omnes (duodetriginta erant) ala-

cer,

cer,& solus inscendit.Editis omnes vocibus ingeminant Miraculum,& ipsi etiam Barbari falsęque religionis homines, quorum manu gestabatur. Ad Patrem accurrit Præsidem magnæ Siciliæ Curiæ: & Andreæ potentiã inter gratantium lacrimarum lætitiam admirantur. Nec ingrati Medico; à prandio in eadem illa æde post Vespertinas preces,grates illi agunt & habent.Postridie Abbas sacrum fecit, quod prohibente arthriti multos menses non fecerat. Visus non certis tantùm hominibus,sed Ciuitati vniuersæ, tanquam ad spectaculum ad eius visum procurrenti. Biennio superstes fuit, corpore semper incolumi & benè valẽte,ac in virtutum stadio à tanto beneficio accepto fortiùs desudans. Sed in ipso metæ flexu,apostemate correptus fuit, quo & eius cerebrũ petitum,& ipse demum extinctus.

Sequitur aliud in dispari genere non dispar miraculum. Paulus Caluinus Panormi operas suas in ædificijs locare solebat,& eo quæstu se ac liberos tolerare.Dum ijs aliquando incubaret,trabs ex alto decidens,dextrum illi femur confregit. Bimestre totum iacuit omni prorsus spe salutis destitutus, & vix subalaribus lignis fultus & adiutus, pauxillum progrediens.Mendicimoniam suam feriatus ab arte,aliorum pietate subleuabat: & fuit inter eos qui etiam Andreæ illi inuocationem ingessit, publicum in ea Ciuitate miserorum tutamen.Manè Paulus cùm benè vigil esset, cruciamenta illa animi pariter & corporis inter quæ totus tabescebat, Beato commendauit.Beatus non auxilio solùm, sed & præsentia adfuit. Nam proprio illum nomine contestatus,eius manum iacentis contigit, & bono esse animo iussit, iam,miserante Deo,sanitati restitutum. Hoc ipse gauisus, alij mirati fuere,in tam subita sanitate. Nam postridie ad operas suas redijt, & scipiones ante Beati imaginem sanitatis monumentum appendit.

CREBRA ITEM ALIA ET CERTA, VARII *generis miracula*.

CAPVT XXXV.

NOster Clemens Alonſus,vitę integritate & innocentia admirandus,ac ſpiritualium magiſter;in vltima vitæ linea conſtitutus,mortis iam agonem ſubierat, ſed à lethargo, omni penè ſenſu amiſſo,pugnabat dormitabundus contra peruigilem antagoniſtam. Noſtri qui aderant,exeuntem animam ſacris precibus comitantes,exſenſem poſito ſuper illum pio Beati opuſculo ipſius quoque manu exarato , illicò & ſumma omnium admiratione menti reſtituerũt & pugnę. Excitatus ille,excitatori ſuo & propugnatori, quanquam recens defuncto;& nullis adhuc in militante Eccleſia honorum decoris honeſtato,hymnum quo Eccleſia Dei Confeſſores veneratur, recitandum iuſſit grati animi teſtamen. Multa poſtmodum de inſigni Beati virtute,potentique interceſſione interfatus,mortales exuuias poſuit, magna relicta ſanctitatis fama.

Franciſcæ Galianæ Panormitanæ lautiuſculè aliquando epulanti, oſſiculum è gallinaceo pullo tranſuerſum hęſit in gutture, quod impetu nullo aut vi valebat excutere, fixiùs quippe hęrebat. Ita cùm ſpiritum haudquaquam poſſet emittere,aut admittere,& ipſam penè animam in primis labris haberet; ſupplex ante Beati imaginem cecidit; & ſtatim ante ſuos pedes oſſiculum.

Cùm ſeptennis puer Antonius Craſſus, corpuſculo toto immodicè tumuiſſet, nullaque ei medicorum decreto vitæ ſpes ſupereſſet ; oleo inunctus ex argenteo lychno ante Beati corpus collucente, quod Neapoli ſumma religione Panormum fuerat aduectum ; à ſomno,quo ſtatim oppreſſus,detumeſcente corpuſculo,ſanum ſe affirmauit, & morbi ſolutum ; Catha-

Catharina Stageria,nõ ſolùm ab humero laborans, dentibus,& brachio,voto concepto argentea dictorum ſimulacra Beato offerendi, ijs defuncta fuit cruciatibus: ſed cùm etiam cardiaco morbo vexaretur, ac tam pertinaciter, vt aliquando mortua crederetur; appoſita ſuper cor ipſius,pagella ex ſacro eo libro ad cuius præſcriptum pendebat Beatus diurni officij penſum; eo ſtatim reddita fuit immunis.

Bitunti in Apulia Prudentia Sanctoria ophtalmia premebatur; ſed hac vix indolebat præ fœdo tibiæ malo, quod in ſeptem vlcera diducebatur, eaque ſatis fœtida ab emanante pure. Doctè & ſollicitè plura exhibita fuerant remedia. Sed omnis ars medicos deficiebat. Andreas inuocatus, & eius reliquijs crus contactum in Templo,quod Noſtri incolunt. Domum ægra reuertit: ſoluuntur faſciæ, vlcera coiuiſſe apparent,& eorum vix cicatrices comparent.

Gaſpare Cardinali Borgia Neapolitani Regni habenas moderante,aduerſus quemdam deſperatæ improbitatis hominem in Ciuitatis Neapolitanæ diſtrictu habitantem, valida lictorum manus fuit expedita, ne plus inualeſceret ac in vniuerſorum perniciem erumperet. Cætera ſatellitum cohors,facinoſorum veſtigabat,ſuis illum latibulis exturbatura: tres eorum impigrè ad ſtationem ſuam excubabant,quà tranſiturus,& certi coloris equo inſidens,credebatur. Nocte prima,Bernardinus Seriſalis ſcutulato equo inequitans, ad ſua reuertebat. In hunc tres illi ſubitò irruunt, nudumque famulo latus occupant. At is coërcendo equo ſuo intentos excutere eos cepit,& excuſſit. Rati illi,exploratò hunc eſſe cui reperiendo incubauerant; anteuertere fugam illius deliberant,vel in ſuas manus illapſuri,vel tunc perituri: Ac deſperatione illum habendi ferociores, pertinaci & perſequaci ira,multa glande plumbea excuſſa ipſum petiere. Inflexit Bernardinus in equi collum ceruicem ſuam, & Beatum calidè inclamauit. Hoc exploſiones moderante,in vicinum viculum fuga delatus ſeruatur. Vidit ibi plurima turba pallium

duobus

duobus supra viginti globulorum foraminibus perforatum, ipsum cętera incolumem. Remeauerat Neapolim, & silentio Magni Patroni beneficium integebat. Cùm internoctu vim quandam sibi inferri persensit, quò illud publicę faceret notitię: Et profectò propalauit illicò Lauræ Capycię cõiugi. Eademque hora nudipes Beati sepulchrum adijt; tabula & ipso pallio rem testatus & miraculum; & sacris quę per hebdomadas multas, in gratiarum actionem & Beati venerationem, Deo offerri curauit.

Prodibat Franciscus Indellius ad domestica sua negotia obeunda. Visa tunc inimico eius occasio illum opprimendi, & subitus inuasit intutum; lethalique vulnere ad cordis lęuam confossum, seminecem reliquit. Damnata medentium ope auxiliarem ille Beati deprecabundus implorauit, & ea se confestim aperuit: Vulnus enim intra paucos dies, admirante peritorum scientia perfectè consanuit.

Cum Francisca Chalcea Neapoli Montis-Leonis Ciuitatem peteret itinere maritimo; à vomitionis impetu, sui pars ventris quæ vmbilico substabat è sinistro latere, inflammata primùm vehementer fuit, postea etiam valida febri accedente, intolerando sui dolore disrupta: ac eo miseriarum breui ipsa reducta, vt naturæ inde sordes eiectaret, & quadam vice fętidum par vermium. Vlceris orificium patulum erat magni aurei modulo; & facilè apparuere intestina corrupta; quorum portio, ne cętera putrescerent, recisa fuit. Medici adhibiti, indomitum malum censuerunt, omni spe, non salutis modò, sed & vitæ adempta. Casum ægrę commiserata Hieronyma Pignatella Ducissa Monti-Leonis, cui Franciscę vir erat à secretis; vasculum ei donum misit, oleo ex lampade ante Beati corpus collucente repletũ, quod Neapoli secum ipsa religiosè aduexerat; & mulieres submisit è sua familia, quę languentis fidem erga Beatum excitarent, commemorata serie miraculorũ ipsius. Harum verbis in spem Francisca roborata, haud languenti fi-

dentia,

dentia, oleo se petiit inungi & sub Andreę tantùm auspiciis remedia eo vsque inualida, deinceps adhiberi. Nondum quarta supra vigesimam ab inunctione dilapsa erat hora, cùm ægra melius se habere cępit. Tertio verò die euanuit prorsus inflammatio; ęstus refriguit; color carnis rubens ac viuidus; redacta intestina & retracta: coiuit denique vulnus & cicatricem accepit, omni penitus morbo depulso; & contra medicorum decreta, tota ipsa sana, vt non meliùs ante vniuersum vitæ suæ tempus.

Tertiusdecimus numerabatur annus Magdalenæ Raffæ ex quo suam ipsa virginitatem Deo sacrauerat, in cœtu Clarissarum eiusdem Ciuitatis Montis-Leonis: cùm morbi atrocitas, quà ad mortem vsque confecta videbatur, in phrenesim deriuauit, eamque satis validam. Nam; & sacro oleo renuit inungi, quæ Angelorum ministerio, Sancto iubente Spiritu, diù iam se inunctam, constanter affirmabat. Exinde nulla cibi sumptio, somnus nullus: multorum loquacitas, & insolentium (nam certè bona virgo, ante maniam, satis deuota suique tenax instituti) in obuias quascumque insurgere; morsibusque ad laniatum ipsarum infremere. Confusa cętera Monialium sodalitas ac timida: nec alibi, quàm in Odæo, vt vt ab ea segrex fieret & elongis, nocturnæ indulgens quieti. Donec earumdem consultum formidini; ipsa in compedes vincta & manicas. Quindeno dierum spatio sudauerant medici in eius cura; & inutiliter: Nec enim quippiam in circumactum insania caput valebant. Pia tunc Ducissa, experta cœlestem prorsus eiusdem olei virtutem; eo, & sua manu, insanientis tempora, frontem, sincipùt illiniuit, & Beato illam commendauit. Ab vnctione, composuit se ægra ad quietem. Nocte prima cęnauit, & indormiit. Illucescente crastino, videt se mentis compotem: mittitque statim, qui rem miraculosam Ducissę narrent, & gratias illi habeant,

 quas

quas vnà postea Beato retulerunt. Repetijt illa deinde sueta mentis exercitamenta; viribusque breui adolescentibus, externis quoque non destitit alacriter prudenterque vacare.

DE BEATI SANGVINE MIRABILIVM instrumento admirabili.

CAPVT XXXVI.

QVæ admirando Beati sanguine, qui ex eius corpusculo nondum terræ mandato emanauit, patrata fuere miracula, libet nunc ea & commodùm, vnum velut in fascem colligare: non quidem singula, quis enim queat? sed aliqua tantùm complexuri. Nam (vti extremo primi libri diximus) in frequenti illa ad funus ipsius accurrentium turba, multi religione tacti, pilos ex illius capite euulserant: euulsione verò, sanguinis aliquæ guttulæ manauerant, & sepulchrale linteum intinxerant. Nihil hic naturam potuisse, ipsa beati senis ætas effœta, frigidissimus Aquilo, quo cuncta rigebant, & subterraneum cæmeterium, vbi plures horas iacuerat, conuincebant. Altiùs tamen figendæ veritati, Hieronymus Thomasius insignis medicus, & Palatinus Comes, incisione rectæ venæ in fronte, & pericranio suturæ coronalis, sanguinem prouocauit; sicubi, ibi certè multarum venarum confluentia reperiendum; neutrius tamen incisione repertum. Hinc fuit liquidò compertum, supra naturam promanasse. Sed, ne quid tentamenti omitteretur, Iasolinus è contra, triduo iam à decessu prolabente, pietatis, & curiositatis cöeuntibus affectibus, exanguem dexteræ auriculæ pelliculam pupugit, vnde statim sanguis guttatim stillauit. Postera demum die nequaquam vltra ex aure, sed ex cranio pridem inciso scaturiuit. Vitrea interim vascula

auidè

auidè ſuppoſita illum exceperunt. Fide iſthæc publica illicò fuere roborata, ſtudio & induſtria Iſabellæ Caracciolæ Aquarij Duciſſæ. Nulla itaque ambigendi ſuſpicio patebat, qua, Dei tantùm hoc nutu potentiaque negaretur effectum, vicem rependentis Andreę pro trino vulnere, quo is olim pro creditarum ſibi Virginum tutelá fuerat ſauciatus, ſed vberem, ac fœneratam. Adhuc tamen luculentiore teſtimonio id oſtendit Deus. Contigit enim octaua poſt eius obitum die, Petrum Vecchionum primarium Ciuitatis medicum Noſtros inuiſentem, diſpiciendoque ſanguini, qnem idcirco in manibus habebat inſiſtentem, colliquefactum aſpexiſſe, nulloque graueolentiæ ſenſu. Quin, cùm interea circumſtantes ex Patribus, nullum beato ſeni narrarent à Numinis cultu tempus fuiſſe vacuum: peroptanti quoque facillimę ègeſtatis ſecuritatem, eorum abdicatione, quę ſunt mortalibus dulciſſima: & quietis tempora interſtincta vigilijs, èfferrent, cæteraſque rigidas illius virtutes; ſenſim ſpumeſcere viſus eſt ſanguis, & motu qui ſanguinis eſt proprius inter venas occluſi, manum attrectantis pulſitare. Exinde autem quotannis ferè obſeruatum fuit, & in Eccleſiaſticis tabulis conſignatum, illum qui in Templo noſtro D. Pauli argentea theca incluſus aſſeruatur, anniuerſario eius die ebullire, vel ſaltim colliquefieri, innumero ſpectante populo, in ipſo ſacro Veſtiario: & hoc etiam anno, quo primùm Beati honores publicè Andreæ fuere delati, in ipſa eius Templi ara maxima. Quæ cuncta, vti diximus, pluries collatis Theologorum, & Medicorum ſententijs, indubio miraculo fuere aſcripta.

Edidit porrò Deus hoc ſanguine medio, plurima varij generis mirabilia. Fuerat Antonia Griſonia decennium totum inſano colico dolori pluries obnoxia; ſed is aliquando ſeuior, quartum iam diem penè fatalem ei fecerat. Multa dicebantur & fiebant, ac fruſtra omnis conatus erat. Ioanni Vincentio Capycio Piſcicello viſum, telam Andreę

ſanguine cruentatam ſuper ægram imponere : Imponit, & genua ſupplex ponit Beatum interpellans, ne dilectiſſimam coniugem in certo capitis diſcrimine deſertam velit. Audijt Beatus, nec alio remedio, aut celeriùs conſanuit, quàm iſto: Statim enim conſopita, vt euigilauit, nullum mali indicium apparuit: Quod vterque argentea tabella voluit teſtatum.

Dianoram Perelliam intempeſta nocte ſubitus faucium tumor inuaſit, quem ſecuti mox tremor, conuulſio, dolor: & intercluſo iam ſpiritu vix pauculas ſyllabas poterat eluctari, & balbum loqui. Miſerunt Nobiles ij & pij apud quos diuerſabatur, qui inaſſuetæ celeritatis veſtigijs Sacerdotem accerſeret, apud quem ipſa exitij certa, culpas ſuas expiaret. Sed interea eorumdem conſilio phiala Beati ſanguine pretioſa, illi admouetur; & immunis ſurgit ab omni noxa; illuceenteque die eius ſepulchrum, & cum beneficij memoria lętiſſima inuiſit.

Neque aliter factum in Magdalena Barona è coetu Dominicarum Sororum in Neapolitano Cœnobio D.Mariæ de Sapientia. Ea ante ſextum menſem, dextera aut arefacta aut obſtupeſcente, inutilis ad motum erat. Res nota Chirurgis vndique aduocatis peritiſſimis. Diuino inſtinctu, humanis nihil proficientibus, à Beato remedium efflagitauit. Crucem in adfectam partem eius ſanguine qui & goſſypium tinxit efformat: & impetrauit. Senſit enim repente laxationes ac tenſiones in tota ea parte; quam carne & ſanguine repletam, pro ſuo confeſtim arbitratu mouere potuit, & flectere.

In Franciſcum Artalles de Luna morbo ſacro affectum (quo cùm premeretur, non ante quaternas horas leuabatur) atque adeo exſenſem, impoſuit Iulia Caracciola Burgentij Marchioniſſa lintei centunculum beato ſanguine madidum; & ipſe ſtatim ſenſum recipiens, hęc edidit verba: *Lauaetur Beatus Andreas*. Obſtupeſcentibus cunctis, qui ignorantem illum geſtorum compererant, ac

mentis

mentis inopem,& Andream collaudantibus, cuius intercesſu vis illa morbi exitialis fracta fuerat.

Syluium Gallum puellum adhuc non benè ſantem,lactis abominatu, quo vnico refici poterat ac diarrhęa exhaustũ; ſuis iam phaleris mors inſigniuerat. Ablactando mordens tunc ſydus obſtabat. Lętitiam amitam,ſed ſatis tunc mœſtam, confugij neſciam, de Andreæ ſanguine cogitantem, qui goſſypio exceptus,argenteo vaſculo ſeruabatur, haud temerariè impleuit ſui fiducia.Puello itaque illum adiunxit, ſtrictim inter ſua brachia complexato. Is autem ſtatim velut in vitam reuocatus,& loqui cępit, & obuios quoſcumq; cibos,ſibique antea minimè guſtatos delibare: aſſeuerantibus medicis,diuina tantùm manu id illi roboris adauctum.

Itidem planè in Beatrice Græca; niſi quòd & oculi etiam huic iam triduum occluſi; pretioſi tamen cruoris attactu illicò recluſi.

Tertium iam menſem immanis quartana bimulum puellum Ioannem Caracciolum depaſta fuerat. Cùmque lenimenti aliquid ſperare licuiſſet, ſacro is morbo repente fuit inuaſus,eoque ad ſolum validè alliſus, omni iam ſenſu destitutus.Aduocatus ad triſte ſpectaculum Iulius Cęſar patruus Celentiæ Dux, vultum dolentis non ſuſtinuit contueri: è ſcriniolo tamen ſuo, modicam telæ tramam prompſit Beati ſanguine intinctam,corpuſculo ſuperinijciendam. Eius ſuperiniectu reuiguit ſtatim puer,nec vnquam tali morbo ſuccubuit.Qui tanquam benè gnarus idem eſſe reſtitutæ ſanitatis remedium & conſeruandæ,nulla vnquam arte,ac ne puellaribus quidem quibuſuis illicijs, illud à ſe paſſus fuit diuelli.

Sui etiam bono Dux ipſe,linei eiuſdem expertus fuit ſubſidium. Perturbabatur enim inteſtino aurium dolore; ſed Andream veneratus,hunc illis lineum immiſit: ac ſtatim refuga doloris pertinacia,ibi deſæuit,quamquam intacta ipſi loca adhuc premeret,donec ſingillatim in omnes partes repetito

petito contactu, penitus euanuit.

Consopitas ignis flammas excitatura Portia Rogata, fortiusque insufflante, è prunis scintilla exiliens, dextrum eius oculum petijt. Tumultuario auxilio nocitura illi remedia applicata. Præpedita denique medicorum ope, linei particula Andreæ sanguine purpurascente oculo contacto, eius statim ardor defæuit. A somno postea, quo statim correpta, expergefacta; sensit se propemodum curatam; vt vtri oculorum infestus dolor insedisset, nemo iam quantouis accurato intuitu posset aduertere.

Angelam item Ioannam Carafam Sanctę Mariæ de Sapientia monialem, & Barbaram Macedoniam quinquennē puellam, lineo isto, sæuissimis capitis doloribus, quibus angebantur, scimus fuisse perfunctas.

Sexennis pueruli Caroli Capycij Sconditi valetudinem, intestini quidam dolores attriuerant. Ipsum penè enectum, nullæ medicorum artes alleuabant. Alleuarunt tamen Andreæ sacra pignora, capilli nimirum, & sanguis lineą exceptus super illum immissi. Alleuarunt? Pristinæ sanitati integrè restituerunt. Sed ea ad sui solatium puer collo appensa gestitabat; lectumque petiturus, puluinari submittebat, quo suffulciebatur. Mater quæ cum ipso cubabat, subito aliquando & intolerabili cruciatu oppressa, tanquam certū angoris sui leuamentum, bursam è soporati capite, molliter placidèque sustulit; & ecce anxietas & sensus ablati pignoris, quamquam dormientem Carolum, ad lamenta, & eiulatus cöegerunt; nec prius valuit mater questus & lacrimas, quàm restituto thesauro componere.

Antonia Spinella, & ipsa quoque ingenti febris æstu, quāto perferendo non erat, quippe quæ vix triennium excesserat, amburebatur. Nocte quadam, impetu desiderij moram non ferente, auiam Isabellam Caracciolam Aquarij Ducissam exsuscitat, ac, *Per te, ait, ego spes tuas, & quidquid charū est, Mater, rogo, vt mei senis sanguinem mihi facias quanto-*

cyus

eyus adbiberi. Sic Beatum appellitabat, cuius in ea domo sanguinis ampulla seruabatur. Adhibitus planè fuit eodem temporis momento mirificus ille cruor;& intra quadrantem horæ,febris æstus omnino euanuit. Medici mane aduentarunt,ac velut extra se, pro subita sanitate. At cùm factum acceperunt;nihil mirati aut cunctati; atte sua superantiorē fuisse Andreæ manum asseruere.

Nec silendum,aliquoties etiam inspersa pretioso cruore membra,inspersionis vestigia diu seruasse, nulla abstersione delebilia. In eo quippe sacro Cęnobio sub S.Mariæ de Sapientia inuocatione,Placida Peretta plures menses sub maligna febre ingemuerat,acerrimo quoque renum dolore infestata.Victi medici,ægram deposuerant, Sacramentorum administratione ad exitum vitæ præparatam. Petijt ipsa ex eo B.sanguine,qui ibi asseruabatur,renes sibi illiniri & inungi.Ac fuit quidem sanitas rata,& in fœmina gratá; sed illud admirandum, quòd expressum ibi Crucis signum, ardentis instar purpuræ diu non mutabili nota indeletile perseuerauit.

Ipsas etiam Tartari potestates, mirificus iste cruor coërcuit,& penitus disiecit.Fuit Laurini,quod oppidum est Lucaniæ Caputaquensis diœcesis,duodennis puella cui nomen Iuliæ Portæ,insolita & grauia perpessa,ijsque iam biennium ferè deiecta. Ignota mali medela, immo & genus: his enim apoplexia,illis hypocondriaca melancholia credebatur: neutrum parenti Doctori medico: Immo hic miserrimam filiam malo inquilino habitatam ac dęmone obsessam, non vana coniectatione suspicabatur. Videbant delicatulam & eneruem, robustorum viribus obluctari, coërcendæ fatigatorum; & rudem literarum Latijque sermonis ignaram, disertè illo respondentem. Ventum ad Ecclesiæ pręsidia; & probo Sacerdote in sacra æde adiurante,euocabatur iniustus hospes & ignotus. Exorcismis hic actus, & subactus, quamquam infremens, mox dixit, se iniusta possessione cessurum.

ſurum. Percontanti Sacerdoti, *in cuiuſnam Sancti poteſtate eſſet eijciendus* (vt nempe illius poſſent opem implorare) *Sancti* reſpondit *Andreæ vi ſe hoſpitio deturbari: Apoſtoli ne*, ſubdidit ille, *an alterius? Neapolitani*, ait hic, *& Confeſſoris*, ac rurſus Exorciſta, *ſæcularis, an Regularis?* ac tanquam ex compoſito Andream noſtrum deſcribens; reſpondit, *Regularis*. Statimque horrido præmiſſo eiulatu reliquias eius afferri flagitauit futuras ſui tormentum. Erant vero linei cẽtuncula ipſius ſanguine purpuraſcentia illuc Neapoli allata, præſentiſſima in illo oppido in deſperatis quibuſque malis remedia. Horum ſarcina grauatus vexator diabolus, exclamat, poſt horam inde receſſurum ſe, iuſſusq; ſignum promittit, ternum ſacri æris pulſum, & puellam his dictis in ſolum alliſam reliquit exanimem. Redeunte illa animo, incolumem ſe læta conteſtatur. Abnuebat Sacerdos, expertus in antiquam ſæpè ſedem, fallacia promiſſi, dæmonem remigraſſe. Verùm annuit poſteà, cùm intempeſtæ noctis ſilentio, oppidanis intentè præſtolantibus, & attentè audientibus, terni illi ſacræ tubæ ſonitus, victoriam Beato glorioſè cecinerunt.

Porrò quæ poſſent ſuauem ex hoc ſanguine, omni excluſo artificio, halantem odorem atteſtari, prudens & ſciens omitto; poſſem enim tot eiuſce rei teſtes dare, quot in cœnobijs Sanctæ Mariæ de Sapientia, & Sancti Andreæ degũt Moniales, non minus virtute, quàm genere illuſtres, quarum nonnullæ id etiam iureiurando ante Epiſcopos dixerunt, illius fragrantia ad pietatem excitas, ſuaſas, inductas: ſed lectorem tædio, me ſuperfluo labore eo leuatum.

AN-

ANDREAE GLORIA COELITVS *manifestatur.*

CAPVT XXXVII.

SAtis miraculorum. Multò certè plura dictis supersunt Animi clades depulsæ, Cordis ærumnę temperatæ, Perplexæ curæ explicatæ, Impuræ faces extinctæ. At frequentem eius cultum, probabile est, non nisi beneficijs & miraculis prouocatum. Sed cui dicta satis non sunt, nihil erit satis. Nunc gloriæ ipsius aliqua testimonia narrabimus.

Anno huius sæculi tertio decimo, Andreę sanctitate, per miraculorum crebritatem diuagata, anniuersario die felicissimi eius ad Paradisum transitus, parabat nonnullorum sæcularium pietas publico igne publica lætitię signa. Pręposito Domus Neapolitanæ vbi id innotuisset, grandem is pietatis cultum intelligens, quòd cultum salutari metu perculsus, diuerteret, dexteritate cuiusdam ex Nostris Sacerdotibus impetum cęptorum cohibuit. Ipso transitus peruigilio, dum Sacerdos ille ad aram Sacris operaretur, vbi pretiosum pignus asseruabatur, habuit aduersum Beatum, & obtutu in se defixo aperientem pijs questibus vocem, ac neglectam sui curam acriter obiurgantem, & dicentem. *Siccine exacti memoria beneficij, & futuræ opera quam à me speratis, vtilitas, gratitudinis officia excludit, populique animum vltroneè ac spontaneè deuotum comprimit? Erit qui protegat, Erit qui defendat.* Cohorruit improuiso territus obiecto Sacerdos, Sacrisque operatus, rem omnem Præposito suo tremebundus narrauit. Sed huic firmum adhuc, & ratum, quod prudẽs decreuerat. Porrò, vt Beatus dixerat. Fuit qui protegeret, Fuit qui defenderet. Terrestri namque inhibito, substitutum cęleste lumen. Suda nox erat, nec cęlum stipatum nubibus. Nocte prima, igneus globus ex Aquilonari plaga cœ-

lum inſcendit,ſeſeque paulatim intendens, Paulinam Domum vndequaq; circumcinxit, vrbi toti Neapolitanæ aſpectabilis & aſpectus,ſplendeſcens,nec facilè euaneſcens:nam & clauſtra eius Domus velut mero meridie cernebantur illuſtria,& ad vſque ſeptimam noctis fulgor igneſcere. Fuere in vicinia,qui Domum conflagrare,vel palearum congeries accenſas timerent;& inter Noſtros,qui inuitis Nobis & fruſtra in contrarium obnixis, edita ab alijs lętitię ſigna crederent.Inualuit tamen ſententia, ſuperno fulgorem inductum conſilio;vt vel ſic innoteſceret, quanto homini prępedita fuiſſent in terris honorum decora, cui cœlum ipſum famulatum accurrebat.

Inter Noſtros,qui pro Andreæ geſtis in Eccleſiaſticas tabulas ritè conſignandis cum laude accuratam operam nauarunt,vnus fuit Saluator Ferrarius Licienſis; qua fini,plura Siciliæ loca veſtigator diligentiſſimus peragrauit. Drepanum cùm peteret,in interuio Deliæ Oppidò in febrim incidit.Inde Platiam delatus,vbi Noſtrorum eſt Domus,intellexit ſupremum diem aduenifſe & inconcuſſus expectauit;magnis Sathanæ petitus inſidijs,oppreſſus inſultibus.Audiebatur etenim ſonitus inflictorum ipſius vultui à tentatore impigro colaphorum,oriſque tumor conſpiciebatur.Colluctantis è contra animi ſigna edebantur, in vltimo vitæ diſcrimine totius vitæ fortunam excepturi.Poſt quæ victor ſalutatus, hoſte quem ſæpius protriuerat etiamnum ignominiosè quaſſato.Velut autem prægustatorio quodam ferculo eius ad quam aſſeſſurus erat menſæ; propridie ſui tranſitus tricenum Beatorum viſitatione ſe recreatum dixit,& ad cœleſtes illas epulas quantocyus inuitatum. Erat eorum trigeſimus, vt ipſemet gaudens edicebat Noſter Andreas,& effulgebat inter cęteros ſplendidè radiatus. Saluatori exinde, non alia fuere verba pręter iſta, *Quàm dulce eſt, incircumſcriptum lumen videre!* in quorum iterata repetitione,Andrea cæteriſque comitantibus,illi ipſi lumini incircumſcripto, vti ſpe-

ſperare licet, fuit immerſus.

Dum ad Beati ſepulchrum enixiùs quidam oraret, vidit eius ſimulacrum regulari amictu induti circumquaque fulgoribus & admirabili maieſtate circumfuſum, caputque ipſius Sole radiatum in quina ſeſe diademata prodente. Et hæc (ne quis euaneſcentia putaret) Angelicæ manus opera inhęreſcere capiti videbantur, & tantùm non infixa eſſe, vt in quo ipſe gloriæ faſtigio eſſet collocatus, appareret.

In alia incluſa Monaſterij S.Marię de Sapientia, priſtinus iam ſpiritus ardor elangueſcebat, cœleſteſque flammæ magno animi ſui mœrore in fauillam abibant. Harum aliquando curarum mole oppreſſæ, pręſto fuit Andreas illuſtri vultu ſplendidoque; ac baculo quo fulciebatur, vti viuus conſueuerat, mentum excipiens, atque ad excutiendum teporem & mœrorem validè ipſam adhortatus. Percontatæ, *ecquid circumfuſus ille fulgor ſignificaret? Firmitati*, reſpondit, *acceptum ferri, & perſeuerandi propoſito*. Quo illa prouocamento, contemptis mollibus & calcatis, indefeſſo labore ſudoribusque profuſis, viriliter & impigrè in virtutum ſtadio exerceri cępit.

Quo tempore ad indeflexilem Apoſtolicę ſedis normam, Andreę geſta exęquabantur; propitiam Dei benignitatem, vt quàm ocyſſimè operi adeſſet, cùm omnes, tùm præcipuè Neapolitanæ Virgines Cœnobij D. Andreæ enixiùs ſollicitabant, ac inter eas vna experta olim Beati Patris ducatum. Septem ſacras circuitiones ea fini moniales inſtituerant. Nocte quadam alteram ex ijs inſecuta, illa ad quietem compoſita, vidit per ſomnium ipſum Beatum vultu ſatis præfulgido, & cum eo magnum Eccleſiæ Myrenſis Epiſcopum Nicolaum; ac interno quodam mentis affatu, pari illos in Beatorum ſedibus felicitate inaudijt fuiſſe donatos: in quę verba vigiliæ reſtituta fuit lætitię cumulata. Eadem aliàs, animum ſuum edacibus curis maceratum nonnihil refectura, ante Beati imaginem cernuo vultu, ter Dominicam oratio-

DEVS IPSE, EIVSQVE PARENS VIRGO, *Andreæ apud se potentiam Mortalibus propalant.*

CAPVT XXXVIII.

SEd exilia isthæc visa Deo præ ingenti sua in Andream beneuolentia. Quanti enim apud illum fuit, huius potentem sanctitatem mortalibus innotescere, virtutibus, miraculis, apparitionibus? Cumulare cuncta voluit, non ostẽsione tantùm ipsius gloriç, sed excitatione etiam, & illectu ad eius patrocinium inuocandum, pollens in omnia, & infractum, cuique imperuium nihil. Id nos hoc exemplo imus comprobatum.

In ipso iam vitæ limine constitutus erat Ioannes Cileus probus ac deuotus Sacerdos; extremisque Ecclesiç prçsidijs munitus, tenuem spiritum & exiturientem sacris adstantium orationibus fouebat. Preces pro ea tunc & calidas fundebat in Templo Nostro Neapolitano Sanctorum Apostolorum Isabella Barilis deuota femina, flectendo Numini, vt plusculum vitç, morienti protenderet. Ad sui solatium, Ioannis bonum, & Andreæ gloriam, hæc ipsa statim egregio viso recreata fuit. Nempè, vt gloriæ Dominus, se ipsi aspectabilem prçberet, circumquaque Angelorum & Sanctorum innumero penè numero stipatum; inter quos & Andreas quoque fulgentissimè radiatus explendescebat, quem tantùm visus Dominus oranti indigitare, ac subdere. *Huic te commenda feruidè, si quid expetiscis, obtentura facillimè quidquid efflagitaueris.* Nihil illa morata, vitam Ioànis eius intercessu institit rogare. Finem porrò precandi, initium sanitatis fecit. Neque enim decens fuisset, aut Andreanæ gloriæ manifestationem, aut supplicis precationem, futuram otiosam. Et accurata obseruatione compertum fuit, eodem prorsus temporis

poris momento,quo illa peracta fuere, confestim reuiguisse morientem,quem breui integrata salute, in multos postea annos superstitem vixisse comperimus.

Cętera sileamus,vt simile à Deipara Virgine factum narremus.Laura de Gatta compare suo viduata, fœtum suum posthumum immaturò edidit & quadrimestrem. Ecce sanguinis fluxio,virium fractio,sensuum abalienatio. Cùm vana omnia in naturam experiretur, Deiparam quæ sub Carmeli nomine colitur,sollicitat,vt clienti suæ opitulatum adueniat. Iter vouet ad eius sacram ędem non longè dissitam à ditionis suę oppido,vbi misera ęgrescebat; & argenteę tabellę testimonium. Auditur. Substitit sanguis;& ipsa prorsus reuixit. Porrò funestauit hanc sanitatis lętitiam, statim recursans morbus, vix inde regressam aggressus & acerbiùs. Nam filiarum cura innubarum inque maxima orbitate extra patrium solum,ardentiùs ipsam angebat. Iam oculi caligare cęperant,& spiritus reciprocatio in pulsu vitę indice, momenta non dies promittebat. Iterum seruatricem suam inuocat,& ex auro intertextam vestem spondet.Visum tunc ęgrę, Virginem velut subagrestiusculo vultu donarij sponsionem acceptasse. Quo ipsa percita gestu,aliquem saltem ostendi efflagitauit, cuius intercessu cunctantem sanitatem apud Deum posset vrgere:& ab eadem Deipara Andream indigitatum. Hunc ipsa interpellans, *O*, inquit, *beata Dei præsentia felicissime,ecce doloribus affectam,& penè confectā; iuua me tuis precibus.Celebrabo te salutis meæ intercessorem appenso vestis anathemate,& picta Virginis,ac Tui imagine.* Hęc mente volutans, sopore statim corripitur. Cùm primū diluxit,gnaram facit domesticam familiam, à seniculo se sanatam.Putare cęteri mente illam emotam. Ipsa verò non mage verbis, quàm integra incolumitate facti veritatem obfirmare, & Andream celebrare.Neapolim reuertit, vbi contra spem ęstuantiùs febriens, sanguinemque copiosiùs mittens,vicinam ineluctabilem horam expectabat. Nefas

verò

verò videbatur, Beatum violati promiſſi reum accuſare: Fidem certè ſuam liberauerat, cùm illi tantùm vitę fuiſſet protenſum, quantum expetitum; quanto ſcilicet opus fuerat filiabus in patria reducendis. Attamen ſemel ſibi deuotam, haudquaquam in extrema vitæ anguſtia dereliquit Beatus, ſed pilei ſui clericalis contactu, etiam hac vice ſanitate donauit, vario beneficiorum teſtamine gratiſſimam.

FAMA SANCTITATIS BEATI, EIVSQVE ſepulchri veneratio.

CAPVT XXXIX.

STatim atque relictis corporis exuuijs, Cœlo Beatus hic fuit inſertus; nulla tunc mora, omnis ſexus, omnis ætatis, omnis gradus homines certatim ad eius ſepulchrum adacti fuere: ipſo interim opem ſuam non differente, vt aliàs narrauimus. Quòd verò diuinæ iſthæc magnificentiæ monumenta eſſent, ſolidæque Andreæ virtutis, cùm ſemel viguiſſent, nunquam poſtea apparuere defloreſcentia; ſed auctiora magis in dies, & auguſtiora. Quapropter Caſtri-noui incolæ conciues ipſius, anno obitus ſui vertente, ſacram eo die, publicamque circuitionem, annuente Epiſcopo Diœceſano Anglonenſi inſtituerunt; ingenti gratiarum actione grati Deo, qui tanto homini illud natale ſolum feciſſet, quē ſubſequo ſuæ benignitatis afflatu, ex ijs, quæ facta aduertebant, intra Sanctorum aliquando album conſcribendum conſectabantur. Ex eo itaque tempore, magno deuotionis illectu, in ſanguinem quiſque ipſius poſſidendum, oſſa, capillos, cæteraque eius lipſana inhiauit auidiſſimè; eorum verò aliquid adeptus, cuſtodiuit religioſiſſimè.

Ex ipſa etiam vltima Hiſpaniæ ora, Gallęciæ ſcilicet Regno, cuius habenas Prorege moderabatur vir eius Aloyſius Henriquez, literas ad Neapolitanum Præpoſitum dedit Catharina

tharina Luxania,imagunculam repetitura, quam Beato cōmodauerat. Erat verò repetitionis instantia, quòd nollet ea frustrari,ante quam certò sciebat,Beatum sæpius preces fudisse. Baculus quo languida membra suffulxerat, Corneliæ Caracciolæ testamento fuit legatus à Lucretia Suarda, velut antiquæ necessitudinis pignus. Alterum verò nacta Beatrix Tusia donum misit Mariç Franciscç Piscarç Castaldæ dilectissimæ filiæ, in Diui Andreæ Cœnobio. Forficulç, quibus aliquot eius capilli prçcisi fuerant,igni postea sacratç fuere, ne cui profano operi deseruientes pollu erentur. Argenteum item vasculum,quo exceptus tantùm fuerat sanguis, qui ex inciso eius cadauere guttatim stillauerat, inter pretiosa habuit Catharina Carafa: & cùm sçculum relinqueret, Altissimo in Diuç Mariç de Sapientia famulatura;hoc ab ea, in maternç orbitatis solatium Hieronyma Curtis Crypteriæ Marchio eius filia poposcit,& obtinuit. Sellam prçterea ipsius,& lecti stragulum Isabella Caracciola Aquarij Ducissa seruat adhuc, quàm fieri potest religiosissimè: ac cæteri cçtera,quibus se magis quàm reliqua pretiosa suppellectili censent prædiuites.

Verùm & plerique parentum, Andreæ nomen filijs suis indunt,non vana credulitate putantes,eiusmodi appellatione, Beati patrocinio illos contradere tutandos. Visuntur etiam puelli eius habitu circumamicti, quem voto exempti sepulchro ipsius appendunt, æternum accepti beneficij monumentum.Imaginem prçterea ipsius cùm Moniales,tùm sçcularium plerique allucente iugiter lampade venerantur.

At sepulchrum eius communi omnes pietatis tessera inuisunt,concursu,plausuque.Nec desunt qui nudipedes illuc accedant, eodem quoque habitu repedantes: nec qui & Ecclesiç solum quaquà versum lingentes.Cereos alij accendunt sanctitati eius consecratos, hoc modo cultum pietatis explicantes.Flosculis quoque tumulus inspergitur ad sanitates varias repetitis. Et oleum alij exposcunt luminis pabulum

bulum perpetuò ibi collucentis, vt infirmos ipso illiniant; illinitos sanitati restituant.

Sed enim hoc eius sepulchrum cunctis miseriarum dicitur refugium: & solerti cura obseruatum fuit, nunquam desideratos ibi supplices, aræque aduolutos: ac euentu semper felici, ex varia nempe multorum salute, quos medicinæ docta licet medela curare nequiuerat: siue propter ęrumnosorum solatia, pias pœnitentium lacrimas, dulcem sensum pietatis, mentiumque perditarum, & profligatarum mutationem. Ad hæc, profestum ipsius ieiunio plerique celebrant; quorum nonnulli interdicto etiam sibi obsoniorum quorumcumq; cibatu, pane tantùm, & aqua contenti. Noctu alij ante sacra pignora peruigiles; velut cęlestes ibi excubias exercent.

Quotannis verò ipso die festo, inter Missarum solemnia Inclytæ Neapolitanæ Ciuitatis. Sex-Viri argenteum ei calicem trilibrem offerunt, ac sex insuper cereos, eius imagine, Ciuitatisque insignibus decoratos. Adiecta præterea fuere aliquoties finitimarum Ciuitatum, & oppidorum dona, & Religiosorum, ac Sodalitatum; non earum modò, quibus Nostri præsident, sed etiam externarum, cũcta publicæ fidei testimonio recepta. Priuato etiam cultu, multi in eius honorem, quem sibi Patronum adoptant, Officium recitant, quo Ecclesia Confessores non Pontifices cohonestat. Ita omnium animos peruasit indubia de eius sanctitate opinio.

Præclarum tamen eiusce rei testimonium, & quo certè non aliud luculentius, aut loquacius, ipsa anathemata reddunt, ac donaria, quæ aram ipsam circumstipant, totiusque Templi faciem ornant, seu sacro Vestiario conduntur. Sunt hęc (vt minus pretiosa præteream, cerea scilicet, & lignea, ac loculos innumeros, designata moriturorum domicilia) argentei calices, vrceoli, coronæ, lychni, vasa, candelabra. Aureę armillę, & monilia, vnionibus pretiosisque lapillis intertexta. Altaris ornatus argenteus pręclaro opere cœlatus.

Aræ eiusdem vestis Attalicæ,& ex crispante auro,seu textili. Sacerdotum sacris operantium amicula holoserico, & opere Phrygio conspicua. Beati simulacrum argenteum pondo librarum centum: & votiuæ laminę argenteæ supra septingentas; quarum plurimæ singularum, multæ ternarum, & quaternarum librarum,nonnullæ etiam senarum, ac denarum. Quæ omnia labente quartodecimo à Beati obitu anno,ad Episcoporum Horatij Myrti Rubensis, & Hieronymi Campanilis Laquedonensis,Sanctæ Sedis Apostolicæ Subdelegatorum libram examinata, duodenum millium aureorum summam excedebant.

RELATIO EIVS IN BEATORVM Catalogum.
CAPVT XL.

TAnta Sanctitatis Beati fama,eiusque sepulchri veneratione,videbatur eius meritis factum satis: At non visum,Dei inexhaustæ liberalitati:cui insitum,non exæquare tantùm,sed superare commeritam nostris laboribus mercedem.Admisso itaque ad indeficientem boni totius gustatum,voluit adhuc Deus in militante quoque Ecclesia id luculenter innotescere. Et opportunis inspirationibus Principum aliquot corda permouit;qui, seu beneficio exciti, seu sanctitatis fama illecti,pro eius in Sanctorum numerum relatu,apud Apostolicam Sedem contenderent. Fuere inter cæteros,Philippus III. Rex Catholicus, ac Ludouicus Christianissimus.Margarita Gonzaga Ferrariæ Dux. Isabella Infans Sabaudię,ac Mutinæ Princeps. Maria Magdalena Archidux Austriæ, & Magni Etruriæ Ducis vxor. Carolus quoque Emanuel Sabaudiæ,Ferdinandus Mantuæ, & Raynutius Parmæ Duces. Necnon & Inclytę Neapolitanorum, & Panormitanorum Ciuitates. Imbribus porrò diuinæ gratiæ repentè deiectis,Pontificij pectoris solum, rigidum alioqui,

qui, vt rem tanti momenti decebat, molliri visum fuit, venæque fontium arentes redintegrari, & infuso per occulta nutrimento renouari. Trium etenim Pontificum, qui interea in Petri cathedra consedere, nemo non in Andream fuit munificus, nemo non propitius. Mortales hic exuuias sub Paulo V. posuerat; & sub eo primum testes de eius sanctitate ac miraculis recepti fuere in varijs Italiæ Vrbibus. Gregorij postea XV. iussu, qui illi in Pontificatu successit; Apostolici Palatij Auditoribus delegatum, vt Apostolica auctoritate eorum dicta repeterent. Quod hi per Subdelegatos Episcopos, ad præscriptam sibi normam cuncta executos, perfecerunt. Benefico interea Numini supplicatum fuit, indicta publica per vniuersam Religionem oratione à P.N. Vincentio Giliberto Præposito Generali, vt non dispari animi propensione, ac celeritate, & ipsi quoque Auditores, ac S. R. E. Cardinales Sacris Ritibus Præfecti, ad quos è Curię stylo deuoluenda erat causę cognitio, in ipsam essent affecti: & annuente eo, impetratum. Ex humanis etenim sublato Gregorio, ad Apostolatus apicem vniuerso Orbe plaudente, qui nunc præsidet Vrbanus VIII. euectus fuit. Valuit hic, & voluit, antiqua ingentiaque in Religionem nostram beneficia, maximo isto obsignare. In Auditorum quippe suffragia etiã Cardinalium sententiæ consenserunt, insigni studio & vigili industria pro suo in B. & Religionem affectu Caroli Emanuelis Cardinalis Pij; postquam Vrbe cessisset Tiberius Cardinalis Mutus, pluribus egregiè in eo negotio functus. Has Christi Vicarius Decreto suo roborauit, cùm declarauit, *ANDREAM VIRTVTIBVS, AC MIRACVLIS SVIS, SANCTITATISQVE FAMA ID MERITVM, VT BEATVS DICI POSSIT, DIGNVSQVE CENSERI, QVI IN SANCTORVM CATALOGVM, PVBLICO VNIVERSAE ECCLESIAE CANONISMO POSSIT REFERRI. INTEREAQVE CELEBRANDAS IN EIVS CVLTVM MISSAS, OFFICIAQVE RECITANDA*

IN TEMPLIS NOSTRIS, EO RITV, QVO ECCLESIA CONFESSORES NON PONTIFICES COHONESTAT, ET VENERATVR. Ergo, fauente Deo, salutari quidem exitu res terminata fuit, sed extraordinaria, paucisque concessa felicitate, laus meritorũ cumulata gratia celeritatis. Quanquam etenim tunc sextus tantùm supra decimum annũ à Beati transitu flueret; adhuc tamen si tempora dispiciantur; in quibus primùm res agitari cœpit, ac ea demantur, quibus bis Petri sedes vacauit, fuitque noua Romanæ Aulæ facies; exigua supputatu relinquentur. Ex eo certè, quod (vt huius Historiæ initio dicebamus) festina accurrerit in Iusti huius mercedẽ, Dominica benedictio.

Vt primùm Pontificium diploma vulgari cœpit; Nostri de Beati ossibus in sublime eleuandis, ex humili, in quo iacuerant loco, deliberauerunt. Contigit autem non fortuitò, sed occulta Numinis prouidentia, eleuationem ad vsque III. Kalendarum Octobrium differri, qui dies in Ecclesiasticis fastis Michaëli Archangelo sacer est. Fortè, vt, sauciatus olim trino sæuoque vulnere Andreas, ne Dęmonis morsibus obijceret Sanctimoniales inuicti illius cęlestis militiæ Principis tutelæ cõtraditas; primitias publici in terris cultus, eo prorsus die consequeretur, qui huic esset dicatus; accepti scilicet beneficij memori; ideoque in consortium gloriæ suæ, illo ipso die illum assumenti. Itaque peruigilio D. Michaëlis (quod Nostris solemne ieiunio fuit) ex angulo Cappellę, in qua eousque iacuerant, ad Altare, quod ponè Aram maximam erat extructum, incenso flagrans odore, argenteis candelabris, & vasculis pretiosum, cereisque collucentibus illustre, opertisque Phrygij ornatu decoratum, Sacerdotum humeris sublata, ac reposita fuere. Ex quo prorsus momento ad vsq; vesperam sequentis diei, ad beata illa pignora alterna Nostrorum supplicum vicissitudine, velut excubiarum ritu aduigilatum fuit. Illucescente crastino, adiectus fuit magnus

popu-

populorum concursus, sanctas Reliquias deosculantium, coronisque contingere satagentium. Integræ etiam Religiosorum familię, agminatim illic cernebantur in genua prouolutę, quorum plerisque pius animi sensus lacrimas eliciebat.

Parabat Neapolitanorum deuotio in sacra, quam pręstolabatur circuitione, Parentis sui memoriam magnifica frequentique arcuum erectione, ceu in Triumphi speciem, per publicas Ciuitatis vias honestare. Sed dehortantibus Nostris, quòd scilicet nondum Andreas in Sanctorum album esset adscriptus; id tantùm fuit permissum, vt deducendo ad pręstitutum Altare, quòd Templum commeantibus esset angustum (ingens quippe multitudo coiuerat) dilatarentur spatia circuitionis; ac tanta paterent, quāta Templi ac Domus ambitu cingebantur. Quà incessum fuit, solum frondibus cernebatur constratum; parietes aulęis ac peristromatibus, pictisque insigniter imaginibus ornati; cœlum velo bracteis intertexto splendescens. Ac in quatuor interuijs Ecclesijs, totidem arę, quàm religiosissimè exornatę assurgebant.

Pompam omnem pręcedebat insigne labarum è textili serico rubro, intersitis aureis stellulis radiante, quod alieno robori innixum, è Spinella familia, Ferdinādus, Tarsensium, & Scipio, Cariatensium Principes circumferre fingebant. Labarum turmatim sequebantur Nobiles Viri ad centum quinquaginta. Post eos Simphoniacorum Chorus. Tùm Nostri ad octoginta supra centum. Et iterum Simphoniaci. Demū beata pignora arcę occlusa, Sacerdotum humeris sublata, quę Attalica veste circumquaque amiciebantur, quāq; vmbella contegebat, cuius hastas Sex Viri Neapolitanę Ciuitatis excipiebant. Ponè illa, Dux Albanus Prorex, Consiliorum suorum à statu, & Procerum, ac Nobilium supra trecentos, comitatu magnificus. Summa omnes incedebant reuerentia, summa religione; aperto scilicet capite, & accenso

cereo manus impliciti. Prodeuntem à maiore Templi ianua arcam, tres Regiæ arces æneorum tormentorum displosione salutatum aduenere. Sic ambitum omnem Templi ac Domus, confertissima nobilissimaque corona circumdedit. Reuectam ad Altare arcam, duodecim Episcopi suis manibus è Nostrorum humeris excepere: recitatisque è cęremoniarum libello precibus, venerabundi adorauere. Ea Vespera & quæ ipsam insecuta fuit, certatim omnes ingentis lętitię signa accensis in sublime ignibus edidere; ac prę cęteris Religiosorum nonnullæ Domus, ac Sanctimonialium.

Recursu Natalis Beati, qui in IV. Iduum Nouembrium incidit; solemniore ornatu Templum ipsum explenduit. Icones quippe, hieroglyphica, & emblemata, faciē eius vniuersam, ac ipsum etiam laqueare operiebant: & quę his nudata erant, attalico stragulo conuestiebantur. Argenteis vasis, & candelabris cuncta radiabant: facibusque vbique collucentibus ardebant. Arę omnes, Phrygij operis ornatu, vmbrarum opacitate pretioso, ac intertextis floribus variegato, ditescebant. Ipsa arca, lazulo lapide, iaspide, & achate mirè fabrefacta erat. Simulacrum pręterea Beati argenteū, vbi & eius lipsana, in ara maxima patebat adorandum: E cuius regione hierotheca erat argentea, in qua trinæ cernebantur ampullę venerandi cruoris, qui è defuncti manauerat cadauere, spumescentis, & colliquefacti. Integra dierū hebdomade, inter suaues concinentium choros, in eius honorem solemnia celebrata sunt, & Panegyricæ conciones habitę, à supremi fastigij variorum Ordinum Concionatoribus, ingenti semper populo Aedem sacram implente. Cōpertum est autem curioso nonnullorum supputatu, diligentique; in eius Festi pompam expensa, eaque haud emendicata, sed voluntaria pietate oblata, vicenum aureorum milliū summam excessisse.

ASCI-

ASCISCITVR PANORMITANAE VRBIS *Protector.*

CAPVT XLI.

EST Panormus nobilissima Siciliæ vltra Pharum Ciuitas, & antiqua Regum sedes: in qua nihil est rerum secundarum, quod non ipsam circumfluat. Per eam tamen sub hoc tẽpore infausto nauigij ex Aphrica appulsu, atrox lues, contagione vagata, multisque Ciuium absumptis, fuit immanè grassata. Flectendo Numini, inopiæque pauperum subleuandæ, multa patrabantur, & egregiè à Ioannettino Cardinali Doria Archiepiscopo, Regnique totius Pręside (qui audita Ciuitatis calamitate, sua sanitate despecta, quã vacillantem per aquas Thermenses vtcumque fulciebat, statim festinus accurrerat) multa à pijs Patrię Patribus, siue Senatoribus At, quod caput erat, adinueniendi Sacramentorum administros, spes nulla erumpebat: quantacumque enim prece, & largi etiam stipendij oblatione, ob serpentem perpetuò cladem, deteriorum quoque minitatricem, cuncti deterrebantur. Nostri vbi id sibi compertum, roborato spiritus feruore, Senatores adiere, seseque vltroneos epidemicorum ministros obtulere. Postridie quàm duo ex ijs, Campum qui D. Lazari dictus fuit, petijssent, Neapoli aduenit Petrus Gheuara, Panormitanus Præpositus, à Ciuitatis ingressu validè exclusus, pertinaci tamen sua petitione, tandẽ in eam admissus. Is prudentia & charitate, qua erat pręditus, successiua Nostrorum sortitione non cessauit vbique decumbẽtibus industriam operam solicitus ministrare, eo maximè tempore, quando nullius adminiculo hæc factitabant: Antequam scilicet ipsorum exemplo exciti alij ex aliarum Religionum cœtibus, sese illis adiunxissent.

Duodecim ex Nostris in ea clade arrepti fuere: sed & quinque

quinque etiam correpti. Sacerdotes nempe duo, Alexander Trottus Ferrarienſis, & Ioſeph Mignia Panormitanus: robuſto vterque ſpiritu, & aſperrimo indutus cilicio; morboque licet inuaſus, ac ſacro vnctus oleo, adhuc tamen decumbentium miniſter. Et ille prętereа obeuntium cadauera ſepulturę mandare, & in lactentium ora, ſuis ipſe manibus caprinum lac ſuetus inſtillare, cùm interim ad maiorem ſui cruciatum ferrea catena eſſet conſtrictus. Hic verò pręguſtatorio poſtea ferculo, cœleſti muſica ad ſempiterna gaudia diutiuſculè inuitatus. Tres autem ex Fratrum Laicorum Ordine, Ioſeph Scarſella Drepanitanus, Profeſſus, & Blaſius Natalius, ac Franciſcus Ieracius Panormitani, qui ſub tyrocinio probabantur.

Molliendę diuinę irę, & in odium peccatorum armandis Ciuibus, publica oratio à Gheuara in Templo noſtro indicta fuit, & integro fere anno nunquam intermiſſa. Singulis enim diebus inter Veſperarum recitationem, per ſacra æra coacto ibi populo ante auguſtiſſimam Euchariſtiam, quæ ad orantium ſolatium inter collucentes cereos patens adorabatur, preces fundebantur feruidę. Trimeſtre pręterlapſum erat ab inſtituta eiuſmodi ſupplicatione; cùm Cardinalis iuſſu, identidem fecerunt ſed de mane, Parochię omnes; reliquęue Regularium vtriuſque ſexus Eccleſię. Noſtri Veſpere vt ſolitauerant; ac rurſus mane: vegeto ſemper & alacri ſpiritu.

XV. Kal. Nouembrias, Templum noſtrum adiuit Cardinalis, & cum eo Senatus Vrbis, hymnum Deo in gratiarum actionem dicturi pro Andrea in Beatorum catalogū relato. Actis Deo gratijs, Cardinalis promouendę Beati glorię, & oſtendendo erga Noſtros affectu nequaquam deſes, allocutus Senatores, vehementi eos ſuaſu impulit, vt Andream ſibi tabis deprecatorem vouerent: & cuius tutamen multimoda euſque beneficiorum ſerie fuerant experti; hunc ſibi peculiarem Patronum aſciſcerent: quem pręterea ſciebant

ex eo

ex eo esse Religiosorum cętu, quorum plerosque eiusdem Ciuitatis bono, martyrij tunc candidatos licebat appellare. Post quatriduum, Senatorum pietas, eximiusque in Religionem affectus, publico decreto, communique omnium plausu Andream Panormi Patronum acclamauit: & post ipsum alios.

Vix paucorum dierum interuallo, concepto etiam voto obstrinxit se Ciuitas, impensuram operam suam, vt quantocyus Andreæ Officia & Sacrificia, in singulis quibusque Panormi Ecclesijs decernerentur: vti breui Pontificis benignitate eiusdemq; Doriæ patrocinio decreta fuere, ceu Patrono & Protectori.

Quod ad luem attinet, Andreæ inuocatu collata fuerant beneficia nonnulla, eaque non vulgaria. Compertum tamen fuit, tantum pœnarum non à Deo vsurpatum Panormitanis perdendis, sed emendandis, seruandis, & in Conciuis suæ Sanctæ Rosaliæ venerationem excitandis. Diù nobilis hæc virgo, ante annos viginti supra quadringentos intra Peregrini montis cauernas latitauerat. Erexit tunc caput, & nota insurrexit, prompto & cito in Conciuium suorum auxilio. Ac temperauit statim lues in eos sęuire, quos haustu aquæ eius lipsanis intinctæ videbat refectos. Vbi verò, concepto voto, solemnis ei pompa decreta fuit, & anniuersaria veneratio: agnouerunt omnes illico ipsam propitiam ac tutelarem, tranquillantem omnes æstus, exaudientem intimos gemitus, excipientem suspiria miserorum, & abstergentem eas lacrimas quas putauerant fore perennes.

Verùm neque hic beneficiorum quibus à Senatu cumulati fuimus, finis. In recentis quippe Patroni sui veneratione, perpetuam centum aureorum statuit largitionem, quotannis in eius natalis festo, publico nomine in Templo nostro erogandorum, vbi pretiosa eius costa asseruatur. *Quòdque* (vt diplomatis habent verba) *Nostri primam & indeficientem operam in ea cladis tactura præstitissent; ac alios quoque*

suo exemplo ad id genus obsequiorum excitassent, prouocassent, traxissent. Quòd item Xenodochiorum regimini per annum præfuissent. Et expensas haud mediocres tam in alimentis, quàm in suppellectili ac vestibus, cæteris exhibitas, alacriter respuissent. Et ipsis etiam domibus tabifica putredine purgandis, publicisque donarijs in pauperum vsum distribuendis, indefessis viribus vacassent. Vtque ab ijs insumpta, inuitis aliquo modo compensarent. Decreuit itaque Senatus ea liberalitate, Beato cultum; Sibi magnificentiam; Nostris grati animi testamen.

EVM SIBI NEAPOLITANA CIVITAS in Patronum adoptat.

CAPVT XLII.

MVltis sanè pietatis monumentis, ijsque præclaris, cùm priuatim, tùm publicè, suam erga Beatum reuerentiam, Neapolitana Ciuitas fuerat contestata, frequenti nobis narratione cõmemorata. Pronior tamen semper in eius cultum, adhuc longè dictis eminentiora, tacita moliebatur. Ex eo enim prorsus tempore, quo is miraculis inclarescere cęperat, suique in Ciuitatem patrocinij signa edere; vna cuncti sententia velut occulta quadam animorum conspiratione, ipsum aliquando in peculiarem Vrbis Patronum adoptandum credidere. Cęterùm diuina humano more metiẽtibus; id voti potius erat, quàm spei: imò ne voti quidem: cùm superfluum videretur, id optare, quod expetere nemo cum ratione poterat. Octo enim tantùm eousque sibi Neapolis asciuerat tutelares: quos & quantos Diuos! Inclytum martyrem Ianuarium: Episcopos alios quinque: Agnellum Abbatem toties sibi visum è suis mœnijs Saracenos præcipiti ipsorum ruina deturbantem: & Ecclesię lumen Thomam Aquinatem; & hunc post trecentenarium ferè sui in

San-

Sanctorum Catalogum censsus.

Fouebat interea Deus rudimenta quædam spei in suorū mentibus familiarium. Quædam enim non genere magis, quàm virtutibus illustris;à mundi cœtu seclusa, & in cęnobium Monialium sanctitate venerandum reclusa; postquam se Christi corpore aliquando refecisset, intenta contemplationis dulcedini,vidit Beatum Christi pedibus aduolutum; dextera Religionem,sinistra Neapolitanam Ciuitatem arctissimè complectentem. Putauit autem eo viso, indicatam sibi parem Andreæ in Religionem suam,& in Ciuitatem tutelam: pro quarum salute oblatas ab illo preces haud fuisse irritas,ex ipso Christi vultu coniectabatur satis in supplicē benigno,vtque rogatorum liberalem largitorem decebat. Lactabat bona hęc spes eius ostenti conscios.

Fortius tamen spei adminiculum quodque ipsam validiùs posset excitare & erigere, alterum fuit eiusdem Sāctimonialis visum.Iteratò enim hęc à sacra Synaxi, solitaria in se recedens,Christum habuit obtutui suo apparentem: Sanctisq; Patronis Ianuario Præsuli,& Thomę Doctori iubentem, vt Andream medium inter se collocarent;collocatum cādidissima veste amicirent, amictum sex reliquis Tutelaribus intermiscerent.Quo facto,prolixiore cunctos, Christi intuitu recreatos: ex cuius vultu splendidissimi radiabant fulgores, tanquam ad maiestatis ostensionem in periucundo illo spectaculo.

Nota hæc nonnullis,quibus hac futurorum expectatione perfrui,non exiguum erat sperandi delinimentum,nec planè inualidum incitamentum, ad illud elaborandum, quod sperabatur.Sed obstructi videbantur aditus,& imperuij.Reserauit tamen eos,& opportunè,qui potuit, Deus. Labente siquidem anno Iubilęi,ipso Septembri & anniuersario Andreę in Beatorum Catalogum relatus,intimo quodam mentis impulsu,parique impetu, Nobiles aliquot, Nostros adiere:breuique facturos sese spopondere vt Beatus intra Nea-

politanorum Tutelarium numerum cooptaretur. Nostri in arduo consilij decreuere, primùm impensiore prece Deum rogandum, vt in cęteris, sic in hoc pręcipuè negotio, Religionem protecturum peculiari suæ prouidentię nexu sibi deuinctam. Tùm ineundum cum Nobilibus alloquium. Flexo per Orationem Numine inita consultatio ipsa die D. Ianuario Protopatrono sacra. In ea spei radijs affulgentibus, non inania fuisse visa, quibus innixi fuerant, apparuit; aditus enim, qui cernebantur obstructi, peruii patuerunt ac reserati. Indictum itaque fuit publica authoritate publicum Concilium.

Mos est Neapolitanorum; vt grauiora Ciuitatis negotia, à Nobilibus in quinque Consessoriis, siue, vt appellant, Sedilibus, à Popularibus in sua Platea, agitentur. VII. Kal. Octobrias, inter Octauas eiusdem D. Ianuarii, Nobilium Concilium coactum fuit, ac postridie Popularium. Suffragantium numerus trecentenarium superauit: agminatim etenim cōfluebant omnes: nam suffragio conciliare sibi velutque vincire putabant Beatum. Quin & nonnulli filiorum-familias, emancipari se à parentibus petierunt; vt patria exempti potestate, suffragij iure potirentur. Coiuit autem omnium sententia; Beatum, maximo Ciuitatis bono, in peculiarem eius Patronum ascribendum: tanta suffragantium lætitia; vt dissoluto Concilio, occursus gaudentium plurimorum, neminem passus fuisset, tanquam in communi gaudio, solum lætari. Id vbi publico Ciuitatis nomine ad Illustrissimum Cardinalem Carafam Archiepiscopum; & Excellētissimum Ducem Albanum Proregem delatum fuisset; pari vterque ingentique gaudio, pro suo in Beatum & Ciuitatem affectu, fuit exhilaratus.

Rescribenda erat electio in publicas tabulas: & nullo quidem artificio incidit ea rescriptio in diem vigesimum nonum mensis, Archangelo Michaëli dicatum. Fortè vt anniuersaria hac pompa, cœlestis militiæ Principis beneficus in

Andream

Andream animus rursus explendesceret, vulneratum quódam pro Virginum custodia, sub eius inuocatu sacrarum. Conuenerunt ea die in Templum nostrum Paulinum aliquot è singulis quibusque Nobilium Consessorijs,& ex Populari Platea,vt vocant,Deputati,nouem ac triginta,ante aram maximam,vbi totidem Sedilia prostrabant, totidemque puluinaria,vtraque ex serico villoso,super pauimentum variegato tapete constratum. Adorabatur in Altaris dextera Beati simulacrum argenteum eius lipsanis venerabile; & è regione argentea hierotheca eius sanguine pretiosa. Sedato populi tumultu,qui innumerus confluxerat, Ciuitatis tabellio elata voce electionis instrumẽtum confecit, quo ipsa eum sibi Patronum adoptabat. Quod postea iureiurando ad sancta Dei Euangelia fuit roboratum.

Excussit porrò vniuersæ adstantium multitudini dulces lacrimas pietatis,tot beneficiorum auditio in instrumento refricta, quibus à Beato affatim Ciuitas cumulata, seu viuente,in sexagintannali ferè eius incolatu; seu inter Cœlites translato,dum ad beata illius pignora, quibus tanquam pretioso thesauro ditescit,supplicabunda sueuit accedere. Et in spem quoque quisque erectus,potenti ipsius apud Deũ intercessu, Ciuitatem in auita Religione veroque Dei cultu, quo ab ipso Apostolorum Principe dum Antiochia Romam pergeret,fuit imbuta,firmiter conseruandam. Philippum Regem, columen & præsidium nominis Catholici, diuturna felicitate in fastigio maiestatis consessurum. Ciues in antiqua erga Regem fidelitate nunquam vacillaturos. Ipsorum inter se odia quæcumque abolenda. Erumpentem vnde vnde seditionem,maturè proterendam. Bella,famem,pestilentiam,cæterasq; humanæ miseriæ calamitates, quàm longissimè eliminandas. Antistites iustitiæ Magistratus, scientiæ,& conscientiæ luce circumfundendos.Et omnia demum Ciuitati bona ex hoc Patrocinio fore deriuanda.

Postea hymnus in gratiarum actionem Deo dictus, Præ-

posito

posito Domus præcinente,symphoniacis succinentibus inter tubarum & sacri æris sonitus, bellicorumque tormentorum displosiones. Ac demum Collectę sacræ recitatæ. Harũ postrema erat pro Ciuitatis protectione inuocatis eius Tutelaribus,quorum vltimus erat noster Beatus; cuius audito nomine,populi deuotio vltra se cohibere non valens,exclamauit elatè, *Beate Andrea Protector noster ora pro nobis.* Ea vespera,& binis quæ ipsam insecutæ fuere;plateæ,fora, Sacratę & profanę domus igne micanti flagrarunt, gaudij lętitiæque indice. Intra eius celebritatis octauas,insigne labarũ è textili serico rubri coloris, publico nomine Beato fuit ab eisdem Deputatis oblatum: quo ipsius erga Ciuitatem tutela,quam propitio vultu respiciebat; miro artificio exprimebatur. Ascito inter Neapolis Tutelares Andrea, paulò post asciti fuere & alij.

Verùm,magnifica venerationis obsequia, in Beati honorem exhibita,fusiùs alijs narranda relinquimus.Fuerunt autẽ plurima: non hic tantum vbi eius velut natale solum; sed in ipsa etiam Vrbe,ac Matriti in Hispania à Catholico Rege, integra dierum hebdomade: itemque Mediolani, Venetijs, Florentiæ,Patauij,Panormi: atque vt semel dicam, vbicũq; minima hęc omnium Religio sedem hucusq; fixit & domicilium;frequenti semper admirandorum multitudine,inclarescentem eius Beatitudinem comprobante.Nobis satis fuerit, hac scriptione,quam ipso B.in primis fauente ad calcẽ perduximus,legentium animos ad eius inuocationem inuitasse, allexisse ad venerationem,feriò cogitaturos, & cum fructu:

QVANTA EVM GLORIA MANEAT IN COELIS, QVI TALITER HONORATVR IN TERRIS.

FINIS.

IN-

INDEX

MATERIERVM INDICE PRAETERMISSO, facilè ex ipsis Capitum Titulis obuiarum, Personarū tantùm catalogus texitur (quanquam nec omnium) quarum hic aliqua mentio. Et ipsa prius Beati Vita per Anacephaleosin contrahitur.

Prior numerus librum, posterior Caput indicat.

Diuina

Funus

Mor-

A.

B.

Apparet

Iosephus

Gre-

Ludo-

M.

N.

O.

P.

R.

FINIS.

IMPRIMATVR.

Lęlius Taſtius Vicarius Generalis Neapolis.

Taruſius Taruſius Congregationis Oratorij Deputatus.

M. Fr. Dominicus Grauina Ordinis Prædicatorum, Curiæ Archiepiſcop. Theolog.

NEAPOLI,

Ex Typographia Lazari Scorigij. M. DC. XXV.

Emendanda.

Fol. 14.	*linea* 5.	*Commiliones.*	*Corrige commilitones.*
29.	4.	*Sollicitusque.*	*Sollicitiisque.*
43.	4.	*alia*	*Dele.*
63.	14.	*Vigeuanensi.*	*Vigleuanensi.*
72.	6.	*Ossuneśiũ,Duce.*	*Oßunensium Duce.*
76.	33	*deerare.*	*deerrare.*
77.	15.	*succidaneis.*	*succedaneis.*
221.	11.	*inductus.*	*inductis.*
226.	24.	*examine.*	*examini.*
279.	6.	*atte.*	*arte.*
289.	16.	*Ciuitatis.Sex-uiri.*	*Ciuitatis Sex-uiri.*
295.	20.	*Gheuara.*	*Gueuara. Et aliàs etiam.*

